

În acest număr:

- THE UNITED NATIONS ORGANIZATION AND THE INSTITUTIONALIZATION OF HUMAN RIGHTS
- DETERMINAREA STATULUI MEMBRU RESPONSABIL PENTRU EXAMINAREA UNEI CERERI DE PROTECȚIE INTERNAȚIONALĂ
- DREPTURILE OMULUI ÎN ADMINISTRAREA JUSTIȚIEI. ROLUL INSTITUȚIEI PROCURORULUI
- ROMANIAN INSTITUTE FOR HUMAN RIGHTS ANNUAL REPORT – 2014
- JURISPRUDENȚĂ • SEMNAL • REMEMBER

DREPTURILE OMULUI

revistă
editată
de

INSTITUTUL
ROMÂN
PENTRU
DREPTURILE
OMULUI
I.R.D.O.

HUMAN RIGHTS
DROITS DE L'HOMME

ANUL XXV

NR. 1
2015

DREPTURILE OMULUI

ANUL XXV

NR. 1

2015

INSTITUTUL ROMÂN PENTRU DREPTURILE OMULUI

DREPTURILE OMULUI

Revistă clasificată de Consiliul Național al Cercetării Științifice
din învățământul Superior
Înregistrată la OSIM sub numărul de marcă 109255/2010

Consiliul științific

Prof. univ. dr. **Gérard Conac**, membru de onoare al Academiei Române; Prof. univ. dr. **Nicolas Mateescu Matte**, membru de onoare al Academiei Române; Prof. univ. dr. **Vasile Stănescu**, membru al Academiei Române; Prof. dr. **Karel Vasak**; Prof. univ. dr. **Gheorghe Vlăduțescu**, membru al Academiei Române.

Colegiul de redacție

Conf. univ. dr. **Gheorghe Bârlea**; Prof. univ. dr. **Monna-Lisa Belu Magdo**; Prof. univ. dr. **Jean Marie Bernard**, director de cercetare CNRS; Prof. univ. dr. **Raluca Beșteliu**; Prof. univ. dr. **Dominique Rousseau**, Universitatea Paris I; Conf. univ. dr. **Elena-Mihaela Fodor**; Prof. univ. dr. **Nicole Guimezanes**, Universitatea Paris XII, Membru al Academiei Internaționale de Drept Comparat; Prof. univ. dr. **Gheorghe Iancu**; Prof. univ. dr. **Ioan Leș**; **Emil Marinache**; Prof. univ. dr. **Irina Moroianu Zlătescu**, membru al Academiei Internaționale de Drept Comparat, editor; Prof. univ. dr. **Nicolae Popa**; Prof. **Ioan Oancea**; Prof. univ. dr. **Dumitra Popescu**; **Gheorghe Pârvan**, redactor șef; **Valeriu Rendec**; Dr. **Ianfred Silberstein**; Dr. **Rodica Șerbănescu**; Prof. univ. dr. **Laurențiu Șoitu**.

Realizarea acestui număr a fost coordonată de:

Marius Mocanu

Mihaela Scarlat

Gheorghe Pârvan

Traduceri: Valeriu Rendec, Daniela Albu

Drepturile Omului
București, B-dul Nicolae Bălcescu, nr. 21
Tel.+40 213114921
e-mail: office@irdo.ro
www.irdo.ro

Tipărit la R. A. Monitorul Oficial

SUMAR

I. STUDII, CERCETĂRI, ARTICOLE	7
• The United Nations Organization and the Institutionalization of Human Rights – prof. univ. dr. Irina Moroianu Zlătescu	7
• Determinarea statului membru responsabil pentru examinarea unei cereri de protecție internațională – dr. Catrinel Brumar	17
• Unele aspecte referitoare la dreptul fundamental la sănătate – Mihaela Ela Iancu , prof. univ. dr. Gheorghe Iancu	22
• Răspunderea pentru încălcarea dreptului la un mediu sănătos în cazul gestionării necorespunzătoare a deșeurilor – dr. Daniel Ștefan Paraschiv , lect. univ. dr. Ramona Gabriela Paraschiv	28
• Drepturile omului în administrarea justiției. Rolul instituției procurorului – Tudor Grigoraș	41
II. ROMANIAN INSTITUTE FOR HUMAN RIGHTS ANNUAL REPORT – 2014	54
III. DOCUMENTAR JURIDIC	97
• Drepturile persoanelor cu dizabilități în România	97
IV. JURISPRUDENȚĂ	105
• Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Câmpeanu împotriva României	105
V. SEMNAL	123
VI. REMEMBER	133

CONTENTS

I. STUDIES, RESEARCH, ARTICLES	7
• The United Nations Organization and the Institutionalization of Human Rights – Prof. Irina Moroianu Zlătescu , PhD	7
• Determining the Member State Responsible with the Examination of an Application for International Protection – Catrinel Brumar , PhD	17
• Several Aspects Regarding the Fundamental Right to Health – Mihaela Ela Iancu , Prof. Gheorghe Iancu , PhD	22
• Liability for Violating the Right to a Healthy Environment by Improper Waste Management – Daniel Ștefan Paraschiv , PhD, Lecturer Ramona Gabriela Paraschiv , PhD	28
• Human Rights in the Administration of Justice. The Role of the Prosecutor’s Office – Tudor Grigoraș	41
II. IRDO – ANNUAL REPORT FOR THE YEAR 2014 (ENGLISH VERSION)	54
III. JURIDICAL DOCUMENTATION	97
• The rights of persons with disabilities in Romania	97

IV. JURISPRUDENCE	105
• Decision by the European Court of Human Rights in the case Câmpeanu vs. Romania	105
V. SIGNAL	123
VI. REMEMBER	133

SOMMAIRE

I. ÉTUDES, RECHERCHES, ARTICLES	7
• L'Organisation des Nations Unies et l'institutionnalisation des Droits de l'Homme – prof. Dr. Irina Moroianu Zlătescu	7
• Détermination de l'État membre responsable avec l'examen d'une demande de protection internationale – Dr. Catrinel Brumar	17
• Plusieurs aspects relatifs au droit fondamental à la santé – Mihaela Ela Iancu , prof. Dr. Gheorghe Iancu	22
• La responsabilité pour la violation du droit à un environnement sain par mauvaise gestion des déchets – Dr. Daniel Ștefan Paraschiv , conférencier Dr. Ramona Gabriela Paraschiv	28
• Droits de l'homme dans l'administration de la justice. Le rôle du Bureau du Procureur – Tudor Grigoraș	41
II. L'INSTITUT ROUMAIN DES DROITS DE L'HOMME, RAPPORT ANNUEL – 2014	54
III. DOCUMENTAIRE JURIDIQUE	97
• Les droits des personnes handicapées en Roumanie	97
IV. JURISPRUDENCE	105
• La décision de la Cour européenne des droits de l'homme dans l'affaire Câmpeanu contre la Roumanie	105
V. SIGNAL	123
VI. REMEMBER	133

ABREVIERI

AEP	Autoritatea Electorală Permanentă
AICHR	Comisia interguvernamentală pentru drepturile omului a Asociației Națiunilor din sud-estul Asiei
AIDC	Académie Internationale de Droit Comparé – Academia Internațională de Drept Comparat
alin.	alineat
ANR	Agenția Națională pentru Romi
ANUROM	Asociația pentru Națiunile Unite din România
art.	articolul
ASEAN	Association of Southeast Asian Nations – Asociația Națiunilor din sud-estul Asiei
asist. univ. dr.	asistent universitar doctor
CDPD	Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități
CE	Consiliul European
CEDO	Convenția europeană a drepturilor omului
cercet. st.	cercetător științific
Cit.supra.	citatul de deasupra
CJUE	Curtea de Justiție a Uniunii Europene
cf.	conform
coord.	coordonator
CSCE	Conference for Security and Cooperation in Europe
C.pen.	Codul penal
CtEDO	Curtea Europeană a Drepturilor Omului
DNA	Direcția Națională Anticorupție
dr.	doctor
EASO	Biroul European de Sprijin pentru Azil
Ed.	editura
EHMA	European Health Management Association – Asociația Europeană de Management în Sănătate
ELI	European Law Institute – Institutul de Drept European
ENAR	Rețeaua europeană de combatere a rasismului
etc	(et caetera) și celelalte
E-uri	aditivi alimentari
EU-MIDIS	European Union minorities and discrimination survey Studiul de tip sondaj privind minoritățile și discriminarea din Uniunea Europeană
EUROSUR	Sistemul European de Supraveghere a Frontierelor
EUROSTAT	Biroul de Statistică a Uniunii Europene
FRA	European Union Agency for Fundamental Rights – Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene
FRONTEX	Agencia Europeană pentru Gestionarea Cooperării Operative la Frontierele Externe ale Statelor Membre ale Uniunii Europene
HG	Hotărâre de Guvern
ICAR	Forumul internațional privind responsabilitatea corporatistă
IDDO	Institutul Danez pentru Drepturile Omului
IDEF	Institutul internațional de drept de expresie și inspirație franceze
infra.	dedesubt, mai jos
IRDO	Institutul Român pentru Drepturile Omului
lit.	litera
loc.cit.	locul citat

M.Of.	Monitorul Oficial al României
MMFPSV	Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice
nr.	numărul
OG	Ordonanță de Guvern
OMS	Organizația Mondială a Sănătății
ONG	organizație neguvernamentală
ONU	Organizația Națiunilor Unite
op.cit.	opera citată
OSCE	Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa
OUG	Ordonanța de Urgență a Guvernului
p.	pagina
parag.	paragraful
pct.	punctul
pp.	paginile
Rec	recomandare
SECA	Sistemul european comun de azil
SNSPA	Școala Națională de Studii Politice și Administrative
SNPAB	Strategia Națională și Planul de Acțiune privind Conservarea Biodiversității
supra.	deasupra, mai sus
ș.a.	și alții (altele)
UE	Uniunea Europeană
UNESCO	Organizația Națiunilor Unite pentru Educație și Cultură
urm.	următoarele
vol.	volumul
vs.	(versus) contra, împotriva

I. STUDII, CERCETĂRI, ARTICOLE

THE UNITED NATIONS ORGANIZATION AND THE INSTITUTIONALIZATION OF HUMAN RIGHTS*

IRINA MOROIANU ZLĂTESCU**

ABSTRACT:

The period following the creation of the United Nations Organization, the elaboration of the UN Charter and the adoption of the Universal Declaration of Human Rights, is considered to be the contemporary era of human rights, characterized by the emergence of numerous regulations in the field and codification of the fundamental rights.

In order to fulfill one of its fundamental objectives, to provide the protection and the promotion of human rights and the fundamental freedoms, the United Nations Organization elaborated a great number of international instruments through its bodies.

Key words: human rights, Universal Declaration of Human Rights, fundamental freedoms

RÉSUMÉ:

La période qui suit la création de l'Organisation des Nations Unies, l'élaboration de la Charte des Nations Unies et de l'adoption de la Déclaration universelle des droits de l'homme, est considérée comme l'ère contemporaine des droits de l'homme, caractérisé par l'émergence de nombreux règlements dans le domaine et codification des droits fondamentaux.

Afin de réaliser un de ses objectifs fondamentaux, pour assurer la protection et la promotion des droits de l'homme et les libertés fondamentales, l'Organisation des Nations Unies a élaboré un grand nombre d'instruments internationaux grâce à ses organes.

Mots clés: droits de l'homme, la Déclaration universelle des droits de l'homme, des libertés fondamentales

At the Conference of San Francisco, which laid the foundations of the United Nations Organization, an intergovernmental organization, the main allied forces against the Axis countries signed, 70 years ago, on June 26th 1945, the *United Nations Charter*, which became effective on October 24th 1945, when the Charter was ratified.

Initially 51 founding states were part of the organization, while other 142 states joined it with time. It is merely a formal and chronological distinction with no consequences upon their legal status. Admittance of new members is decided by the General Assembly, based on a 2/3 majority, on recommendation by the Security Council. This recommendation has the power of a decision and has to be made

unanimously. The United Nations internal structure is extremely complex.¹

Essentially, not only for the specialists in human rights but for humanity in general, is that the Charter includes regulations, to which reference is made even in the preamble, on human rights and on the fundamental freedoms. From the beginning, the Preamble enshrines the determination of the member States to reaffirm their “faith in fundamental human rights, in the dignity and worth of the human person, in the equal rights of men and women and of nations large and small”. In order to reach these goals, the United Nations shall “promote social progress and better standards of life in larger freedom” and “employ international machinery for the promotion of the economic and social advancement of all peoples”.

The purposes of the United Nations, stated in article 1 of the Charter, include “to develop friendly relations among nations based on

* As 2015 is a year when several events are celebrated, including the 70th anniversary of the United Nations Organization, the 60th anniversary of Romania's membership to this organization, etc., we are going to devote a number of articles, studies, and comments to these anniversary moments throughout this year.

** Prof., PhD, member of the International Academy of Comparative Law.

¹ See Irina Moroianu Zlătescu, *Drepturile omului – un sistem în evoluție, (Human Rights a system in evolution)* IRDO, 2008, p. 35 et seq.

respect for the principle of equal rights and self-determination of peoples”. Another purpose of the United Nations, worded in the same article is “to achieve international cooperation in solving international problems of an economic, social, cultural, or humanitarian character and in promoting and encouraging respect for human rights and for fundamental freedoms for all without distinction as to race, sex, language, or religion”.

The Charter authorizes a number of bodies to take charge of human rights issues, thus laying the foundations of the machinery.

Owing to their particular importance, these principles were reiterated, in different words, in several of the Charter’s stipulations. They are to be found in the same article 1 where the purposes and the principles of the United Nations are stated, as well as other articles referring to the functions and powers of the United Nations General Assembly, the Economic and Social Council, etc.

However, it is noteworthy that, while the Charter mentions the promotion and encouragement of the respect for human rights and the fundamental freedoms as one of the United Nations’ fundamental purposes, it fails to list or define these rights and freedoms. The Conference of San Francisco was not able to detail them, due to the political circumstances of that time. This was a task for the General Assembly, the Economic and Social Council, the Human Rights Commission, established by the UN in 1946 and replaced by the United Nations Human Rights Council² on 15 March

² The United Nations Commission on Human Rights, which ended its activity based on Resolution 60/251 of 15 March 2006, when it was replaced with the United Nations Human Rights Council, provided the international community with a universal framework of human rights, including the Universal Declaration of Human Rights, the International Covenants on Civil and Political Rights and on Economic, Social and Cultural Rights, respectively, their Protocols, as well as other fundamental human rights treaties. Also by Resolution 60/251 the Universal Periodic Review (UPR) was created. UPR is a unique process, under the auspices of the Human Rights Council, which involves a review of the human rights records of all UN Member States. The process provides the opportunity for each State to declare what actions they have taken to improve the human rights situations in their countries and to fulfill their human rights obligations.

The UN Resolution 60/251 also guarantees the participation of Non-Governmental Organizations. NGOs

2006, and their subsidiary bodies. These bodies developed in time a great number of instruments meant to promote and protect human rights and the fundamental freedoms.

Bearing in mind that admission to the international community requires a declaration of adherence to the Charter’s principles, we deem it to be legally binding.

The period following the creation of the United Nations Organization, the elaboration of the UN Charter and the adoption of the Universal Declaration of Human Rights, is considered to be the contemporary era of human rights, characterized by the emergence of numerous regulations in the field and codification of the fundamental rights. Thus, the United Nations Charter is a codification of a special type.

The United Nations passed important documents such as the Universal Declaration of Human Rights, passed on December 10th 1948, the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights and the International Covenant on Civil and Political Rights, passed on December 16th 1966, etc. Other documents

play an important role in the activity of the Human Rights Council. They bring to its attention the occurrence and reality of human rights violations in various places of the world, contributing with their own specialized expertise. They are responsible for monitoring and pressuring States to place the protection of human rights and human dignity above any other interests. And especially the United Nations Associations (UNAs), as national civil society organizations connect the citizens of the world and the United Nations by providing links and building bridges, seeking to ensure that the UN is relevant to the lives of the peoples for whom it had been founded and for whom it exists to serve.

Recently established new structures under the UN aegis, as the Alliance of Civilizations (also present in Romania) contribute in cooperation with national institutions to building bridges between member states .

The 67 years since the proclamation of the Universal Declaration of Human Rights by the United Nations General Assembly, more precisely on 10 December 1948, has hardly diminished the power of the message conveyed by this document of exceptional importance, meant to consecrate a common ideal for all nations, the foundation on which the construct of human rights has been edified. It is appreciated nowadays that the Declaration is the genuine interpretation of the United Nations Charter as it explains in detail the meaning of the terms “human rights and fundamental freedoms”, which the United Nations Member States committed themselves to respect when they became a party to the Charter; see **Irina Moroianu Zlătescu**, *Human rights: a dynamic and evolving process*, Pro Universitaria, București, 2015, p. 5 et seq.

were passed by regional bodies, such as the Council of Europe, the Organization of American States, the Organization of African Unity, etc. Also worth mentioning are the contributions made by the Organization for Security and Cooperation in Europe for the promotion and observance of human rights in the present-day world.³

Human rights and the fundamental freedoms provided for by the international documents, as well as guaranties for their protection and promotion are to be found in all, or close to all present-day constitutions.

In order to fulfill one of its fundamental objectives – to provide the protection and the promotion of human rights and the fundamental freedoms – the United Nations Organization elaborated a great number of international instruments through its bodies.

All these documents aim to: define and implement human rights and the fundamental freedoms all over the world; create and continuously improve mechanisms capable to effectively control and monitor the implementation of the commitments assumed by the signatory States in relation to the protection and promotion of human rights and the fundamental freedoms; build awareness of the public about the importance of the international and national protection of these rights and freedoms.

A large variety of instruments were thus elaborated: conventions, protocols, treaties, covenants, recommendations and resolutions. In terms of their legal force, their values are different: some are binding, having a conventional basis; others have only a moral value in that they define norms and objectives to be pursued without binding the States to implement and protect them.

A permanent concern of the United Nations was to recommend the member States and the international bodies that the instruments on human rights and the fundamental freedoms be such elaborated as to make sure that: they should be consonant with the international human rights law as a whole; such documents referring to the dignity and value of the human being should be of a fundamental nature; the wording should be accurate so that the rights

and the obligations should be clearly defined and implemented without ambiguities; whenever possible, they should include mechanisms to realistically and effectively implement and monitor; the impact upon the international public opinion should be as great as possible.

The tasks were difficult, but they were favoured by the basic norms set forth in the United Nations Charter and in the documents of the International Charter of Human Rights.

In order to understand the notions and concepts operating in the field of human rights as accurately as possible, an excursion in the evolution of the philosophical-juridical thinking is necessary. The term *International Charter of Human Rights* applies to a set of documents elaborated under the auspices of the United Nations Organization, namely: Universal Declaration of Human Rights; International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights; International Covenant on Civil and Political Rights; Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights; Second Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights, which enshrines abolition of the death penalty; Optional Protocol to the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights.

It took three years after the Charter had been passed until, following vivid discussions that frequently reflected contrary positions, the Universal Declaration of Human Rights could be passed. A topic of the discussions was also the form that such a document was to be given. According to some, the draft should have been given the form of a declaration; others were in favour of a convention. It was unanimously decided that both a declaration and a convention or human rights covenant should be elaborated, which were to be entitled together: the International Charter of Human Rights. The elaboration of a covenant was even more laborious and required more time for study. First, on December 10th 1948, the General Assembly, joined together in Paris, passed the Declaration under resolution 217 A(III), proclaiming it “a common standard of achievement for all peoples and all nations, to the end that every individual and every organ of society, keeping this Declaration constantly in

³ The Organization was initially called the CSCE (Conference for Security and Cooperation in Europe).

mind, shall strive by teaching and education to promote respect for these rights and freedoms and by progressive measures, national and international, to secure their universal and effective recognition and observance, both among the peoples of Member States themselves and among the peoples of territories under their jurisdiction". The Declaration was passed by a vast majority, namely, 48 States⁴ voted a yes, 8 States abstained⁵ and there was no vote against. Two states were absent.⁶

The Declaration was appreciated from the very moment it was passed as a first step to the institutionalization of human rights and the fundamental freedoms at international level. It was a document of an exceptional value; it was the first time when an organized community of States elaborated such a document endorsed by the authority of the assembly of member States of the United Nations and that of tens and hundreds million people all over the world.

Article 1 of the Declaration lays down, in a concise form, the whole philosophic foundation sustaining the outlook about human rights and the fundamental freedoms: "All human beings are born free and equal in dignity and rights. They are endowed with reason and conscience and should act towards one another in a spirit of brotherhood". The fundamental ideas that inspired the Declaration are thus expressed: the rights to freedom and equality are rights inherent to human nature, as old as man and cannot therefore be alienated; each individual is a moral being, endowed with reasoning and this is why he is a being that differs from other creatures upon Earth; this is also the reason why he may claim certain rights and freedoms that no one else, no other living being can enjoy.

The Declaration includes a Preamble and 30

⁴ Afghanistan, Argentina, Australia, Belgium, Burma, Bolivia, Brazil, Canada, Chile, China, Columbia, Costa Rica, Cuba, Denmark, the Dominican Republic, Egypt, El Salvador, Ecuador, Ethiopia, France, Greece, Guatemala, Haiti, India, Iraq, Iran, Iceland, Lebanon, Liberia, Luxemburg, Mexico, The Netherlands, New Zealand, Nicaragua, Norway, Pakistan, Panama, Paraguay, Peru, Philippines, Siam, Sweden, Syria, Turkey, Uruguay, The United Kingdom, The United States of America, Venezuela.

⁵ The Soviet Socialist Republic of Belarus, Czechoslovakia, Poland, Saudi Arabia, The Soviet Socialist Republic of Ukraine, The Union of South Africa, The Union of Soviet Socialist Republics, Yugoslavia.

⁶ Honduras and Yemen.

articles enshrining the essential human rights and fundamental freedoms that may be claimed by all human beings, men and women all over the world, without any discrimination. Articles 3-21 deal with the civil and political rights, while articles 22-27 deal with the economic, social and cultural rights.

Article 2 states the fundamental principle of equality and non-discrimination in relation to the exercise of human rights and the fundamental freedoms. In this respect, the article develops the Charter's provisions according to which nations shall encourage the achievement of all rights and freedoms for all "without distinction of any kind, such as race, colour, sex, language, religion ...". Paragraph 2 of this article explicitly provides that the Declaration is applicable to all countries and territories, irrespective of the State under whose jurisdiction the respective territory may be.

Article 3 opens the inventory of the fundamental rights: the right to life, liberty and security of person, which are essential to the achievement of all the other rights that are further enumerated: no one shall be held in slavery or servitude; no one shall be subjected to torture or to cruel, inhuman or degrading treatment or punishment; everyone has the right to recognition everywhere as a person before the law; everyone has the right to an effective remedy by the competent national tribunals; no one shall be subjected to arbitrary arrest, detention or exile; everyone is entitled in full equality to a fair and public hearing by an independent and impartial tribunal; everyone charged with a penal offence has the right to be presumed innocent until proved guilty; no one shall be subjected to arbitrary interference with his privacy, family, home or correspondence; everyone has the right to freedom of movement and to seek and enjoy asylum in other countries; everyone has the right to a nationality; men and women have the right to marry and found a family; everyone has the right to own property; everyone has the right to freedom of thought, conscience and religion, to freedom of opinion and expression, to freedom of peaceful assembly and association; everyone has the right to take part in the governance of his country and to equal access to public service.

Articles 23-28 lay down the economic, social and cultural rights that may be claimed by any

person in his/her capacity as a “member of society”. The rights proclaimed in these articles are indispensable to human dignity and the free development of one’s personality, while their achievement is based upon “national effort and international cooperation”. At the same time, certain restrictions to the achievement of these rights are provided for, as they depend on the resources of each country and those of the international community.

The economic, social and cultural rights acknowledged in those articles are the following: the right to social security, to work, to rest and to leisure; the right to a standard of living adequate for the health and well-being of himself and of his family, including food, clothing, housing and medical care and necessary social services, and the right to security in the event of unemployment, sickness, disability, widowhood, old age; motherhood and childhood are entitled to special care and assistance, and everyone has the right to education and instruction as well as take part in the community’s cultural life.

The final articles of the Declaration acknowledge everybody’s right to a society characterized by the rule of law, where human rights and the fundamental freedoms can be fully achieved. In the realization of his/her rights, everyone shall be subject only to the limitations imposed by the laws and only for the acknowledgement and realization of the rights of others, the morality, the public order and general welfare. Under no circumstances shall these rights be exercised in contradiction to the purposes and the principles of the United Nations. The Declaration also proclaims that no State, group or person has the right to engage in any activity or to perform any act aimed at the destruction of any of the rights and freedoms set forth by the Declaration.

Following a lengthy process of elaboration, on December 16th 1966, the General Assembly passed under Resolution 2200 A (XXI) not one covenant, as had been anticipated as far back as 1947, but two covenants and an optional protocol, namely, the International Covenant on Civil and Political Rights, the Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights, and the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights. Thus, the International Charter of Human Rights – of

which only the Declaration had been elaborated by 1966 – was completed by these documents. As was shown, it was to be added later other documents as well.

The two covenants include a number of similar provisions as well. Thus, each Preamble enumerates the general principles of human rights taken from the Declaration, that is, those referring to the inherent dignity of the human person and the ideal of the free human being; the States’ obligation imposed under the Charter of the United Nations to promote the observance of human rights is reasserted. In almost identical words, the covenants state the principle according to which “recognition of the inherent dignity and of the equal and inalienable rights of all members of the human family is the foundation of freedom, justice and peace in the world”. Both covenants reassert the principle according to which the right to self-determination is universal; States are required to assist the achievement of the right of peoples to make their own decisions applicable within their own territories as well as respect this right in third States. By virtue of this right, peoples shall freely decide upon their political status and freely ensure their economic, social and cultural development, for which they shall freely make use of their natural assets and resources. The provisions of articles 3 in the two covenants are also similar and refer to the commitment of States to ensure the equal right of men and women to enjoy all the economic, social and cultural as well as the civil and political rights set forth in the respective covenant. Thus, not only is the principle of equality between men and women stated, but also States are required to make it become a reality.

However, the rights and the freedoms laid down in the two covenants are not absolute and can, if necessary, be subject to limitations. As a rule, the International Covenant on Civil and Political Rights provides that such limitations can only be applied when provided for under the law and if they are necessary to ensure national security, public order, public health or morality, or the rights and freedoms of others.

Resolution 23(XXXVI) of February 29th 1980 insisted on the fact that in the exercise of his/her rights and freedoms, every person shall only be subject to the limitations established

under the Charter of the United Nations, the Declaration, the two covenants, and the other instruments that had been elaborated. Any illegal limitations or persecutions are incompatible with the commitments assumed by the States.

The two covenants as well as the Optional Protocol were passed and opened for signature, ratification and accession under the same resolution by the General Assembly (2200A(XXI)) of December 6th 1966. The International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights came into force on January 3rd 1976. The other Covenant came into force on March 23rd 1976.

*The International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights*⁷ acknowledges: the right to work, which includes the right of everyone to the opportunity to gain his living by work which he freely chooses or accepts (art. 6); the right of everyone to the enjoyment of just and favourable conditions of work which ensure fair wages and equal remuneration for work of equal value without distinction of any kind (art. 7); the right of everyone to form trade unions and join the trade union of his choice (art. 8); the right of everyone to social security, including social insurance (art. 9); the right of the family, mothers, children and adolescents to the widest possible protection and assistance (art. 10); the right of everyone to an adequate standard of living for himself and his family, including adequate food, clothing and housing, and to the continuous improvement of living conditions; everyone shall be free from hunger (art. 11); the right of everyone to the enjoyment of the highest attainable standard of physical and mental health (art. 12); the right of everyone to education (art. 13); the right of everyone to education; the principle of free and compulsory primary education for all shall be applied (art. 14); the right of everyone to take part in cultural life and to enjoy the benefits of scientific progress and its applications (art. 15).

All these rights may be limited under the law, but only to an extent compatible to the nature of these rights and with a view to favour the general welfare in a democratic society.

Articles 16-25 include a number of provisions according to which the member

⁷ Romania ratified the Covenant in 1974 and its Optional Protocol in 2013.

States of the international community shall submit reports on the measures passed and the progresses made with the implementation of the rights laid down by the Covenant.

A significant moment was in 1985, when the Economic and Social Council created the Committee of the economic, social and cultural rights by restructuring the workgroup established in 1978. The Committee was tasked to examine the reports submitted by the States and formulate general recommendations for the Council.

Among other things, the Optional Protocol to the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, adopted in 2008, authorizes the Committee established under the Covenant to receive and analyze communications.

*The International Covenant on Civil and Political Rights*⁸ refers to the protection of such rights as: the right to life, being inherent to human beings, shall be protected by law. No one shall be arbitrarily deprived of his life (art. 6); no one shall be subjected to torture or to cruel, inhuman or degrading treatment or punishment (art. 7); no one shall be held in slavery or servitude. Slavery and the slave-trade in all their forms shall be prohibited; no one shall be required to perform forced or compulsory labour (art. 8); everyone has the right to liberty and security of person and no one shall be subjected to arbitrary arrest or detention (art. 9); all persons deprived of their liberty shall be treated with humanity (art. 10); no one shall be imprisoned merely on the ground of inability to fulfil a contractual obligation (art. 11); everyone lawfully within the territory of a State shall, within that territory, have the right to liberty of movement and freedom to choose his residence (art. 12); an alien lawfully in the territory of a State may be expelled there from only in pursuance of a decision reached in accordance with law (art. 13); all persons shall be equal before the courts and tribunals and entitled to a fair and public hearing by an independent tribunal; everyone charged with a criminal offence shall have the right to be presumed innocent until proved guilty according to law (art. 14); the right to be protected against the retroactive effect of penal laws (art. 15); everyone shall have the right to recognition everywhere as a person before the law (art. 16);

⁸ Romania ratified the Covenant in 1974.

no one shall be subjected to arbitrary or unlawful interference with his privacy, family, home or correspondence (art. 17); everyone shall have the right to freedom of thought, conscience and religion (art. 18); no one shall suffer as a consequence of his opinions; everyone shall have the right to freedom of expression, to seek, receive and impart information and ideas of all kinds (art. 19); any propaganda for war, any advocacy of national, racial or religious hatred shall be prohibited (art. 20); the right of peaceful assembly shall be recognized (art. 21); everyone shall have the right to freedom of association with others, to form trade unions and join already established ones (art. 22); men and women shall be entitled to get married and establish a family (art. 23); every child shall have, without any discrimination, the right to protection as required by his status as a minor (art. 24); every citizen shall have the right to participate in the conduct of public affairs in his country (art. 25); all persons are equal before the law and are entitled without any discrimination to the equal protection of the law (art. 26); ethnic, religious or linguistic minorities exist, persons belonging to such minorities shall not be denied the right, in community with the other members of their group, to enjoy their own culture, to profess and practice their own religion, or to use their own language (art. 27).

The provisions included in the fourth part of the Covenant, articles 28-45, are of particular importance as they refer to the ways the Human Rights Committee shall be established, its structure, election of the members, its competencies and work procedures.

The Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights includes additional provisions related to the Human Rights Committee established under the Covenant. They regulate the mechanism by which the complaints submitted by individuals who feel one or several of their rights have been violated shall be examined.

The Protocol authorizes the Human Rights Committee, created under the Covenant, to receive and examine the communications submitted by individuals who claim to be victims of the violation of one or several rights laid down by the Covenant. By virtue of articles 1 and 6 in the Protocol, any State Party to the

Covenant that becomes a Party to the Protocol recognizes the competence of the Committee to receive and consider such communications. As a result, any individual who claims to be a victim of such violation and has exhausted all domestic remedies may submit a written communication (complaint) to the Committee.

The Second Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights, which deals with the abolishment of the death penalty, was passed by the UN General Assembly on December 15th 1989⁹, following long-lasting debate.¹⁰

It is asserted in the Preamble of the Protocol that “abolition of the death penalty contributes to enhancement of human dignity and progressive development of human rights”.

All these instruments joined together in the International Charter of Human Rights are of the utmost importance. Their binding nature has been proclaimed on numberless occasions; their provisions have been and still are the basis of very large number of decisions made by the UN bodies and by the regional and national organizations; many of the member States of the international community have included them in their national legislation. The Universal Declaration of Human Rights and the two Covenants were the model and source of inspiration to a multitude of other instruments which, one way or another, further develop the various provisions they include, and add new ones, in the spirit they have consecrated.

Beside the two international covenants on human rights, the United Nations also adopted several international conventions in the field of human rights.

Conventions are highly important for, by virtue of their nature, they impose strict obligations to the signatory States such as to respect and promote them.

According to specialists, conventions fall into two large categories of criteria: conventions whose implementation is monitored by special bodies and conventions that do not have directly such bodies and whose implementation is monitored by means of periodic reports, observation and, under certain circumstances, monitoring; a second criterion is coverage of

⁹ Romania ratified the Protocol in 1993.

¹⁰ *Vade-mecum de la Convention européenne de droits de l'homme*, Les éditions du Conseil de l'Europe, Strasbourg, 1991, pp.16-18.

human rights: human rights as a whole, a more limited group, a category of persons enjoying protection, and finally those related to various forms of discrimination.

We believe that in this first article from the series, we should mention the most important documents. Following is a brief presentation of some of them.

The International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination. The Convention was passed and opened for signature and ratification under Resolution 2106 A(XX) by the General Assembly on December 21st 1965; it came into force on January 4th 1969¹¹. Its Preamble expresses the belief that: any doctrine of superiority based on racial differentiation is scientifically false, morally condemnable, socially unjust and dangerous; there is no justification for racial discrimination, in theory or in practice, anywhere; the existence of racial barriers is repugnant to the ideals of any human society.

The Convention defines the term “racial discrimination” as any distinction, exclusion, restriction or preference based on race, colour, descent, or national or ethnic origin which has the purpose or effect of nullifying or impairing the recognition, enjoyment or exercise, on an equal footing, of human rights and fundamental freedoms. To this end, the Convention requires special measures to be taken for the purpose of securing adequate advancement of certain racial or ethnic groups or individuals requiring such protection as may be necessary in order to ensure such groups or individuals equal enjoyment or exercise of human rights and fundamental freedoms. This does not mean that they shall all enjoy more extended rights and freedoms than those enjoyed by the population within which they live. The Convention particularly condemns racial segregation and apartheid and calls upon States to eliminate any such practices from their territories. Article 8 of the Convention enumerates the measures to be taken in the application of its provisions, namely, establishment of the Committee for the Elimination of Racial Discrimination.

The International Convention on the Elimination and Punishment of the Crime of Apartheid. The Convention was passed and

opened for signature and ratification under General Assembly’s Resolution 3068(XXVIII) of November 30th 1973; it came into force on July 18th 1976¹². The Convention defines crimes of apartheid as inhuman crimes committed with the purpose of instituting or maintaining the domination of a racial group of human beings upon another racial group of human beings and oppress the latter systematically. The inhuman acts the Convention refers to are: a) denial to a member or members of a racial group or groups of the right to life and liberty of person; b) deliberate imposition on a racial group or groups of living conditions calculated to cause it or their physical destruction in whole or in part; c) adoption of legislative and other measures calculated to prevent a racial group or groups from participation in the political, social, economic and cultural life; d) adoption of any measures, including legislative measures, designed to divide the population along racial lines by the creation of separate reserves and ghettos, the prohibition of mixed marriages; e) exploitation of the labour of the members of a racial group or groups, in particular by submitting them to forced labour and f) persecution of all those who oppose apartheid. Resolution 13(XXXVIII) of March 11th 1977 by the Human Rights Commission established the Group of the Three to monitor the implementation of the provisions in the Convention.

Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women. The Convention was passed and opened for signature, ratification and accession under General Assembly’s Resolution 34/180 of December 18th 1979¹³. The term “discrimination against women” was defined as any distinction, exclusion or restriction made on the basis of sex which has the effect or purpose of impairing or nullifying the recognition, enjoyment or exercise by women, irrespective of their marital status, on a basis of equality of men and women, of human rights and fundamental freedoms in the political, economic, social, cultural, civil or any other field. Based on article 17 in the Convention, the Committee for the Elimination of Discrimination Against Women was created in 1982.

¹¹ Romania acceded to the Convention in 1970.

¹² Romania ratified the Convention in 1978.

¹³ Romania ratified the Convention on November in 1981.

Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment. The Convention was passed and opened for signature, ratification and accession under General Assembly's Resolution 39/46 of December 10th 1984 and came into force on June 26th 1987¹⁴. The Convention defines as torture any act by which severe pain or suffering, whether physical or mental, is intentionally inflicted on a person for such purposes as obtaining from him or a third person information or a confession, punishing him for an act he or a third person has committed or is suspected of having committed, or intimidating or coercing him or a third person, or for any reason based on discrimination of any kind, when such pain or suffering is inflicted by or at the instigation of or with the consent or acquiescence of a public official or other person acting in an official capacity. In 1987, in conformity with article 17 in the Convention, the Committee Against Torture was established.

International Convention against Apartheid in Sports (Passed under Resolution 40/64 G of December 10th 1985). The Convention defines "apartheid in sports" as the application of apartheid policies and practices in sports activities, whether organized on a professional or an amateur basis. Based on article 11 in the Convention, the Commission Against Apartheid in Sports was created.

Convention on the Rights of the Child (General Assembly's Resolution 44/25 of November 20th 1989, in force since 1990; Romania ratified the Convention in 1990. The Committee on the Rights of the Child (CRC), created under the Convention, monitors implementation of the Convention on the Rights of the Child by its State parties. It also monitors implementation of the Optional Protocols to the Convention. Two optional protocols were adopted in 2000. The First Optional Protocol restricts the involvement of children in military conflicts, and the Second Optional Protocol prohibits the sale of children, child prostitution and child pornography. A third optional protocol relating to communication of complaints was adopted in 2011. All three Optional Protocols are in force.

Romania ratified the first two Optional

¹⁴ Romania ratified the Convention in 1990.

Protocols and signed the third Optional Protocol.

Convention on the Rights of Persons with Disabilities and its Optional Protocol (General Assembly's resolution A/RES/61/106) was adopted in December 2006, opened for signature at the United Nations Headquarters in New York on 30 March 2007, with no less than 82 signatory States, and entered into force on May 3rd 2008. The Convention, ratified by Romania in 2010¹⁵, provides for the obligation of Member States to closely consult and involve persons with disabilities and the organizations representing them in the development and the implementation of the legislation and in all decision making processes related to disability issues, including the monitoring process. As far as implementation and monitoring at national level is concerned, the document provides for the obligation of the States to establish National Contacts Points at governmental level for issues related to the implementation of the Convention and also to establish or a coordinating mechanism within the government to facilitate all necessary measures. It is also provided that States shall establish or designate, in consonance with their internal legislation, an independent mechanism to promote, protect and monitor the implementation of the Convention. In Romania, the Romanian Institute for Human Rights¹⁶ was assigned this role of independent monitoring mechanism, according to art. 33. 2 of CRPD.

Conventions may also be grouped as follows:

- General conventions, which refer to the whole of human rights or a larger group of them and are opened for signature, ratification and accession in an international or regional framework; it is into this category of conventions that the two Covenants and the Optional Protocols fall.

- Conventions of a specific nature, whose purpose is to guarantee only certain human rights. Such conventions are: Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide, Convention on the Non-Applicability of Statutory Limitations to War Crimes and

¹⁵ Romania signed the Optional Protocol to the Convention in 2008.

¹⁶ Romanian Institute for Human Rights, member of the European Network of National Institution for Human Rights, was established under Law No. 9/1991 with the support of UN.

Crimes against Humanity, Protocol amending the Slavery Convention, Supplementary Convention on the Abolition of Slavery, the Slave Trade, and Institutions and Practices Similar to Slavery, Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and the Exploitation of the Prostitution of Others, as well as other conventions on forced labour, asylum, freedom of information, private life, terrorism, corruption etc.

- Conventions related to the protection of certain categories of persons. Such conventions are: Convention relating to the Status of Refugees, Convention relating to the Status of Stateless Persons, Convention on the Political Rights of Women, Convention on the Citizenship of Married Women, etc.

- Conventions on fighting various forms of discrimination on grounds of race, gender,

religion, political opinions, in the educational system, in sports or at the workplace. Such conventions, beside those already mentioned, are: Convention concerning Discrimination in Respect of Employment and Occupation, Convention on fighting discrimination in the field of education, Convention 100 concerning Equal Remuneration for Men and Women Workers for Work of Equal Value, etc.

We have surveyed above only part of the conventions concluded in the United Nations system, an exhaustive presentation thereof being impossible due to both their number and their contents.

During the year we will revert with other useful information on the UN and the evolution of its specific institutions and mechanisms that were created in order to reach the goals for which the organization was founded.

DETERMINAREA STATULUI MEMBRU RESPONSABIL PENTRU EXAMINAREA UNEI CERERI DE PROTECȚIE INTERNAȚIONALĂ*

CATRINEL BRUMAR**

ABSTRACT

Determining the Member State responsible for examining an application for international protection from a national of a third country is based on the Dublin mechanism that defines a set of criteria allowing the identification within the Union State, to ensure that each such application will benefit from a thorough analysis and that there are no concurrent or subsequent multiple applications.

Keywords: international protection, the Dublin mechanism, responsible state, EURODAC, FRONTEX, EUROSUR

RÉSUMÉ

La détermination de l'État membre responsable de l'examen d'une demande de protection internationale par un ressortissant d'un pays tiers est basée sur le mécanisme de Dublin définissant un ensemble de critères permettant l'identification au sein de l'État de l'Union, pour garantir que chaque demande bénéficiera d'un examen approfondi d'analyse et qu'il n'y a pas d'applications multiples simultanées ou ultérieures.

Mots-clés: protection internationale, le mécanisme de Dublin, l'État responsable, EURODAC, FRONTEX, EUROSUR

Considerații introductive. Mecanismul Dublin definește setul de criterii care permit, în interiorul Uniunii Europene, identificarea statului membru responsabil pentru examinarea unei cereri de protecție internațională prezentată de către un resortisant al unui stat terț, pentru a se asigura că fiecare asemenea cerere beneficiază de o analiză pe fond și că fiecare asemenea cerere nu va beneficia decât de o singură analiză a temeiniciei sale, în încercarea de a limita formularea de cereri multiple, concomitente sau subsecvente, introduse de aceeași persoană în mai multe state membre.

Pentru funcționarea mecanismului și evaluarea eficienței sale, se recurge cu necesitate la anumite instrumente: unele dintre ele sunt de sprijin ale mecanismului, cum este sistemul EURODAC, baza de date

dactiloscopică a Uniunii Europene, care sprijină demersurile de identificare a statului membru responsabil. Alte instrumente, respectiv cele statistice, oferă unele informații cu privire la eficiența mecanismului și respectarea în practica statelor a criteriilor de determinare a statului membru responsabil. Analiza lor permite anumite concluzii care se pot dovedi utile în cercetarea ulterioară.

În același timp, funcționarea mecanismului Dublin nu poate fi însă privită izolat de activitatea altor agenții ale Uniunii Europene sau altor sisteme create în interiorul organizației pentru a asigura un răspuns eficient și rapid la problemele de securitate care apar la granițele externe ale Uniunii. Agenția Europeană pentru Gestionarea Cooperării Operative la Frontierele Externe ale Statelor Membre ale Uniunii Europene (FRONTEX), Biroul European de Sprijin pentru Azil (EASO) sau Sistemul European de Supraveghere a Frontierelor (EUROSUR), având în vedere domeniul în care activează, influențează modalitatea de funcționare și rezultatele mecanismului Dublin. De aceea, am considerat necesar ca înainte de a trece la etapa de listare clasificată a deficiențelor persistente, cercetarea să se aplece și asupra acestor influențe și informații.

I. Mecanismul Dublin și EURODAC. Scopul declarat al creării sistemului

* Ideile din acest studiu se regăsesc în lucrarea de cercetare postdoctorală din cadrul proiectului „Burse doctorale și postdoctorale pentru tineri cercetători în domeniile Științe politice, Științe administrative, Științele comunicării și sociologie”, integrat în domeniul major de intervenție 1.5. „Programe doctorale și post-doctorale în sprijinul cercetării”, contract POSDRU/159/1.5/S/134650. Ideile din acest studiu se regăsesc în lucrarea de cercetare postdoctorală din cadrul proiectului „Burse doctorale și postdoctorale pentru tineri cercetători în domeniile Științe politice, Științe administrative, Științele comunicării și sociologie”, integrat în domeniul major de intervenție 1.5. „Programe doctorale și post-doctorale în sprijinul cercetării”, contract POSDRU/159/1.5/S/134650.

** Cercetător științific.

„EURODAC”¹, a fost ca acesta să contribuie la determinarea statului membru responsabil, cu examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-un stat membru de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid și, să faciliteze aplicarea mecanismului Dublin. EURODAC este o bază de date dactiloscopice, însoțită de elemente suplimentare de identificare ale persoanei, precum sexul, data și locul la care respectiva persoană a intrat pe teritoriul unui stat membru sau în care a solicitat protecție internațională, precum și o serie de date referitoare la autoritatea care a prelucrat respectivele date și le-a transmis unității centrale a EURODAC, care gestionează baza de date. Principala caracteristică a sistemului este aceea că punctul de acces național la sistem nu poate opera în mod autonom o căutare în sistem, el putând doar transmite date în vederea stocării, date care sunt comparate automat cu cele deja existente în sistem, însă în anumite limite și putând solicita efectuarea unei căutări în sistem.

Relevant pentru mecanismul Dublin este că EURODAC înregistrează datele solicitanților de protecție internațională care au depus o cerere în acest sens și le compară în mod automat cu datele dactiloscopice transmise de alt stat membru și deja înregistrate în sistemul central; această comparare permite statului membru să identifice primul stat solicitat în vederea acordării protecției internaționale și să activeze astfel mecanismul Dublin, identificând statul în care s-a depus prima cerere de protecție internațională. În același timp însă, EURODAC cuprinde și informații privind resortisanții statelor terțe care au pătruns ilegal pe teritoriul unui stat membru și au fost reținuți de

¹ Regulamentul (UE) nr. 603/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 privind instituirea sistemului „EURODAC” pentru compararea amprentelor digitale în scopul aplicării eficiente a Regulamentului (UE) nr. 604/2013 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid și privind cererile autorităților de aplicare a legii din statele membre și a Europol de comparare a datelor EURODAC în scopul asigurării respectării aplicării legii și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1077/2011 de instituire a Agenției europene pentru gestionarea operațională a sistemelor informatice la scară largă, în spațiul de libertate, securitate și justiție (reformare).

autoritățile acestui stat. O comparare a acestor date cu informațiile ulterioare despre un solicitant de protecție internațională (singura comparare permisă de sistem) poate conduce la identificarea primului stat membru UE de acces al solicitantului și deci la transferul de responsabilitate pentru examinarea cererii acestuia.

În al treilea rând, EURODAC permite unui stat membru, pe al cărui teritoriu se află în resortisant al unui stat terț care nu poate indica statul membru în care a formulat prima cerere de protecție internațională, sau care nu a formulat o asemenea cerere dar se opune returnării sale, să clarifice dacă a existat o asemenea cerere de protecție. În ipoteza unui răspuns pozitiv, mecanismul Dublin va fi din nou activat.

Funcționarea sistemului EURODAC se bazează pe obligația, instituită în sarcina tuturor statelor membre, de a transmite datele solicitanților de protecție internațională pe teritoriul său sau ale persoanelor reținute pentru trecerea ilegală a frontierei sau pentru prezență ilegală către baza centrală de date; efectele din perspectiva mecanismului Dublin, sunt în sensul unei mai facile identificări a statului în care s-a formulat prima cerere de protecție sau care a fost primul stat de acces al individului în Uniune. Astfel, sistemul EURODAC combate în principal fenomenul de *asylum shopping* – ce descrie atitudinea unui solicitant de protecție care își alege, în funcție de anumite criterii, statul de azil sau refugiu care i se pare cel mai convenabil, dar și contribuie la responsabilizarea statelor membre în combaterea fenomenului migrației ilegale.

Sistemul EURODAC nu sprijină însă aplicarea altor criterii, deși situate ierarhic superior în lista criteriilor Dublin; astfel, sistemul, plecând de la compararea dactiloscopică, nu poate să ofere un răspuns cu privire la existența unei rude recunoscută ca beneficiar al protecției internaționale sau stabilită în mod legal pe teritoriul unui alt stat membru, după cum nu identifică statul membru care gestionează cererile de protecție ale membrilor de familie.

În acest mod, sistemul pare a contrazice ierarhia criteriilor stabilite în Regulamentul Dublin. Fără îndoială, respectarea datelor cu caracter personal și precauțiile față de stocarea

acestora justifică pe de o parte, reticența față de efectuarea de comparații parțiale pornind de la alte elemente decât cele dactiloscopice; de pe altă parte, limitarea sistemului EURODAC la tipurile de comparații dactiloscopice, prin excelență individuale, va favoriza cel puțin percepția, dacă nu realitatea, unei preferințe practice pentru identificarea statului responsabil ca fiind statul de primă intrare în Uniune sau statul unde deja există formulată o cerere de protecție. În aceste condiții, faptul că acele criterii care susțin reunificarea familială nu beneficiază de un instrument de suport, dar criteriile subsecvente au în sprijinul aplicării lor un asemenea instrument, poate contribui la consolidarea ideii potrivit cu care mecanismul Dublin nu are legătură cu partajarea de responsabilitate, ci cu simpla atribuire.

O analiză a datelor statistice comparative între numărul total de cereri de preluare a unui solicitant de azil pentru examinarea cererii sale și numărul solicitărilor de același tip întemeiate pe sistemul EURODAC, furnizate de EUROSTAT pentru anul 2013, indică faptul că există și cereri de preluare care nu au fost justificate doar prin identificarea primului stat solicitat sau a statului care a identificat individul pe teritoriul său. Inclusiv în cazul României, au existat cereri de preluare superioare ca număr cererilor întemeiate pe rezultatele comparațiilor EURODAC.

În același timp însă, peste jumătate din cererile de preluare sunt cereri întemeiate pe sistemul EURODAC, ceea ce confirmă aplicarea practică sporită a criteriilor Dublin legate de intrarea în Uniune și existența unei prime cereri de protecție.

II. Datele statistice și relevanța lor în aprecierea funcționării mecanismului Dublin.

După cum arătat în primul raport de cercetare, fără a inova de o manieră majoră, Regulamentul Dublin III a operat unele modificări considerate benefice în ierarhia criteriilor de determinare a statului membru responsabil, acordând o relevanță sporită acelor criterii care favorizau reunificarea familială și introducând o clauză de minimă solidaritate între statele membre, deși indirect, prin suspendarea transferurilor Dublin către statele membre ce se confruntau cu o situație de încălcare gravă a drepturilor omului prin depășirea capacităților de gestionare a

fenomenului de solicitare de protecție internațională.

Potrivit clauzelor sale finale (art. 49) Regulamentul Dublin III se aplică cererilor de protecție internațională prezentate începând din prima zi din a șasea lună următoare intrării sale în vigoare și de la acea dată, se aplică oricărei cereri de preluare sau de reprimire a solicitanților, indiferent de data la care cererea a fost prezentată. Astfel, relevante pentru a evidenția eventualele schimbări în determinarea statului membru responsabil sunt datele statistice disponibile pentru anul 2014.

Analiza lor nu oferă însă piste de cercetare suplimentară; majoritatea datelor referitoare la mecanismul Dublin nu sunt disponibile decât pentru anii anteriori. Analiza acestora indică că în reglementarea anterioară, recursul la criteriile referitoare la minorii neînsoțiți sau la motive familiale era net inferior recursului la criteriile privind prima intrare în Uniune; însă aceste date nu mai sunt nici actuale și nici nu pot confirma sau infirma caracterul eficient al modificărilor de reglementare.

Datele disponibile pentru anul 2014 arată că în Uniunea Europeană se află aprox. 650.000 de beneficiari sau solicitanți de protecție internațională, din care aprox. 16.000 au fost identificați ca fiind minori neînsoțiți. În mod evident, o asemenea statistică este insuficientă pentru a putea evalua, chiar preliminar, modul în care criteriile Dublin referitoare la minorii neînsoțiți au fost aplicate în anul 2014.

FRONTEX și EASO oferă și ele date statistice, însă privesc fenomenul azilului și în alte perspective, fie prin raportarea la fenomenul mai larg al migrației, fie pentru a sprijini o aplicare unitară a criteriilor de determinare a statutului de beneficiar de protecție internațională.

În aceste condiții, în absența unor date statistice suficient de detaliate, etapele ulterioare ale cercetării nu vor putea să confirme dacă criticile exprimate până la acest moment referitoare la mecanismul Dublin își mențin actualitatea sau au fost eliminate sau atenuate prin amendamentele de ordin legislativ deja introduse.

III. Influența activității altor entități și sisteme asupra mecanismului Dublin.

Mecanismul Dublin cuprinde, în ierarhia de

criterii, deși pe poziții inferioare în ultima reglementare, norme de determinare a statului responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională ce iau în considerare prima intrare pe teritoriile statelor membre ale Uniunii, sub diverse forme: acordare a unui permis de ședere, emitere de viză, intrare ilegală.

Toate aceste concepte sunt legate de intrarea în spațiul Uniunii și de frontiere, iar ultimul dintre acestea, respectiv cel de intrare ilegală, dobândește o semnificație sporită atunci când se ia în discuție securizarea frontierelor externe ale statelor membre ale Uniunii pentru a contracara fenomenul migrației ilegale.

Astfel, devine important de studiat modul în care activitatea Agenției FRONTEX influențează aplicarea mecanismului Dublin, respectiv modul în care activitatea Agenției EASO contribuie la întărirea capacității de reacție a statelor membre la o creștere a solicitărilor de protecție internațională.

III.1. FRONTEX și mecanismul Dublin.

Agenția FRONTEX a fost creată pentru a asigura coordonarea cooperării operaționale între statele membre în vederea întăririi securității la frontierele externe ale Uniunii. Din perspectiva mecanismului Dublin, relevant este în opinia noastră faptul că FRONTEX asigură coordonarea în două tipuri de operațiuni: cele derulate în zone contigue teritoriului Uniunii sau chiar în spații maritime ale statelor membre sau în marea liberă, respectiv cele derulate în spațiile maritime ale unor state terțe.

În privința primului tip de operațiuni, confruntată cu sosirea unor imigranți ilegali, mai ales în situații de urgență sau pericol, FRONTEX asigură și operațiuni de salvare pe mare, protejând astfel viețile resortisanților statelor terțe care încearcă să pătrundă în teritoriul unui stat membru. În pofida publicității negative de care a beneficiat, fiind portretizată dreptul brațul nemilos al Uniunii care respinge indivizi aflați în situații grave, derularea de operațiuni FRONTEX a diminuat numărul migranților respinși în marea liberă, contribuind astfel, indirect, la oferirea către aceștia a unei posibilități de formulare a unei cereri de protecție internațională².

² Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei, Doc. 13161 din 8 aprilie 2013 – FRONTEX, responsabilități în protecția drepturilor omului, care citează un raport FRA din 2011.

Desfășurarea unei operațiuni FRONTEX sporește astfel șansele de salvare a persoanelor aflate în situație de urgență pe mare și, dincolo de migranții ilegali, oferă celor în nevoie de protecție internațională o oportunitate de prezentare a cererii lor, deși ofițerii operațiunii, dacă nu fac parte din forțele statului membru care a solicitat sau găzduiește respectiva operațiune, nu pot primi asemenea solicitări.

În mod evident, gestionarea acestor cereri va reveni statului membru de primă intrare în Uniune, ceea ce contribuie tot la aplicarea criteriilor referitoare la prim acces în Uniune din setul Dublin.

Cel de-al doilea tip de operațiuni FRONTEX este mai controversat, întrucât presupune, în cooperare cu state terțe, blocarea migrației ilegale la origine, în statele de unde se organizează transportul pentru cei ce încearcă să ajungă pe teritoriul unui stat membru al Uniunii. Aceste operațiuni contribuie la diminuarea aplicării criteriului statului de primă intrare și sunt în mod deosebit interesante pentru statele ce au responsabilitatea frontierelor externe, în special sud-estice, ale statelor membre ale organizației. Acest efect asupra criteriilor Dublin nu trebuie nici exacerbat însă nici ignorat, mai ales în contextul în care alte sisteme favorizează aplicarea regulilor referitoare la atribuirea responsabilității pentru examinarea unei cereri de protecție statului de prim acces în Uniune.

III.2. EASO și mecanismul Dublin. Biroul European de Sprijin pentru Azil este o agenție a Uniunii Europene³, înființată în vederea intensificării cooperării practice pe probleme de azil și a sprijinirii statelor membre în îndeplinirea obligațiilor ce le revin, la nivel european și internațional, de a oferi protecție persoanelor aflate în nevoie.

EASO acționează ca centru de expertiză în materie de azil și oferă sprijin statelor membre ale căror sisteme de azil și de primire se confruntă cu presiuni deosebite pentru a putea fie prin redimensionarea infrastructurii, fie prin sprijin de urgență sau special, deci limitat în timp, să poată gestiona eficient fenomenul protecției internaționale. EASO oferă și ajutor pentru relocarea beneficiarilor de protecție internațională, însă această componentă a

³ Înființată în temeiul Regulamentului (UE) nr. 439/2010 al Parlamentului European și al Consiliului.

activității sale este mai degrabă secundară, dat fiind că depinde de cooperarea celorlalte state membre.

Activitatea EASO de sprijin și expertiză contribuie în mod cert la consolidarea capacității unui stat de a gestiona solicitările de protecție internațională, însă tribut ar logicii transfer de responsabilitate și nu de partajare a acesteia, în măsura în care Agenția este limitată în obiectivul său la a se asigura, cu instrumentele de care dispune, că toate statele membre aplică de o manieră unitară criteriile de determinare a nevoii de protecție internațională și criteriile Dublin. În acest mod, cum experiența Uniunii indică o manifestare accentuată a unor situații de criză în tratarea cererilor de protecție internațională în statele de primă intrare, activitatea sa reprezintă un paliativ pentru acestea și nu o modificare de aplicare a criteriilor Dublin.

În acest mod, se poate considera că și activitatea EASO oferă valențe mai puternice tot criteriilor de determinare a statului responsabil prin referire la prima cerere depusă sau la intrarea pe teritoriul statelor membre ale Uniunii.

III.3. EUROSUR și mecanismul Dublin.

Sistemul de supraveghere a frontierelor europene (EUROSUR) reprezintă un cadru comun pentru schimbul de informații și pentru cooperarea între statele membre și FRONTEX în vederea îmbunătățirii conștientizării situației și a creșterii capacității de reacție la frontierele externe ale statelor membre ale Uniunii („frontierele externe”) în scopul detectării, prevenirii și combaterii imigrației ilegale și a criminalității transfrontaliere și contribuind la asigurarea protecției și salvarea vieților migranților și a fost reglementat prin Regulamentul nr. 1052/2013.

Instrument la dispoziția FRONTEX, EUROSUR își propune crearea la nivel european, pornind de la evaluările la nivel național, a unei baze de date în timp aproape real (near-real) care să ofere informații despre

potențiale situații de risc la frontierele externe, de o manieră nu doar cantitativă ci și calitativă, raportat la istoricul de risc al respectivei zone. Scopul este acela de a optimiza reacția statelor membre și a FRONTEX, pentru a proteja indivizii în situație de urgență, dar și pentru a putea, având informații la nivelul întregii Uniuni, să identifice mult mai repede schimbări de trasee, în special în contextul migrației ilegale.

Din perspectiva mecanismului Dublin, implementarea EUROSUR va accentua efectele deja evidente ale operațiunilor FRONTEX, contribuind cel mai probabil la creșterea numărului de cereri de protecție în statele cu frontiere externe, ca state de primă intrare.

Concluzii. Mecanismul Dublin nu operează, în mod cert, izolat. Activitatea altor agenții ale Uniunii, precum și dezvoltarea unor sisteme de cooperare și schimb de informații, au ca efect poziționarea în prim plan a acelor criterii din mecanism care se referă la intrarea pe teritoriul unui stat membru sau formularea unei prime cereri într-un prim stat al Uniunii.

În acest mod, accentul este deplasat către norme de atribuire a responsabilității pentru examinarea unei cereri de protecție internațională care au, în ierarhia criteriilor Dublin, o poziție ierarhic inferioară și alimentează criticile aduse mecanismului tocmai pentru că nu realizează o partajare de responsabilitate.

Experiența la frontierele externe nu poate fi negată, iar aceasta indică ca cel mai frecvent utilizat criteriu Dublin criteriul statului de primă intrare; activitatea agențiilor menționate mai sus nu alterează în mod cert realitatea, dar creează o percepție de exacerbare a folosirii acestui criteriu. Această percepție, cumulată cu absența unor date statistice care să reechilibreze nu numai aplicarea ierarhică a criteriilor dar și densitatea cererilor de protecție în diverse state membre vor alimenta și în continuare o nevoie de revizuire a mecanismului Dublin.

UNELE ASPECTE REFERITOARE LA DREPTUL FUNDAMENTAL LA SĂNĂTATE

MIHAELA ELA IANCU*
GHEORGHE IANCU**

ABSTRACT:

The right to health is not an absolutely fundamental right, as is the right to life and, therefore, its exercise may be restricted under the terms of Article 53 of the Constitution. According to constitutional requirements, the state has to take a number of measures: to ensure public hygiene and public health, which are two distinct constitutional concepts; it has to organize the healthcare and social security system, to control the exercise of medical and paramedical professions and to protect the physical and mental health of its citizens, obligations which of course, are established by law.

Regarding the State's obligations to take action to ensure public health, these implies among other things, efforts to decrease infantile mortality and to ensure the healthy development of the child; it also means the prevention, treatment and control of epidemic, endemic, occupational and other such diseases. In this context of utmost importance is the right to operate pharmacies, selling drugs, ensuring safe and quality products to the public and the independence of pharmacists.

Keywords: Right to health care, public health insurance, the constitutional obligations of the state, infant mortality, prevention, pharmacies, independent pharmacists

RÉSUMÉ

Le droit à la santé n'est pas un droit absolument fondamental, tout comme le droit à la vie et, par conséquent, son exercice peut être limité aux termes de l'article 53 de la Constitution. Selon les exigences constitutionnelles, l'Etat doit prendre un certain nombre de mesures: pour assurer l'hygiène et la santé publiques, qui sont deux concepts constitutionnels distincts; il doit organiser le système de santé et de sécurité sociale, de contrôler l'exercice des professions médicales et paramédicales et de protéger la santé physique et mentale de ses citoyens, obligations qui, bien sûr, sont établies par la loi.

En ce qui concerne les obligations de l'État à prendre des mesures pour assurer la santé publique, ceux-ci implique entre autres choses, les efforts pour réduire la mortalité infantile et pour assurer le développement sain de l'enfant; cela signifie aussi la prévention, le traitement et le contrôle des maladies épidémiques, endémiques, professionnelles et autres, ces maladies. Dans ce contexte de plus grande importance est le droit d'exploiter des pharmacies, le vendre de la drogue, garantir des produits sûrs et de qualité au public et le fonctionnement des les pharmaciens indépendants.

Mots-clés: Droit aux soins de santé, l'assurance de la santé publique, les obligations constitutionnelles de l'État, la mortalité infantile, la prévention, le fonctionnement des pharmaciens indépendants

Dispozițiile art. 34 din Constituție reglementează un drept fundamental de tradiție în țara noastră, și anume dreptul la ocrotirea sănătății, chiar dacă uneori denumirea sa a fost diferită. Doctrina de specialitate l-a abordat mai ales în cursurile de drept constituțional, în cele referitoare la drepturile pacientului sau în alte studii de specialitate, fără însă a i se acorda importanța care trebuie să i se cuvină. În alte cuvinte, printre scopurile societăților democratice și a celor ale Uniunii Europene figurează și cel de protecție a sănătății publice, precum și a sănătății propriilor cetățeni.

În acest scop, conform prevederilor art. 34 din Constituția României, „Dreptul la ocrotirea sănătății este garantat. Statul este obligat să ia

măsuri pentru asigurarea igienei și a sănătății publice. Organizarea asistenței medicale și a sistemului de asigurări sociale pentru boală, accidente, maternitate și recuperare, controlul profesiilor medicale și a activității paramedicale, precum și alte măsuri de protecție a sănătății fizice și mintale a persoanei se stabilesc potrivit legii.”

Dreptul la ocrotirea sănătății nu este un drept fundamental absolut, precum este dreptul la viață și, ca urmare, exercitarea sa poate fi restrânsă în condițiile prevăzute de art. 53 din Constituție.

În concordanță cu prevederile art. 34 alin. (2) din Constituție, statul are o serie de obligații constituționale de luare de măsuri: pentru asigurarea igienei publice, a sănătății publice, care sunt două noțiuni constituționale distincte,

* Cercetător științific.

** Prof. univ. dr.

pentru organizarea asistenței medicale și a sistemului de asigurări sociale, pentru controlul exercitării profesiilor medicale și a celor paramedicale, precum și pentru protecția sănătății fizice și mintale a persoanei, care desigur se stabilesc prin legi.¹

În ceea ce privește obligația statului de a lua măsuri pentru asigurarea sănătății publice, aceasta implică, printre altele, eforturi pentru scăderea mortalității nou născuților și, în general, a celei infantile, precum și pentru dezvoltarea sănătoasă a copilului; profilaxia și tratamentul maladiilor epidemice, endemice, profesionale și ale altor asemenea.

În concordanță cu dispozițiile constituționale, în conținutul obligației statului de a lua măsuri pentru asigurarea igienei publice trebuie să intre, conform art. 33 alin.(2): îmbunătățirea tuturor aspectelor igienei mediului și ale igienei industriale. Din acest punct de vedere statul este într-o mare întârziere, ceea ce este notoriu și evident, chiar dacă în acest scop au fost reglementate unele măsuri.

În plus, statul are obligația de a lua măsuri referitoare la organizarea asistenței medicale și a sistemului de asigurări sociale pentru boală, accidente, maternitate și recuperare.

Statul are, de asemenea, obligația de a lua măsuri pentru controlul exercitării profesiilor medicale și activităților paramedicale. În legătură cu noțiunea de „activități medicale” este necesar să facem precizarea că în conținutul său trebuie să fie inclusă și profesia de farmacist, aceasta fiind de altfel o activitate medicală. În alte cuvinte, toate activitățile medicale se realizează de profesii care au ca scop asigurarea protecției sănătății publice, printre care trebuie să figureze desigur și cea de farmacist.

Constituția prevede și alte măsuri, pe care statul trebuie să le ia, și anume: cele referitoare la protecția sănătății fizice și mintale a persoanei.

Toate aceste măsuri trebuie să se stabilească și să fie detaliate prin lege.

Desigur că, un asemenea drept fundamental este strâns legat de alte drepturi fundamentale, fără de care eficacitatea sa nu se va face simțită, și anume: dreptul la viață și la integritate fizică și psihică, dreptul la mediu sănătos, dreptul la

un nivel de trai decent, libertatea de exprimare, dreptul la informație, dreptul la muncă și la protecția socială a muncii, dreptul la protecție a copiilor și tinerilor și dreptul de petiționare.²

Dreptul la ocrotirea sănătății a fost receptat din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale³, care în art. 9 prevede dreptul persoanelor la securitate socială, în care sunt incluse și asigurările sociale, iar în art. 12 dreptul persoanei de a se bucura de cea mai bună sănătate fizică și mintală.

În jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, dreptul la ocrotirea sănătății, chiar dacă nu este astfel denumit, a făcut obiectul mai multor abordări care ar trebui să fie avute în vedere de statele membre ale Uniunii Europene. De asemenea, au fost evidențiate, cu deosebit temei, o serie de aspecte necunoscute de legislațiile naționale sau care sunt reglementate în mod incomplet sau deloc.

Între aceste aspecte extrem de importante sunt și cele referitoare la dreptul de administrare a farmaciilor, comercializare medicamentelor în condiții de siguranță și de calitate către populație și independența farmaciștilor. Legat de aceste aspecte trebuie menționat și principiul conform căruia farmacia aparține farmacistului. În legătură cu aceste aspecte, Curtea a considerat că era necesar să fie interpretate prevederile art. 43 și ale art. 48 din Tratatul de instituire a Comunității Europene⁴, în prezent art. 49 și art. 54 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene⁵.

În legătură cu lămurirea aspectelor referitoare la protecția sănătății publice și implicit și a celor prezentate mai sus, Curtea a hotărât prin mai multe decizii că trebuie să se țină cont de mai multe reguli care rezultă din prevederile comunitare mai sus citate.

² A se vedea art. 22, art. 35, art. 47, art. 30, art. 31, art. 41, art. 49, art. 50 și art. 51 toate din Constituție. Enumerarea lor s-a făcut în funcție de importanța legăturii fiecăruia dintre ele cu dreptul la ocrotirea sănătății.

³ A se vedea Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, în *Principalele instrumente internaționale privind drepturile omului la care România este parte – Instrumente internaționale*, vol. I, IRDO, 1999, pp. 18-19.

⁴ Aceste dispoziții sunt încă în vigoare conform prevederilor art. L (46) din Tratatul Uniunii Europene, în *Tratatul Uniunii Europene*, Editura Lucretius, București, p. 215.

⁵ Publicat în J. Of., C 326/47 din 26 octombrie 2012.

¹ A se vedea **Gheorghe Iancu**, *Drept constituțional și instituții politice*, Ed. C. H. Beck, București, 2014, p. 272.

În primul rând, dreptul european nu poate aduce nicio atingere competenței statelor membre de a organiza sistemul de securitate socială și de adoptare, în special, de dispoziții menite să reglementeze organizarea serviciilor de sănătate, precum sunt și farmaciile. Cu toate acestea, reținea Curtea, în exercitarea acestei competențe, statele membre trebuie să respecte dreptul european, mai ales dispozițiile Tratatului referitoare la libertățile de circulație, inclusiv libertatea de stabilire. Tot Curtea decidea că, prin dispozițiile menționate se interzice statelor membre să instituie sau să mențină restricții nejustificate privind exercitarea acestor libertăți în domeniul asistenței sanitare.⁶

În aceste sens, Curtea reținea că în aprecierea respectării acestor obligații, trebuie să se țină cont de faptul că sănătatea și viața persoanelor fizice ocupă primul loc printre bunurile și interesele protejate de Tratat și revine statelor membre sarcina de a decide cu privire la nivelul la care intenționează să asigure protecția sănătății publice și la modul în care acest nivel trebuie atins. Întrucât nivelul menționat poate varia de la un stat membru la altul, este necesar să se recunoască statelor membre o anumită marjă de apreciere.⁷

În ceea ce privește principiul potrivit căruia farmacia aparține farmaciștilor, în unele state membre ale Uniunii Europene, numai farmaciștii pot deține și să administreze farmacii, în timp ce în alte state membre este acceptată regula potrivit căreia și alte persoane, care nu au calitatea de farmacist, să dețină farmacii, dar administrarea acestora este încredințată doar farmaciștilor ca angajați.

Conform prevederilor art. 49 (fost art. 43) din Tratat, „sunt interzise restricțiile privind libertatea de stabilire a resortisanților unui stat membru pe teritoriul altui stat membru. Această interdicție vizează și restricțiile privind înființarea de agenții, sucursale sau filiale de către resortisanții unui stat membru stabiliți pe teritoriul altui stat membru.

Libertatea de stabilire presupune accesul la activități independente și la exercitarea acestora, precum și constituirea și administrarea întreprinderilor și, în special, a societăților în înțelesul articolului 48 al doilea paragraf, în

⁶ Hotărârea din 16 mai 2006, Watts, C-372/04, Rec. p.I-4325, pct. 92 și 146.

⁷ Hotărârea din 16 decembrie 2003, Deutsche Apothekerverband, C-322/01, Rec., p.I-14887, pct. 103.

condițiile definite pentru resortisanții proprii de legislația țării de stabilire, sub rezerva dispozițiilor capitolului privind capitalurile.”

Ca urmare, Curtea decidea că prevederile art. 49 din Tratat interzic luarea oricăror măsuri naționale care sunt susceptibile să îngreuneze sau să facă mai atractivă exercitarea libertății de stabilire garantată de tratat resortisanților comunitari, chiar în situația aplicării fără discriminare pe motivul cetățeniei sau a originii etnice.⁸

Una dintre restricțiile la care se referă art. 49 din Tratat, condiționează stabilirea într-un stat membru gazdă a unui operator economic dintr-un alt stat membru de acordare a unei autorizații prealabilă și care rezervă exercitarea unei activități independente a anumitor operatori economici, operatori care îndeplinesc cerințele prestabilite de a căror respectare depinde acordarea acestei autorizații. O asemenea reglementare descurajează sau chiar împiedică operatorii economici din alte state membre să își exercite activitățile în statul membru gazdă prin intermediul unui punct de lucru stabil. O asemenea restricție poate fi și excluderea nefarmaciștilor, pentru că se rezervă administrarea farmaciilor exclusiv farmaciștilor, împiedicând astfel pe ceilalți operatori economici să aibă acces la această activitate independentă într-un stat membru al Uniunii Europene.

Asemenea restricții pot fi justificate pe o serie de motive de interes general, cu condiția ca acestea să fie de natură să asigure realizarea obiectivului urmărit și să nu depășească ceea ce este necesar pentru atingerea acestuia.⁹

În alte cuvinte, reglementarea națională trebuie să reglementeze fără discriminare pe motiv de cetățenie: protecția sănătății publice care se numără printre interesele generale care pot justifica restricții privind libertatea de circulație, precum și libertatea de stabilire; restricțiile privind libertatea de circulație care pot fi justificate prin obiectivul referitor la asigurarea aprovizionării sigure și de calitate a populației cu medicamente¹⁰; normele de

⁸ Hotărârea din 31 martie 1993, Klaus, C-19/92, Rec., p. I-1663, pct.32 și Hotărârea din 14 octombrie 2004, Comisia/Țările de Jos, C-299/02, Rec., p.I-9761, pct.15.

⁹ Hotărârea din 19 mai 2009, Apothekerkammer des Saarlandes, C-171/07, Rec.

¹⁰ Hotărârea Deutsche Apothekerverband și Hotărârea Comisia/Germania, deja citate.

excludere a nefarmacivilor care reprezintă garanții pentru atingerea obiectivului de mai sus, iar statul trebuie să ia măsurile de rigoare în situația în care apar riscuri care ar afecta atingerea obiectivului în cauză. De altfel, statul membru trebuie să adopte toate măsurile necesare pentru diminuare sau înlăturarea riscurilor pentru sănătatea publică, inclusiv a celor referitoare la aprovizionarea sigură și de calitate a populației cu medicamente.¹¹

Este consacrat astfel un drept la asigurarea de către statul membru al Uniunii Europene a aprovizionării sigure și de calitate a populației (cetățenilor) cu medicamente, drept care trebuie să se constituie într-un obiectiv de interes general de protecție a sănătății publice.

Însă în acest context, trebuie subliniat caracterul cu totul special al medicamentelor, efectele terapeutice ale acestora distingându-le de celelalte mărfuri.¹² Efectele terapeutice ale medicamentelor constau în faptul că în cazul în care sunt ingerate fără să fie necesar sau într-un mod incorect, pot dăuna grav sănătății, fără ca cel în cauză să fie în măsură să își dea seama. Consumul excesiv sau o utilizare incorectă a medicamentelor, reținea Curtea, determină, în plus, o pierdere de resurse financiare, care este cu atât mai prejudiciabilă cu cât sectorul farmaceutic generează costuri considerabile și trebuie să răspundă unor nevoi crescânde, în timp ce resursele financiare care pot afecta asistența sanitară nu sunt nelimitate, indiferent de modul de finanțare utilizat.¹³ În acest sens, trebuie menționat că există un raport direct între resursele financiare menționate și beneficiile operatorilor economici care activează în sectorul farmaceutic, întrucât prescrierea de medicamente este acoperită în majoritatea statelor membre de organismele de asigurări de sănătate în cauză.

În raport de riscurile pentru sănătatea publică și pentru menținerea echilibrului financiar al sistemelor de securitate socială, toate statele membre pot impune reguli stricte persoanelor însărcinate cu distribuirea cu amănuntul a medicamentelor, în special în ceea ce privește modalitățile de comercializare a acestora și

obținerea de profit. În alte cuvinte, statele membre pot reglementa vânzarea de medicamente cu amănuntul, doar de către farmaciști, în considerarea garanțiilor pe care aceștia trebuie să le prezinte și a informațiilor, pe care trebuie să fie în măsură să le ofere consumatorilor.¹⁴

Statele membre, în considerarea nivelului de protecție socială necesar, pot decide ca medicamentele să fie distribuite doar de farmaciști care se bucură de o independență profesională reală, profesia de farmacist fiind considerată una liberală. În același timp, Curtea, a hotărât că statele membre sunt în drept să ia măsuri de eliminare sau de reducere a riscului care ar afecta o asemenea poziție independentă a farmaciștilor, atât timp cât un astfel de risc ar fi de natură să afecteze nivelul de siguranță și de calitate al aprovizionării cu medicamente a populației.¹⁵

În explicarea acestei opinii, Curtea a reținut¹⁶ o realitate constantă în statele membre, adică existența a trei categorii de potențiali administratori de farmacii, și anume: administratorii farmaciști, producătorii de medicamente sau comercianții en gros și persoanele care nu sunt farmaciști și nici nu sunt producători de medicamente sau comercianți en gros ai acestora. Trebuie menționat că, toate aceste persoane au ca scop obținerea de profit, pentru că însăși activitatea farmaceutică are, cel puțin parțial, un asemenea scop.

În ceea ce privește administratorul farmacist, scopul său nu este exclusiv de a obține profit, datorită aspectului profesional care presupune activitatea sa. În alte cuvinte, de principiu, interesul de obținere a profitului este temperat, nu în totalitate, de formarea sa profesională de farmacist și mai ales de responsabilitatea sa, asumată de altfel printr-un jurământ, precum este cel al medicilor, întrucât o eventuală încălcare a legii și a normelor deontologice profesionale ar putea să-i pună în pericol întreaga carieră de farmacist.

La polul opus, nefarmacivii nu pot prezenta aceleași garanții profesionale ca cele ale farmaciștilor. Ca urmare, Curtea hotărâ că nefarmacivii pot prezenta un risc pentru sănătatea publică, în special pentru siguranța și

¹¹ Hotărârea din 5 iunie 2007, Rosengren și alții, Rep., p. I-4071, pct. 49.

¹² Hotărârea din 21 martie 1991, Delatte, C-369/88, Rec., p. I-1487, pct.54.

¹³ Hotărârea din 13 mai 2003, Müller- Fauré și van Riet, C-385/99, Rec., p. I-4509, pct. 90.

¹⁴ Hotărârea Delatte, deja citată.

¹⁵ Hotărârea Apothekerkammer des Saarlandes, deja citată.

¹⁶ Idem.

calitatea distribuției cu amănuntul a medicamentelor pentru populație, de vreme ce obținerea unui profit în cadrul administrării unei farmacie de către nefarmacisti nu implică nici un motiv de temperare, care caracterizează activitatea farmaciștilor.¹⁷

Totuși, stabilirea Curtea, statele membre pot avea un drept de apreciere, într-o anumită marjă rezonabilă, în cazul nefarmacisților, pentru motivul că ar putea apărea acțiuni ale lor împotriva independenței salariaților farmaciști care ar fi obligați să promoveze medicamente pe care nefarmacisții le promovează en gros în calitate de comercianți sau pe care le produc. De asemenea, mai poate apărea riscul ca nefarmacisții să oblige pe farmaciștii salariați să promoveze medicamente a căror stocare nu mai este rentabilă sau în cazul în care se preconizează reducerea de cheltuieli de funcționare, care sunt de natură să afecteze modalitățile în care medicamentele sunt distribuite și vândute către populație, precum și chiar a locurilor de muncă ale farmaciștilor.¹⁸

În dezbaterile care au avut loc în fața Curții, s-a ridicat și problema conform căreia excluderea nefarmacisților nu ar putea fi justificată pe existența unui interes general, datorită lipsei de coerență. Curtea a stabilit, în legătură cu această problemă, că o legislație națională nu poate garanta realizarea obiectivului invocat decât în situația în care răspunde cu adevărat preocupării de a atinge acel obiectiv într-un mod coerent și sistematic.¹⁹ Cu toate acestea, legislațiile naționale nu exclud administrarea farmaciilor de către nefarmacisti, ceea ce trebuie să dea de gândit.

O interesantă problemă, legată de altfel de calitatea de nefarmacisti și care a fost ridicată în fața Curții, este aceea a moștenitorilor legali sau testamentari ai farmaciștilor, care dețin una sau mai multe farmacii și care ei înșiși nu au calitatea de farmacist. În unele state membre ale Uniunii Europene este reglementată obligația moștenitorilor care se regăsesc într-o asemenea situație să vândă farmacia sau farmaciile, pe care le-au moștenit, într-un anumit termen.

¹⁷ Hotărârea din 17 iunie 1997, Sodemare și alții, C-70/95, Rec., p. I-3395, pct. 32.

¹⁸ Hotărârea Apothekerkammer des Saarlandes, deja citată.

¹⁹ Hotărârea din 6 martie 2007, Placanica și alții, C-338/04, C-359/04 și C-360/04, Rep., p. I-1891, pct. 53 și 58.

Curtea reținea că moștenitorii nu pot să fie asimilați administratorilor nefarmacisți. O asemenea opinie a Curții se bazează pe faptul că este necesar să fie protejate drepturile și interesele patrimoniale ale membrilor familiei farmacistului decedat. În acest sens, Curtea reținea că, statele membre pot considera că interesele moștenitorilor nu sunt de natură să afecteze cerințele și garanțiile care decurg din ordinile lor juridice și pe care administratorii care au calitatea de farmaciști trebuie să le respecte. În acest context, se impune luarea în considerare mai ales a împrejurării că farmacia moștenită trebuie administrată, pe parcursul întregii perioade în care aceasta trebuie vândută, sub responsabilitatea unui farmacist care posedă o diplomă de specialitate. O asemenea regulă de excepție, însă, are doar efecte temporare, din moment ce moștenitorii trebuie să transfere dreptul lor de proprietate asupra farmaciei într-un anumit termen prevăzut de lege. De asemenea, această regulă presupune obligația ca moștenitorii (avânzi-cauză) să înstrăineze farmacia sau farmaciile unui farmacist sau unor farmaciști și nu unor nefarmacisți, pentru că numai astfel operațiunea juridică în cauză nu prezintă un risc pentru siguranța și calitatea aprovizionării cu medicamente a populației. În același timp, termenul în care trebuie să se procedeze la înstrăinare trebuie să aibă un caracter rezonabil.²⁰

O asemenea exceptare este conformă regulilor constituționale și legale din toate statele membre ale Uniunii Europene și în special a caracterului temporar al restrângerii exercitării unor drepturi fundamentale.²¹

O altă problemă ridicată în fața Curții a fost aceea a farmaciilor interne administrate de spitale. Farmaciile interne ale spitalelor nu sunt înființate pentru a comercializa medicamente pentru persoane din afara spitalului, ci pentru asigurarea aprovizionării cu medicamente a bolnavilor din spitale. Curtea a reținut că spitalele nu sunt susceptibile să afecteze în vreun fel nivelul general de siguranță și de calitate a aprovizionării cu medicamente a celor spitalizați și a populației în general. De asemenea, având în vedere scopul pentru care spitalele au fost înființate, de acordare a unor

²⁰ Hotărârea Apothekerkammer des Saarlandes, deja citată.

²¹ În acest sens a se vedea Gheorghe Iancu, op.cit., pp. 245-246.

îngrijiri medicale, nici un element nu ar permite să se prezume că acestea ar avea un interes în realizarea vreunui profit în detrimentului scopului pentru care au fost înființate sau al pacienților cărora le sunt destinate medicamentele distribuite de farmaciile interne ale spitalelor.²²

Curtea a avut de rezolvat și o altă problemă, și anume cea a numărului de farmacii pe care le poate administra un farmacist și a decis că, în cazul în care este permisă administrarea mai multor farmacii de către un farmacist, este necesar să fie îndeplinite mai multe condiții care au ca finalitate asigurarea sănătății publice, ceea ce poate înlătura caracterul incoerent al unei asemenea organizări farmaceutice, și anume:

a) fiecare farmacie să fie administrată sub responsabilitatea proprie a farmacistului în cauză, care în această calitate, stabilește politica comercială generală a tuturor farmaciilor administrate. Se creează astfel prezumția că farmaciile sunt administrate unitar și dintr-o perspectivă profesională, iar interesul legat de obținerea unui profit este temperat în aceeași măsură ca și în cazul administrării unei singure farmacii. Desigur că, o asemenea prezumție poate fi și răsturnată, iar în acel moment poate apărea responsabilitatea farmacistului administrator.

b) farmaciile administrate de un singur farmacist trebuie să se situeze într-o rază teritorială determinată, în scopul asigurării unei prezențe suficiente a farmacistului administrator în toate farmaciile administrate.

c) de asemenea, există obligația numirii de către farmacistul administrator a câte unui farmacist responsabil în fiecare farmacie administrată care să asigure gestionarea farmaciei în cauză în conformitate cu politica comercială generală stabilită inițial de către

farmacistul administrator.²³

Curtea stabilea, ca o concluzie, că numai în condițiile respectării tuturor acestor opinii ale sale, reglementarea națională va garanta realizarea obiectivului privind asigurarea unei aprovizionări sigure și de calitate a populației cu medicamente, și, prin urmare, protecția sănătății publice.²⁴

Interesant este și faptul că, Instanța Supremă a Uniunii Europene a stabilit că riscurile pentru independența profesiei de farmacist nu pot fi înlăturate nici prin reglementarea obligativității încheierii de către bolnav a unei asigurări facultative, pentru răspundere civilă pentru fapta unui terț, pentru că plata despăgubirii intervine a posteriori producerii prejudiciului și pentru acoperirea acestuia, iar eficiența sa ar fi redusă în raport de regula prohibitivă.²⁵

În aceste condiții, Curtea nu se poate opune prin jurisprudența sa unei reglementări naționale a statelor membre ale Uniunii Europene care ar împiedica unele persoane care nu au calitatea de farmacist să dețină și să administreze farmacii, dar numai în condițiile deja reținute în conținutul jurisprudenței sale.²⁶

În temeiul art. 34 din Constituție, Legea farmaciei nr. 266/2008²⁷ ar trebui să cuprindă toate aceste elemente rezultate din jurisprudența Curții de Justiție a Comunităților Europene, iar de lege ferenda ar fi necesar ca în înțelepciunea sa Parlamentul să purceadă, împreună cu Ministerul Sănătății, la modificarea și completarea legii farmaciei în totalitatea sa.

De altfel, credem că, ar fi necesară o regândire a întregului sistem de sănătate, între care un prim loc ar trebui să îl ocupe reglementarea farmaciilor, reglementare care arată a fi rămasă în urmă față de regulile europene sau adoptate de legislația națională din statele membre ale Uniunii Europene.

²³ Idem.

²⁴ Idem.

²⁵ Idem.

²⁶ Idem.

²⁷ Republicată în M. Of., I, nr. 448 din 30 iunie 2009, modificată și completată ulterior.

²² Hotărârea Apothekerkammer des Saarlandes, deja citată.

RĂSPUNDEREA PENTRU ÎNCĂLCAREA DREPTULUI LA UN MEDIU SĂNĂTOS ÎN CAZUL GESTIONĂRII NECORESPUNZĂTOARE A DEȘEURILOR

DANIEL-ȘTEFAN PARASCHIV*
RAMONA-GABRIELA PARASCHIV**

ABSTRACT

Biosphere preservation is necessary for maintaining human health, and at the same time for ensuring prosperity by increasing production of goods. These are ideals achievable only by building a new global economic, social and ecological order.

In the field of liability for environmental damage, including improper waste management, a key role is played by the preventive means, civil or administrative liability, and in addition by the criminal law, with a predominantly repressive character and especially with an intervention on the realm of "done evil", playing a subsidiary role.

Violation of the right to a healthy environment has an adverse effect on the conduct of life under suitable conditions so that in future international organizations and state institutions should have a stronger role in environmental protection by establishing harsh penalties for acts with long standing or irreversible consequences, which could significantly affect human health or even life.

Keywords: environment, waste, protection, degradation, sanctions

RÉSUMÉ

Préservation de la biosphère est nécessaire pour maintenir la santé, mais aussi la prospérité en augmentant la production de biens. Ces idéaux est réalisable que par la construction d'un nouvel ordre économique, social et écologique.

Dans le domaine de la responsabilité pour dommages à l'environnement, y compris la gestion inadéquate des déchets, les moyens de précaution et la responsabilité civile ou administrative jouent un rôle clé, ainsi que le droit pénal, avec une prédominance répressive et surtout l'intervention dans le domaine du «mal fait», en jouant un rôle subsidiaire.

Violation du droit à un environnement sain a un effet néfaste sur la conduite de la vie en bon état, donc dans le futur, les organisations internationales et les institutions de l'État doivent avoir un rôle plus important dans la protection de celui-ci, en établissant des peines sévères pour des actes avec des conséquences des long durée ou irréparables, ce qui pourrait affecter de manière significative la santé ou même la vie des gens.

Mots-clés: l'environnement, les déchets, la protection, les sanctions de dégradation

Considerații generale privind respectarea dreptului la un mediu sănătos

În ultimele decenii mediul ocupă un loc important pe agenda politică a majorității statelor, dimensiunea sa planetară fiind conștientizată atât la nivel național cât și internațional.

Degradarea accentuată a ecosistemelor naturale, alături de interacțiunea dintre problemele ecologice și comerciale aduc problemele de mediu în prim-planul preocupărilor guvernamentale dar și ale cetățenilor.

Protecția mediului depinde de perfecționarea și armonizarea normelor specifice prin reconsiderarea priorităților fiecărui stat, ceea ce

presupune o cooperare internațională adecvată, concretizată într-o veritabilă politică ecologică în plan internațional.

Progresul în domeniul *științei și al tehnicii*, dar mai ales explozia *informatizării* în aproape toate sferile de activitate, au un rol pozitiv în ridicarea nivelului de viață, însă dezvoltarea produce și efecte negative, care, dacă nu sunt gestionate corespunzător, pot afecta semnificativ drepturile omului referitoare la menținerea sănătății și desfășurarea existenței în condiții normale de mediu.

Astfel, *dezvoltarea industriei*, cu exploatarea masivă, de multe ori prin procedee nocive, a resurselor existente în natură, fără luarea unor măsuri eficiente pentru *protecția mediului*, influențează negativ calitatea vieții locuitorilor planetei, punând în pericol chiar existența ființei umane.

Totodată, dezvoltarea agriculturii prin

* Dr. Notar public, CNP Pitești.

** Lector universitar doctor – Facultatea de Științe Juridice și Administrative, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, București.

folosirea unor substanțe toxice pentru protecția culturilor,

cu efecte negative îndelungate asupra solului, afectează calitatea produselor și, implicit, sănătatea consumatorilor, la fel ca și obținerea unor soiuri de culturi modificate genetic, fără o verificare temeinică a efectelor negative pe termen lung¹.

În societatea contemporană, în general, și în medicină, în special, și-a făcut loc un nou concept, cel de „medicina omului sănătos”, care are ca scop nu numai combaterea factorilor patogeni și a celor de risc, ci și identificarea factorilor de mediu capabili să îmbunătățească, pe cât posibil, calitatea vieții și s-o și prelungească, cum ar fi: condițiile de habitat, de muncă, starea mediului, condițiile de urbanizare ș.a.

Interdependența dintre calitatea elementelor de mediu și condițiile de viață ale oamenilor este confirmată și de relația de cauzalitate existentă între vicierea naturii și alterarea stării de sănătate².

Una din gravele probleme care afectează mediul și sănătatea oamenilor în societatea modernă o reprezintă *poluarea*, sub multiplele forme de manifestare: atmosferică (fizică și chimică), a solului, a apei, a alimentelor, fonică etc.

Despre poluare, ca problemă socio-medicală de interes mondial, se vorbește atât în țările civilizate, cât și în cele care abia acum pășesc pe drumul dezvoltării socio-economice, un fin observator al dezvoltării societății umane, Jonathan Raban, formulând pe această temă următoarea maximă: „Într-o țară slab dezvoltată e preferabil să nu bei apă, iar într-o țară super-dezvoltată ar fi mai bine să nu respiri”³.

Poluarea atmosferică, care este cea mai severă și mai vizibilă dintre formele de poluare, are ca principale surse: arderea combustibililor

fosili, circulația autovehiculelor producătoare de gaze de eșapament nocive și procesele tehnologice industriale poluante.

Numărul mare de substanțe poluante rezultate din aceste activități dar și din altele, având un impact deosebit de nociv asupra mediului și a omului, determină o mare diversitate de efecte negative asupra sănătății, întrucât modificarea compoziției chimice și alterarea proprietăților fizice ale aerului, prin prezența unor impurități poluante, pot avea, în timp, influențe dăunătoare asupra stării de sănătate a oamenilor.

Poluarea solului este, la fel, de natură să afecteze condițiile de viață și, implicit, sănătatea persoanelor, atât în centrele urbane mari, cât și în mediul rural.

Din atmosferă se depun pe sol, iar cu timpul se integrează în structura lui, o serie de elemente chimice și biologice, care-l transformă într-o sursă permanentă de alterare a condițiilor de viață a omului, animalelor și plantelor.

Efecte asemănătoare se produc și prin infiltrarea unor substanțe nocive în straturile superficiale sau mai profunde ale *resurselor de apă*, în special la cea potabilă, care poate deveni extrem de dăunătoare pentru sănătatea persoanelor ce o consumă.

Aceste consecințe încep să se resimtă la scară mondială, din ce în ce mai sever în ultimii ani, odată cu modificarea climaterică planetară – de cantitatea și puritatea apei depinzând atât existența, calitatea vieții pe pământ, cât și asigurarea producției animale sau vegetale, care constituie baza alimentației oamenilor.

Nevoia de *alimente* sporește continuu în epoca actuală, omenirea fiind într-o vertiginoasă creștere numerică, astfel că numai prin vechile tehnologii de producție și de conservare a alimentelor nu se poate face față cererii de produse necesare pentru hrana oamenilor, dar și a animalelor. De aceea, se caută posibilități de creștere a efectivelor de animale și a producției vegetale, prin tehnologii zootehnice noi și prin culturi intensive, care includ, uneori, și utilizarea organismelor modificate genetic.

Speranța ca alimentația să răspundă mai bine nevoilor actuale stimulează și dezvoltarea unor tehnici noi de procesare a alimentelor: iradierea

¹ Organismele internaționale nu au reușit încă să promoveze reglementări cuprinzătoare și politici ferme, apte să contribuie la apărarea mediului pe termen lung, deși resursele naturale sunt limitate, iar unele prejudicii majore nu mai pot fi remediate.

² A se vedea **O. Popescu**, *Dreptul la sănătate și sănătatea acestui drept*, IRDO, București, 2007, p. 40.

³ A se vedea **Irina Moroianu Zlătescu, O. Popescu**, *Mediul și sănătatea*, IRDO, București, 2008, p. 10 și urm.

lor pentru o mai bună conservabilitate, folosirea de aditivi alimentari (denumiți și E-uri) pentru corectarea gustului și aspectului alimentelor, înlocuirea unor principii nutritive naturale cu altele sintetice (edulcoloranții, grăsimile vegetale etc.), însă, în anumite cazuri, unele din acestea dăunează sănătății omului, animalelor sau solului.

Zgomotul face parte integrantă din viața de zi cu zi a omului începutului de mileniu III, fiind iminent vitezei de deplasare și vieții mai „pline”, în special a celor care trăiesc în marile aglomerații urbane.

În orașe, locuitorii suportă o permanentă poluare sonoră, care vine de la traficul rutier, de la activitatea industrială, de la vecinii de bloc cu care coabitează, din locurile în care-și petrec timpul liber etc.

De cele mai multe ori, efectele nocive ale zgomotelor se cumulează cu cele produse de acțiunea altor factori poluanți (fizici, chimici, biologici), acțiunea lor dăunătoare asupra organismului amplificându-se.

- Dreptul mediului se află la confluența dreptului privat, dreptului public, dreptului internațional și dreptului Uniunii Europene, el infiltrându-se în câmpul altor ramuri și sectoare spre a ilustra și promova ideea ecologică, astfel că este dificil să i se stabilească precis contururile și delimitările de alte domenii ale dreptului, dar are avantajul de a integra protecția mediului în toate domeniile reglementate prin acte normative⁴.

Dreptul internațional al mediului nu cuprinde încă norme generale, universale prin care să se stipuleze clar răspunderea statelor, acestea decurgând mai mult din principii precum: *sic utere tuo*, potrivit căruia statele au obligația de a se asigura că activitățile exercitate în limitele jurisdicției naționale nu cauzează daune mediului altor state; principiul *bunei vecinătăți*, potrivit căruia, în ce privește protecția mediului, state vecine pot fi și acelea care sunt despărțite de mari întinderi de apă sau de pământ; principiul *protejării patrimoniului comun al*

umanității, ce cuprinde spațiile terestre, maritime sau aeriene care nu se află sub jurisdicția unui anume stat.

Globalizarea problemelor ecologice și, în primul rând, accentuarea procesului de mondializare economică, marchează politicile publice și de mediu a statelor, amplificând evoluțiile în sensul uniformizării și universalizării obiectivelor și instrumentelor de realizare a acestora⁵.

Importanța deosebită a ocrotirii factorilor de mediu și, în mod special, a economisirii resurselor naturale epuizabile a determinat ample măsuri menite să asigure atingerea acestor obiective – unul din instrumentele de bază folosite în realizarea scopului propus fiind *răspunderea juridică* corelativă faptelor prin care se încalcă regulile stabilite pentru protecția mediului.

În plan internațional, tendința generală este aceea ca mediul să fie apărat mai ales prin acordurile încheiate de state cu privire la interzicerea acțiunilor care l-ar putea afecta, în vederea prevenirii vătămarilor, punându-se mai puțin accentul pe răspunderea pentru faptele dăunătoare, din cauza particularităților acestui domeniu: prejudiciile ecologice sunt adesea definitive, deteriorarea este ireversibilă, iar costul reparării, în unele cazuri, este exorbitant, astfel că o intervenție *a posteriori*, după înfăptuirea răului, nu constituie, de regulă, o soluție eficientă pentru protecția mediului.

Datorită complexității și multitudinii factorilor de mediu, protecția reprezintă un demers deosebit de tehnic, iar în contextul crizei ecologice care se manifestă la nivel mondial, există o insuficientă eficacitate a normelor de recomandare pentru protecția mediului, dar și a formelor de răspundere juridică⁶.

În prezent, depășindu-se abordarea sectorială inițială, dreptul mediului folosește ca metodă de realizare a prescripțiilor sale perspectiva globală, integratoare, extinzând răspunderea pentru fapte dăunătoare asupra întregului ansamblu de elemente: aer, apă, biodiversitate,

⁴ A se vedea **M. Duțu**, *Considerații referitoare la oportunitatea, posibilitatea și particularitățile jurisdicțiilor specializate în materie de mediu*, în Revista Dreptul, nr. 1/2013, p. 180 și urm.

⁵ A se vedea **M. Duțu**, *Politici publice de mediu*, Ed. Universul Juridic, București, 2012, p. 29 și urm.

⁶ A se vedea **M. Gorunescu**, *Protecția juridico-penală a mediului*, în Revista Dreptul nr. 10/2003, p. 159.

poluări și degradări.

Formularea și aplicarea unei politici publice în domeniul mediului și instituționalizarea acesteia influențează major structurile administrative, însă, prin noutatea sa, politica ecologică comportă unele dificultăți în ce privește implementarea, prezentând numeroase aspecte specifice în raport cu acțiunile administrative tradiționale.

Acestea intervin în numeroase tipuri de cauze din domeniu, în special pe calea controlului de legalitate a diferitelor autorizații (actelor administrative de mediu, în general), astfel că cele mai frecvente sancțiuni aplicate pentru vătămarea mediului sunt *contravențiile*, pentru a căror constatare și sancționare nu sunt necesare proceduri complexe, care să dureze în timp.

În strategiile de protecție a mediului, măsurile constrângătoare de ordin reglementar sunt cele mai vechi, întâlnite pretutindeni în lume, ele fiind, în general, restricții legate de amenajarea teritoriului, interdicția activităților și a proceselor potențial vătămătoare, crearea de zone protejate etc., fixate prin norme minimale de apărare a echilibrului ecologic.

Totodată, stabilirea unor instituții specializate în protecția mediului a dus la apariția unor structuri administrative noi.

Prin aplicarea sancțiunilor contravenționale în materie de mediu se urmărește și realizarea anumitor scopuri: determinarea agentului poluator să promoveze tehnologii și tehnici ce protejează mediul natural, crearea unui factor de echilibru economic, astfel încât cei care poluează să nu obțină profituri mai mari decât unitățile care se conformează cerințelor legale în materie, obținerea unor fonduri care să fie utilizate pentru finanțarea investițiilor antipoluare etc.

Necesitatea dezvoltării dreptului mediului sub presiunea crizei ecologice generalizate, pe de o parte, și preocupările statelor puternic industrializate de a proteja natura, pe de altă parte, au pus în evidență insuficiența și ineficacitatea normelor de recomandare pentru protecția mediului, precum și a formelor de răspundere civilă și contravențională.

De-a lungul timpului, atât în plan internațional, cât și național, protecția mediului

a fost asigurată preponderent prin intermediul altor forme de răspundere juridică, răspunderea penală fiind mai puțin reglementată.

Evoluțiile actuale în domeniul răspunderii penale în materie de mediu denotă faptul că ilicitul penal a fost pedepsit, pentru o importantă perioadă de timp, în dependență strictă cu reglementările administrative, dispozițiile penale sancționatorii constituind o garanție a respectării prescripțiilor de drept administrativ (privind autorizarea, normele tehnice, restricțiile și alte măsuri de poliție administrativă), adoptându-se o modalitate de incriminare prin trimitere la norme extrapenale, ale căror izvoare originale pot să fie internaționale (convențiile în această materie), unional-europene ori statale.

Astfel, în general, nu s-au stabilit norme pentru a sancționa penal poluarea în mod direct, aceasta fiind pedepsită pe cale de consecință, atunci când se produce prin violarea obligațiilor administrative, ceea ce înseamnă că nu vătămarea mediului în sine este pedepsită de lege, ci nerespectarea anumitor cerințe administrative; în situațiile în care obligațiile administrative sunt respectate ori nu sunt determinate astfel de obligații, mediul nu beneficiază, în principiu, de protecție penală.

În prezent însă, dreptul penal al mediului începe să se afirme ca o ramură de drept autonomă; treptat se conturează un drept penal internațional al mediului, odată cu dezvoltarea unei astfel de ramuri și la nivelul statelor.

Totuși, procesul de reglementare unitară la nivel internațional a răspunderii penale pentru faptele grave care aduc atingere mediului este îngreunat de o multitudine de cauze, cum ar fi: diferențele semnificative între unele sisteme de drept penal național, mecanisme sancționatorii diferite, preeminența principiului suveranității statale și al neextrădării propriilor resortisanți, inexistența dublei incriminări în unele sisteme naționale, dispoziții diferențiate privind incidența legii penale asupra infracțiunilor cu element de extraneitate, deosebiri referitoare la răspunderea penală a persoanei juridice⁷ etc.

⁷ A se vedea **M. M. Neagu**, *Ocrotirea dreptului fundamental al omului la un mediu sănătos prin mijloace de drept penal*- teză de doctorat, Academia „Ștefan cel Mare”, Chișinău, p. 54.

Corelarea dispozițiilor privind răspunderea penală, a conceptelor și a instrumentelor eco-juridice se impune însă ca o necesitate obiectivă, având în vedere caracterul transfrontalier al faptelor care aduc vătămări deosebit de grave mediului.

De altfel, dreptul penal al mediului vizează cele mai importante valori ecologice pentru omenire, care au caracter universal, ceea ce impune o protecție de tip supranațional.

• În România politicile și legislația de mediu au progresat permanent, în strânsă legătură cu progresele care au avut loc în domeniu la nivel regional și internațional.

Astfel, respectând principiile înscrise în convențiile internaționale la care țara noastră este parte și documentele Uniunii Europene privind protecția mediului, reglementările juridice naționale au evoluat de la o abordare utilitaristă, de ocrotire a factorilor de mediu în raport direct cu valoarea lor economică, cu utilitatea pentru om (și numai în subsidiar, pe cale indirectă, vizându-se și protejarea naturii, prin recunoașterea nevoii de conservare a mediului), până la viziunea care pune înaintea de toate valoarea intrinsecă a mediului.

În aplicarea prevederilor Convenției privind biodiversitatea⁸ și a celorlalte politici și strategii internaționale și ale Uniunii Europene, România a adoptat, până acum, în mod succesiv, *trei strategii și planuri de acțiune privind conservarea biodiversității* (SNPAB): prima pentru perioada 1996-2000, cea de-a doua cu privire la intervalul 2000-2011 (în contextul pregătirii aderării la UE) și cea de-a treia referitoare la perioada 2011-2020.

Această ultimă strategie, pe lângă alte obiective, are în vedere și evaluarea situației actuale a speciilor, habitatelor și ecosistemelor din România, un proiect dificil de realizat dacă ținem seama că avem numai o aproximare rezonabilă, din punct de vedere științific, a numărului speciilor și a mărimii populațiilor, care reprezintă parametri esențiali pentru stabilirea măsurilor practice de conservare. De asemenea, în România nu s-a realizat încă o

⁸ Această Convenție a fost adoptată la Summit-ul Pământului, de la Rio de Janeiro, în anul 1992, sub îndrumarea Organizației Națiunilor Unite.

clasificare amănunțită și unitară a tipurilor și subtipurilor de ecosisteme, bazată pe un set de criterii consistente din punct de vedere ecologic.

Din cercetările efectuate reiese că raportarea stării diversității biologice la capacitatea bioproductivă a ecosistemelor a întâmpinat greutăți din cauza insuficienței unor studii adecvate privind valoarea economică a diferitelor paliere de biodiversitate, aceste aspecte rămânând a fi perfecționate în cadrul unor demersuri viitoare.

În România, problemele protecției mediului pot genera toate tipurile clasice de contencios, aferente formelor de răspundere admise: *civil, penal și contravențional*.

Răspunderea contravențională și cea penală constituie un veritabil „drept represiv al mediului”, având ca funcție protejarea, prin sancțiuni specifice, a valorilor ecologice recunoscute ca importante pentru societate, cât și pentru asigurarea condițiilor necesare pentru menținerea sănătății populației.

De regulă și în România, pentru prevenirea sau combaterea încălcărilor prescripțiilor legale în materie de mediu, cel mai adesea, se recurge la *răspunderea contravențională*, avându-se în vedere necesitatea realizării măsurilor administrative edictate în vederea atingerii obiectivelor ecologice, dar și avantajele pe care le prezintă o atare formă de răspundere rapidă, suplă și adesea mai eficientă în raport cu celelalte proceduri judiciare, ceea ce favorizează și îndeplinirea cerinței de reparare într-un termen cât mai scurt a vătămarilor aduse mediului, măsurile dispuse, permițând intervenția urgentă pentru oprirea unor evenimente cu impact negativ pentru natură.

În legislația noastră *penală*, infracțiunile privind protecția mediului sunt prevăzute în Codul penal și în legi speciale cu dispoziții penale – reglementarea-cadru în materie, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2005, cu modificările și completările ulterioare, constituind sediul general în materie de răspundere, față de reglementările speciale.

Analiza acestei legislații duce la concluzia existenței unui număr mare de reglementări în materie, dar prea puține pot să fie incluse într-un veritabil „drept penal al mediului”, în sensul

construirii unui fascicul bine încheiat, în cadrul unui sistem propriu al „infracțiunilor de mediu”, unitar și eficient.

Aspecte privind situația actuală a gestionării deșeurilor

- Un aspect cu consecințe deosebit de dăunătoare pentru mediu la nivelul întregii Planete îl reprezintă creșterea continuă a volumului de deșeuri și a nocivității lor, precum și a faptelor de nerespectare a normelor privind gestionarea acestora, ceea ce necesită perfecționarea sancțiunilor menite să apere valorile specifice de mediu.

În anul 2010 volumul total de deșeuri generat în Uniunea Europeană s-a ridicat la 2,50 miliarde de tone, în creștere față de anii anteriori.

Din analizele efectuate se constată că, în unele țări ale Uniunii Europene, creșterea volumului deșeurilor a fost deosebit de mare.

Astfel, în Suedia și Finlanda generarea de deșeuri a crescut enorm în perioada 2008-2010 – cu 31 de milioane de tone (37 %) și, respectiv, 23 de milioane de tone (28 %) – în special din cauza înmulțirii activităților de extragere a minereurilor, prin metode necorespunzătoare și folosindu-se substanțe dăunătoare mediului.

De asemenea, în Danemarca volumul total al deșeurilor în anul 2010 a fost cu 38 % mai mare decât în anul precedent, iar Belgia a raportat o creștere considerabilă a volumului de deșeuri generate în perioada 2008-2010 (cu 29%).

Datorită existenței unor definiții și clasificări comune, posibilitățile de comparare a datelor între țările Uniunii Europene sunt destul de mari pentru majoritatea sectoarelor și tipurilor de deșeuri, devenind, de asemenea, mai ușor de explicat diferențele între țări în ceea ce privește totalul deșeurilor generate și al deșeurilor tratate.

Cu toate acestea, un alt atelier de lucru privind validarea datelor referitor la deșeurile generate, care a avut loc în septembrie 2013, a subliniat necesitatea definirii mai exacte a unor standarde comune pentru validare, analiza aprofundată a datelor cu ajutorul indicatorilor specifici fiecărui sector asigurând o îmbunătățire constantă a comparabilității între

țări⁹.

Activitățile de depozitare a deșeurilor (fără respectarea normelor în vigoare), traficul ilegal de substanțe toxice și contrabanda cu resurse naturale protejate devin din ce în ce mai profitabile, cifra anuală de afaceri obținută de cei în cauză fiind estimată la nivel global între 18 și 24 miliarde de euro¹⁰.

Spre exemplu, numai în Italia traficul ilegal de deșeuri reprezintă, după traficul de droguri, o a doua activitate a organizațiilor criminale, această piață reprezentând, ca valoare financiară, peste 100 milioane de euro anual (conform estimărilor oficialităților), cifră care este însă apreciată ca fiind de aproape 3 miliarde de euro, de către organizațiile neguvernamentale¹¹.

Adevărata magnitudine a mișcărilor transfrontaliere de deșeuri nu este încă suficient determinată, însă din datele deja cunoscute rezultă, fără echivoc, faptul că la nivel internațional traficul de deșeuri a atins limite considerabile. Astfel, spre sfârșitul secolului XX mai multe tone de deșeuri periculoase au fost transportate din țările dezvoltate către cele aflate în curs de dezvoltare, destinațiile cele mai folosite fiind Antigua, Barbuda, Benin, Panama, Peru și Surinam¹².

De asemenea, urmărindu-se vastele profituri monetare oferite țărilor mai puțin dezvoltate, în schimbul primirii deșeurilor¹³, țări ca Bahamas, Guinea-Bissau, Congo și Guyana au intrat voluntar în circuitul comerțului internațional cu deșeuri periculoase, pe care le importă în schimbul a milioane de dolari. Astfel, de

⁹ Raport al Comisiei către Parlamentul European și Consiliu, privind statisticile elaborate în temeiul Regulamentului (CE) nr. 2150/2002 referitor la statisticile privind deșeurile și calitatea acestora (www.raportaredeseuri.ro).

¹⁰ A se vedea **M. Duțu**, *Dreptul mediului*, Ed. C. H. Beck, București, 2007, p. 288.

¹¹ A se vedea **I. Fetița**, *Considerații privind reglementările internaționale cu privire la fluxul transfrontier de deșeuri periculoase*, Revista de Studii Juridice nr. 3/2008, pp. 179-180.

¹² A se vedea **J. J. Ruiz**, *Derecho internacional del medio ambiente*, Mc Graw-Hil, Madrid, 1999, p. 312.

¹³ A se vedea **M. Critharis**, „Third World Nations are Down in the Dumps: the Exportation of Hazardous Waste”, Brooklyn Journal of International Law, nr. 16, 1990, p. 312.

exemplu, Guinea-Bissau a importat 50 de milioane de tone de deșeuri, primind 600 milioane de dolari, o sumă care este de două ori mai mare decât datoria sa externă și peste 35 ori valoarea anuală a exporturilor sale.

Deși reacția comunității internaționale în fața acestor cazuri privind mari mișcări transfrontaliere de deșeuri periculoase este de condamnare, având loc proteste la toate nivelurile: politic, mass-media, academic etc., nu s-a reușit încă adoptarea unei strategii comune de combatere a traficului ilicit cu acestea.

În ultimele decenii statele din estul Europei au devenit și ele destinații pentru exporturile având ca obiect deșeurile periculoase, criminalitatea împotriva mediului fiind în plină expansiune și în această zonă, în ciuda măsurilor de prevenire și combatere luate.

- Deși *România* a realizat progrese notabile în ce privește adaptarea legislației la reglementările internaționale și ale Uniunii Europene, privind buna gestionare a deșeurilor, în practică se înregistrează totuși unele încălcări ale regimului juridic al deșeurilor, cu consecințe negative pentru mediu, vătămările produse fiind uneori ireparabile, ceea ce impune înăsprirea sancțiunilor pentru combaterea mai eficientă a unor asemenea fapte.

Cercetând realitățile factice din România se constată că cele mai frecvente sancțiuni pentru încălcarea normelor privind gestionarea deșeurilor sunt contravențiile aplicate de autoritățile în domeniu.

Spre exemplu, unele din aceste situații rezultă dintr-un Raport al Comisiei Europene, întocmit în luna februarie a anului 2014, potrivit căruia iazurile de decantare rămase în urma prelucrării minereurilor de cupru și zinc sunt o sursă majoră de pulberi toxice, cu consecințe nefaste pentru oameni și mediu, ceea ce ar impune aplicarea de sancțiuni europene aspre pentru poluarea de la Moldova Nouă, dar și pentru depozitele de deșeuri toxice ilegale din țară.

Comisia a acordat României două luni pentru a rezolva „problema” de la Moldova Nouă, în caz contrar urmând să se aleagă, printre altele, cu sancțiuni severe, inclusiv din partea Curții de

Justiție a Uniunii Europene.

După ce societatea Moldomin – responsabilă cu exploatarea minieră din zona vizată – s-a închis, ecologizarea iazurilor de decantare a revenit Ministerului Economiei, care nu a găsit fonduri pentru stoparea poluării. De atunci, valorile de poluare în zonă au depășit chiar și de 20 de ori limitele admise, ceea ce poate să favorizeze incidența cancerului bronhopulmonar, care a și crescut, din punct de vedere numeric, în zonă.

Cel de-al doilea aspect semnalat de Comisia Europeană, tot în luna februarie 2014, se referă la existența a 19 depozite de deșeuri în România, care funcționau fără a respecta legislația Uniunii Europene în domeniu, Comisia solicitând luarea de măsuri conform normelor privind protecția mediului.

În Raport se mai arată că nerespectarea de către țara noastră a procedurii de infringement dispusă ar putea avea drept consecință blocarea unui procent din fondurile structurale destinate protecției mediului, putându-se aplica, totodată, sancțiuni politice din partea Parlamentului European și sancțiuni financiare severe din partea Curții de Justiție a Uniunii Europene¹⁴.

Comisia Europeană a constatat, în luna martie 2014, că: „În momentul de față nu mai există gropi de gunoi neconforme care să mai fie deschise în Timiș. La nivel național, trebuie închise toate gropile de gunoi care au mai rămas, altfel se riscă sancțiuni foarte mari din partea instituțiilor europene de specialitate”. Totodată, se arată că depozitarea deșeurilor se face pe amplasamente neorganizate, aflate în general la marginea localităților, generându-se astfel focare de infecție și poluare (după cum rezulta și din unele rapoarte ale Consiliului Județean Timiș, privind gestionarea deșeurilor).

În Raportul Comisiei a fost inclusă și precizarea că s-a încercat convingerea primăriilor să ia măsuri pentru intrarea în legalitate, inclusiv accesând finanțări europene, însă amenda rămâne cel mai puternic stimulant – maximul acesteia fiind 100.000 de lei, pentru cazurile în care nu se închideau și nu se

¹⁴ <http://www.digi24.ro/Stiri/Digi24/Actualitate/Stiinta+si+Mediu/Infringement+sancțiuni+UE+poluare+Moldova+Noua+Deșeuri+toxic>

ecologizau fostele gropi de gunoi¹⁵.

Din cercetările efectuate a rezultat că, uneori, s-au înregistrat întâzieri și în ce privește transpunerea directivelor Uniunii Europene în legislația internă. Astfel, spre exemplu, în luna septembrie 2011 România risca să ajungă la Curtea de Justiție a Uniunii Europene și să primească sancțiuni financiare dacă, în termen de două luni, nu transpunea în legislația națională directiva privind deșeurile.

Comisia Europeană decisese că se vor lua măsuri împotriva Belgiei și României, care nu au respectat termenul-limită, din anul 2010, stabilit pentru transpunerea în legislația națională a Directivei-cadru a Uniunii Europene privind deșeurile, care vizează disocierea creșterii economice de generarea deșeurilor și stabilește un cadru juridic pentru tratarea deșeurilor pe teritoriul Uniunii Europene; scopul urmărit este protecția mediului și a sănătății umane prin prevenirea efectelor negative ale producerii și gestionării deșeurilor în mod necorespunzător, întrucât cantitatea acestor produse crește constant, în fiecare an fiind generate circa trei miliarde de tone de deșeurile.

Statele membre aveau termen până în luna decembrie 2010 pentru a stabili legislația care să transpună directiva amintită, iar apoi acest termen s-a prelungit, stabilindu-se ca autoritățile române să dea curs recomandărilor Comisiei Europene până în luna aprilie 2011, după prima etapă a procedurii de infringement.

Întrucât legislația necesară nu a fost adoptată nici până la termenul respectiv, Comisia a trecut la următoarea fază a procedurii de infringement, stabilind că, în cazul în care nu se iau măsurile necesare în noul termen stabilit (septembrie 2011), ea poate să defere cazul Curții de Justiție a Uniunii Europene și să solicite sancțiuni financiare imediate.

Un aspect deosebit de important, care are legătură cu proasta gestionare a deșeurilor, îl constituie necesitatea studierii impactului pe care îl au aceste substanțe asupra sănătății oamenilor.

Analizându-se efectele adverse asupra sănătății, ale diferitelor opțiuni privind

gestionarea deșeurilor s-a constatat că există un grad ridicat de certitudine privind impactul negativ cauzat de *depozitele de deșeurile* și de *incinerarea* unor asemenea produse.

Tema problemelor potențiale asupra sănătății, generate de expunerea de mediu în cazul *compostării* a fost puțin explorată, iar în cazul *reciclării* deșeurilor s-au efectuat și mai puține investigații.

Cercetările care s-au axat pe efectele produse asupra sănătății populației, au vizat în special sănătatea locuitorilor din vecinătatea marilor depozite de deșeurile, evidențiindu-se incidența ridicată a efectelor acestora în ce privește: reproducerea cu greutate redusă a nou născutului, mortalitatea fetală și infantilă, avorturile spontane și anomaliile congenitale.

Deși s-a raportat o prezență ridicată a cazurilor de cancer în aceste zone, există încă un grad destul de mare de incertitudine privind generarea unor asemenea efecte de către depozitele de deșeurile.

Această temă, cu o dimensiune specială privind impactul gestionării deșeurilor asupra sănătății celor care prestează asemenea munci, trebuie cercetată mai intens, întrucât lucrătorii din domeniu sunt expuși la un mediu în care există niveluri ridicate de substanțe considerate cancerigene, cum ar fi: cadmiu, arseniu, crom, nichel, dioxine și HAP-uri.

Efecte toxice certe ale acestor substanțe, în funcție de nivelul de expunere, se manifestă, de regulă, asupra sistemului nervos central, a ficatului, a rinichilor, inimii, plămânilor, pielii etc.

Referindu-ne la controlul și sancțiunile aplicabile pentru încălcarea regimului juridic al deșeurilor, considerăm că acestea rămân încă ineficiente, întrucât tentativele de a adopta, plecând de la dreptul comun al răspunderii, reguli specifice mediului de sancționare a faptelor de gestionare necorespunzătoare a deșeurilor, nu au dus la realizări semnificative în ce privește dreptul pozitiv în această materie.

Deși încercările de a crea delict specific vătămării mediului, care să reprime într-o manieră globală ilicitul ecologic, inclusiv în domeniul gestionării deșeurilor, nu au ajuns până acum la rezultate satisfăcătoare,

¹⁵ <http://timpolis.ro/romania-risca-sanctiuni-europene-dur-e-pentru-probleme-de-mediu/>.

perspectivele unei reforme fundamentale în privința principalelor forme de răspundere specifică pentru faptele care dăunează mediului, au apărut deja.

Complexitatea reglementărilor juridice adoptate în acest domeniu, aparținând deopotrivă dreptului internațional, celui al Uniunii Europene și dreptului intern, particularitățile, interdependența și interferența regimurilor juridice astfel instituite și dinamica realităților juridico-ecologice, reclamă, în vederea asigurării unei efectivități și eficiențe corespunzătoare a măsurilor și normelor aferente, perfecționarea sistemului de răspundere și reparare a daunelor aduse mediului (inclusiv prin greșita gestionare a deșeurilor), delimitări și corelări conceptuale, caracterizări ale domeniilor de acțiune, a regulilor aplicabile ori obiectivelor urmărite¹⁶.

Concluzii și propuneri

În ultimele decenii, influența omului asupra mediului s-a amplificat permanent, astfel că, pentru asigurarea unor condiții normale de viață și pentru o bună coexistență a omului cu mediul este necesar să se adopte o *strategie globală de mediu*, în cadrul ecosistemului mondial, incluzând toate elementele naturale, dar luând în calcul și pe cele economice, sociale sau politice.

Totodată, trebuie avut în vedere faptul că modificările de climă la scară planetară, datorate poluării excesive, reprezintă o „bombă cu efect întârziat”, ale cărei efecte distrugătoare pot să aibă o amploare deosebit de mare.

La stabilirea strategiei globale de mediu se va urmări înlăturarea elementelor dăunătoare pentru sănătate, știindu-se că reducerea stratului de ozon produce o intensificare a efectului razelor solare ultraviolete, ceea ce duce la creșterea riscului de cancer al pielii, la scăderea rezistenței organismului uman față de bolile infecțioase etc., precum și la efecte nocive diferite asupra faunei și florei existente.

Pentru prevenirea unor astfel de consecințe negative asupra mediului este necesar ca toate

țările lumii să își unească eforturile pentru eliminarea cauzelor care contribuie la alterarea mediului natural de viață, luând în calcul și rezultatele studiilor medicale și sociologice efectuate la scară mondială, potrivit cărora alterarea stării de sănătate a populației depinde de: factorii de mediu în proporție de 30%, stilul de viață în proporție de 40%, iar restul de 30% se datorează factorilor biologici (microbi, virusuri, paraziți, ciuperci).

Ca urmare, pentru menținerea sănătății în România, ca de altfel în întreaga lume, atenția factorilor responsabili și a tuturor oamenilor trebuie concentrată spre îmbunătățirea factorilor de mediu, alături de promovarea unui stil de viață sanogenetic, caracterizat prin: alimentație naturală, exercițiu fizic, utilizarea factorilor naturali (aer, apă, soare), profilaxia stresului etc.

Mediul, ca ansamblu al unor elemente obiective și subiective care constituie cadrul de viață al omului, trebuie analizat și păstrat într-o relație directă cu sănătatea, deoarece un mediu corespunzător permite și menține o stare optimă de sănătate, pe când un mediu poluat, poate contribui la alterarea gravă a sănătății oamenilor.

În viața de zi cu zi se observă însă că protecția mediului nu îl preocupă pe fiecare om în parte, deși se vorbește mult despre ecologie, astfel că este necesar să se acționeze mai mult pentru creșterea gradului de *conștientizare* a tuturor oamenilor cu privire la importanța menținerii unui mediu de viață sănătos, amplificându-se *educația* lor realizată în acest sens.

Deși, în general se vorbește de „educația cetățenească”, deseori se discută și de „educația ecologică”, al cărei scop trebuie să fie creșterea gradului de conștientizare a oamenilor pentru menținerea unui mediu care să asigure o viață normală atât pentru ei, cât și pentru celelalte forme de viață.

De asemenea, este necesară o redactare mai adecvată a reglementărilor privind protecția mediului și răspunderea pentru faptele care-i aduc atingere, astfel încât să ofere contururi juridice suficiente, pentru a permite controlul și sancționarea pe cale jurisdicțională a cazurilor de încălcare a prescripțiilor respective.

¹⁶ A se vedea **M. Duțu**, *Considerații în legătură cu delimitarea și corelarea sistemelor (regimurilor) juridice de prevenire și reparare a daunelor ecologice în dreptul român*, în Revista Dreptul, nr. 3/2013, p. 240 și urm.

În acest domeniu trebuie să se acorde atenție deosebită *corelării* normelor dreptului intern al mediului cu instrumentele internaționale și cu actele normative unional-europene, în special cu directivele referitoare la gestionarea deșeurilor, avându-se în vedere faptul că, atât Consiliul Europei, cât și Uniunea Europeană, manifestă din ce în ce mai multă preocupare în sensul reglementării problemelor de mediu, pentru a se preveni degradarea acestuia, cât și pentru sancționarea și obligarea la despăgubiri a persoanelor vinovate, în toate situațiile de comitere a unor fapte care afectează echilibrul ecologic.

Totodată, statele trebuie să-și perfecționeze permanent legislația în domeniu, în funcție de evoluțiile social-economice, dar și cele ale tuturor elementelor de mediu, astfel încât să se acționeze cu maximă eficiență pentru protecția acestuia.

Integrându-se în politica globală de rezolvare a problemelor de mediu, România trebuie să se alinieze la standardele și politicile internaționale, atunci când își elaborează *programele* naționale în domeniu.

O importanță deosebită, în cadrul acestor programe, trebuie să fie acordată protecției tuturor elementelor de mediu, inclusiv cu privire la posibilitățile de acces la apă potabilă, prin folosirea unor tehnologii industriale nedăunătoare mediului și prin utilizarea economică a surselor naturale de apă, dar și a celorlalte resurse naturale.

Totodată, se va acționa pentru reducerea deșeurilor și a poluanților organici persistenti, cu ocazia prelucrării acestor resurse.

Alături de gestionarea resurselor naturale ale țării, trebuie avute în vedere și alte obiective, cum ar fi: conservarea biodiversității; asigurarea unor surse nepoluante de producere a energiei electrice; o mai bună gestionare, prin practici durabile, a pădurilor și terenurilor agricole; contracararea factorilor care produc efecte distructive asupra solului și schimbări climaterice nefirești etc.

Constatând că există încă multe *fapte* prin care se afectează „sănătatea mediului”, comise sub diverse forme, uneori cu complicitatea funcționarilor statului, prin desființarea unor

parcuri, spații verzi sau păduri, pentru a se construi vile, fabrici ori alte spații de producție care folosesc tehnologii poluante, fizic ori sonor, considerăm că se impun mai multe eforturi din partea instituțiilor guvernamentale și autorităților locale pentru dispunerea de măsuri normative și administrative severe, în conformitate cu normele internaționale și europene, pentru limitarea unor asemenea conduite dăunătoare echilibrului ecologic.

Totodată, comunitățile locale, organizațiile neguvernamentale, alte entități civice și locuitorii zonelor afectate trebuie să militeze, folosind toate mijloacele legale, pentru o mai bună respectare a mediului.

Tehnica juridică tradițională – aparținând preponderent măsurilor de „poliție administrativă”, constând în instituirea de interdicții și limitări din perspectiva exigențelor de protecție a mediului – trebuie să fie și mai larg uzitată, mergându-se de la interzicerea generării unor produse poluante în diverse medii, până la interdicția de a construi într-un anumit spațiu, astfel încât să se evite deteriorarea și distrugerea unor arii sau specii protejate, astfel încât să se ajungă chiar până la eliminarea tuturor activităților poluante în zonele locuite sau ariile protejate.

Pentru o corectă și eficientă aplicare a formelor de răspundere în domeniul mediului este necesară o delimitare cât mai exactă a câmpului de acțiune a fiecăreia din acestea, efectuarea corelațiilor și complementarităților ce se impun, cât și integrarea lor, pe cât posibil, în cadrul unui sistem de principii, astfel încât răspunderea să fie cât mai completă și adecvată prejudiciilor produse în legătură cu mediul¹⁷.

În acest sens, suntem de părere că se impune conferirea unui rol mai pronunțat acțiunilor în justiție, prin trecerea dincolo de câmpul administrativ, folosindu-se mai eficient metodele și instrumentele jurisdicționale specifice, pentru realizarea prescripțiilor cuprinse în normele sancționatorii. Astfel, s-ar

¹⁷ A se vedea **M. Duțu**, *Introducere în dreptul penal al mediului (Introduction to Environmental Criminal Law)*, Ed. Hamangiu, București, 2013, p. 103 și urm., care mai folosește noțiunea de „prejudiciu adus mediului” și conceptul de „daună ecologică”.

da substanță accesului nelimitat la justiție, ca o garanție a dreptului fundamental la mediu, în completarea demersului administrativ de protecție a mediului, ceea ce ar fi de natură a spori considerabil efectivitatea sancțiunilor, care ar răspunde mai bine specificului ecologic.

De altfel, dreptul mediului nu trebuie să fie numai de acțiune administrativă, fără un real control de legalitate din partea societății civile, dar mai ales al organelor judiciare.

Pentru o mai eficientă sancționare a faptelor grave care aduc atingere mediului, apreciem că este necesar să crească rolul dreptului penal, care trebuie să cuprindă incriminări clare, cuprinzând toate faptele grave, și să fie armonizat cu reglementările din țările dezvoltate, în vederea unei bune cooperării judiciare în acest domeniu.

Dezvoltarea și instituționalizarea dreptului penal al mediului trebuie să aibă în vedere particularitățile ilicitului ecologic, urmărindu-se să fie angajată și răspunderea penală a întreprinderilor (persoanelor juridice), pentru contribuția lor la vătămarea mediului.

Urmare cercetărilor efectuate am constatat că, datorită domeniului vast și diversității valorilor care sunt subscrise noțiunii de *mediu*, există, în diferite acte normative, numeroase incriminări care nu pot fi sistematizate cu ușurință și ale căror sancțiuni nu sunt corelate între ele, în funcție de gradul de pericol social specific fiecărui gen de fapte dăunătoare mediului.

De asemenea, în ciuda multitudinii de incriminări există totuși unele valori importante de mediu care nu sunt apărate prin mijloace de drept penal, întrucât nu au fost adoptate reglementări juridice în anumite domenii, ori acestea nu conțin și incriminări.

Ca urmare, pentru pedepsirea faptelor ce aduc atingeri grave acestor valori, în noul Cod penal ar trebui introduse reglementări specifice, *cu caracter general*, care pot să fie mai ușor cunoscute de către destinatarii legii, ei conștientizând astfel că toate faptele grave, prin care se aduc atingeri mediului, vor fi tratate ca infracțiuni și pedepsite în consecință – ceea ce ar avea un caracter preventiv mai pronunțat, diminuându-se, totodată, riscul ca orice

persoană să vătămă anumite valori aparținând de mediu, fără să știe ori să intuiască faptul că acestea sunt importante și că trebuie protejate.

De asemenea, prin adoptarea acestor incriminări cu caracter general s-ar elimina posibilitatea ca vreo faptă care aduce atingeri semnificative mediului să nu fie pedepsită, în ipoteza inexistenței unor reglementări cu caracter special a domeniului în care se comite fapta, inclusiv a unei incriminări specifice.

O asemenea reglementare cu caracter general, a unei infracțiuni-tip, există de altfel în Codul penal spaniol, care, în art. 325, înglobează într-o singură incriminare, atingerile aduse atmosferei, solului, subsolului și apelor de suprafață, maritime și subterane¹⁸.

Incriminările generale, care vor cuprinde elementele esențiale (cadru) ale oricărei fapte (intenționate sau din culpă) ce trebuie sancționate penal, vor fi subsidiare infracțiunilor de mediu reglementate prin legile ce reglementează diferite domenii de activitate.

Precizăm că incriminările cu caracter general propuse se vor referi la vătămări ale mediului care se produc în afara exercitării atribuțiilor de serviciu, adică vor privi numai subiecții activi necalificați.

Răspunderea funcționarilor care săvârșesc fapte penale împotriva mediului, în realizarea atribuțiilor de serviciu, considerăm că se poate realiza prin completarea unor incriminări existente deja în Codul penal; astfel, la art. 297 alin. 1 C. pen. (abuzul în serviciu) și art. 298 C. pen. (neglijența în serviciu) ar trebui adăugată și „urmarea” constând în vătămarea, de o anumită gravitate, a valorilor de mediu.

Criminalitatea organizată transfrontalieră are și o importantă componentă de mediu, care se suprapune criminalității din fiecare țară, amplificându-i dimensiunile și intensificându-i consecințele, astfel că se impune înăsprirea răspunderii penale pentru faptele care aduc atingeri grave valorilor din acest domeniu, existente pe teritoriile altor state.

Dacă cercetarea majorității faptelor prin care se aduce atingere mediului urmează să rămână

¹⁸ A se vedea **A. M. Estrella**, *El delito ecológico del artículo 325 del Código penal*, Ed. Tirant lo Blanch, Valencia, 2009, p. 21 și urm.

în *competența* organelor statale, apreciem că cele care constituie adevărate catastrofe ar trebui să fie de sarcina instanțelor internaționale.

De altfel, avându-se în vedere numărul ridicat al unor asemenea fapte ar fi poate indicat să se înființeze atât instanțe naționale (ori secții) pentru soluționarea litigiilor de mediu, cât și o *instanță internațională specializată*, cu atât mai mult cu cât domeniul mediului prezintă particularități multiple, ceea ce necesită personal judiciar cu înaltă calificare în materie, pentru a avea capacitatea tehnică de a dispune nu numai sancțiuni, ci și măsuri reparatorii pentru mediu¹⁹.

Totodată, considerăm că faptele foarte grave, care produc adevărate catastrofe asupra mediului ar trebui incluse în categoria crimelor internaționale *stricto sensu*, astfel ca cei vinovați de producerea lor să fie pedepsiți de Curtea Penală Internațională.

- Gestionarea *deșeurilor*, astfel încât să nu se altereze mediul, reprezintă o problemă foarte importantă pentru menținerea echilibrului ecologic, cu efecte benefice pentru sănătatea populației din toate regiunile lumii. De aceea, comunitatea internațională, organizațiile regionale și fiecare stat în parte trebuie să găsească cele mai bune măsuri pentru gospodărirea optimă a deșeurilor, tratând fiecare teritoriu cu aceeași grijă, în vederea prevenirii unor fenomene nocive, cum ar fi cele generate de exportul ori abandonarea anumitor deșeuri periculoase în țările care au o legislație mai îngăduitoare, fără restricții clare în materie (de regulă cele mai puțin dezvoltate economic).

În multe cazuri activitățile de export cu deșeuri periculoase este ilegal, astfel că se impune perfecționarea mecanismelor internaționale de protecție a mediului, fiind, de asemenea, necesar ca toate statele să ia măsuri de corelare a legislației în domeniu, în scopul sancționării ferme a unor asemenea fapte dăunătoare pentru echilibrul ecologic și sănătatea oamenilor.

Obiectivul realizării unei *politici comune* în domeniul gestionării deșeurilor – pentru a nu

mai exista abordări diferite, dăunătoare pentru oamenii din anumite regiuni – presupune alinierea permanentă a dreptului statelor, a practicilor și procedurilor administrative de mediu, la ansamblul reglementărilor internaționale universale sau regionale specifice, la principiile și interpretările rezultate din jurisprudența organelor cu atribuții în domeniu, cât și a Curții de Justiție a Uniunii Europene.

Urmare cercetării reglementărilor internaționale din domeniul fluxului transfrontalier de deșeuri și a situațiilor cu care se confruntă statele datorită traficului ilicit de deșeuri, considerăm că s-ar impune ca nu numai statele prejudiciate, ci și cele dezvoltate, care sunt mari generatoare de deșeuri, să coopereze în scopul înăsprii legislației în materie.

Pe de altă parte, este necesară perfecționarea mijloacelor tehnice și crearea de noi instalații și tehnologii, astfel încât deșeurile să fie valorificate/eliminate într-un mod ecologic rațional, chiar pe teritoriul statului care le-a produs, limitându-se pe cât posibil păstrarea acestora în depozite perioade îndelungate, ori exportarea lor.

În vederea înlăturării acestor deziderate, în plan internațional și național, inclusiv la nivelul Uniunii Europene, trebuie sporit efortul pentru stabilirea unitară, nediscriminatorie, a regimului deșeurilor, în așa fel încât nicio țară să nu fie afectată datorită efectelor nocive ale acestor produse.

Nu în ultimul rând, poate fi pusă în discuție chiar necesitatea existenței a însuși incriminărilor „generale” (insuficient conturate) de la art. 63 din Legea nr. 211/2011 privind regimul deșeurilor, considerând că poate ar fi suficiente incriminările specifice pentru încălcarea normelor privind gestionarea deșeurilor în fiecare domeniu de activitate, reglementate în acte normative speciale, ceea ce ar ușura precizarea mai exactă a conținutului legal al infracțiunilor și o mai bună interpretare a textelor incriminatorii, în funcție de conținutul celorlalte norme cuprinse în legea respectivă.

De asemenea, s-ar evita concursul de norme penale, unele aspecte fiind incriminate atât prin dispoziții cu caracter general, cât și prin reglementări speciale.

¹⁹ A se vedea **R.G. Paraschiv**, *Mecanisme internaționale de protecție a drepturilor omului*, Ed. Pro Universitaria, București, 2014, p. 240.

• În sinteză, progresele înregistrate pentru asigurarea respectării dreptului fundamental la un mediu sănătos și echilibrat ecologic necesită continuarea eforturilor pentru asigurarea unor condiții corespunzătoare de viață și menținerea echilibrului ecosistemelor naturale. Totodată, în plan procedural este necesar să fie garantate în continuare următoarele drepturi: accesul la informația de mediu, participarea publicului la luarea deciziei și accesul la justiție în materie de mediu; exercitarea acestui ultim drept presupune ca, victimele sau reprezentanții lor să poată acționa în justiție și să solicite repararea prejudiciului ecologic, cât și tragerea la răspundere a celor vinovați, statul având, totodată, obligația de a adopta măsurile legislative privind funcționarea organelor de control necesare pentru garantarea realizării unui asemenea drept.

În vederea realizării dezideratelor arătate, se impun mai multe măsuri, printre care:

- adoptarea de noi instrumente juridice internaționale și perfecționarea reglementărilor interne, care să conțină și principii generale ale răspunderii de mediu;

- reducerea numărului de circumstanțe care înlătură răspunderea pentru fapte ce aduc atingere mediului și identificarea, în vederea sancționării, de noi fapte dăunătoare;

- instituirea regulii privind răspunderea solidară, având în vedere dificultatea decelării, în unele cazuri, a responsabilității subiectelor active, datorită împrejurărilor conexe care cauzează prejudicii asupra mediului;

- stabilirea unor criterii generale de evaluare a prejudiciilor, care să permită o aplicare uniformă, la nivelul statelor, a regimului răspunderii pentru faptele prin care se vatămă mediul;

- o mai bună sistematizare a contravențiilor săvârșite prin vătămarea mediului (inclusiv prin încălcarea regimului deșeurilor), cât și extinderea sistemului contravențional cu privire la alte fapte care nu sunt sancționate în prezent;

- conținutul legal al infracțiunilor prin care se aduce atingere mediului trebuie să fie formulat în așa fel încât să cuprindă toate elementele

necesare pentru o încadrare corectă a faptelor săvârșite în realitate (inclusiv prin încălcarea regimului juridic al deșeurilor), iar normele de trimitere să fie făcute cu adresă exactă, adică să se refere la un anumit text, care să intre în conținutul incriminării incomplete

- inventarierea infracțiunilor prin care se aduce atingere mediului (inclusiv cele privind gestionarea deșeurilor) și înlăturarea cazurilor de dublă incriminare;

- strângerea tuturor infracțiunilor prevăzute în legi speciale, într-o culegere, pentru o mai corectă încadrare juridică a faptelor comise în realitate;

- includerea în Codul penal a unor dispoziții incriminatorii cu caracter general, pentru a se permite pedepsirea faptelor grave care aduc atingere mediului și care nu sunt incriminate în legi speciale;

- instituirea de instanțe interne ori secții specializate pentru a soluționa cauzele care au ca obiect faptele ce aduc atingere mediului, acestea putând să aplice mai bine sancțiunile ce se impun și să dispună cele mai potrivite măsuri privind conservarea mediului;

- înființarea unei instanțe internaționale în domeniu, ori a unei secții în cadrul unei instanțe deja existente, care să judece faptele transfrontaliere cu consecințe grave pentru mediu;

- catastrofele ecologice și alte fapte deosebit de grave care afectează echilibrul ecologic să fie incluse în categoria crimelor internaționale *stricto sensu*, atunci când sunt comise cu intenție;

- înăsprirea sancțiunilor contravenționale și penale, pentru o mai bună prevenire a faptelor prin care se vatămă mediul.

Totodată, constatând existența a numeroase încălcări de la normele de mediu, care se perpetuează, fără a se interveni de către organele îndrituite decât în puține cazuri, considerăm că se impune o mai bună organizare a acestor instituții, stabilirea unui control eficient cu privire la modul cum își îndeplinesc sarcinile, cât și introducerea unor forme de răspundere în sarcina acestora.

DREPTURILE OMULUI ÎN ADMINISTRAREA JUSTIȚIEI. ROLUL INSTITUȚIEI PROCURORULUI

TUDOR GRIGORAȘ*

ABSTRACT

The history of the establishment of the Public Ministry is the result of a long process. Its origin is found in French law, in the so-called "the king's prosecutors" from the 14th century, who were appointed to defend the interests of the king and the state. The institution was later developed and expanded in all states.

In a democratic society the prosecutor's institution has an important role, it represents the public authority which, in the name of society and of public interest ensures the law enforcement when the breach of law triggers a criminal sanction, taking into account both human rights and the effectiveness of criminal justice.

Keywords: public prosecutors, independence, criminal justice, criminal sanction

RÉSUMÉ

L'histoire de la création du Ministère public est le résultat d'un long processus. Son origine se trouve dans la loi française, la soi-disant "les procureurs du roi" à partir du XIVe siècle, désigné pour défendre les intérêts du roi et de l'état. L'institution a ensuite été développée et étendue dans tous les États.

Dans une société démocratique, l'institution du procureur a un rôle important, il est l'autorité publique qui, au nom de la société et de l'intérêt public assure l'application de la loi, lorsque la violation d'une sanction pénale, en tenant compte à la fois de les droits des l'homme et de l'efficacité de la justice pénale.

Mots-clés: parquets, les procureurs, l'indépendance, la justice pénale, de sanction pénale

I. Elemente introductive. Istoricul instituției Ministerului Public este rezultatul unui îndelungat proces. Originea sa se regăsește în dreptul francez, în așa numiții „les procureurs du roi”¹ din secolul XIV, instituți „pentru a apăra interesele regelui și ale statului”. Inițial, procurorii urmăreau mai mult interese fiscale, prin încasarea amenzilor și confiscărilor pe seama tezaurului regal. Ulterior, și-au limitat atribuțiile la urmărirea infracțiunilor și susținerea acuzării. Instituția procurorului a primit o organizare mai completă prin ordonanțele franceze din anii 1552, 1553 și 1586. În anul 1790, o lege de organizare a Justiției definea Ministerul Public ca fiind „o magistratură specială, stabilită pe lângă unele instanțe judecătorești, în scopul de a reprezenta societatea și, în numele acesteia, de a veghea ca în activitatea de judecată să se aplice dispozițiile legale de ordine publică și de a se face să se execute hotărârile pronunțate”.

Instituția Ministerului Public s-a extins treptat în toate țările², astfel încât astăzi se vorbește de „ministère public” în Belgia, în Luxembourg, în statele francofone din Africa, de „publico ministero” în Italia, de „ministerio

fiscal” în Spania, de „Staatsanwalt” în Germania, de „Statsadvokat” în Danemarca, de „Lord Advocate” în Scoția, de „Director of public prosecution” în Irlanda, de „attorneys” în Statele Unite (district attorneys la nivelul statelor și United States attorneys la nivel federal), de „procureurs généraux” în Canada, de „Crown Prosecution Service” (CPS) în Anglia și în Țara Galilor.

În dreptul românesc, Ministerul Public a fost introdus, pentru prima dată, prin Regulamentul Organic din 1832 (în Muntenia) și prin Legea din 26 martie 1862 (în Moldova), culminând cu Codul de procedură penală din anul 1936, revăzut și republicat în anul 1948 și supus, în decursul timpului, unor substanțiale modificări, care a înlocuit la rândul său, Codicele de procedură criminală, promulgat și publicat în M. Of. nr. 269 din 2 decembrie 1864, elaborat sub influența directă a Codului de instrucție criminală francez din anul 1810.

Instituția Ministerului Public este consacrată ca atare odată cu reforma judecătorească a lui Alexandru Ioan Cuza, prin Legea din 9 iulie 1865, și dezvoltată ulterior prin legile de organizare judecătorească.

II. Instituția procurorului reflectată în legislația națională. În dreptul pozitiv, organizarea și atribuțiile Ministerului Public sunt reglementate prin Legea nr. 304/2004, în

* Cercetător științific.

¹ A se vedea **Gheorghică Mateuț**, *Statutul procurorului în legislația română. Istoric, actualitate, tendințe*, Univ. Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, Facultatea de Drept, 2007.

² Ibidem.

concordanță cu art. 131 din Constituția României³ care prevede că rolul acestuia este de a reprezenta interesele generale ale societății și de a apăra ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor⁴.

În literatura de specialitate⁵ este acreditată ideea că noțiunea de Minister Public „desemnează de regulă ansamblul constituit dintr-o ierarhie a agenților statului, numiți procurori, care, în calitate de reprezentanți ai societății și ai statului, sunt împuterniciți, în principal, să descopere încălcările legii penale, să sesizeze instanțele judecătorești competente și să susțină în fața acestora acuzația, în vederea sancționării celor vinovați”.

Potrivit art. 62 din Legea nr. 304/2004, Ministerul Public își exercită atribuțiile în temeiul legii și este condus de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție; parchetele sunt independente în raporturile cu instanțele judecătorești și celelalte autorități publice, iar procurorii își desfășoară activitatea cu respectarea unui set de principii – al legalității, imparțialității și al controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justiției.

În temeiul art. 63 din Legea nr. 304/2004⁶, Ministerul Public exercită, prin procurori, următoarele atribuții:

a) efectuează urmărirea penală în cazurile și în condițiile prevăzute de lege și participă, potrivit legii, la soluționarea conflictelor prin mijloace alternative;

b) conduce și supraveghează activitatea de cercetare penală a poliției judiciare, conduce și controlează activitatea altor organe de cercetare penală;

c) sesizează instanțele judecătorești pentru judecarea cauzelor penale, potrivit legii;

d) exercită acțiunea civilă, în cazurile prevăzute de lege;

e) participă, în condițiile legii, la ședințele de judecată;

³ A se vedea **Irina Moroianu Zlătescu**, *Constitutional Law in Romania*, Wolters Kluwer, The Netherlands, 2013, pp. 83-84; **Irina Moroianu Zlătescu**, **Ana Lăbuș**, *Human Rights. A dynamic and evolving process*, Ed. Prouniversitaria, București, 2015, pp. 207-245.

⁴ A se vedea **Gavril Iosif Chiuzbaian**, *Sistemul puterii judecătorești*, Ed. Continent XXI, București, 2002, p. 141.

⁵ A se vedea **M. Ruja**, *Natura juridică a Ministerului Public*, Revista Dreptul nr. 4/1995, pp. 45-47.

⁶ Publicată în M Of., I, nr. 576 din 29 iunie 2004.

f) exercită căile de atac împotriva hotărârilor judecătorești, în condițiile prevăzute de lege;

g) apără drepturile și interesele legitime ale minorilor, ale persoanelor puse sub interdicție, ale dispăruților și ale altor persoane, în condițiile legii;

h) acționează pentru prevenirea și combaterea criminalității, sub coordonarea ministrului justiției, pentru realizarea unitară a politicii penale a statului;

i) studiază cauzele care generează sau favorizează criminalitatea, elaborează și prezintă ministrului justiției propuneri în vederea eliminării acestora, precum și pentru perfecționarea legislației în domeniu;

j) exercită orice alte atribuții prevăzute de lege.

Potrivit Titlului III al Legii nr. 304/2004, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție coordonează activitatea parchetelor din subordine, îndeplinește atribuțiile prevăzute de lege, are personalitate juridică și gestionează bugetul Ministerului Public, fiind condus de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, ajutat de un prim-adjunct și un adjunct.

În activitatea sa, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este ajutat de 3 consilieri, este ordonator principal de credite, reprezintă Ministerul Public în relațiile cu celelalte autorități publice și cu orice persoane juridice sau fizice, din țară sau din străinătate și exercită, direct sau prin procurori anume desemnați, controlul asupra tuturor parchetelor.

De asemenea, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție desemnează, dintre procurorii acestui parchet, pe procurorii care participă la ședințele Curții Constituționale, în cazurile prevăzute de lege.

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție are în structură secții conduse de procurori șefi, care pot fi ajutați de adjuncți. În cadrul secțiilor pot funcționa servicii și birouri conduse de procurori șefi. În cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție funcționează Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, ca structură specializată în combaterea criminalității organizate și terorismului. Direcția se încadrează cu procurori

numiți prin ordin al procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, cu avizul Consiliului Superior al Magistraturii, în limita posturilor prevăzute în statul de funcții, aprobat potrivit legii. Pentru a fi numiți în cadrul Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, procurorii trebuie să aibă o bună pregătire profesională, o conduită morală ireproșabilă, o vechime de cel puțin 6 ani în funcția de procuror sau judecător și să fi fost declarați admiși în urma interviului organizat de comisia constituită în acest scop. La interviu poate participa orice procuror care îndeplinește condițiile anterior menționate.

În exercitarea atribuțiilor ce-i revin, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție emite ordine cu caracter intern.

În cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție funcționează colegiul de conducere, care hotărăște asupra problemelor generale de conducere ale Ministerului Public. Acest colegiu este constituit din procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, prim-adjunctul și 5 procurori aleși în adunarea generală a procurorilor.

Adunarea generală a procurorilor Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție se convoacă de către procurorul general, anual sau ori de câte ori este necesar.

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție elaborează anual un raport privind activitatea desfășurată, pe care îl prezintă Consiliului Superior al Magistraturii și ministrului justiției, nu mai târziu de luna februarie a anului următor. Ministrul justiției va prezenta Parlamentului concluziile asupra raportului de activitate a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Direcția Națională Anticorupție (DNA) este specializată în combaterea infracțiunilor de corupție și potrivit legii, își exercită atribuțiile pe întreg teritoriul României și funcționează pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Direcția Națională Anticorupție se organizează ca structură autonomă în cadrul Ministerului Public și este coordonată de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, are personalitate juridică și sediul în municipiul

București.

DNA își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității, al imparțialității și al controlului ierarhic și este independentă în raport cu instanțele judecătorești și cu parchetele de pe lângă acestea, precum și în relațiile cu celelalte autorități publice, exercitându-și atribuțiile numai în temeiul legii și pentru asigurarea respectării acesteia. Ea este condusă de un procuror general, asimilat prim-adjunctului procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, ajutat de 2 adjuncți, asimilați adjunctului procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. În activitatea sa, procurorul general al Direcției Naționale Anticorupție este ajutat de 2 consilieri, asimilați consilierilor procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, fiind și ordonator principal de credite.

În cadrul DNA se pot înființa servicii teritoriale, servicii, birouri și alte compartimente de activitate, prin ordin al procurorului general al acestui parchet.

Direcția Națională Anticorupție se încadrează cu procurori numiți prin ordin al procurorului general al acestei Direcții, cu avizul Consiliului Superior al Magistraturii, în limita posturilor prevăzute în statul de funcții, aprobat potrivit legii. Pentru a fi numiți în cadrul Direcției Naționale Anticorupție, procurorii trebuie să aibă o bună pregătire profesională, o conduită morală ireproșabilă, o vechime de cel puțin 6 ani în funcția de procuror sau judecător și să fi fost declarați admiși în urma unui interviu organizat de comisia constituită în acest scop.

Pe lângă fiecare curte de apel, tribunal, tribunal pentru minori și familie și judecătorie funcționează un parchet, cu sediul în localitățile în care își au sediul instanțele pe lângă care funcționează și au aceeași circumscripție cu acestea.

Parchetele de pe lângă curțile de apel și parchetele de pe lângă tribunale au personalitate juridică, în timp ce parchetele de pe lângă tribunalele pentru minori și familie și parchetele de pe lângă judecătorii nu au personalitate juridică.

Parchetele de pe lângă curțile de apel și tribunale au în structură secții, în cadrul cărora pot funcționa servicii și birouri. Parchetele de pe

lângă curțile de apel au în structura și câte o secție pentru minori și familie. În raport cu natura și numărul cauzelor, în cadrul parchetelor de pe lângă judecătorii pot funcționa secții maritime și fluviale. Birourile, serviciile ori alte compartimente de specialitate din cadrul parchetelor se stabilesc de către procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, cu avizul ministrului justiției.

În localitățile unde funcționează sediile secundare ale tribunalelor și judecătoriilor se înființează sedii secundare ale parchetelor, cu activitate permanentă, având aceeași circumscripție cu sediile secundare ale instanțelor pe lângă care funcționează.

Parchetele de pe lângă curțile de apel sunt conduse de procurori generali iar Parchetele de pe lângă tribunale, tribunale pentru minori și familie și judecătorii sunt conduse de prim-procurori.

Procurorii generali ai parchetelor de pe lângă curțile de apel și prim-procurorii parchetelor de pe lângă tribunale exercită și atribuții de coordonare și control al administrării parchetului unde funcționează, precum și al parchetelor din circumscripție.

Procurorii generali ai parchetelor de pe lângă curțile de apel au calitatea de ordonatori secundari de credite, iar prim-procurorii parchetelor de pe lângă tribunale au calitatea de ordonatori terțiari de credite. În funcție de volumul de activitate, la parchetele de pe lângă curțile de apel și tribunale, procurorul general sau, după caz, prim-procurorul poate fi ajutat de 1-2 adjuncți, iar la parchetele de pe lângă tribunalele pentru minori și familie și judecătorii, prim-procurorul poate fi ajutat de un adjuncț.

În cadrul parchetelor funcționează colegii de conducere, care avizează problemele generale de conducere ale parchetelor. Aceste colegii ale parchetelor de pe lângă curțile de apel, tribunale, tribunale pentru minori și familie și judecătorii au în componență procurori care dețin funcții de nivelul celor prevăzute pentru colegiile de conducere ale instanțelor.

Pe lângă fiecare instanță militară funcționează un parchet militar. Astfel, pe lângă Curtea Militară de Apel București funcționează Parchetul Militar de pe lângă Curtea de Apel București, pe lângă Tribunalul Militar Teritorial

București funcționează Parchetul Militar de pe lângă Tribunalul Militar Teritorial București, iar pe lângă tribunalele militare funcționează parchetele de pe lângă tribunalele militare. Parchetele militare anterior menționate au, fiecare, statut de unitate militară, cu indicativ propriu. Parchetele militare sunt conduse de un prim-procuror militar ajutat de un prim-procuror militar adjuncț. Parchetul Militar de pe lângă curtea de apel București este condus de un procuror general militar, ajutat de un procuror general militar adjuncț.

Parchetele militare efectuează urmărirea penală în cauzele privind fapte penale comise de militari români dislocați pe teritoriul altor state, în cadrul unor forțe multinaționale, în condițiile în care, potrivit unei convenții internaționale, pe teritoriul statului primitor poate fi exercitată jurisdicția română. Procurorii militari participa la ședințele de judecată. De asemenea Parchetele militare dispun de organe de cercetare specială puse în serviciul lor și față de care exercită atribuțiile prevăzute de lege. Când inculpatul este militar activ, procurorul militar care efectuează urmărirea penală trebuie să facă parte cel puțin din aceeași categorie de grade. Când gradul procurorului nu face parte din aceeași categorie cu gradul învinutului sau inculpatului, acesta va fi asistat de un alt procuror cu grad din categoria corespunzătoare, numit de conducătorul parchetului la care este înregistrată cauza.

În cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și Direcției Naționale Anticorupție funcționează secții sau servicii de combatere a infracțiunilor săvârșite de militari care au, fiecare, statut de unitate militară, cu indicativ propriu. Pentru prevenirea și combaterea criminalității, precum și pentru stabilirea cauzelor care generează sau favorizează criminalitatea în rândul militarilor, secțiile sau serviciile din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și Direcției Naționale Anticorupție organizează și desfășoară activități comune ale procurorilor militari cu organele de control din cadrul Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Administrației și Internelor, precum și din cadrul altor structuri militare, pe bază de protocoale.

Referitor la instituția procurorului și la rolul acesteia într-o societate democratică, în

Recomandarea (2000) 19⁷ a Comitetului de Miniștri al Statelor Membre, privind rolul urmării penale în sistemul de justiție penală, se stipulează că, „Procurorii publici” reprezintă autorități publice care, în numele societății și al interesului public, asigură aplicarea legii atunci când încălcarea acesteia atrage o sancțiune penală, luând în considerare atât drepturile individului cât și eficacitatea necesară sistemului de justiție penală.

În toate sistemele de justiție penală, procurorii publici decid dacă să inițieze sau să continue urmărirea penală, aduc urmărirea în fața instanței, precum și pot face apel sau să urmeze un apel privind toate sau unele din deciziile instanței.

În anumite sisteme de justiție penală, procurorii publici, de asemenea: implementează politica națională privind infracțiunile în timp ce o adaptează, atunci când este cazul, la circumstanțele regionale și locale; conduc, direcționează sau supraveghează investigațiile; se asigură că victimele sunt asistate eficient; decid asupra alternativelor la urmărirea penală, precum și supraveghează executarea hotărârilor instanței.

Cu privire la garanțiile oferite procurorilor publici pentru îndeplinirea funcțiilor lor, statele ar trebui să adopte măsuri eficiente pentru a garanta că procurorii publici sunt capabili să își îndeplinească îndatoririle și responsabilitățile profesionale în virtutea condițiilor adecvate legale și organizaționale ca și condițiilor adecvate în ceea ce privește mijloacele, în special mijloacele bugetare la dispoziția lor. Astfel de condiții ar trebui stabilite în cooperare strânsă cu reprezentanții procurorilor publici.

Statele ar trebui să ia măsuri astfel încât:

a. recrutarea, promovarea și transferul procurorilor publici să fie efectuate conform unor proceduri corecte și imparțiale care îndeplinesc garanțiile împotriva oricărei abordări care favorizează interesele unor grupuri specifice, și exclud discriminarea pe orice motiv de sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinie politică sau de altfel, origine socială sau națională, asociere cu o minoritate națională, proprietate, naștere sau alt statut;

b. Cariera procurorilor publici, promovarea și mobilitatea lor sunt guvernate de criterii obiective și cunoscute, cum ar fi competența și experiența;

c. Mobilitatea procurorilor publici este guvernată de asemenea de necesitățile serviciului;

d. Procurorii publici au condiții rezonabile de serviciu cum ar fi remunerația, durata a serviciului și pensie corespondente cu rolul lor crucial, ca și o vârstă de pensionare adecvată și aceste condiții fiind guvernate de lege;

e. Procedurile disciplinare împotriva procurorilor publici sunt guvernate de lege și ar trebui să garanteze o evaluare și o decizie corectă și obiectivă care ar trebui să facă obiectul unei revizuirii independente și imparțiale;

f. Procurorii publici au acces la o procedură satisfăcătoare de plângere, inclusiv atunci când este adecvat accesul la tribunal, dacă statutul lor legal este afectat;

g. Procurorii publici, împreună cu familiile lor, sunt protejați fizic atunci când este amenințată securitatea lor personală ca rezultat al îndeplinirii adecvate a funcțiilor lor.

Statele ar trebui de asemenea să ia măsuri pentru a se asigura că procurorii publici au un drept efectiv la libertatea de exprimare, credință, asociere sau adunare. În special, ei ar trebui să aibă dreptul să ia parte la discuții publice pe chestiuni de drept, administrarea justiției și promovarea și protecția drepturilor omului și să se alăture sau să formeze organizații locale, naționale sau internaționale și să participe la întrunirile acestora în calitate particulară, fără a suferi dezavantaje profesionale din cauza acțiunii lor legale sau a calității de membru al unei organizații legale. Drepturile menționate mai sus pot fi limitate doar atunci când aceasta este prevăzută de lege și este necesară păstrarea poziției constituționale⁸ a procurorilor publici. În cazul în care drepturile menționate mai sus sunt încălcate, ar trebui să fie disponibilă o reparație eficientă.

Referitor la pregătirea profesională, se menționează că aceasta este atât o datorie cât și un drept al tuturor procurorilor publici, înainte de numirea lor cât și în mod permanent. Statele

⁷ Adoptată de Comitetul de Miniștri la data de 6 octombrie 2000 la cea de-a 724-a reuniune a delegaților miniștrilor.

⁸ Termenul „constituțional” este folosit cu referire la scopurile stabilite legal și puterile procurorului public, nu la Constituția vreunui stat.

ar trebui astfel să ia măsuri eficiente pentru a asigura că procurorii publici au o educație și o pregătire adecvate, atât înainte cât și după numirea în funcție. În special, procurorii publici ar trebui să cunoască:

a. principiile și îndatoririle etice ale funcției lor;

b. protecția constituțională și legală a suspectilor, victimelor și martorilor;

c. drepturile omului și libertățile după cum au fost stabilite în Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, în special drepturile stabilite în Articolul 5 și 6 din această Convenție;

d. principiile și practicile organizării activității, management și resurse umane în context juridic;

e. mecanismele și materialele care contribuie la consecvența în activitatea lor.

Mai mult decât atât, statele ar trebui să adopte măsuri eficiente pentru a oferi pregătire suplimentară pe chestiuni specifice sau în domenii specifice, având în vedere condițiile prezente, luând în considerare în special tipurile și dezvoltarea infracționalității, ca și cooperarea internațională pe probleme penale.

Pentru a răspunde mai bine formelor în dezvoltarea ale infracționalității, în special ale crimei organizate, specializarea ar trebui privită ca o prioritate, în ceea ce privește organizarea procurorilor publici, ca și în ceea ce privește pregătirea și cariera lor. Ar trebui de asemenea dezvoltată recurgerea la o echipă de specialiști, inclusiv echipe multi-disciplinare menite să asiste procurorii publici în desfășurarea activităților lor.

În ceea ce privește organizarea și funcționarea internă a Procurorilor publici, în special atribuirea și re-atribuirea cazurilor, aceasta ar trebui să îndeplinească cerințele de imparțialitate și independență și să maximizeze funcționarea adecvată a sistemului de justiție penală, în special nivelul de calificare legală și de specializare pentru fiecare domeniu.

Toți procurorii publici au dreptul de a solicita ca ordinele ce le sunt adresate să fie exprimate în scris. Atunci când acesta consideră că un ordin este ilegal sau împotriva conștiinței sale, ar trebui să fie disponibilă o procedură internă care să ducă la o eventuală înlocuire a sa.

Cu privire la relația dintre procurorii publici și puterea executivă și legislativă se consideră

că Statele ar trebui să ia măsuri adecvate pentru a asigura că procurorii publici își pot efectua îndatoririle și responsabilitățile profesionale fără intervenție nejustificată sau expunere la responsabilitate civilă, penală sau de alt tip. Totuși, procurorii publici trebuie să dea socoteală în mod periodic și public pentru activitățile lor și în special pentru modul în care au fost efectuate prioritățile și de asemenea, procurorii publici nu ar trebui să interfereze cu competența puterilor legislative și executive.

Atunci când procurorul face parte din, sau este subordonat guvernului, statele ar trebui să adopte măsuri eficiente pentru a garanta că:

a. natura și întinderea puterilor guvernului față de urmărirea penală sunt stabilite de lege;

b. guvernul își exercită puterile într-un mod transparent și în conformitate cu tratatele internaționale, legislația națională și principiile generale de drept;

c. atunci când guvernul dă ordine de natură generală, astfel de ordine trebuie exprimate în scris și publicate într-un mod adecvat;

d. atunci când guvernul are puterea de a da ordine în privința urmăririi penale a unui caz, astfel de ordine trebuie să poarte garanții adecvate de respectare a transparenței și echității în conformitate cu legea internă, guvernul având datoria, de exemplu: de a solicita înainte avizul în scris de la procurorul public respectiv sau de la organul care se ocupă de urmărirea penală;

- să explice ordinele sale scrise, mai ales atunci când acestea nu urmează avizul procurorului public și să le transmită prin intermediul canalelor ierarhice;

- să urmărească ca, înainte de proces, avizul și ordinele să facă parte din dosar astfel ca cealaltă parte să le ia la cunoștință și să le comenteze;

e. procurorul public să fie liber să supună instanței argumentele legale la alegerea sa, chiar și atunci când au îndatorirea să reflecte în scris ordinele primite;

f. ordinele de a nu porni urmărirea penală într-un anumit caz, ar trebui să fie în principiu interzise. Dacă nu este cazul, astfel de ordine trebuie să fie excepționale și să facă obiectul cerințelor din paragrafele d și e. de mai sus și al unui control specific în vederea garantării transparenței.

În țările în care urmărirea penală este independentă de guvern, statul ar trebui să

adopte măsuri eficiente pentru a garanta că natura și întinderea independenței procurorului public să fie stabilite de lege.

Pentru a promova corectitudinea și eficacitatea politicii infracționale, procurorii publici ar trebui să coopereze cu agențiile și instituțiile guvernamentale în măsura în care acesta se conformează legii.

Procurorii publici ar trebui, în orice caz să aibă posibilitatea de a efectua urmărirea penală fără a fi obstrucționați, împotriva funcționarilor publici pentru infracțiuni comise de aceștia, în special corupție, folosirea nelegitimă a puterii, grave încălcări ale drepturilor omului și alte infracțiuni recunoscute de dreptul internațional.

III. Instituția procurorului în diverse sisteme de drept. Instituția procurorului cunoaște diverse reglementări, în funcție de sistemul de drept și tradiția juridică a fiecărui stat.

Astfel, în Danemarca statutul și atribuțiile procurorului sunt reglementate de Legea privind administrarea justiției și de Codul danez de procedură civilă și penală (capitolul 10 -art. 95-107). Procurorul General este numit și poate fi eliberat din funcție de către Ministrul Justiției iar Parchetele (anklagemyndigheden) se află sub autoritatea Ministrului Justiției, care supraveghează activitatea procurorilor. Ministerul Justiției este responsabil pentru întreg sistemul judiciar, pentru poliție și parchete, organizarea instanțelor, penitenciare și serviciile de probațiune. Ministrul Justiției supraveghează activitatea parchetelor, inclusiv pe cea a Procurorului General și poate dispune asupra retragerii unor sarcini ale procurorilor, potrivit prevederilor Legii privind administrarea justiției. În baza aceluiași prevederi, Ministrul Justiției poate da instrucțiuni în legătură cu un anumit caz, inclusiv privind hotărârea începere sau neîncepere a urmăririi penale. Deciziile procurorilor pot fi contestate în fața procurorului general sau, când se consideră că acesta din urmă nu este imparțial, direct la Ministrul Justiției. Deciziile procurorului general pot fi contestate la Ministrul Justiției.

În Finlanda activitatea procurorului este reglementată de Constituția acestui stat și Legea 199/1997 privind statutul procurorilor. Procurorul General și adjunctul acestuia sunt numiți de Președintele Republicii, la propunerea Guvernului. Procurorii statului sunt numiți de

Guvern, la propunerea Procurorului General. Potrivit Constituției finlandeze, Procurorul General conduce parchetele și își desfășoară activitatea independent de Guvern și de Ministerul Justiției, acesta din urmă administrând resursele financiare ale parchetelor. Parchetul General este subordonat Ministerului Justiției. Acțiunea penală împotriva Procurorului General sau a adjunctului acestuia se exercită de către Ministrul Justiției sau de Avocatul Poporului. Procurorul General poate da instrucțiuni cu caracter general procurorilor. Procurorul General poate lua un caz de la un procuror subordonat, dar nu poate interveni direct în soluționarea unui caz de către un procuror ierarhic inferior.

În Suedia activitatea procurorului este reglementată de Constituția acestui stat. Procurorul General este numit de către Guvern, pe baza competențelor profesionale și este inamovibil. Numirea magistraților din cadrul Parchetului este de competența procurorului general. Conducătorii parchetelor regionale sunt numiți de către Guvern, la propunerea Procurorului General. Pentru îndeplinirea funcțiilor sale, fiecare procuror este independent, însă procurorul general și conducătorii parchetelor regionale au dreptul de a revizui decizia unui procuror privitoare la oportunitatea de a începe urmărirea penală. Parchetele se află sub autoritatea Ministerului Justiției. Ministerul Justiției formulează recomandări cu caracter general și definește prioritățile în materia luptei împotriva criminalității. Nu poate interveni în deciziile luate de către procurori.

În Germania, statutul și atribuțiile procurorului sunt reglementate de Legea privind organizarea instanțelor (Gerichtverfassungsgesetz), Legea privind statutul magistraților (Richtergesetz) și Codul de procedură penală. Procurorii din cadrul Parchetului Federal sunt numiți de către președintele federal, la propunerea Ministrului Federal al Justiției, cu confirmarea Parlamentului (Bundesrat). Procurorii de la nivelul landurilor sunt numiți de către Ministrul de Justiție al landului respectiv, moțiunile procurorilor generali fiind hotărâtoare pentru aceste numiri. Parchetul General Federal nu conduce activitatea parchetelor de la nivelul landurilor, acestea funcționând sub autoritatea Ministerelor de Justiție de la nivelul landurilor.

Procurorii își desfășoară activitatea sub autoritatea Ministrului Justiției (la nivel federal, Ministrul Federal al Justiției, iar la nivel de land, Ministrul de Justiție al landului respectiv). Parchetele sunt organe imparțiale. Se constată că statutul procurorului în sistemul judiciar german este de funcționar, nu de magistrat, acesta fiind subordonat Ministerului Justiției⁹. Funcționarii Ministerului Public trebuie să se conformeze ordinelor superiorilor lor. Șeful acestora este ministrul Justiției. Controlul judiciar este accentuat și în faza preliminară procesului. Astfel, persoana vătămată poate să determine acuzarea, chiar dacă procurorul nu este de acord¹⁰. Ca și în cazul francez, procurorul este subordonat față de Minister, însă în practică, procurorul se bucură de un grad sporit de independență¹¹. Germania este un stat federal, iar responsabilitatea acuzării aparține land-ului (Länder). Astfel, Ministerul Public a fost construit ca o contrapondere la potențiala influență din partea unui organ de acuzare central. Ministerul Public german recunoaște deschis că nu reprezintă interesul public, ca în cazul Ministerului Public francez, ci interesul statului, iar activitatea procurorului trebuie să fie în concordanță cu obiectivele și convingerile statului. Ministerul Public este văzut ca un organ al administrației justiției, procurorul și judecătorul având statut asemănător. Libertatea procurorului în raport cu Ministerul de Justiție este redusă. Totuși, chiar dacă procurorul este un funcționar al statului, împotriva abuzului stă supremația principiului legalității.¹²

În Irlanda activitatea procurorilor este reglementată de Constituția Irlandei și Legea privind activitatea Parchetului. „Attorney General” este desemnat de Președintele țării, la propunerea primului ministru, nu este un membru al Guvernului, deși participă la ședințele Guvernului iar principalele competențe sunt în domeniul luptei împotriva

⁹ A se vedea **Bogdan Dima, Roxana Ogaru**, *Natura juridică a Ministerului Public*, Fundația Horia Rusu.

¹⁰ A se vedea **Kálmán György**, *The Public Prosecutor's Office in the Transitional Period*, în *Legfőbb Ügyészség* (coord.), *The transformation of the prokuratura into a body compatible with the democratic principles of law: proceedings*, Council of Europe Publishing, 1996.

¹¹ A se vedea **Horia Diaconescu, Dan Claudiu Dănișor**, *Poziția Ministerului Public față de puterea executivă în dreptul unor state vest-europene și în România*, *Dreptul*, nr. 5, 2006, p. 106.

¹² A se vedea **Kálmán György**, op. cit.

corupției, a formulării de avize și a supervizării și redactării de texte în acest domeniu. „Director of Public Prosecution” reprezintă o instituție similară Procurorului General și desfășoară activitățile de urmărire penală în numele poporului, conform Legii care reglementează activitatea Parchetului. Conducătorul acestei instituții este numit de Guvern, pe baza listei de candidați selecționați de o Comisie statutară. Instituția Procurorului General desfășoară activitatea de urmărire penală. „Attorney General” nu se implică în deciziile Procurorului General de a începe urmărirea penală. Procurorul General este independent în ceea ce privește opiniile și avizele pe care le emite, iar opiniile și avizele au caracter obligatoriu. Potrivit Constituției irlandeze, „Attorney General” este consilierul Guvernului în materie de drept.

În Olanda, Legea de organizare judiciară reglementează activitatea instituției procurorului. Astfel, Procurorul General de pe lângă Curtea Supremă este numit pe viață. Membrii Comitetului Procurorilor Generali, procurorii de pe lângă curțile de apel și procurorii districtuali, cât și procurorii Parchetului Național sunt numiți prin Decret Regal. Parchetul este subordonat Ministerului Justiției. Ministrul Justiției poate da procurorilor instrucțiuni în exercitarea atribuțiilor acestora, inclusiv referitor la cazuri individuale. Ministrul Justiției poate cere Parlamentului oprirea investigațiilor, după consultarea Comitetului Procurorilor Generali.

În Italia, cadrul legislativ, în acest domeniu, este reprezentat de Constituția acestui stat. Procurorii sunt magistrați de carieră. Judecătorii și procurorii fac parte din același corp, trecerea de la poziția de judecător la cea de procuror și invers fiind posibilă. Parchetele fac parte din sistemul judiciar și nu din puterea executivă, ideea de control ierarhic fiind considerată în contradicție cu cea de independență judiciară. Procurorii își desfășoară activitatea sub supravegherea Ministerului Justiției. Ministrul Justiției poate intenta o acțiune împotriva unui magistrat, dar instituția care îl sancționează este Consiliul Național al Magistraturii. Se constată astfel că Statutul procurorului în sistemul judiciar italian este unul dintre cele mai aparte dintre sistemele europene, unicitate ce-și are

proveniența într-o necesitate a societății¹³. Procurorul este independent, atât în raport cu puterea politică, cât și în raport cu Ministerul Justiției. Instituția Ministerului Public a luat o asemenea formă ca răspuns la fenomenul criminal italian și la corupția politică ce îl însoțea. Poziția sa este esențială în sistemul politic și juridic italian, fiind considerat ca un partid, o parte a sistemului care dă echilibru și se opune puterii politice, când este cazul. Sursa eficienței, în lupta împotriva corupției și criminalității, vine tocmai din statutul independent al Ministerului Public față de Ministerul Justiției. Fiecare procuror beneficiază de independență și autonomie absolute, în activitatea sa. Judecătorii nu pot da nici ordine, nici indicații procurorilor. Investigația poate fi condusă fie de poliție, fie de procurorii înșiși. Procurorul este magistrat, ca și în celelalte sisteme europene, bucurându-se, alături de judecători, de inamovibilitate, autonomie și independență. Consiliul Superior al Magistraturii este instituția care gestionează cariera și răspunderea procurorilor și judecătorilor.¹⁴ Inamovibilitatea magistraților parchetului este însoțită de lipsa ierarhiei interne în cadrul Ministerului Public, astfel că șeful parchetului nu are decât o autoritate limitată asupra substituiților săi¹⁵. Procurorul este principalul organ al investigației, al interogării și inculpării, din care sunt eliminate toate puterile judecătorești și în special cele privitoare la privarea de libertate.¹⁶ Italia este oferită ca exemplul cel mai bun de separație a acuzării publice de puterea executivă. Conform Constituției Italiei din 1948, procurorul este parte a puterii judecătorești. Membrii Ministerului Public pot aplica pentru funcția de judecător și judecătorii pentru cea de procuror.¹⁷

În Grecia, activitatea procurorului este reglementată de Constituția acestui stat și de Codul de procedură penală. Procurorii sunt inamovibili, numiți pe viață. Cariera și transferul acestora depinde de Comisia de Serviciu Judiciar, care este alcătuită exclusiv din

judecători și procurori sub conducerea Președintelui Curții de Casație. Constituția consfințește independența judecătorilor și procurorilor. Procurorii nu pot să primească instrucțiuni de la autoritățile politice, de la Procurorul Șef al Curții de Apel sau de la Procurorul General al Curții de Casație. Acesta din urmă poate solicita cercetarea unei cauze, dar nu poate să dea ordine în acest sens. Procurorul General de pe lângă Curtea de Casație poate emite circulare referitoare la politica penală. Ministrul Justiției poate solicita punerea sub acuzare în anumite cazuri. Ministrul poate solicita suspendarea unei cercetări care ar putea să prejudicieze relațiile cu alte state sau privind anumite cauze politice.

În Spania, acest domeniu este reglementat de Legea nr. 50/1981 privind statutul procurorilor, cu modificările ulterioare și art. 124, titlul VI din Constituția Spaniei. Procurorul General este numit de rege, la propunerea Guvernului și după consultarea Consiliului General al puterii judiciare. Potrivit legii de modificare a statului procurorilor, Consiliul Parchetului Național (ca organism reprezentativ al procurorilor) poate să își exprime opinia în privința numirii procurorilor. Procurorii sunt subordonați ierarhic procurorului general. În cazul în care există o diferență de opinie între procurorul general și un procuror subordonat, opinia procurorului general va prevala, însă numai în urma unei proceduri transparente, care presupune consultarea unor instituții relevante. Parchetele sunt organe judiciare în cadrul sistemului judiciar, ale căror atribuții sunt prevăzute de Constituție. Procurorii au obligația de a contribui la garantarea independenței justiției. Potrivit legii de modificare a statului procurorilor, Procurorul General trebuie să prezinte Parlamentului un raport anual de activitate, raport care se publică în Jurnalul Oficial. Guvernul, prin intermediul Ministerului Justiției, poate solicita procurorului național al statului să formuleze cereri în fața instanțelor pentru apărarea interesului public. Procurorul General răspunde în fața Guvernului pentru modalitatea în care a rezolvat solicitarea acestuia, după consultarea Consiliului Parchetului Național. Ministerul Public se compune din funcționari, care sunt atașați administrativ Ministerului Justiției. Instituția este condusă de un procuror general, împreună

¹³ A se vedea **Bogdan Dima, Roxana Ogaru**, op. cit.

¹⁴ A se vedea **Kálmán György**, op. cit.

¹⁵ A se vedea **Horia Diaconescu, Dan Claudiu Dănișor**, op. cit.

¹⁶ A se vedea **Alessandro Pizzorusso**, *Italian Studies in Law: A Review of Legal Problems*, Springer, Volumul 11, 1994.

¹⁷ A se vedea **K. György**, op. cit.

cu un Consiliu al cărui președinte este. Acest Consiliu gestionează carierele și răspunderea disciplinară a funcționarilor Ministerului Public și este independent de Ministerul de justiție. Principiul ierarhiei interne cunoaște două excepții: situația în care în procurorul se opune ordinului superiorului, se poate adresa adunării generale a Ministerului Public, precum și faptul că procurorul are deplină libertate de exprimare în timpul investigațiilor sale. Originalitatea sistemului spaniol constă în faptul că Ministerul Public nu deține monopolul acțiunii penale, orice persoană putând solicita punerea în mișcare a acțiunii publice, indiferent dacă este sau nu victimă a unei infracțiuni¹⁸.

Procurorii au o oarecare autonomie față de executiv. Ministerul Public este asimilat ca un organ al statului, deși nu este integrat în nici una dintre cele trei puteri, depinzând organic de puterea executivă, dar reclamând autonomie funcțională. Ministerul Public spaniol nu are propriul buget, acesta fiind încorporat în bugetul Ministerului de Justiție.¹⁹

În Portugalia activitatea procurorului este reglementată de art. 219 din Constituția Portugaliei și de Legea nr. 60 din 1998 privind statutul procurorilor. Procurorul general al Republicii este numit pentru o perioadă de șase ani de către Președintele Republicii, la propunerea Guvernului. Poate fi revocat numai la inițiativa comună a Guvernului și a Președintelui (ceea ce, în baza prevederilor constituționale este foarte puțin probabil a se realiza). După numire, procurorul general își desfășoară activitatea în deplină independență, fără a primi instrucțiuni sau a accepta intervenții din partea altei autorități. Constituția prevede că parchetele sunt autonome și se supun unor reglementări proprii. Procurorul General nu poate primi instrucțiuni de la un membru al Guvernului și nici de la altă autoritate publică. Numirea, transferul, suspendarea, eliberarea din funcție sau demisia se fac prin intermediul Înalțului Consiliu al Ministerului Public, care este alcătuit din 7 judecători și procurori aleși de

către magistrați, 5 membri aleși de către Parlament, doi membri numiți de Guvern și patru prim procurori asistenți care reprezintă parchetele de la nivelul curților de apel. Parchetele sunt independente și nu primesc instrucțiuni din partea autorităților statului.

În Franța, Constituția (art. 64-66), Ordonanța 58-1270 din 22/12/1958 privind statutul magistraților și Legea privind statutul magistraților asigură cadrul legal al activității procurorului. Numirea procurorilor din afara ierarhiei se face prin decret al Președintelui Republicii, cu avizul Consiliului Superior al Magistraturii. Procurorii sunt numiți în urma absolvirii Școlii Naționale de Magistratură. Judecătorii și procurorii fac parte din corpul magistraților, aplicându-li-se reguli comune privind cariera. Ministerul Public este agent al puterii executive și acționează în numele societății. Ministerul Public se află sub autoritatea Ministerului Justiției. Ministrul Justiției exercită puterea disciplinară asupra magistraților de parchet. Potrivit Constituției „magistrații din cadrul parchetului se află sub conducerea și controlul șefilor lor ierarhici și sub autoritatea Ministrului Justiției.” Ministrul Justiției poate da instrucțiuni cu caracter general sau linii directoare generale în materia politicii penale. Statutul membrilor Ministerului Public francez se bazează pe trei caracteristici: non-responsabilitatea, indivizibilitatea și natura ierarhică. Conform principiului non-responsabilității, „un membru al Ministerului care ar acționa greșit, în acuzarea unui caz, nu poate fi tras la răspundere pentru cheltuielile procesului, ori pentru daune compensatorii (exceptând situația în care se demonstrează că a acționat cu rea credință)”. Caracteristica indivizibilității se referă la faptul că statutul interșanjabil al membrilor Ministerului Public, „orice acțiune a unui procuror are loc în numele Ministerului Public”. A treia caracteristică și cea mai importantă este natura ierarhică a ministerului, caracteristică ce are consecințe, dar și limite.²⁰

Principiul subordonării ierarhice a fost instituit de Napoleon Bonaparte, care a conceput Ministerul Public pornind de la o serie de principii militare. Astfel, procurorii beneficiază de un grad de independență mai mare decât cel

¹⁸ A se vedea **Vicente Gimeno Sendra**, *L'accusation publique en Espagne*, în *Revue de science criminelle*, 1994, p. 740-745 apud. **H. Diaconescu, D. C. Dănișor**, art.cit.

¹⁹ A se vedea **Carlos Castresana Fernandez**, *Role of the public prosecution office in the criminal field*, *The role of the public prosecution office in a democratic society*, Council of Europe, 1998.

²⁰ A se vedea **George A. Bermann, Étienne Picard**, *Introduction to French law*, Kluwer Law International, 2008.

avut în aparență: au propria lor putere de a acuza și, dacă un procuror va refuza să înceapă procedura de acuzare, acest lucru are caracter definitiv, întrucât doar procurorul poate face acest lucru. În plus, Ministerul Public poate cere procurorului să inițieze efectuarea de cercetări într-un caz, dar nu-i poate cere procurorului să nu inițieze.²¹

În Belgia, art. 151 și 153 din Constituție și Legea privind parchetele, cu modificările ulterioare asigură cadrul legal al activității procurorului. Regele numește și revocă procurorii, la propunerea Consiliului Superior Judiciar. Independența procurorilor este relativă, potrivit Constituției procurorii fiind în același timp reprezentanți ai puterii executive și membri ai puterii judiciare. Ministrul Justiției poate adresa instrucțiuni cu caracter general procurorilor generali în vederea coordonării diferitelor instrumente de politică penală sau pentru a ordona începerea urmăririi penale în anumite cazuri. Ministrul Justiției nu poate însă solicita încetarea cercetărilor. Colegiul procurorilor generali are obligația de a-l informa pe Ministrul Justiției și de a-și da avizul referitor la orice problemă care are legătură cu activitatea Ministerului Public. Colegiul întocmește anual un raport către Ministrul Justiției privind evaluarea politicii penale a anului precedent și prioritățile pentru anul viitor. Raportul se comunică de către Ministru Camerelor Parlamentului.

În Polonia, activitatea procurorului este reglementată de Legea Parchetelor. Ministrul Justiției cumulează funcția de procur general și este numit de Parlament, la propunerea Președintelui. Adjuncții acestuia sunt numiți de Primul Ministru la propunerea Ministrului Justiției. Ministrul Justiției îi numește pe ceilalți procurori (în cazul procurorilor militari, la propunerea Ministrului Apărării). Ministrul Justiției are și competența de a promova procurorii. În îndeplinirea atribuțiilor sale, procurorul este independent și imparțial, dar, potrivit organizării ierarhice, este obligat să urmeze ordinele și instrucțiunile superiorului său.

Parchetul emite opinii referitoare la proiectele de legi înaintate Parlamentului. Parchetul este separat de puterea judecătorească. Procurorii sunt subordonați ierarhic procurorului general.

Funcția de Procuror General este exercitată de Ministrul Justiției. Parchetul Național face parte din Ministerul Justiției și este superior tuturor celorlalte parchete. Procurorii superiori pot ordona începerea sau încetarea cercetărilor. Ministrul Justiției face și el parte din această ierarhie. Cu toate acestea, el nu poate ordona încetarea urmăririi penale.

În Cehia, activitatea și atribuțiile procurorului sunt stipulate în art.80 din Constituție, Legea privind parchetele, Codul de Procedură penală și Legea referitoare la procedurile disciplinare împotriva judecătorilor și procurorilor. Procurorul suprem este numit și demis de Guvern la propunerea Ministrului Justiției. Ministrul Justiției numește și revocă adjuncții Procurorului suprem, la propunerea acestuia din urmă. Ministrul Justiției numește pe perioadă nedeterminată înalții procurori, la propunerea Procurorului General și procurorii regionali, la propunerea înalților procurori în jurisdicția cărora se face numirea. De asemenea, Ministrul Justiției numește procurorii districtuali, la propunerea procurorilor regionali. Candidații la posturile de procuror sunt selectați de către o comisie compusă din procurori și reprezentanți ai Ministerului Justiției. După o perioadă de pregătire de trei ani se susține un examen, în urma căruia se fac numirile în funcția de procuror. Parchetele fac parte din puterea executivă.

Un procuror nu poate fi membru al Parlamentului. Legea privind parchetele prevede incompatibilitatea dintre funcția de judecător și cea de procuror. În termen de maxim 6 luni, Procurorul Suprem prezintă Guvernului, prin intermediul Ministrului Justiției, un raport privind activitatea parchetelor din anul anterior. Ministerul Justiției stabilește politica penală a statului, supraveghează Parchetul Suprem, administrează parchetele (personal, cerințe economice și financiare, avansări etc). Ministrul Justiției poate solicita oricărui procuror informații privind stadiul procedurilor într-un anumit caz, dacă aceste informații sunt necesare pentru îndeplinirea obiectivelor Ministerului sau dacă acestea sunt necesare ministrului, în calitate de membru al Guvernului. Ministrul are puteri de supraveghere asupra Procurorului suprem și poate să dea instrucțiuni cu caracter specific sau general celorlalți procurori.

Procurorul suprem poate da instrucțiuni cu caracter general, în vederea unificării și orientării activităților parchetelor. Procurorii de

²¹ Ibidem, p. 132.

rang inferior se pot opune ordinului procurorului superior în cazul în care acesta încalcă legea.

În Estonia, activitatea și atribuțiile procurorului sunt stipulate în Legea privind parchetele, care a intrat în vigoare la data de 20 mai 1998. Guvernul numește în funcție Procurorul General, la propunerea Ministerului Justiției, după consultarea Comitetului Juridic din Parlament (Riigikogu). Ministrul Justiției numește procurorii cu funcții de conducere de la nivelul districtelor și orașelor, la propunerea Procurorului General. Ministrul Justiției numește ceilalți procurori pentru o perioadă nedeterminată, la propunerea Comitetului procurorilor pentru concurență și evaluare. Procurorul General și procurorii cu funcții de conducere sunt numiți pentru o perioadă de cinci ani. Ceilalți procurori sunt numiți pe o perioadă nedeterminată și în urma unui concurs. Potrivit Legii privind parchetele, precum și Codului de procedură penală, procurorii sunt independenți în exercitarea atribuțiilor lor și își desfășoară activitatea în baza dispozițiilor legale și potrivit conștiinței. Procurorul General desemnează procurorii care ocupă funcții de conducere și cei care își desfășoară activitatea în cadrul departamentelor Parchetului General. Procurorul General înaintează de două ori pe an un raport de activitate consolidat Ministrului Justiției. Potrivit Legii privind parchetele, Parchetul este o instituție guvernamentală din domeniul Ministrului Justiției. Ministerul Justiției exercită controlul asupra parchetelor, dar nu și asupra deciziilor procurorilor în exercitarea atribuțiilor prevăzute de lege, fără a aduce astfel atingere independenței procurorilor. Executivul nu poate da instrucțiuni specifice în cazurile penale. Ministrul Justiției poate cere procurorului general să urmeze anumite priorități în cadrul politicii penale. Obiectivele propuse de Ministrul Justiției sunt analizate de Guvern, iar apoi sunt trimise Parlamentului. Prioritățile sunt confirmate printr-o Hotărâre a Guvernului.

Activitatea procurorului din Slovenia este reglementată de Titlul IV din Constituția acestui stat, de Codul de Procedură Penală și de Legea privind activitatea parchetelor. Procurorii sunt numiți de Guvern, la propunerea Ministrului Justiției, care la rândul său primește propuneri de la Comisia de personal din cadrul Parchetului. Procurorul General este numit de către Adunarea Națională, la propunerea

Guvernului, pentru 6 ani. Actul de numire se publică în Monitorul Oficial. Procurorii au o autonomie extinsă și nu au competențe judiciare. Parchetele, deși în cadrul puterii executive, au o poziție independentă.

În Letonia, activitatea procurorului este reglementată de Constituția acestei țări, de Legea Parchetelor și de Codul de Procedură Penală. Procurorul General este numit sau eliberat din funcție de către Parlament, la inițiativa Președintelui Curții Supreme. Procurorii sunt numiți de către Procurorul General pentru o perioadă nedeterminată. Procurorii șefi sunt numiți pe cinci ani, cu avizul comisiei de evaluare. Procurorul General decide cu privire la promovarea procurorilor, în considerarea rezultatelor activității lor, vechimii în muncă și a concluziilor comisiei de evaluare. Există posibilitatea ca procurorii să devină judecători reciproca fiind, de asemenea, valabilă. Procurorii sunt independenți în activitatea lor, cu excepția faptului că procurorul ierarhic superior are dreptul de a prelua orice cauză (nu poate, însă, da instrucțiuni procurorilor subordonați, contrare voinței acestora) Autoritățile statului nu pot interveni în nici un fel în activitatea procurorilor. (art. 6(1) și (2) din Constituție). Relațiile parchetelor cu autoritățile legislative și executive ale statului se stabilesc prin lege. Guvernul poate cere să se investigheze o anumită cauză, dar nu poate influența în nici un fel desfășurarea procedurilor de urmărire penală. Procurorul General are obligația să raporteze Președintelui și Guvernului încălcările legii cu relevanță la nivel național. Procurorul General are dreptul să participe la ședințele de Guvern și să își exprime punctul de vedere, fără drept de vot. Parlamentul are dreptul de a cere cercetarea anumitor cauze, neputând interveni în cursul procedurilor de urmărire penală. Procurorul General are dreptul să participe la ședințele Parlamentului și să își exprime, cu acordul acestuia, punctul de vedere privind probleme de interes pentru activitatea parchetelor. Parchetul reprezintă o parte autonomă a autorității judiciare și este condus de Procurorul General. În prezent funcționează un Comitet de Coordonare între Ministerul Justiției, Ministerul de Interne și Parchetul General. Anual, au loc ședințe de raportare ale Procurorului General și ale Parchetelor, la care iau parte reprezentanții Parlamentului, ai Ministerului Justiției, ai Ministerului de Interne și ai Curții Supreme.

În Lituania, activitatea procurorului este reglementată de Constituție și de Legea privind Parchetele, modificată în aprilie 2003. Procurorii sunt numiți în funcție și destituiți de către Procurorul General. Procurorul General este numit de Parlament pentru un mandat de 7 ani și este eliberat din funcție de către Președintele Republicii. Situațiile în care Procurorul General poate fi îndepărtat din funcție sunt enumerate în Legea privind Parchetele. Legislația Lituaniei nu prevede posibilitatea schimbului între profesia de procuror și cea de judecător. Parchetul este organizat ca organ independent al puterii judiciare, fiind structurat ierarhic. Directivele și instrucțiunile Procurorului General sunt obligatorii pentru toți ceilalți procurori. Numai Procurorul General poate să introducă o acțiune administrativă împotriva oricărui alt procuror, având chiar posibilitatea eliberării acestuia din funcție. Parchetul General nu are drept de inițiativă legislativă. Legea privind parchetele prevede dreptul Procurorului General de a participa atât la sesiunile Parlamentului, cât și la ședințele de Guvern. Procurorul General răspunde în fața Parlamentului. Ministrul Justiției nu poate în nici o situație da instrucțiuni Procurorului General. Relația dintre Ministrul Justiției și Procurorul General este una de colaborare. Comisia Juridică Parlamentară este cea care supraveghează activitatea Procurorului General, având posibilitatea de a face recomandări obligatorii și de a lua decizii.

În Slovacia, activitatea procurorului este reglementată de Titlul VIII din Constituție și Legea privind statutul procurorului. Procurorul General poate fi numit sau destituit de către Președintele Republicii la propunerea Parlamentului. Mandatul său este de șapte ani și poate fi reînnoit o singură dată consecutiv. Procurorul General numește și revocă din funcție pe Prim Procurorul adjunct și pe ceilalți procurori adjuncți. Parchetele nu sunt subordonate Ministerului Justiției, sau altui minister. Procurorul General este obligat să întocmească anual un raport către Parlament cu privire la activitățile desfășurate de Parchet și este obligat să răspundă tuturor întrebărilor formulate de membrii Parlamentului. Procurorul General, împreună cu ceilalți procurori subordonați acestuia își desfășoară activitatea în mod independent. Parchetul nu cunoaște nici o formă de subordonare față de Ministerul Justiției. Parchetul dispune de propriul său

buget. Legea privind parchetele recunoaște Procurorului General dreptul de a participa la ședințele de Guvern, cu drept de vot consultativ.

Legea privind parchetele oferă cadrul legal al activității procurorului în Ungaria. Procurorul general este ales de către Parlament pentru o perioadă de 6 ani la propunerea Președintelui Republicii. Ceilalți procurori sunt numiți de procurorul suprem pe o perioadă nedeterminată. Funcțiile de conducere din parchete sunt ocupate prin concurs. Procurorul suprem este responsabil în fața Parlamentului pentru activitatea desfășurată. Parchetele nu fac parte din puterea executivă și nu se supun acesteia. Parchetul este independent de Ministerul Justiției și se supune numai legii. Procurorii sunt subordonați procurorului suprem.

În Bulgaria, instituția procurorului este reglementată de Constituție, Codul de procedură penală și Legea de organizare judiciară. Procurorul General este numit de Președintele Republicii, la propunerea Consiliului Judiciar Suprem, pentru un mandat de șapte ani. Procurorii sunt numiți, promovați, eliberați din funcție și transferați prin hotărâre a Consiliului Judiciar Suprem. Parchetele sunt subordonate Consiliului Judiciar Suprem și sunt independente în raport cu puterea executivă, care nu poate da instrucțiuni în cazuri specifice procurorilor și nici instrucțiuni cu caracter general. În legea de organizare judiciară și în Constituție sunt prevăzute garanțiile necesare pentru independența procurorilor. Procurorii nu pot fi membri ai partidelor politice și nu pot desfășura activități politice. Procurorii au același statut cu judecătorii și sunt egali în drepturi cu aceștia. Parchetele nu se află în subordinea Ministerului Justiției. Responsabilitățile Ministerului Justiției se exercită prin Consiliul Judiciar Suprem. Ministrul Justiției prezidează Consiliul Judiciar Suprem, dar nu participă la vot. Procurorul-șef pregătește un raport anual pe care îl supune atenției Ministerului Justiției pentru a fi integrat în raportul de activitate²².

²² Studiu elaborat de Direcția Integrare Europeană, Euroatlantică și Programe (denumirea actuală, cf. HG nr. 83/2005 – Direcția Integrare Europeană, Cooperare Euroatlantică și Programe) din cadrul Ministerului Justiției.

II. ROMANIAN INSTITUTE FOR HUMAN RIGHTS ANNUAL REPORT – 2014

The Romanian Institute for Human Rights (RIHR), an independent body with legal personality, established under Law No. 9/1991, is the first national human rights institution created in Romania after 1989 and the only institution in our country to have been acknowledged as such by the International Coordinating Committee of National Human Rights Institutions in the United Nations system.¹ In addition to its capacity as member of the European Network of National Human Rights Institutions, the Institute is also member of the Association of Francophone Human Rights Commissions, member of the European Law Institute of Vienna, alongside the High Court of Cassation and Justice, and member of the International Institute of Law of French Expression and Inspiration.

The Romanian Institute for Human Rights complies with the Paris Principles set up in 1991 at the Conference devoted to National Human Rights Institutions, which became an official document of the United Nations General Assembly in 1993 and refer to: an “as broad as possible” mandate, based on the universal standards of human rights, including the double responsibility to promote and to protect human rights, while covering all the rights; adequate power of investigation; pluralism, including the structure of its staff and/or effective cooperation; and adequate human and financial resources. At the same time, the Institute also complies with the requirements set forth by the Council of Europe in its Recommendations R (79) 16 and (97) and Resolution (97) 11 by the Council of Europe Committee of Ministers.

Focusing its preoccupations on the actual realities of each time period, each stage, the Institute had permanently in mind the organization of an adequate framework and the creation of adequate means for the effective application and observance of human rights, for better familiarization with and awareness of these rights, both by public institutions and by natural persons, so much more so that Romania is a member country of the UNO, the OSCE, the

¹ It should be mentioned that the Romanian Institute for Human Rights is member of the European Network of National Human Rights Institutions.

Council of Europe and the European Union.

Under the circumstances, the Institute focused its activity laying particular emphasis on programmes and partnerships that best fit the international and the national requirements concerning the promotion of human rights and fundamental freedoms, the training of persons responsible for the protection thereof.

Collaboration with governmental and non-governmental bodies with powers in the field of human rights and the experience accumulated in time were particularly important for the Institute in its efforts to fulfill the powers conferred by Law No. 9/1991, in its capacity as national independent institution promoting human rights, to act as an interface, a bridge between these public institutions and the civil society.

Aware of the particular importance of being familiar with human rights, in the year 2014, the Romanian Institute for Human Rights continued its training, informing, documenting, researching and advising activities contributing, by its entire work, to the training of persons in the public structures and institutions with such powers as protect and promote human rights, systematically inform the citizens about the rights guaranteed by the legislation or laid down in the international documents where Romania is a party. In this respect, in 2014 the Institute organized a large number of scientific events, symposia, seminars, roundtables, debates, training courses, exchanges of experience, etc. The Institute made researches, published and disseminated works and reports in the field in an attempt to contribute to better understanding of the international standards, the instruments and mechanisms for the international protection and promotion of human rights where Romania is a party, so that they should be fast and correctly applied at national level.

When the Institute’s Programme of Activities for the year 2014 was developed, such documents were taken into account as the Paris Principles relating to the status of national institutions for the promotion and the protection of human rights, the Declaration of Durban, the Programme of Action of the World Conference on Human Rights – Vienna, the Action Plan of

the Council of Europe Steering Committee for Human Rights, General Assembly Resolution 59/113 on the World Programme for Human Rights Education for the period 2005-2009 and the second phase of the Action Plan for the period 2010-2014, the United Nations Millennium Objectives, the United Nations Objectives for the year 2015, Human Rights Council Resolution 21/14 on the World Programme for Human Rights Education, the European Union Agency for Fundamental Rights Strategy and Multi-Annual Programme 2013-2017, as well as the main objectives established by the European Commission to be attained by 2020 under the “Europe 2020” Strategy, which became national objectives for each EU member country (employment, research and development / innovation, climate change / energy, education, and poverty / social exclusion), the European Strategy for equality between women and men (2010-2015), the European Commission’s European Disability Strategy (2010-2020), the Action Plan of the European Network of National Human Rights Institutions (2014-2016).

To accomplish its task of promoting and disseminating human rights, the Romanian Institute for Human Rights concluded new partnerships and continued the old ones with governmental and non-governmental institutions and bodies, both domestic and international.

Synthesizing the activities performed by the Romanian Institute for Human Rights in the year 2014, they could be grouped into the following directions:

- Achieving better knowledge of human

- rights issues and how these rights are guaranteed in the member countries of the UN, the OSCE, the Council of Europe and the European Union;

- Informing international institutions about the practical ways human rights are promoted and guaranteed in Romania;

- Making researches in relation to new human rights, such as the right to happiness, new violations of human rights or important aspects in the field of promoting and observing human rights in our country and at international level;

- Organizing conferences, seminars, international symposia in collaboration with the parliamentary commissions and universities;

- Organizing and achieving training and educational programmes in the field of human rights and finding new methods and methodologies;

- Promoting fields of interest, on initiative by the United Nations or other international or regional organizations (for instance: business and human rights), joining various activities on proposal by the European Union Agency for Fundamental Rights (Project CLARITY, or projects related to the rights of persons with disabilities, migrants, women, children, domestic violence, etc.);

- Editorial activities;

- Publishing recently released international and national regulations, documents, studies and researches in the field of human rights;

- Improving the activity of the Institute’s Documentation Center;

- Providing advisory opinions.

I. RESEARCHES DEVOTED TO THE PROMOTION AND THE OBSERVANCE OF HUMAN RIGHTS IN ROMANIA AND AT INTERNATIONAL LEVEL

Investigation of the various aspects related to the promotion and the observance of human rights is one of the main elements of the Institute’s activity. In the approach to this activity, provided by the law, the Institute had in view the “Paris Principles”² on the status of

National Human Rights Institutions, the Programme of Action of the World Conference on Human Rights of Vienna (1993), the United Nations Millennium Objectives, the United Nations Objectives for the year 2015, the Declaration of Durban (2001), the Action Plan of the Council of Europe Steering Committee for Human Rights, United Nations Resolution 59/113, the Annual Programme of the European Union Agency for Fundamental Rights, the European Commission’s European Disability

² The fundamental principles established on the first international meeting of the National Human Rights Institutions, which took place in Paris on 7-9 October 1991, known as the “Paris Principles”. Adopted by the United Nations General Assembly under its Resolution 48/134 on 20 December 1993.

Strategy (2010-2020), the European Strategy for equality between women and men (2010-2015), as well as Recommendations R (79) 16 and (97) 14 and Resolution (97) 11 by the Council of Europe Committee of Ministers, which proves that the investigation of human rights and the learning of human rights are adequate means for respecting human dignity and provide increased respect for human rights through better familiarization with these rights.

Aware of its mission to contribute to the establishment of a culture of human rights in our country, the Institute elaborated researches presenting general aspects related to the history and the evolution of human rights at international and domestic levels, the philosophy of human rights, the science of human rights, codification in the field of human rights, as well as special fields related to the various generations of human rights. Thus, the researches dealt with both the first generation rights – the civil and political rights, and the second generation rights – the economic, social and cultural rights. The topics dealt with also included third generation human rights, such as the right to peace, the right to sustainable development, the right to a healthy environment. At the same time, new topics were also dealt with, such as the right to happiness as a fundamental human rights (according to the United Nations General Assembly Resolution 65/309/2011) or business and human rights (according to the UN “Protect, Respect and Remedy” Framework and the implementation document of 2008 – DOC A/HRC/8/5), annual researches on human rights in EU and the legislation of Romania, the comparative study of human rights in the annual reports of the European Union Agency for Fundamental Rights.

The accumulated experience and the professional training of the Institute’s researchers, as well as of its voluntary collaborators – researchers, personalities of the scientific community or young researchers – made it possible to approach recent issues in the field, through extensive papers, extending over more than one year and achieved by teams made up of in-house researchers who worked in partnership with associated voluntary researchers, which allowed for thorough studies dealing with vast, important topics. At the same

time, there were research works devoted to specialized fields, usually achieved by one author. The results of these studies were made available by publication in either the Institute’s quarterly “Drepturile Omului”, the monthly Info IRDO, volumes or in reports presented at the scientific events organized by the Romanian Institute for Human Rights and/or by various national and international bodies with which the Institute has been collaborating. The great majority of the studies and research works achieved in the framework or with the participation of the Romanian Institute for Human Rights fall into this category.

The researches achieved in the year 2014 were based on the national legislation in the field of human rights and the international and the regional documents that have become part of the domestic legislation as a result of their ratification by Romania. In this respect, the documents referred to by the Institute’s studies and reports include, among others: the United Nations Charter; the Universal Declaration of Human Rights (Romania signed it in 1955, when it became a Member State of the United Nations Organization); the International Covenant on Civil and Political Rights (ratified by Romania in 1974); the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (ratified by Romania in 1974); the Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights (ratified by Romania in 1993); the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination (ratified by Romania in 1970); the International Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (ratified by Romania in 1990); the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (ratified by Romania in 1981); the Convention on the Rights of the Child (ratified by Romania in 1990); the Convention on the Rights of Persons with Disabilities (ratified by Romania in 2011); the European Convention on Human Rights (ratified by Romania in 1994); the European Social Charter revised (ratified by Romania in 1999); the European Convention on Action against Trafficking in Human Beings (ratified by Romania in 2006); the European Convention for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (ratified by

Romania in 1994); the Framework Convention for the Protection of National Minorities (ratified by Romania in 1995), as well as others.

In terms of the topics dealt with, one may distinguish:

- a) researches dealing with a general topic;
- b) researches devoted to the instruments and mechanisms for the protection of human rights and their evolution in time;
- c) researches related to the protection and the promotion of human rights;
- d) researches referring to fundamental freedoms and human rights of the three generations: the civil and political rights; the economic, social and cultural rights; the right to peace, the right to sustainable development and the right to a healthy environment.

An illustrative presentation of each category of researches proves the diversity of the approached topics.

a) Researches dealing with a general topic:

- Promotion of a culture of human rights;
- Human rights in the documents of the United Nations Organization;
- Disability – a human rights issue;
- Multiple discrimination and fighting against it;
- Evolution of the juridical academic education at European level;
- Health – a human rights issue;
- Evolution of the secretary general institution in the parliamentary system.

b) Researches devoted to the instruments and mechanisms for the protection and the promotion of human rights and their evolution in time:

- Issues related to migration and the law in Romania's legislation;
- Freedom of conscience and freedom of expression in the Constitution of Romania;
- Religion-related provisions applicable in Romania according to the national legislation;
- Special techniques of criminal supervision or criminal investigation and the importance of observing the rights and the fundamental freedoms;
- Immigration and the integration of migrants. The Member State responsible for the examination of an international protection application and the effective access to a

procedure in the European Union;

- Regularization of the lawsuit application – a key element for free access to justice;
- Aspects from the jurisprudence of the European Court of Human Rights related to free access to justice;
- Aspects related to the regulation of the status of the permanent public servants in the EU Member States.

c) Researches related to the protection and the promotion of human rights:

- Promotion and protection of the fundamental rights in the European Union;
- Promotion and protection of human rights by the legislative authority;
- The role of jurisprudence in the unitary application of the law;
- Execution of the decisions of the European Court of Human Rights;
- Aspects related to the regulation of the rights of the child in Romania;
- Freedom of conscience the religion classes in schools;
- Human rights in correlation with the absorption of the European funds;
- Policies related to the rights and freedoms of persons with disabilities.

d) Researches devoted to the fundamental freedoms and human rights: civil and political; economic, social and cultural; the right to peace, the right to sustainable development, the right to a healthy environment:

- Issues related to the acknowledgement of the legal capacity of persons with disabilities;
- Issues related to the participation of persons with disabilities in sportive activities;
- Evolution of the economic and cultural rights after 15 years since ratification of the European Social Charter revised;
- The economic crisis and the economic human rights in Romania;
- The right of persons with disabilities to an independent life and integration within the community;
- Orientations of the public health system reform in Romania;
- The right to sustainable development;
- The right to a healthy environment in light of UN Post-2015 Development Agenda;
- Re-interpretation of the right to peace.

II. TRAINING PROGRAMMES AND EDUCATIONAL ACTIVITIES IN THE FIELD OF HUMAN RIGHTS

As former Director General of UNESCO, Federico Mayor, said “Human rights education is a never-ending task, which has to be renewed from one generation to the next. This does not make it a labour of Sisyphus, though. The history of recent decades makes it quite clear that, if tended and shielded, the seed of human rights will ultimately germinate, albeit in a chill wind and on stony ground”.

The activities performed in the field of education and trainers’ training (see **Appendix A**) targeted one of the main objectives provided by the Law on the establishment of the Romanian Institute for Human Rights: *organization of training programs, particularly addressing those categories of persons having special responsibilities for the protection of human rights or to ensure awareness of human rights issues amongst large categories of the population.*

Taking into account United Nations Resolution 59/113 of 10 December 2004, which instituted the World Programme for Human Rights Education for the years 2005-2015, the Romanian Institute for Human Rights acted in conformity with this Resolution and in the year 2014 took particular interest in intensifying and diversifying the activities devoted to education. The aim pursued was to train those civic attitudes and behaviour characteristic of a democratic society and to increase interest in and competencies of participation in the public life of an as large as possible number of citizens from all socio-professional categories, both young and old.

In order to continuously adapt its activities, the RIHR included in its Plan of Action the following objectives, among others:

- Promote human rights education;
- Make human rights education a priority at national, regional and international levels;
- Train adults and youngsters in relation to human rights and the rights of the child;
- Train trainers in the field of human rights;
- Train educators – teachers in the pre-university and university educational units;
- Train certain professional categories that are directly involved and have responsibilities in the promotion and the defence of human rights

and the rights of the child;

- Consolidate partnership and cooperation with the institutions belonging to the Romanian educational system as well as other institutions, associations, NGOs in various fields;
- Monitor and assist educational programmes existing in the field of human rights, point out good practices and stimulate measures meant to continue, improve and develop those practices.

The activities devoted to the training of trainers and human rights education were conceived and organized based on the feedback received from representatives of the Teacher Training Centers and teachers from various schools and high schools.

The groups targeted by the activities organized by the Training Department of the RIHR included persons in such fields as education, research, public administration, justice, health, as well as persons belonging to categories with special problems: women, children, pensioners, minorities, persons with disabilities, etc.

The Institute’s training activities were initiated by the Institute itself, by partners, on request by the central and the local authorities or by certain socio-professional groups and took various forms:

- long-term training courses, accredited by the Ministry of Education and Scientific Research;
- short-term “contact” type training courses;
- activities meant to raise awareness of certain social groups about the need to know and respect human rights and the rights of the child;
- symposia, conferences, seminars, roundtables, debates, etc;
- dissemination activities;
- presentations of books published by the RIHR.

Important activities were achieved in the year 2014 together with old and new partners from among non-governmental organizations mainly interested in the field of human rights education, with public institutions and also institutions belonging to the higher education system, religious denominations, professional

associations, etc.

The first to be mentioned out of the educational and training activities are the continued scientific events that have been enjoying popularity at national level and are also known at international level:

- The 20th edition of the summer courses of the *International University of Human Rights*, organized by the Romanian Institute for Human Rights in partnership with the UNESCO Chair for Human Rights, Democracy, Peace and Tolerance, the Romanian Association for the United Nations and the the “Victor Dan Zlătescu” Club of Cheia;

- Debates, training courses, roundtables, seminars, conferences, book releases, etc., organized in collaboration with other institutions and non-governmental organizations (see **Appendix A**);

- *Coordination of the UNESCO Chair for Human Rights, Democracy, Peace and Tolerance* by the RIHR and the North University of Baia Mare, **a permanent activity that also includes the Master Degree courses, the only ones of the kind in Romania** (a new class of Masters graduated in 2014), debates, training courses, roundtables, seminars, conferences, book releases, etc., organized in collaboration with other institutions and non-governmental organizations (see **Appendix A**);

- The 20th edition of students’ national contests “*The Civic Education and Civic Action Olympics*” and “*Democracy and Tolerance*”, respectively;

- Debates, symposia, colloquia devoted to the promotion of human rights in various fields (see **Appendix A**), etc.

1. Education of the younger generation in the spirit of respect for fundamental freedoms and human rights, for dignity and tolerance, for free exchange of opinions is an objective that has been object of a partnership between the Romanian Institute for Human Rights and the Ministry of Education and Scientific Research, materialized in the form of several activities that have become traditional: the national school contests “*The Civic Education and Civic Action Olympics*” and “*Democracy and Tolerance*”, continuous training courses for teachers and primary school teachers; colloquia,

symposia and debates (see **Appendix A**) on topics related to various aspects of the human rights education activity and, last but not least, the *Didactic Creativity Contest on achieving auxiliary materials to be used in human rights education* and a *National Contest on literary creation and plastic creation for primary school students*.

2. National school contests

As result of an initiative by the Romanian Institute for Human Rights, in 1994, the Ministry of Education and Scientific Research included disciplines *civic education* (grades III-IV) and *civic culture* (grades VII-VIII) into the category of those disciplines for which annual contests are organized, with stages up to national level.

These contests, organized by the Romanian Institute for Human Rights in partnership with the Ministry of Education and Scientific Research, also known under the name of “Olympics”, respond to the need for education meant to shape the role and the status of citizens of a democratic society, to train and develop competencies for participation in the public life, a social critical spirit and tolerance capacity.

a) The National Olympics on social human sciences

The concept of fundamental freedoms and human rights originates in people’s need and desire for a life where everyone’s dignity and value should be respected and protected. In this respect, the final stage of the National Olympics on social human sciences was organized in April 2014 in Timișoara by the Romanian Institute for Human Rights in partnership with the Ministry of Education and Scientific Research. This is an excellence contest addressing students with skills in the field of social human sciences, which responds to the need for education meant to shape the role and the status of citizens of a democratic society, to train and develop competencies for participation in the public life, a social critical spirit and tolerance capacity. The contest disciplines are: civic education, civic culture, logics, psychology, sociology, economy and philosophy. The students participating in the civic education contest are organized in teams made up of two students from the III or the IV grade, while those

participating in the civic culture contest are organized in two-student teams as well, but the students are VII or VIII grade students of the same school. The Vice-President of the Civic Education and Civic Culture Sub-commission is the Head of the Training of Specialists Department of the RIHR.

As usual, at the 2014 edition the best papers achieved by the participating teams were awarded diplomas and prizes by the Romanian Institute for Human Rights.

b) *The 20th edition of the final stage of the “Democracy and Tolerance” National Contest*

The contest initiated by the Romanian Institute for Human Rights in partnership with the Ministry of Education and Scientific Research is a complex form of civic education involving students in primary and secondary schools. The general objectives of the contest refer to assuming the role and the status of citizens in democratic society, training and developing a constructive civic spirit. In an explicit manner, the contest purposes are: familiarization with such concepts as democracy, tolerance, human rights, rights of the child; familiarization with the national and the international regulations referring to these concepts; give the students the opportunity to practise democratic, tolerant attitudes, behaviour and a civic spirit; train and develop skills to participate in the educational community's life; nourish motivation for the promotion and the defence of human rights and the rights of the child. The contest was organized in three main dimensions: a theoretical dimension (consisting of written paper), a practical-applicative dimension (elaboration of a project meant to solve a problem of the school or the community to which the students belonged, the project having the form of a portfolio), and an artistic dimension (achievement of a plastic art work – drawing, graphics, painting, collage, sculpture, etc., illustrating how the problem presented in the project prepared for the practical-applicative test was solved), with teams made up of three students, one of which from a primary school grade. The experience accumulated with the contest reveals constant qualitative improvement of the materials presented, in all its three dimensions, as well as increased

interest in the issues involved. The president of the “Democracy and Tolerance” National Contest Central Commission was the representative of the RIHR. Evaluation of the theoretical papers, the portfolios and the plastic art works was made by three separate sub-commissions made up of specialized teachers, while the president of the Central Commission was the Head of the Training of specialists department of the RIHR.

The contest, whose 2014 edition was organized in Oradea, aimed to develop cooperation competencies at group level, while stimulating interest in the promotion and the observance of human rights. Based upon a system of universal values asserting human dignity and equality, human rights education is absolutely necessary in a democratic society. This should be a responsibility not just of governments but also for each individual within a society. Once the results of the three contest tests were established, the Romanian Institute for Human Rights awarded the “Human Rights” special prizes and honourable mentions.

c) *The 7th edition of the National Contest on didactic creativity in the field of auxiliary materials devoted to education for human rights, democracy and a culture of peace in the pre-university educational system*

The contest is organized every two years by the Romanian Institute for Human Rights in partnership with the Ministry of Education and Scientific Research and Teachers' Training Centres, and enjoys large popularity amongst teachers from all over the country. It is also worth mentioning the increased interest shown by some Teachers' Training Centres for organizing future editions of the contest.

The Institute's partners for the organization of the 4th edition of the contest were the Ministry of Education and Scientific Research and the Teachers' Training Centre of Cluj. The Contest Exhibition exhibited works from several counties, auxiliary didactic materials devoted to the activity with the students, printed works, reviews, CDs, etc.

The exhibits included works achieved by teachers from such counties as Arad, Bacău, Bistrița-Năsăud, Botoșani, Caraș-Severin, Cluj, Constanța, Dâmbovița, Hunedoara, Mureș and Bucharest, which were all appraised as

beneficent and constructive, in the spirit of education for human rights, democracy and a culture of peace, an obvious indication of the permanent preoccupation for the free expression of human rights.

Human rights education has a key role in any educational process. In this process, the teachers' role is evident: by the efforts they take and the passion that drives them, they assist their students to become responsible and active citizens, capable and ready to contribute to the creation of a harmonious environment in the society they live in. Moreover, the educational process is based on the active participation of the children, who learn about human rights and come to understand the issues of this phenomenon, while acquiring and developing attitudes of respect for human dignity.

The best works were awarded diplomas by the Romanian Institute for Human Rights and the Ministry of Education and Scientific Research. The organizers also made available a catalogue of the works participating in the contest.

3. As far as the continuous training of pre-university teachers achieving human rights education is concerned, in the year 2014, the Romanian Institute for Human Rights in partnership with the Teachers' Training Centre of Bucharest continued the Training Programme "Education for Human Rights and the Rights of the Child", accredited by the Ministry of Education and Scientific Research. The target public of the Programme consists of teachers and auxiliary personnel in the pre-university educational system.

Created as a result of a large number of requests by teachers training in the field of human rights, in future the Programme will assist students in the process familiarization with and increasing awareness about human rights and the rights of the child, and also the national and the international legislation in the field.

4. Activities devoted to the training of practitioners and public servants

The courses of the *International University of Human Rights* are an opportunity to bring together specialists and experts with the purpose of renewing and improving the training

programmes in the field of human rights; the courses were attended by magistrates, university teachers, representatives of public institutions, experts and specialists in human rights.

The Institute's role in the promotion of the Charter of Fundamental Rights of the European Union as well as the other universal and regional human rights instruments where Romania is a party was pointed out by Mr. Morten Kjaerum, Director General of the European Union Agency for Fundamental Rights. In his address at the international Conference on "The EU Charter of Fundamental Rights: Assessing and Responding to the Training Needs of Legal Practitioners and Public Officials", the section devoted to the role of national human rights institutions and equality bodies in training in the field of human rights, he particularly emphasized the annual training courses of the International University of Human Rights, which bring together practitioners, public servants and scientific researchers.

5. Other specific forms of training and education in the field of human rights:

a) Elaboration of special programmes devoted to important events and appreciated as such by the United Nations Organization, the Council of Europe, the Organization for Security and Cooperation in Europe, etc., with resonance for the protection and the promotion of human rights, such as:

- the UN Decade of Education for Sustainable Development (2005-2015);

- the 64th anniversary of the European Convention on the Defence of Human Rights and Fundamental Freedoms;

- the 20th anniversary of Romania's ratification of the European Convention on the Defence of Human Rights and Fundamental Freedoms;

- 48 years since the International Covenant on Civil and Political Rights and the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights came into force;

- the 59th anniversary of Romania's accession to the United Nations Organization;

- the 40th anniversary of the OSCE;

- 2014 – Year of Reconciling Work and Family Life in Europe.

b) Coordination of the UNESCO Chair for Human Rights, Democracy, Peace and Tolerance.

The Chair was established and functions based on an agreement between the United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization – Paris and the Romanian Institute for Human Rights and the North University of Baia Mare. It is a pilot centre of research, debate and training at post-university level. In the year 2014, a new class of students obtained their Master Degree in human rights, democracy, peace and tolerance; this training form assimilates the results of national and international research, while keeping pace with the progress and the developments in its specific field. It should be mentioned that the Institute is the first national institution to coordinate, in the system of UNESCO partnership programmes, the activity of a Chair for Human Rights, Democracy, Peace and Tolerance.

c) Organization of training courses and participation in debates on various aspects related to the observance and the promotion of human rights in the framework of scientific events, symposia, colloquia, debates, roundtables, etc., or in the media (see **Appendix B**)

In fulfilling its mandate, the Institute took efforts to attract public institutions and non-governmental organizations by means of partnerships in the field of human rights. The year 2014 was no exception to this policy and so a number of partnerships were concluded or renewed, with remarkable results in terms of the activities performed. Of these, it is worth mentioning:

- Conference on “The right to citizenship in Romania: history, practice, legislation and ethics”, organized in collaboration with the Romanian Association for the United Nations and the UNESCO Chair for Human Rights, Democracy, Peace and Tolerance with the purpose of promoting and develop the Romanian society on the basis of respect for the fundamental rights and freedoms that derive from the Romanian citizenship. The event provided training for practitioners, to enrich their knowledge about and understanding of the rights and the duties deriving from the status of citizen of this country;

- Seminar devoted to the International Holocaust Remembrance Day whose objective was the recommendation of training programmes on the lessons be learned from the genocide to convey to future generations a clear message about the importance of promoting and protecting human rights. Based on a universal system of values that asserts human dignity and equality, human rights education is absolutely necessary in a democratic society. This should be a responsibility not just of governments but also for each individual within a society. There is a lot of everyday talk about human rights, yet most people have only a vague understanding of their importance. Reality has shown that there are even less people who take a genuine interest in these rights or are aware that each one of us has duties as well. One of these duties of ours is to learn from the mistakes of the past so as not to repeat them in future. The event was organized in collaboration with the Ecological University of Bucharest, the UNESCO Chair and ANUROM;

- Conference on “European mechanisms for the protection of human rights” organized together with the Ecological University – Faculty of Law and Administrative Sciences and the National School of Political and Administrative Studies – Faculty of Public Administration. The European norms and standards as well as the jurisprudence of the European Court of Human Rights is one of the Institute’s permanent preoccupations. A number of debates focused the civil society’s attention on the observance of the European Convention and the application in Romania of the decisions pronounced by the European Court of Human Rights. At the same time, the RIHR made available for those interested a number of documents and books in the field, gathered in its capacity as depository library of the Council of Europe;

- Seminar devoted to the “International Mother Language Day”, whose topic for the year 2014 selected by UNESCO was “Local Languages for Global Citizenship: Spotlight on Science”, organized by the UNESCO Chair for Human Rights, Democracy, Peace and Tolerance, the National School of Political and Administrative Studies and the Romanian Association for the United Nations. The discussions focused on the role of

multilingualism, the impact it has upon intercultural dialogue, social cohesion and prosperity and the importance of lifelong learning;

- Training course on “Non-discrimination and equality of opportunities”, organized in partnership with the National School of Political and Administrative Studies – Faculty of Public Administration, a course whose purpose was to make young students and MA students aware about the efforts the European Union takes to combat discrimination and promote equality of opportunities. The course was also organized as a result of a contemporary challenge, that is, the insufficient awareness of the public, particularly the youth, about the rights they have and the importance of reporting any case of discrimination;

- The training course on “Consecration and guarantee of the fundamental human right to a healthy environment” responded to an absolute need in terms of social development. Reality has shown that lack of education is closely connected to a healthy and civilized life. The precarious social wealth and ignorance of some families led to school abandonment. Promotion of the right to a healthy environment is a noble purpose and a responsibility as well. Campaigns against the consumption of alcohol, tobacco, drugs should be a permanent preoccupation;

- The training course on “Institutions and legal instruments specially devoted to migration and asylum”, organized in partnership with the NSPAS – Faculty of Public Administration, the EUB – Faculty of Law and Administrative Sciences and the UNESCO Chair, was intended to familiarize the students with the migration phenomenon, which is quite hot in the context of globalization, to make the students understand the humanitarian nature, the need to accept migrants and get involved to help people who migrate for various reasons;

- Conference on “The human rights protection system instituted by the European Convention – 20 years since Romania’s ratification of the European Convention on the Defence of Human Rights and Fundamental Freedoms, organized by the Chamber of Deputies Judicial, Discipline and Immunities Commission, Sub-commission monitoring the European Court’s decisions pronounced against Romania. At the same time, the RIHR made

available for those interested a number of documents and books in the field, gathered in its capacity as depository library of the Council of Europe. A number of debates focused the civil society’s attention on the observance of the European Convention and the application in Romania of the decisions pronounced by the European Court of Human Rights. Also, the promotion of human rights protection instruments and mechanisms was an important item with the educational and training-for-trainers activities³;

- The training course on “Rights and facilities for persons with disabilities in Romania”, organized in collaboration with ANUROM, pursued promotion of the rights of persons with disabilities among the youth. The course laid emphasis on the guarantees for effective implementation of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities, as well as presentation of the European Disability Strategy 2010-2020: A Renewed Commitment to a Barrier-Free Europe;

- Training course on “The United Nations Week”, at “Constantin Angelescu” Gymnasium School of Constanța, on 27 October 2014. The training courses were intended to motivate the youth increase their awareness about their rights, as well as the fact that, beside rights, they also have duties and become active in a democratic society where human rights are observed and protected. During the debates, students were encouraged to express their opinions and were offered volumes published by the RIHR. Human rights education should be an integrated component of any educational undertaking, and this event was one of many others entered in the 2014 Action Plan on training and education in the field of human rights. The purpose pursued was to make the young students get actively involved, offer their talent and energy to assist others and thus contribute to the development of our country’s society. The participants decided Gymnasium School “Constantin Angelescu” together with other educational units in the county of Constanța should organize additional events meant to develop the youth’s respect for human

³ The courses were organized for various professional categories: magistrates, lawyers, people working in the administration, the police, penitentiaries, specialists in the field of international relations, teachers.

values;

- Training course on “Children’s rights and duties for dummies”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with “Marcela Peneş” Gymnasium School. The event was attended by students from the Students’ Council, teachers from the respective school, representatives of the School Inspectorate and representatives of the National Commission of Romania for UNESCO. The course promoted respect for human rights among the students, provided an optimum level of information, adequate to the students’ age, on the importance of human rights and the need to respect and protect the fundamental rights and freedoms. The organizers wanted the event to be a “window of opportunity” to strengthen respect for the human being and human dignity, encourage positive behaviours, make the students acquire knowledge and correct skills likely to lead to a correct attitude based on respect for human and spiritual values;

- Conference on “Human rights – 365 Days”, organized at Parliament House by the Romanian Institute for Human Rights (RIHR) together with the Commission on Human Rights, Cults and National Minorities Issues in the Chamber of Deputies, to mark the International Human Rights Day. Every year, on December 10, the international community celebrates Human Rights Day. The importance of this day is that the UN General Assembly proclaimed that all human beings are equal in rights and these rights should be protected by the State in which these people live their life. Romania has signed the Universal Declaration of Human Rights and celebrates Human Rights Day together with the other signatory States. A delegation of the National Association of the Deaf in Romania (ANSR), who participated in the debates, presented the participants the views of the National Council of the ANSR on the international instrument for monitoring the implementation of the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities;

- The International Conference on “The European culture of human rights – the right to happiness”, organized in partnership with “Dimitrie Cantemir” University of Bucharest,

the International Institute for Human Rights and the Academy of Romania on 11-13 December 2014, had the following objectives: a theoretical and philosophical foundation of the right to happiness as a constitutional right; the culture of happiness in a non-equal world; equality of opportunities; tolerance and social solidarity; social happiness as a result of human solidarity; stimulation of interest to get involved with the respect for human rights and the fundamental freedoms in a society committed to respect each individual’s dignity and personality; development of the capacity to know and understand the role of the law as norm-creating factor of social behaviour. The event was also an opportunity to scrutinize the level of pupils’ and students’ awareness about their rights and duties, as well as that of the teachers; it was also an opportunity to increase the awareness the youth and adult persons about the need to respect human rights and their correlative duties;

- Training course on “Education on human rights and the rights of the child”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with National College “Spiru Haret”. Every year on December 12, National College “Spiru Haret” celebrates Graduation Day, an opportunity to bring together yesterday’s and today’s students of the College to have an interesting exchange of experience between generations. In 2014, the event was organized under the significant name: “Learning by means of projects: Socio-Activ-Spir – education for human rights and the rights of the child”. The project involved students from 11th, 10th and 9th grades – social sciences in educational activities related human rights. The objective was to create an educational framework stimulating cooperation and thus making possible and exchange of opinions on a hot topic in contemporary society: respect for human rights. These are activities to be listed as good educational practices;

- Conference on “Law and Administrative Justice from an Interdisciplinary Perspective”, organized in partnership with the National School of Political and Administrative Studies and University Sakarya of Turkey.

III. ORGANIZATION OF SPECIFIC ACTIVITIES DEVOTED TO HUMAN RIGHTS

Organization of seminars, symposia or roundtables, together with the Institute's other activities of research, education and training, make up a harmonious approach to human rights issues, reflecting the importance of their promotion and protection.

The reports and the studies presented on occasion of various events were the outcome of the research activity performed by the Romanian Institute for Human Rights. Whether events organized by the Institute alone (see **Appendix A**) or events organized in partnership, the exchange of experience, the opinions expressed and the conclusions drawn paved the way for approaching new research topics, finding new methods to deal with the various aspects related to training and educating in a spirit of respect for human rights.

The fact that foreign or domestic organizations and bodies taking interest in the field of human rights requested the Institute to participate with studies, presentations, reports, etc., in events they organized (see **Appendix B**) illustrates the good name the Institute enjoys both at national and at international level, a prestige gained through the rigour and the consistency with which the Institute got involved with the protection and the promotion of the fundamental freedoms and human rights.

It is worth mentioning that the Institute has constantly attracted in the events it organized participation and involvement of a large number of actors in the field of human rights from Parliament, the Government, governmental and non-governmental bodies, or international and regional organizations. By getting these actors involved, making them contribute with works, documents, presentations, dissertations or expertise or reports on behalf of the institutions and the organizations they represented, the Institute endeavoured to achieve better communication and closer collaboration for finding and implementing more effective solutions to improve the status of human rights in Romania.

The Romanian Institute for Human Rights organized a large number of meetings and

debates devoted to the assertion, the promotion and the protection of human rights (see **Appendix A**) attended by personalities in the field of human rights from Romania and from abroad.

Equal opportunities

The year 2014 was marked by the adoption at governmental level of the second National Strategy for equal opportunities for women and men for the years 2014-2017 and its Action Plan. These documents were debated by the RIHR at the meetings devoted to this field, such as the Conference on "Women's rights and gender equality", organized on occasion of the International Women's Day in collaboration with the Romanian Association for the United Nations, the UNESCO Chair for Human Rights, Democracy, Peace and Tolerance, the Romanian Association for Women's Rights and the "Clubul de la Cheia" Association.

Also, the latest Report by the European Union Agency for Fundamental Rights on "Violence against Women in the European Union" was a good framework to organize important debates about how women's rights were promoted and respected in Romania. These debates were organized in collaboration with the National School of Political and Administrative Studies, the Romanian Association for Women's Rights, the Association for the Promotion of Family Rights "Family Forum" and the Romanian Independent League for the Rights of the Child and the Young.

It is also worth reminding the Conference on "Domestic violence and the national and the international instruments to prevent and combat it", organized in collaboration with the UNESCO Chair for Human Rights, Democracy, Peace and Tolerance and the "Clubul de la Cheia" Association.

Non-Discrimination

Art. 14 in the European Convention on the Defence of Human Rights and Fundamental Freedoms on prohibition of discrimination

points out that “the enjoyment of the rights and freedoms set forth in this Convention shall be secured without discrimination on any ground such as sex, race, colour, language, religion, political or other opinion, national or social origin, association with a national minority, property, birth or other status”. In 2014, 20 years after Romania had acceded the Convention, fight against discrimination, respect and promotion of the principle of non-discrimination were topical subjects approached by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with its partners such as the Commission on Human Rights, Cults and National Minorities Issues in the Chamber of Deputies, the Commission on Human Rights and Minorities Issues in the Senate, the Foreign Affairs Commission in the Chamber of Deputies, the Institute for the Study of National Minorities Issues, the National Council for Combating Discrimination.

On occasion of the European Action Week against Racism, the Romanian Institute for Human Rights organized a number of events (seminars, debates, roundtables) and an ample awareness raising campaign for young students in schools and universities as well as in public institutions in Bucharest and in other cities. The debates referred to the importance of respect for diversity, particularly emphasizing on the increasing role of the socializing networks, which assist migrants and refugees by combating nationalism, racism and neofascism.

We should also remind of the International Conference on “Non-Discrimination and Equality of Opportunities – NEDES 2014”, organized in partnership by Christian University “Dimitrie Cantemir” of Bucharest, the National Council for Combating Discrimination, the Commission on Human Rights, Cults and National Minorities Issues in the Chamber of Deputies and with the participation of the Romanian Institute for Human Rights. The event gave specialists in the field of human rights the opportunity to analyze and discuss about the way the principle of non-discrimination and equality of opportunities are observed in the Romanian society and at international level. The debates dealt with such

topics as multiple discrimination and the fight against it, harassment – theory and jurisprudence, domestic violence and its consequences upon the psychic development of the children, the role of women in the process of emancipation, of fight against discrimination and promotion of the equality of opportunities principle, application of the equality of opportunities principle in the evaluation of the individual professional performance in the local public administration, etc.

At the same time, 2014 was the year when the European Commission against Racism and Intolerance issued its fourth report on Romania – a document that was analyzed in the framework of debates organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Association for the United Nations, the Romanian Association for Personal Freedom and Human Dignity, the Romanian Association for Women’s Rights and the “Clubul de la Cheia” Association.

Rights of the child

An important item on the Institute’s agenda is the protection and the promotion of the rights of the child, while taking into account the provisions of the International Convention on the Rights of the Child and also the regional instruments on child adoption, fight against the trafficking in human beings, etc. In this respect, the Institute organized a number of events, debates and discussions both with representatives of public institutions having powers in the field and representatives of the academic world and non-governmental organizations, meeting that dealt with issues related to the improvement of the related legislation, the right to education, non-discrimination against certain categories of children.

The RIHR, in collaboration with the Sub-Commission on Equality of Treatment and Non-Discrimination and the Sub-Commission on Monitoring Observance of the Rights of Persons Deprived of Liberty, organized a debate on juvenile justice, getting insight about the latter’s problems in the public area and promotion of the legislative reform and

prevention of juvenile delinquency in Romania.

At the same time, the rights of the child was one of the main topics on the visiting agenda of Mr. Nils Mužinieks, Council of Europe Human Rights Commissioner.

Last but not least, the Institute, on request by the Commission on Human Rights, Cults and National Minorities Issues in the Chamber of Deputies, submitted a number of viewpoints on the bills under debate by the Commission having an impact upon the promotion and the protection of the rights of the child. In this respect, we should remind the Bill on the child's personal health book and the Bill on establishing the child's electronic medical file⁴, and the Bill on School Medicine⁵.

Access to justice

Throughout the year 2014, the RIHR organized a number of conferences, seminars and debates dealing with access to justice as a fundamental right. Of these, the following should be particularly mentioned:

The International Conference on "Effectiveness of the legal norms – Challenges of the new decade", an event at its third edition, organized by the RIHR and the Faculty of Law of University "Dimitrie Cantemir" of Cluj-Napoca in collaboration with the Social and Humanist Research Department of History Institute "George Barițiu" of Cluj-Napoca, a Department of the Academy of Romania, the Romanian Association of Penal Sciences and other partners as well. The studies presented dealt with such topics as human rights education in higher education units, the role of the civil society for the consolidation of democracy, international law issues related to human rights, human rights and good the governance of justice, the legal expertise in terms of the new Criminal Procedure Code, the protection of juveniles according to the Romanian legislation, the legal status of the workday, the role of the prosecutor according to the Criminal Procedure Code, the rights of persons with disabilities in the European Union, etc. Also, two workshops

⁴ PL-x 245/2014 – Act on the Child's Personal Health Book.

⁵ PL-x 254/2014.

were organized in the framework of the Conference, which dealt with such topics as: special surveillance and investigation techniques, and present-day trends in the legal education.

The annual Conference with international participation on "Justice and the administrative law from an interdisciplinary point of view", organized in partnership with the National School of Political and Administrative Studies and University Sakarya of Turkey, a scientific event whose purpose was to provide new scientific research topics for specialists in law and administrative sciences and also to disseminate the results of the researches achieved so far to improve the quality governance. The researches presented and the debates that followed referred to aspects related to administrative judicial pronouncements, the influence of human rights upon the law, migration and the law, globalization and sustainable development, new frontiers in criminal justice, as well as the future administrative configuration and the law.

Representatives of the RIHR participated in the International Conference on "The national law between harmonization and euro-compatibility", organized by the Law and Public Administration Department of the Faculty of Economic, Juridical and Administrative Sciences, University "Petru Maior" of Tg. Mureș in partnership with the RIHR. The participants in the event analyzed aspects related to the evolution and the trends in Law and public administration at national, European and even international levels with emphasis on the relationship between the European institutions and the national ones in the efforts to harmonize and adapt to the changes in the field, as well as the need for a reform of the legal and the administrative system.

In its capacity as observer member of the European Law Institute (ELI), the Institute's representatives participated in the ELI annual Conference organized in partnership with the Faculty of Law of the University of Zagreb, making their contribution to the debates on such topics as: the correct application of human

rights in Europe, the relationship between the national courts and the supranational courts in the European legal order. At the same time, the participants were presented a number of projects on transnational principles with the European civil procedure norms or *how to prevent and solve competency conflicts in the criminal law*.

Also, the Institute was invited to submit a number of viewpoints in the field of justice, of which it is worth mentioning the Viewpoint on the Bill on ratification of Protocol 15 to the European Convention on Human Rights⁶, formulated on request by the Commission on Human Rights, Cults and National Minorities Issues in the Chamber of Deputies.

The RIHR, in its capacity as member of Legal Working Group of the European Network of National Human Rights Institutions, participated actively both in the discussions devoted to the reform of the European Court of Human Rights, promotion of the European Convention on Human Rights and of the Charter of Fundamental Rights of the European Union, and the elaboration and presentation of the Group's proposals related to interventions as third parties in the cases pending before the Court of Strasbourg.

Project "CLARITY", achieved by the European Union Agency for Fundamental Rights in partnership with 12 national human rights institutions from Member States of the European Union⁷, including Romania through the RIHR, has the purpose to offer better knowledge about non-judicial bodies (national human rights institutions, equality bodies and Ombudsman-like institutions), which may be of assistance to the victims when their rights are violated.

At the same time, the Project is intended to create an online instrument for easy identification of those non-judicial bodies with powers in the field of human rights that are most suited for a certain category of fundamental

rights. The online instrument is going to cover various fields related to human rights, including the one referring to discrimination.

This instrument is also meant to offer information about how a petition should be filed or where the victims may receive assistance.

Family

The year 2014 marked the 20th anniversary of the International Year of the Family, on which occasion the main directions of the family policy strategy were established both at the level of the United Nations, through its Department of Economic and Social Affairs, and at the level of the European Union and the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). In this context, the RIHR set out to promote and consolidate family supporting policies, as well as intensify its research activities in the field, to make a contribution to and assist the Government in the elaboration of family-related public policies, essential for combating and preventing poverty and social exclusion and, also, fundamental to prevent family marginalization.

Out of the activities achieved for the promotion of the European Year of Reconciling Work and Family Life and the International Day of Families⁸ mention should be made of the debate on "Opportunities and obstacles against reconciling work and family life", organized in collaboration with the Romanian Association for the United Nations, the Association for the Promotion of Family Rights, Family Forum, the "Clubul de la Cheia" Association, the Romanian Association for Women's Rights and the Romanian Association for Personal Freedom and Human Dignity, which pointed out the importance of the family within the society and its development. At the same time, the event was an opportunity to discuss how the family – the basic nucleus of society – is affected by the social and the economic changes, how these

⁶ Pl-x 265/2014; Protocol 15 to the Convention was signed by Romania on 24 June 2013.

⁷ The Project involves participation of 12 institutions promoting and protecting the fundamental rights from the following European Union Member States: Austria, Cyprus, Finland, France, Hungary, Ireland, Italy, Poland, Portugal, Romania, Slovakia, and Spain.

⁸ The day of May 15 was declared by the United Nations General Assembly as the International Day of the Families, under a Resolution issued in September 1993. On proposal by the Romanian Institute for Human Rights and sustained by the Romanian Patriarchate, the day of May 15 officially became the Romanian Family Day.

extremely important nuclei for the progress of the entire Romanian society can be consolidated. The participants in the conference also discussed the national but also the European policies and programmes meant to reconcile work and family life as well as ways to promote the best practices in the field.

Combating trafficking in human beings

Based on the international as well as European provisions in such documents as the Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others, the United Nations Convention against Transnational Organized Crime, and the Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, as well as the European Convention on Action against Trafficking in Human Beings, the EU Strategy towards the Eradication of Trafficking in Human Beings (2012–2016), the Romanian Institute for Human Rights continued the series of researches and debates with representatives of specialized governmental institutions, of the legislative, and also of the civil society.

In this respect, it is worth mentioning the meeting on “Trafficking in persons and forced prostitution in Europe”, organized by the Commission on Human Rights, Cults and National Minorities Issues in the Chamber of Deputies with the participation of a delegation of the Commission for Human Rights and Humanitarian Aid in the Bundestag, members of the Commission on Human Rights and Minorities Issues in the Senate and representatives of the Romanian Institute for Human Rights. The discussions referred to the evolution of the related legislation in Romania and the impact upon the Roma community. On occasion, the Institute presented the international and the national legislative framework, pointing out the progress achieved in terms of preventing and combating the trafficking in persons, while also emphasizing on the importance of improving the quality of the protection and the assistance for the victims, as well as attraction of the civil society in preventing and combating the phenomenon.

Likewise, it is worth mentioning the symposium on “The national, the regional and the universal legislations on preventing and combating trafficking in persons”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Association for the United Nations on occasion of the 60th anniversary of Romania’s accession to the Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others.

Migration

In 2014, the Romanian Institute for Human Rights was requested by the Commission on Human Rights, Cults and National Minorities Issues in the Chamber of Deputies to submit a number of viewpoints on the bills under debate by the Commission referring to issues related to asylum, migration and citizenship. Thus, we should mention the Bill on approving Government Ordinance No. 1/2014 on amending and supplementing Law No. 122/2006 on asylum in Romania and Government Ordinance No.44/2006 on the social integration of foreigners who obtained a form of protection or the right to reside in Romania⁹. Taking into account the characteristic features and the trends of the migration phenomenon and the profoundly humanitarian nature of the actions that have to be taken to provide protection to the persons applying for international protection, the RIHR appreciated as absolutely necessary and welcomed the modification and the supplementation of Law No. 122/2006 on asylum in Romania under Ordinance No. 1/2014 as a logical result of harmonizing the domestic legislation with the obligations assumed on adherence to the European Union’s regulations.

As regards the Bill on amending art. 11 in the Citizenship Act No. 21/1991, republished¹⁰, introducing a provision in the Romanian legislation by virtue of which Romanian ethnics would enjoy preferential treatment for obtaining the Romanian citizenship would mean to enact a discriminatory procedure for obtaining the

⁹ Plx 132/2014.

¹⁰ Plx 251/2012.

Romanian citizenship, in terms of the ethnic origin, which infringes upon art. 5 in the European Convention on Citizenship. Such a regulation had better refer to Law No. 299/2007 on assistance given to Romanians from everywhere, whereas Law No. 21/1991 regulates the juridical link between Romania and the person who applies for the Romanian citizenship.

It is worth mentioning that the researches achieved by the Institute were the main source for the national Report on *Migration and Law*, presented by the RIHR's representatives at the 19th Congress of the International Academy of Comparative Law of Vienna, 2014.

Right to health

The Romanian Institute for Human Rights (RIHR), in partnership with the Romanian Association for the United Nations (ANUROM) and the Infoeuropa Centre in the Ministry of Foreign Affairs and with the participation of the representatives of the Commission on Human Rights, Cults and National Minorities Issues in the Chamber of Deputies and the Commission on Environment and Ecological Balance in the Chamber of Deputies, organized a debate on "World Health Day – the right to health". The participants in the event were presented several dissertations on hot topics in the field: ecologization and the fight against pollution – desiderata for the globalization of health, education for health, the guarantee of the children's right to health in Romania, the migrants' right to health, etc. At the same time, the discussions pointed out the importance of reducing inequalities in the field of health and the need for finding a balance between financing and healthcare.

Also, on occasion of World Water Day, the RIHR organized a debate on "Clean water for a healthy world" dealing with such issues as the relationship between man and life, between access to water and the health of an individual, a family, a community or a society, vital elements for the development of a nation. The participants pointed out the need to ensure a quantitative and a qualitative protection of waters, as well as the role, the duties and the

responsibilities of those having with maintaining, exploiting and protecting water sources. The event was achieved in collaboration with the Romanian Association for the United Nations (ANUROM) and the "Clubul de la Cheia" Association.

Persons with disabilities

The Romanian Institute for Human Rights, in its capacity as independent mechanism for promoting, protecting and monitoring the Convention on the Rights of Persons with Disabilities, according to art. 33.2 of CRPD¹¹, is committed to maintain a permanent dialogue both with the governmental institutions having powers in the field and the civil society, so that it might be able to analyze objectively the way the provisions of the Convention are reflected by the national legislation, the way these persons' rights are observed, as well as the level of awareness about and understanding of the notion of disability.

The working visit to Romania of the Council of Europe Commissioner for Human Rights was an important moment for promotion and protection of the rights of persons with disabilities was one of the major topics approached by the representatives of the RIHR and the Commissioner. On the occasion, the participants debated aspects related to the right to live independently and be included within the community, the situation of persons with disabilities living in institutions, the right to the acknowledgement of their legal capacity, the right to inclusive education, as well as the legal and the institutional framework for the protection of the rights of persons with disabilities.¹² The discussions were based on the most recent report of the RIHR on the *Evolution of the protection and the promotion of the rights of persons with disabilities in Romania*, the Commissioner appreciating the Institute's interest in these topics, as well as the

¹¹ Ratified under Law No. 221/2010 on ratification of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities.

¹² See the Report by the Council of Europe Commissioner for Human Rights, Nils Mužinieks, following the visit he paid to Romania on 31 March – 4 April 2014, CommDH (2014), pp. 8-19.

institutional effort. On the occasion, the Council of Europe representative pointed out the importance of ensuring adequate human and financial resources for the Institute to be able to fulfil its mandate.¹³

The importance of adopting a national strategy in the field of disability, with the elaboration of which the civil society should also be involved, particularly persons with disabilities and the organizations representing them and which should take into account the provisions of the CRPD was pointed out on occasion of a debate on *Rights and a high quality life for persons with the Down syndrome*, organized by the RIHR. The participants pointed out the need to (re)define the purpose of the social policies in the field, in compliance with the provisions of the Convention, to amend/supplement art. 50 in the Constitution of Romania and art. 1 in Law No. 448/2006 on the protection and the promotion of the rights of persons with disabilities.

In the framework of Project “Gaining awareness about autism”, the RIHR in collaboration with the UNESCO Chair for Human Rights, Democracy, Peace and Tolerance and the Romanian Association for the United Nations (ANUROM) organized a debate on the rights of persons with autism in Romania, an event which took place on occasion of the World Autism Awareness Day. The participants included representatives of the civil society, the Ministry of Labour, Family, Social Protection and Elderly, representatives of the university teaching staff, researchers, candidates for a Doctor’s Degree and candidates for a Master’s Degree. The discussions focused on such issues as acknowledgement of the legal capacity of persons with disabilities – implying, on the one hand, provision of adapted legal services as part of the social policies in the field to provide equal opportunities in terms of legal assistance and, on the other hand, modification of the civil legislation so that it might be able to provide acknowledgement of the legal capacity of persons with disabilities –, the equal right of persons with disabilities to possess or inherit

properties, to manage their own incomes and have access to bank loans, mortgages and other forms of financial crediting. The participants also pointed out the importance of respecting the right of persons with disabilities to make a family – the Civil Code in effect prohibiting marriage to the mentally alienated or the mentally defective, no matter whether they are placed under interdiction or not, who are not allowed to get married not even in their moments of temporary lucidity. As far as the right to education was concerned, the discussions primarily pointed out the need that the specific legislation should include a definition of the “inclusive education” concept and give up the syntagma “integrated special education”.

On occasion of the Autism Spectrum Disorders (ASD) Day, the Romanian Institute for Human Rights organized a debate on the protection and the promotion of the rights of these persons in Romania, an event achieved in collaboration with the Sub-Commission on Equality of Treatment and Non-Discrimination and the Sub-Commission on Monitoring Observance of the Rights of Persons Deprived of Liberty. The discussions focused on the elaboration of a national strategy corresponding to the needs of persons diagnosed with autism spectrum disorders and institution of a complex legal framework in support of this area. They also revealed the need to elaborate regulations in the field regarding the development of the diagnosing services for persons with ASD, provision of access to professional training services and the access of adults with ASD to the adapted labour market, as well as increased social integration of these persons.

The International Day of Persons with Disabilities was also an opportunity for the Institute to organize a roundtable bringing together representatives of the civil society, members of the university teaching staff, researchers and practitioners. The discussions referred to such issues as taking advantage of the power of technology to promote inclusion and accessibility, achieving full and equal participation of persons with disabilities in the social life.

¹³ Ibid., item 7, pp. 6-7.

In the year 2014, the Institute, by the researches, the events and the debates it organized or in which it participated, emphasized on the importance of developing the legislative framework in the field of disability, so that it might allow persons with disabilities to obtain and maintain maximum autonomy, de fully develop the physical, mental, social and professional capability and achieve full integration and participation in all aspects of life.¹⁴ At the same time, the discussions pointed out the need to organize, consolidate and extend complex habilitation and rehabilitation programmes, particularly in such fields as health, employment, education and social services, so that these programmes might start as early as possible, be based on a multidisciplinary evaluation of the individual needs and abilities, and support participation and integration in the community in all social aspects, on the basis of freely expressed consent, while being available as close as possible to the community where these persons live, including rural areas.¹⁵

The RIHR is member of the Group for the implementation of the Convention in the framework of the European Network of National Human Rights Institutions in the United Nations system, while also being the only institution in our country assigned to participate in the Working Forums organized every year by the European Commission with regard to the implementation of art. 33 in the UN Convention.

Rights of elderly persons

In its activities, the RIHR dealt with and analyzed such topics as social rights, promotion of active ageing, promotion of solidarity between generations and dignity of all people by combating poverty and social exclusion.

Also, protection of the rights of elderly persons and long term caretaking is a topic of interest, the Institute participating in a Project achieved by the European Network of National Human Rights Institutions (ENNHRI), whose

¹⁴ Rights of persons with disabilities in Romania. Recent developments, IRDO, București, 2014, p. 78.

¹⁵Ibid.

member it is, and the European Commission through its Directorate-General Employment, Social Affairs and Inclusion. The Project is intended to determine in Europe an approach to elderly caretaking from the point of view of human rights, clarify the international and the regional standards applicable in the field and make recommendations to the decision-makers in Europe to optimize the protection of these persons, as well as acknowledgement of the increasing role of national human rights institutions. Thus, in 2014, the Institute participated in a number of meetings and discussions regarding analysis and establishment of the purpose, the stages and the methodology of the Project, for it is member of both the Advisory Committee and the Pilot Group.

Finally, it is worth mentioning the debate on “The fundamental human right of elderly persons to medical, sanitary and social protection, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Association for the Rights of Older Persons (ARDOVT) and the Romanian Association for the United Nations (ANUROM) on occasion of the International Day of Older Persons.

Business and human rights

The RIHR’s researches in the field were continued in 2014, for this is a topical issue at both national and European level. The Institute’s analyses and debates were based on the most important international documents: the United Nations General Principles, the European Union Corporate Social Responsibility Strategy, the Action Plan of the European Network of National Human Rights Institutions, etc.

An example is the debates organized by the Institute in collaboration with the Romanian Association for the United Nations (ANUROM) on the importance of adopting a national action plan showing the priorities and the actions to be taken by the Romanian State in support of the implementation of the international and the regional obligations and commitments in the field. The Plan should reflect such principles as the State’s duty to observe human rights, the

corporate responsibility to observe human rights, and access to effective redress in case of human rights violations.

Also, the Institute, in its capacity as national institution acknowledged in the United Nations system, participated in a number of debates organized by the Office of the High Commissioner for Human Rights, one of which was the United Nations Annual Forum on Business and Human Rights. The main topics referred to the strengthening of public policies in the field by means of national action plans, the financial sector and human rights, improvement of the reporting system in the field of human rights, cooperation between national human rights institutions, the importance of human rights education, public acquisitions and human rights, etc.

The international mechanism of universal periodic review (UPR)

Taking into account the recommendations by the United Nations Human Rights Council¹⁶ as a result of the Country Report¹⁷ on occasion of the second evaluation cycle – UPR of 2013, the Romanian Institute for Human Rights undertook both informing public institutions and the civil society about them and achieving the necessary steps to implement the.

In this respect, in the year 2014 the Institute organized a number of meetings and debates alongside with representatives of governmental institutions, of various public institutions with powers in the field of human rights and representatives of non-governmental organizations.

¹⁶ See UN Human Rights Council Decision A/HRC//, and the UPR Working Group's Report on Romania A/HRC/23/5, paragraph 109.

¹⁷ Report on Romania's observance of the provisions in the main United Nations instruments, such as: the International Convention on the Elimination of All Forms of racial Discrimination; the International Convention on the Rights of the Child; the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights; the International Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women; the International Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment; and the Convention on the Rights of Persons with Disabilities.

Network of national human rights institutions

The role of the Romanian Institute for Human Rights, acknowledged at international and European level, was also pointed out in the Report by the United Nations Committee on Economic, Social and Cultural Rights, following an analysis of the Country Periodic Report.¹⁸ In this respect, the Committee pointed out the importance of having an independent and efficient national institution in the promotion and the protection of human rights, in compliance with the Paris Principles.¹⁹

In the framework of the Conference on "Implementation of the international human rights commitments in the national realities: the contribution of Parliaments in the activity of the United Nations Human Rights Council", organized on initiative by the Foreign Policy Commission in the Chamber of Deputies by the Chamber of Deputies in collaboration with the Inter-Parliamentary Union, the Director of the RIHR pointed out the important role of national human rights institutions both at national level, as bridges between the institutions of the State governed by the rule of law and the civil society, with reference to the Principles of Belgrade on the relationship between national human rights institutions and Parliaments, adopted in 2012, and at international level, through the important contribution in the universal periodic review process, particularly beginning with the second cycle, as well as the resolutions adopted by the Human Rights Council, one of the most recent being Resolution 20/14 of July 2012.²⁰

¹⁸ According to art. 17 of the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights.

¹⁹ See the Final Remarks of the United Nations Committee on Economic, Social and Cultural Rights on the Periodic Reports on Romania, 28 November 2014, paragraph 6, p. 2 (E/C.12/ROU/CO/3-5).

²⁰ Resolution 20/14 on national human rights institutions, A/HRC/RES/20/14.

IV. PUBLICATION OF REGULATIONS, DOCUMENTS, STUDIES AND RESEARCHES IN THE FIELD OF HUMAN RIGHTS

The Romanian Institute for Human Rights promotes training and information in the field of human rights for the benefit of public bodies, non-governmental organizations and natural persons, in relation to respecting, protecting and guaranteeing human rights through domestic and international regulations, institutions and mechanisms, practices and customs. It assumes the role to inform all those interested about the most recent researches in the field of human rights, the international commitments assumed by Romania and the way they are accomplished. The Institute translates and publishes international documents which, by their topical nature, should be known by governmental and non-governmental institutions for the promotion and the protection of human rights.

Periodic publications

A) The quarterly “Drepturile Omului” publishes reports, studies, researches and articles. It also publishes texts, national or international regulations of major significance in the field of human rights, the related jurisprudence of the European Court of Human Rights and/or the national courts, notes, comments or book reviews.

The topics approached include a scientific and diversified analysis of the fundamental freedoms and human rights, with emphasis on the collaboration relations and the relationship with the values, the principles, the norms and the standards governing the institutions and the mechanisms, as well as on the terms, the concepts and the methodological and technological trends. These are added the reporting of various events in the field of human rights, book reviews in the field of human rights, the Institute’s latest publications and brief presentations of the main activities organized or attended by the Romanian Institute for Human Rights.

B) Info IRDO, the monthly information bulletin for the public, briefly presents the latest news about domestic and international human rights events, studies and scientific researches. The bulletin also presents various cases brought before the European Court of Human Rights and

the Court of Justice of the European Union, in an attempt to meet the present needs of the civil society, of institutions, students, etc. It is also worth mentioning the columns devoted to recently adopted international documents.

Researches volumes achieved in 2014

- **Drepturi egale și mediu accesibil²¹**

The volume renders the interest the United Nations has taken in the last decades to sustain the efforts of persons with disabilities who have become increasingly active to assert their strength and confidence in their own abilities to live and independent life. The change of attitude towards disability started in the 1970s with the adoption of the *Declaration on the Rights of Mentally Retarded Persons (1971)* and the *Declaration on the Rights of Disabled Persons (1975)*, documents that paved the way for the future complete sets of principles, which would eventually entail the social integration of persons with disabilities.

The development of the *Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities (1993)*, a document elaborated as a result of the experience accumulated during the United Nations Decade of Disabled Persons, brought along an important point of view shift, from social protection to rights granted to persons with disabilities globally.

The most recent United Nations document, the *Convention on the Rights of Persons with Disabilities (2006)*, marks the beginning of a new stage in the efforts to promote, to protect and provide full and equal exercise of all human rights and fundamental freedoms by all persons with disabilities, as well as to promote the respect for their intrinsic dignity.

The volume also presents several cases from the jurisprudence of the European Court of Human Rights related to persons with disabilities, cases where the Romanian State is a party, which won the authors’ attention particularly for the diversity of the articles under whose sphere of application they fall.

The volume is a collection of instruments regarding the rights of persons with disabilities

²¹ Equal rights and accessible environment

and related jurisprudence, which may prove helpful to authorities when they elaborate policies and take legal measures in the field of disability.

- **Migration and Law**

The study is focused on a topic that will always be hot as long as there are discrepancies in terms of welfare between the various regions of the world.

By the recent reforms that were necessary to achieve legislative harmonization after Romania became a Member State of the European Union, the State provided fair treatment and harmonious integration of aliens in the Romanian society. Thus, substantial changes were introduced in the norms regulating the status of aliens in Romania in their capacity as citizens of Member States of the European Union and the European Economic Area, as well as the rules governing asylum in Romania in order to ensure conformity with the international and the regional instruments where the Romanian State is a party.

Modifying the national legislation in the fields mentioned above, the law makers tried to eliminate once and for all any possible failure in the implementation of the legislative framework regarding the status of aliens on the territory of Romania.

- **Rights of Persons with Disabilities in Romania. Recent Developments**

The study, achieved by the Romanian Institute for Human Rights (RIHR) in its capacity as independent mechanism monitoring implementation of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities, is a continuation of the research achieved in the year 2013, including both new research elements and recent statistic data.

The amplitude of the Convention and the wide range of issues it approaches make monitoring and implementing it more challenging than in the case of most other conventions.

The volume emphasizes on a number of issues that need the immediate attention of decision makers, such as adoption of a national strategy and an action plan promoting a consolidated and long-term detailed vision, with measurable priorities and results, to improve the

life of persons with disabilities; increased awareness about and understanding of disability; accessibility, meaning that all policies, programmes, standards and services should be developed taking into account the ordinary needs of persons with disabilities.

At the same time, there is need for more assistance services and support, multidisciplinary, integrated, accessible and well regulated services, which should enable persons with disabilities live an independent life and participate in the economic, social and cultural life of their communities.

Another important element is research, which is essential for increasing the public's understanding of disability related issues. This however involves investment in human capacity, to develop a group of researchers specialized in the field of disability.

- **Drepturile copilului – 365²²**

The rights of the child, consecrated and guaranteed by international and domestic regulations, may be generally grouped into *rights of protection* against any forms of physical or emotional abuse, *rights of development*, closely related to the necessary services, such as education and healthcare, and all children's access to these rights, and *rights of participation and consultation* in relation to the decisions affecting them.

Romania, in its capacity as a party to the United Nations Convention on the Rights of the Child and its Protocols as well as a party to the regional treaties in the field, took significant efforts to harmonized the domestic legislation with the principles and the norms assumed through its international commitments.

Once the amendments to Law No. 272/2004 on the promotion and the protection of the rights of the child were adopted, the principle of the best interests of the child has become significantly more visible in the national legislation. Thus, the entire legislative package adopted by Parliament of Romania, as well as the strategies and the measures for the application of these regulations, fully cover these rights.

The volume is based on a whole series of publications issued by the Romanian Institute for Human Rights including such volumes as

²² Rights of the child – 365

“Drepturile copilului. Drepturile mele”²³, “Drepturile copilului”²⁴, “Principalele instrumente internaționale privind drepturile omului la care România este parte”²⁵, etc., achieved with the contribution of the Institute’s researchers.

- **Promovarea și protecția drepturilor omului de către administrația publică**²⁶

The study attempts to identify and point out the levers and the mechanisms for the promotion and the protection of human rights at the level of the public authorities, while at the same time find solutions to stop the latter violate these rights.

Starting from the most important documents regulating human rights at international and at European level, as well as the organizations that promoted them, the study analyzes such concepts as good governing and good governance, the role of the legislative power in terms of the actions it takes to promote and to protect human rights at national level in its relationship with the public administration authorities. The study also makes an analysis of the entire set of institutions and authorities that achieve justice in Romania, with emphasis on the powers each of them has as well as the vulnerability of the judiciary system in face of corruption.

As far as the role of the executive and of the public administration authorities is concerned, a significant role for the protection of the citizens’ rights is that of certain authorities or bodies established at central level, with coordinating and controlling, including jurisdictional powers, independent from the government and even from the head of the State.

- **Administrația parlamentară. Drepturile și obligațiile funcționarilor publici parlamentari**²⁷

The research deals with aspects related to the human resources of this type of administration, the analysis being made in terms of

²³ Rights of the child. My rights

²⁴ Rights of the child

²⁵ Main international human rights instruments where Romania is a party

²⁶ Promotion and protection of human rights by the public administration

²⁷ Parliamentary administration. Rights of duties of parliamentary public servants

parliamentary public servants, the rights, the duties and the responsibility they have following harmonization of our legislation with the European aquis and also, necessarily, in terms of observing human rights in the field.

The study analyzes the status of the parliamentary public servant as compared to similar regulations in European countries with parliamentary tradition and to the statutory regulations related to a new category of servants at the level of the European Union. Adoption of a special status should be accompanied by a guarantee for its application, as well as the observance of parliamentary autonomy. At the same time, the independency status and the specificity of parliamentary activity should not limit the parliamentary public servant in the exercise of his/her powers and thus adopt a bureaucratic model in the fulfilment of his/her duties.

The volume also includes general aspects related to the parliamentary administration with emphasis on both the political leading structure and the administrative hierarchic one, pointing out the connection between the public administration and the democracy of the state governed by the rule of law as well as the role and the functions of political parties in a state governed by the rule of law.

- **Ministerul Public. Organizare, administrare și relația cu societatea civilă**²⁸

The study analyzes the importance and the role of the Public Ministry in promoting and guaranteeing the observance of the citizens’ fundamental rights and freedoms in a democratic society, in a State governed by the rule of law. It identifies and analyzes the relevant normative framework that defines the role of this institution, identifies the evolution of the concept of civil society along history, analyzes the citizen’s rights in the relationship with the Public Ministry and shows the role of the civil society in protecting and guaranteeing these rights.

The volume includes a number of recommendations regarding the organization and the administration of the Public Ministry in Romania, in terms of guaranteeing the fundamental rights and freedoms. In this

²⁸ The Public Ministry. Organization, administration and the relationship with the civil society

respect, it identifies and analyzes the most relevant vulnerabilities found at the level of the Public Ministry institution, such as the authority of the Ministry of Justice upon the Public Ministry, the pressure exerted upon prosecutors, the access to various positions, professional training, the corruption phenomenon, the system of the prosecutor's protection against the citizens' reprisals, etc.

Reports

- The Institute's Annual Report for the year

2013 (in Romanian);

- The Institute's Annual Report for the year 2013 (in English);

- Report on the evolution of the human rights legislation in the European Union and in Romania –2014;

- Report on national human rights institutions – The Francophone Association of National Human Rights Institutions;

- Report – Applicable religious rules according to the law of State in Romania;

- Report – Migration and Law.

V. THE CENTRE OF DOCUMENTATION

According to its mandate, the Romanian Institute for Human Rights is tasked to maintain and run a documentation centre. By means of its library, the Centre makes available to all users documentation in such fields as law, human rights, international conventions and covenants, legal texts, studies, bibliographic publications and references, as well as volumes dealing with topics from various related fields.

The library has a book collection structured in over 251 research fields. The Romanian Institute for Human Rights was the beneficiary of a large number of publications in the form of donations from international organizations, higher education institutions, NGOs as well as institutions having similar preoccupations as the RIHR.

As part of its information and documentation activity, the RIHR paid special attention to partnerships and collaborations with national and specialized institutions from other countries, or belonging to international organizations in the field such as: the European Union Agency for Fundamental Rights (FRA), the Alexandrina Library – Alexandria, Egypt, the Library of the Swiss Institute of Comparative Law – Lausanne, Switzerland, the European Law Institute, the University of Leicester Library, Great Britain, the Library of the International Institute of Law of French Expression and Inspiration, the International Academy of Comparative Law (IACL), the Library of the Faculty of Law of the University of Strasbourg, France, the Library of the Catholic university of Louvain, Belgium, the

Library of the University of Potsdam, Germany, the Library of the University of Padua, Italy, the Library of the University of Luxemburg, the Library of the University of European Studies in the Moldova Republic, the Library of the Norwegian Centre for Human Rights, the Human Rights Centre in Finland, the Parliamentary Ombudsman of Finland.

Partnerships consisting of exchanges of publications and correspondence were also initiated with the Library of Congress in Washington DC, USA, the National Library of the Czech Republic, the National Library of Madrid, Spain, and the National Library of Vienna, Austria.

Equally important, the Institute's Documentation Centre keeps permanent contact with the county libraries in our country to which it sends alongside with the quarterly "Drepturile Omului" the most recent publications issued by the Institute.

The RIHR's publications have also been requested by the ministries having powers and preoccupations in the field of human rights, prefect's offices, local councils, teachers' training centres, courts of appeal, courts, tribunals, the General Parquet. The Documentation Centre readily answered to all these requests.

Constantly preoccupied to provide information and documentation about the Institute's and its partners' scientific activity, the Documentation Centre sent free of charge the publications issued in the year 2014 to all national applicants: the Central University

Library, the National Library of Romania, the Metropolitan Library, the Academy of Romania, the Senate of Romania, the Chamber of Deputies, the Constitutional Court, the Superior Council of Magistracy, the High Court of Cassation and Justice, the Legislative Council, the Government of Romania, the Legal Research Institute of the Romanian Academy, the National Institute of Magistracy, the National School of Clerks, the National Institute for the Training of Lawyers, the National Council of SANITAS Federation, the Ministry of Labour, Family, Social Protection and Elderly, the “Dimitrie Cantemir” Ecological University, the National School of Political and Administrative Studies, the “Ovidiu” University, the “Alexandru Ioan Cuza” University, the UNESCO Chair for Human Rights, Democracy, Peace and Tolerance of the North University of Baia Mare, etc.

There also were international organizations and institutions who were interested in receiving and did receive free of charge the Institute’s publications issued in 2013 and 2014: UNDP, UNESCO, UNICEF, UNCHR, the Council of Europe, the European Court of Human Rights, the European Social Charter Secretariat, the European Court of Justice, the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights in Geneva, the International Academy of Comparative Law, the Centre for International and European Studies, the European Union Agency for Fundamental Rights, the Parliamentary Ombudsman of Finland, the Human Rights Centre in Finland, the European Law Institute, the International Institute of Law of French Expression and Inspiration.

Throughout the year 2014, the RIHR Documentation Centre was attended by a large number of readers (1700), scientific researchers, teachers, magistrates, lawyers, candidates for a Doctor’s Degree, students, representatives of the civil society in Romania and from abroad who were interested in the scientific literature in the field of human rights or related fields. The number of readers has been considerably increasing from one year to another, while the collection of books was enriched by acquisition of a number of publications that assist the comparative study of several disciplines in terms of human rights.

The Institute webpage, established in 2007²⁹, hosts a virtual library that includes most of the publications issued by the RIHR. The website has so far been accessed by approximately 3.5 million visitors and offers information about the Institute’s activity and also, in terms of jurisprudence, about cases involving Romania brought before the European Court of Human Rights.

Public relations

The entire activity of the Romanian Institute for Human Rights reflects the professionalism with which the Institute commits itself to the promotion and the respect of human rights. The Institute contributes to the protection and the observance of human rights and to deeper awareness about these at national, regional and international level through all its work of disseminating information, through all its activity, by means of debates and roundtables, conferences and symposia organized in collaboration with national institutions and the civil society.

At the same time, the RIHR was contacted throughout the year 2014 by large categories of persons, citizens from all over the country who addressed the Institute with numerous problems claiming violation of their rights, asking for clarifications or advice for resolution, either by means of the complaint filing mechanism, or applying for advisory opinion by telephone regarding the procedure of filing formal complaints or petitions to authorities to inform them about the violation of their rights. Throughout the year 2014, the RIHR took efforts to clarify and advise for the correct resolution of numerous such applications for legal advisory opinion, written statements, complaints, telephone calls.

The most frequent issues were violations of the right to property, refusal to execute a possession order for certain pieces of land, non-execution of judicial orders, complaints regarding pollution of the environment or violation of the norms related to the right to a healthy environment, violations of the labour legislation, complaints by natural persons regarding the progress of a trial or violation of the reasonable time constraints. There also were complaints referring to the execution of

²⁹ www.irdo.ro

sentence in penitentiaries, petitions related to the violation of the equality of opportunities principle, the violation of the rights of persons belonging to national minorities or religious denominations; complaints related to the incapacity of competent authorities to pay partially or totally certain financial rights derived from the social protection legislation (the financial assistance for various disadvantaged categories, recalculation of the pension, the children's allowance, etc.).

Both persons who came in person to the Institute's headquarters and those who contacted the Institute by phone received advisory opinions and guidance. Those who requested documentation were provided with the legal texts in effect and pertaining to the case. In approximately 70% of the cases registered by means of written petitions we were able to assist the petitioners guiding them to the competent body or making a recommendation regarding the institution to which he/she should apply. Most petitions were sent over to the institutions and the bodies authorized to solve the respective problem or application, including: the Ministry of Justice, the National Authority for Property Restitution, the Superior Council of Magistracy, the Advocate of the People, the Ministry of Labour, Family, Social Protection and Elderly, the Public Ministry, prefect's offices, local councils, mayor's offices, penitentiary directorates.

Expertise in human rights issues, the activity deeply committed to the protection and the observance of human rights, the fruitful collaboration with national and international institutions contributed to the increasing prestige of the RIHR among its beneficiaries and the similar institutions in Romania and from

abroad.

As a result, many domestic and international bodies expressed their wish that the Romanian Institute for Human Rights, through its representatives, should be represented in their working structures or the managing structures. Here are a few examples: the RIHR is member of the UNESCO National Commission of Bioethics; member of the National Steering Committee of the United Nations Decade of Education for Sustainable Development.

At the same time, the Romanian Institute for Human Rights continued its activity in the framework of various international structures. As an international recognition of the efforts taken by the RIHR for the promotion of human rights, the latter or its representatives have been elected in various structures of such international bodies as: the European Network of National Human Rights Institutions (ENNHRI); member of the francophone Network of National Human Rights Institutions; member of the Steering Committee of the International Institute of Law of French Expression and Inspiration (IDEF); member of the International Union of Family Organizations; RIHR researchers are members of the working groups of the ENNHRI and some of them were designated experts with UNESCO, OSCE, the Council of Europe and the European Union, participating in this capacity as rapporteurs or section moderators in the framework of events devoted to human rights; as far as the human rights education activity performed by the Romanian Institute for Human Rights is concerned, an international recognition is the fact that, in time, the Institute was given several international awards.

SELF-MANAGED ACTIVITIES AND EVENTS ORGANIZED IN COLLABORATION

Conference on “The right to citizenship in Romania: historical overview. Practice. Legislation and ethics”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Association for the United Nations and the UNESCO Chair for Human Rights, Democracy, Peace and Tolerance (8 January 2014)

Conference on “Science and codification of human rights”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the UNESCO Chair for Human Rights, Democracy, Peace and Tolerance, the Romanian Association for the United Nations and the Romanian Association for Personal Freedom and Human Dignity (10-12 January 2014)

Conference on “Opportunities and obstacles against reconciling work and family life, organized in the framework of the campaign devoted to the Year of Reconciling Work and Family Life in Europe by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Association for the Promotion of Family Rights – Family Forum and the Romanian Association for the United Nations (16-17 January 2014)

Seminar on “The International Holocaust Remembrance Day”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Ecological University of Bucharest, the UNESCO Chair for Human Rights, Democracy, Peace and Tolerance and the Romanian Association for the United Nations (27 January 2014)

Debate on the provisions of Government Ordinance 1/2014 on the social integration of foreigners who obtained a form of protection or the right to reside in Romania, as well as citizens of Member States of the European Union and the European Economic Area, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Association for the United Nations, the “Clubul de la Cheia” Association, the Romanian Association for Personal Freedom and Human Dignity and the Romanian Association for Women’s Rights (29 January 2014)

Training course on “Education for human rights and the rights of the child”, organized for teachers and auxiliary teaching staff in pre-university educational units by the Teachers’ Training Centre of Bucharest in partnership with the Ministry of Education and Scientific Research and the Romanian Institute for Human Rights (31 January 2014)

Conference on “European mechanisms for the protection of human rights”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in partnership with Ecological University of Bucharest – Faculty of Law, and the National School of Political and Administrative Studies – Faculty of Public Administration (11 February 2014)

Conference on “Social justice and the economic crisis”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Association for the United Nations, the Romanian Association for Women’s Rights and the Association for the Promotion of Family Rights – Family Forum on occasion of the World Day of Social Justice (19 February 2014)

Seminar on “Local Languages for Global Citizenship: Spotlight on Science” – the topic selected by UNESCO for celebration of the International Mother Language Day, organized by the Romanian Institute for Human Rights, the UNESCO Chair for Human Rights, Democracy, Peace and Tolerance, the National School of Political and Administrative Studies and the Romanian Association for the United Nations (21 February 2014)

Poetry recital and dissemination of informative flyers in the “Unirea” Subway Station, on occasion of the International Mother Language Day, organized by the National Commission of Romania for UNESCO, the Romanian Institute for Human Rights and “Family Forum” Association (21 February 2014)

Show entitled “Word and Soul”, organized at “George Enescu” Youth Culture House of Reghin by the National Commission of Romania for UNESCO in partnership with the

Romanian Institute for Human Rights, the Mayor's Office of Reghin, the Mureş County School Inspectorate, Library "Petru Maior", the Eureka Foreign Languages Centre, "Alexandru Ceuşianu" Gymnasium School, Voinicel Kindergarten, ASP-net, Sol Mentis Association and "Family Forum" Association on occasion of the International Mother Language Day (24 February 2014)

Training course on "Non-discrimination and equality of opportunities", organized by the Romanian Institute for Human Rights in partnership with the National School of Political and Administrative Studies – Faculty of Public Administration (27 February 2014)

National Project on "The Tolerance March Trinket – Exhibition of March Trinkets and a presentation of spring customs and traditions", achieved by the National Commission of Romania for UNESCO in partnership with the Romanian Institute for Human Rights, ASP-net, Sol Mentis Association, and "Family Forum" Association (28 February 2014)

Debate on "Objectives of Reconciling Work and Family Life", organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with "Ovidius" University of Constanţa in the framework of the events devoted to the International Year of Family and the 20th anniversary of the Romanian Family Day (5-6 March 2014)

Conference on "Women's rights and gender equality", organized on occasion of the International Women's Day by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Association for the United Nations, the UNESCO Chair for Human Rights, Democracy, Peace and Tolerance, the Romanian Association for Women's Rights and the "Clubul de la Cheia" Association (10 March 2014)

Debate on the latest Report elaborated by the European Union Agency for Fundamental Rights on "Violence against women in the European Union", organized by the Romanian Institute for Human Rights in partnership with the Romanian Association for the United Nations, the UNESCO Chair for Human Rights, Democracy, Peace and Tolerance, the National School of Political and Administrative Studies, the Association for the Promotion of Family Rights "Family Forum" and the Romanian

Independent League for the Rights of the Child and the Young (12 March 2014)

Seminar on "Pain has no colour", organized by Foundation Adolescenţa and the Romanian Institute for Human Rights in partnership with National College "Mihai Viteazu" of Ploieşti in the framework of the events devoted to the European Action Week Against Racism (17 March 2014)

Roundtable on "Say NO to racism", organized by the Romanian Institute for Human Rights in partnership with the Romanian Association for the United Nations, IDEF, the "Victor Dan Zlătescu" Club of Cheia Association and the UNESCO Chair for Human Rights, Democracy, Peace and Tolerance of the North University of Baia Mare on occasion of the International Day for the Elimination of Racial Discrimination (21 March 2014)

Roundtable on "Rights and a high quality life for persons with the Down Syndrome", organized by the Romanian Institute for Human Rights on occasion of the World Down Syndrome Day", with the participation of representatives of the civil society, the Ministry of Labour, Family, Social Protection and Elderly, members of university teaching staff, researchers, candidates for Doctor's or a Master's Degree (21 March 2014)

Roundtable on "Clean water for a healthy world!", organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Association for the Human Rights to a Healthy Environment, the Romanian Association for the United Nations and the "Victor Dan Zlătescu" Club of Cheia Association on occasion of the World Water Day (22 March 2014)

Debate on "United in diversity", organized by Foundation Adolescenţa and the Romanian Institute for Human Rights in partnership with School "I. A. Bassarabescu", "I. L. Caragiale" National College and "Spiru Haret" National College of Ploieşti devoted to the International Day for the Elimination of Racial Discrimination (24 March 2014)

Essays and drawings contest on "We fit together", organized by Foundation Adolescenţa and the Prahova Teachers' Training Centre in collaboration with the Romanian Institute for Human Rights (28 March 2014)

Symposium on "10 years since Romania

acceded the North Atlantic Treaty. Realities and prospects”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Association for the United Nations (28 March 2014)

Training course on “Institutions and legal instruments characteristic of the field of migration and asylum”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in partnership with the National School of Political and Administrative Studies, the UNESCO Chair for Human Rights, Democracy, Peace and Tolerance of the North University of Baia Mare and Ecological University of Bucharest (30 March 2014)

Presentation of the Institute’s Annual Report for the year 2013 in the framework of the RIHR General Council Meeting (31 March 2014)

Debate on “Rights of the child in Romania”, organized by the Sub-Commission on Equality of Treatment and Non-Discrimination, the Sub-Commission on Monitoring Observance of the Rights of Persons Deprived of Liberty and the Romanian Institute for Human Rights on occasion of the World Autism Awareness Day (2 April 2014)

Seminar on “Awareness about autism”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in partnership with the UNESCO Chair for Human Rights, Democracy, Peace and Tolerance of the North University of Baia Mare and the Romanian Association for the United Nations on occasion of the World Autism Awareness Day (2 April 2014)

Conference on “The rights protection system instituted by the European Convention – 20 years since Romania ratified the European Convention on the Defence of Human Rights and Fundamental Freedoms (20 June 1994). Execution of the decisions pronounced by the Court of Strasbourg in the cases versus Romania”, organized by the Chamber of Deputies Judicial, Discipline and Immunities Commission, the Chamber of Deputies Sub-commission monitoring the European Court’s decisions pronounced against Romania and the Romanian Institute for Human Rights (3 April 2014)

Debate on “Small entities, great danger – vector-borne diseases”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in partnership with Centre InfoEuropa and the

Romanian Association for the United Nations on occasion of the World Health Day 7 April 2014)

Roundtable on “Roma ethnics and the right to social integration”, organized by the Romanian Institute for Human Rights on occasion of the International Roma Day (8 April 2014)

National phase of the National Olympics on human sciences, organized in Timișoara by the Ministry of Education and Scientific Research in partnership with the Romanian Institute for Human Rights (7-11 April 2014)

Award handing festivity of the “My first book” contest on this year’s topic – “A book with personality”, organized by the National Commission of Romania for UNESCO in partnership with the Romanian Institute for Human Rights, ASP-net, Sol Mentis Association and “Family Forum” Association at the Golești Museum Complex, as part of the NCR UNESCO Programme “Great Romanian families – the Goleșcus in history” (15 April 2014)

Debate on the new amendments to the medical-psychosocial criteria for inclusion in a handicap category proposed by the Ministry of Labour, Family, Social Protection and Elderly and the Ministry of Health (25 April 2014)

Roundtable on “The European Union Report on the problems of international married couples in the European Union”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the UNESCO Chair for Human Rights, Democracy, Peace and Tolerance, the National School of Political and Administrative Studies, the Romanian Association for Personal Freedom and Human Dignity, the Romanian Association for Women’s Rights and the Romanian Association for the United Nations (28 April 2014)

Debate on “European Commission’s 4th Annual Report on the implementation of the Charter of Fundamental Rights of the European Union”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the UNESCO Chair for Human Rights, Democracy, Peace and Tolerance, the National School of Political and Administrative Studies, the Romanian Association for Personal Freedom and Human Dignity and the Romanian Association for the United Nations (28 April

2014)

Roundtable on “Europe, realities and prospects, 10 years after the greatest enlargement in the history of the European Union”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Association for the United Nations, the UNESCO Chair for Human Rights, Democracy, Peace and Tolerance, the National School of Political and Administrative Studies, “Clubul de la Cheia” Association, and “Family Forum” Association (29 April 2014)

Award handing festivity for the art contest on “My family is the nicest”, organized in the framework of the cycle of events devoted to the International Year of the Family by the National Commission of Romania for UNESCO in partnership with the Romanian Institute for Human Rights, ASP-net, Sol Mentis Association and “Family Forum” Association (5 May 2014)

Conference on “Freedom of the press for a better future”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the UNESCO Chair for Human Rights, Democracy, Peace and Tolerance on occasion of World Press Freedom Day (5 May 2014)

Debate on “Rights of persons with disabilities – what’s new after the amendments to Law No.55/2014 on protection and promotion of the rights of persons with disabilities”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Association for the United Nations (12 May 2014)

Conference on “Healthy families – the pillars of a healthy society” in the framework of the events devoted to the International Year of Family and the 20th anniversary of the institution of this day by the United Nations, organized by the the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Association for the United Nations, the “Clubul de la Cheia” Association and the Association for the Promotion of Family Rights “Family Forum” (14 May 2014)

Seminar on the Advocate’s of the People Report on juvenile delinquency in Romania, organized in collaboration with the Commission on Human Rights, Cults and National Minorities Issues in the Chamber of Deputies and the Romanian Institute for Human Rights (14 May 2014)

Roundtable on “Reconciling work and family life”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Association for the United Nations and the “Clubul de la Cheia” Association in the framework of the events devoted to the 20th anniversary of the International Day of Families and the Romanian Family Day (15 May 2014)

3rd edition of the international conference on “Efficiency of legal norms. Challenges of the new decade”, organized by Christian University “Dimitrie Cantemir” of Cluj-Napoca – Faculty of Law in partnership with the Social and Humanist Research Department of History Institute “George Barițiu” of Cluj-Napoca, a Department of the Academy of Romania, the Romanian Institute for Human Rights, the Romanian Association of Penal Sciences, the Institute of Administrative Sciences in the Moldova Republic, the Intellectual Property Rights Scientific Association and the Romanian Society of Authors and Publishers of Scientific Works (15-17 May 2014)

Conference on “the 21st century family – strengths and weaknesses”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Association for the United Nations, the Romanian Association for Personal Freedom and Human Dignity, the Romanian Association for Women’s Rights, the “Clubul de la Cheia” Association and the “Family Forum” Association (16 May 2014)

Award handing festivity for the event “Letter to my parents”, organized by the National Commission of Romania for UNESCO in partnership with the Romanian Institute for Human Rights, ASP-net, Sol Mentis Association and “Family Forum” Association in the framework of the CNR UNESCO Programme (22 May 2014)

Debate on “Protection and promotion of the rights of the child in today’s legislation”, organized on occasion of the International Children’s Day by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Association for the United Nations and the “Clubul de la Cheia” Association (26-27 May 2014)

Debate on “Rights of the child in the national legislation”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Independent League for the

Rights of the Child and the Young and Family Forum (27-29 May 2014)

Symposium on “Green economy”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Association for the Human Rights to a Healthy Environment and the Romanian Association for the United Nations on occasion of the World Environment Day (5 June 2014)

Symposium on “Romania after 20 years since Romania’s accession to the European Convention on the Defence of Human Rights and Fundamental Freedoms”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Association for the United Nations and the “Clubul de la Cheia” Association (11 June 2014)

Debate on the European Commission’s 4th Report Against Racism and Intolerance on Romania, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Association for the United Nations, the Romanian Association for Personal Freedom and Human Dignity, the Romanian Association for Women’s Rights and the “Clubul de la Cheia” Association (18 June 2014)

Roundtable on “Promotion and protection of refugees’ rights”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Association for the United Nations and the Romanian Association for Personal Freedom and Human Dignity on occasion of the World Refugee Day (20 June 2014)

Symposium on “Evolution of the economic, social and cultural rights after 15 years since ratification of the European Social Charter revised”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Association for Personal Freedom and Human Dignity, the “Clubul de la Cheia” Association and the “Family Forum” Association (1 July 2014)

Conference on “Investing in youth”, a topic selected by the United Nations Organization to celebrate the World Population Day and 40 years since proclamation of the World Population Year and the World Population Conference that took place in August 1974 in Bucharest, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Association for the United Nations,

the “Family Forum” Association, the Romanian Independent League for the Rights of the Child and the Young and the Romanian Association for Personal Freedom and Human Dignity (11 July 2014)

Roundtable on “60 years since the Convention relating to the Status of Refugees came into effect”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Association for the United Nations and the “Clubul de la Cheia” Association (28 July 2014)

National phase of the “Democracy and Tolerance” Contest, organized by the Ministry of Education and Scientific Research in partnership with the Romanian Institute for Human Rights, the Bihor County School Inspectorate with the participation of the Mayor’s Office of Oradea (28-31 July 2014)

Debate on the Bill for amending and supplementing Law No. 122/2006 on asylum in Romania launched for public debate by the Ministry of Internal Affairs, organized by the Romanian Institute for Human Rights (6 August 2014)

Debate on “The right to health and the citizens’ access to medical care as well as the rights of persons with disabilities”, organized by the Romanian Institute for Human Rights under the coordination of the Neamț County Hospital (12-14 August 2014)

Roundtable organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Association for the United Nations, the “Clubul de la Cheia” Association, the “Family Forum” Association and the Romanian Association for Personal Freedom and Human Dignity on occasion of the entry into force of the Convention of Istanbul – Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence (18 August 2014)

20th edition of the International University of Human Rights on “Developing new methods and means for the promotion and the protection of human rights”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Association for the United Nations, the UNESCO Chair for Human Rights, Democracy, Peace and Tolerance and the “Victor Dan Zlătescu” Club of Cheia Association with the participation of members

of IACL, ELI and IDEF (23-28 August 2014)

Debate on “Different but equal”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Association for the United Nations on occasion of Non-Discrimination Day celebrated in Romania on 31 August since the year 2000 (1 September 2014)

Symposium on “Literacy and sustainable development”, a topic selected for this year by the United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization to mark the International Literacy Day, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Association for Personal Freedom and Human Dignity and the Romanian Independent League for the Rights of the Child and the Young (6 September 2014)

Conference on “Engaging young people on democracy”, a topic proposed by the United Nations Organization for the International Day of Democracy, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Independent League for the Rights of the Child and the Young and the Romanian Association for the United Nations (15 September 2014)

Meeting with the Advocate of the People on “Prevention of torture and other cruel, inhuman or degrading punishment or treatment”, organized by the Advocate of the People institution and the Romanian Institute for Human Rights (18 September 2014)

Meeting on “Trafficking in persons and forced prostitution in Europe”, organized by the Commission on Human Rights, Cults and National Minorities Issues in the Chamber of Deputies with the participation of a delegation of the Commission for Human Rights and Humanitarian Aid in the Bundestag, moderated by Mr. Michael Brand, President of the Commission, members of the Commission on Human Rights and Minorities Issues in the Senate and members of the Romanian Institute for Human Rights (18 September 2014)

Roundtable on “Issues related to religious freedom and education for tolerance and respect for fellow people”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Association for the United Nations, the “Clubul de la Cheia” Association and the Romanian Association for Personal

Freedom and Human Dignity (19-20 September 2014)

Roundtable on “Celebrate the European Day of Languages with us”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Association for the United Nations and the “Clubul de la Cheia” Association on occasion of the European Day of Languages (24 September 2014)

Conference on “Abilities do count”, organized in the framework of Project “Abilities do count – Implementation of the International Classification of Functioning, Disability and Health in the social inclusion services for persons using wheelchairs in Romania”, organized by Foundation Motivation Romania in partnership with Swiss Paraplegic Research form Switzerland with the participation of experts from the Ministry of Health, the Ministry of Labour, Family, Social Protection and Elderly, the National Authority for the Protection of Children’s Rights and Adoption, the National Institute of Medical Assessment and Work Capacity Recovery, the Romanian Institute for Human Rights, non-governmental organizations with activities in the field, specialists in the field of disability and rehabilitation as well as persons with disabilities (24-25 September 2014)

Debate on the Bill for amending Government Decision No. 1007/2010 on approving the Programmes of national interest for protection of the family and the rights of the child for the years 2010-2012, launched for public debate by the Ministry of Labour, Family, Social Protection and Elderly, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Association for Women’s Rights, the Romanian Association for Personal Freedom and Human Dignity and the “Clubul de la Cheia” Association (26 September 2014)

Conference on “The right to information – a citizens’ right”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Association for the United Nations and the “Clubul de la Cheia” Association on occasion of the International Right To Know Day (29 September 2014)

Roundtable on “Children’s rights to play and to recreational activities”, a topic that is the title of the resolution initiated by Romania and

adopted on 25 September this year by the Human Rights Council of the United Nations Organization, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Independent League for the Rights of the Child and the Young, the Romanian Association for Women's Rights and the Romanian Association for Personal Freedom and Human Dignity (30 September 2014)

Roundtable on "The fundamental right of elderly persons to medical and social protection", organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Association for the United Nations, the Romanian Association for the Rights of Older Persons, the Romanian Association for Personal Freedom and Human Dignity, the Romanian Association for Women's Rights and the Romanian Independent League for the Rights of the Child and the Young on occasion of the International Day of Older Persons (1 October 2014)

Symposium on "Education – an instrument for the promotion of a culture of non-violence", organized on occasion of the International Day of Non-Violence by the Romanian Institute for Human Rights, the UNESCO Chair for Human Rights, Democracy, Peace and Tolerance and the Romanian Independent League for the Human Rights to Culture and Health (2 October 2014)

Roundtable on "Living with Schizophrenia", this year's theme for the World Mental Health Day, organized by the Romanian Institute for Human Rights in partnership with the Romanian Association for the United Nations, the Romanian Association for Personal Freedom and Human Dignity, the Romanian Association for the Rights of Older Persons and the Romanian Association for Women's Rights (10 October 2014)

Debate on "Let's work together to defeat poverty", organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Association for the United Nations and the "Victor Dan Zlătescu" Club of Cheia Association on occasion of the International Day for the Eradication of Poverty (17 October 2014)

Symposium on "Green Cities", this year's theme proposed by the United Nations Organization for the United Nations Day,

organized by the Romanian Institute for Human Rights in partnership with the Romanian Association for the United Nations (21 October 2014)

Symposium on "the United Nations Day", organized by the Faculty of Law or "Dimitrie Cantemir" Christian University of Cluj-Napoca in partnership with the Romanian Institute for Human Rights and the Romanian Association for the United Nations (25 October 2014)

Training course on "The United Nations Week", organized by the Romanian Institute for Human Rights at "Constantin Angelescu" Gymnasium School of Constanța (27 October 2014)

Inauguration of the national exhibition of didactic creativeness on the 7th edition of the National Contest on Didactic Creativeness and A Culture of Peace in the pre-university educational system, organized by the Ministry of Education and Scientific Research in partnership with the Romanian Institute for Human Rights and the Cluj County Teachers' Training Centre (31 October 2014)

Conference on "Hatred – a dangerous threatening to democracy and peace", organized on occasion of the International Day Against Fascism and Anti-Semitism by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the UNESCO Chair for Human Rights, Democracy, Peace and Tolerance and the National School of Political and Administrative Studies (10 November 2014)

Training course on "Education for human rights and the rights of the child", organized by the Romanian Institute for Human Rights in partnership with the Teachers' Training Centre of Bucharest (17 November 2014)

Roundtable on "25 years since adoption of the United Nations Convention on the Rights of the Child, organized by the Romanian Institute for Human Rights in partnership with the Association for the Promotion of Family Rights – "Family Forum", the Romanian Independent League for the Rights of the Child and the Young and the Romanian Association for Personal Freedom and Human Dignity (20 November 2014)

First international Conference on "Law and Administrative Justice from an Interdisciplinary Perspective", organized by the National School of Political and Administrative Studies in

partnership with University Sakarya of Turkey, Faculty of Economic and Administrative Sciences, in collaboration with the Romanian Institute for Human Rights (20-22 November 2014)

Debate on “Measures for combating and preventing violence against women at national and regional levels”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in the framework of the campaign on “UNiTE To End Violence Against Women”, initiated by the United Nations Secretary General, which took place on 25 November – 10 December (Human Rights Day) (24-26 November 2014)

Roundtable on “Say NO to violence against women”, organized by the Romanian Institute for Human Rights, the Romanian Association for the United Nations and the “Victor Dan Zlătescu” Club of Cheia Association (25 November 2014)

Training course on “Children’s rights and duties for dummies”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in partnership with “Marcela Peneş” Gymnasium School No. 190 and the National Commission of Romania for UNESCO (3 December 2014)

Conference on “Domestic violence and the national and the international instruments to prevent and combat it”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the UNESCO Chair for Human Rights, Democracy, Peace and Tolerance and the “Clubul de la Cheia” Association (5 December 2014)

Symposium on “National, regional and universal legislations on preventing and combating trafficking in persons”, organized by the Romanian Institute for Human Rights and the Romanian Association for the United Nations on occasion of the 60th anniversary (on 10 December) of Romania’s adherence to the Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others (8 December Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others)

Symposium on “Human Rights – 365”, organized on occasion of Human Rights Day by the Commission on Human Rights, Cults and National Minorities Issues in the Chamber of Deputies and the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the

Sub-commission monitoring the European Court’s decisions pronounced against Romania and in partnership with the Romanian Association for the United Nations (10 December 2014)

Evaluation of the papers submitted for the National Exhibition on Didactic Creativeness “EXPO 2014 – Cluj”, organized by the Ministry of Education and Scientific Research in partnership with the Romanian Institute for Human Rights and the Cluj County Teachers’ Training Centre (10 December 2014)

Debate on “Human Rights – 365 days”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Association for the United Nations and the “Victor Dan Zlătescu” Club of Cheia Association in the framework of the events devoted to the day of December 10 – Human Rights Day (10-11 December 2014)

Campaign rising awareness and informing the population about human rights entitled “Letter to pedestrians” organized on occasion of Human Rights Day by the Association for Intercultural Dialogue with the assistance of the Romanian Institute for Human Rights, the National Commission of Romania for UNESCO and the Bucharest DSU methodists achieved in several towns (Bucharest, Piteşti, Curtea de Argeş) with the participation of National College “Vlaicu Vodă” of Curtea de Argeş, National College “Zinca Golescu” of Piteşti and a large number of high schools in Bucharest coordinated by the DSU teachers, methodists and inspector of the Municipality of Bucharest School Inspectorate: National College “Mihai Viteazul”, National College “Ion Luca Caragiale”, National College “Gheorghe Lazăr”, National College “Ion Creangă”, National College “Mihai Eminescu”, National College “Octav Onicescu”, Theoretical High School “Jean Monnet”, Lauder Educational Complex, and the Sanitary Post-High School of Fundeni (10 December 2014)

Roundtable on “Promotion and protection of the rights of the Roma minority”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with “Clubul de la Cheia” Association on occasion of the National Minorities Day (10-12 December 2014)

Symposium on “Promotion and protection of human rights in the United Nations system”,

organized on occasion of the 59th anniversary of Romania accession to the United Nations Organization by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with the Romanian Association for the United Nations and the “Victor Dan Zlătescu” Club of Cheia Association (11 December 2014)

Second edition of the international conference on “The European culture of human rights. The right to happiness”, organized by Christian University “Dimitrie Cantemir” of Bucharest, the Academy of Romania, the International Institute for Human Rights and the Romanian Institute for Human Rights (11-13

December 2014)

Training course on “Education for human rights and the rights of the child”, organized by the Romanian Institute for Human Rights in collaboration with national College “Spiru Haret” (12 December 2014)

Fifth edition of the symposium on “Fundamental freedoms and human rights”, organized by Foundation “Adolescența” in partnership with the Romanian Institute for Human Rights, the Prahova County School Inspectorate and the Prahova County Teachers’ Training Centre, an event devoted to Human Rights Day (12 December 2014)

PARTICIPATION IN OTHER EVENTS

National conference on “Barriers against the professional integration and re-integration of persons with disabilities”, organized by the National Organization of Disabled People in Romania Federation in the framework of Project “Excellent – Establishing a network of centres of excellence providing rehabilitation and professional integration services for persons with disabilities, as a vulnerable group on the labour market” (16 January 2014)

Closing conference of Project ECLIPSE (European Citizenship Learning in a Programme for Secondary Education), organized by the National School of Political and Administrative Studies (17 January 2014)

Book release: “Dicționar de drepturile omului”³⁰, organized by CH Beck Publishing House in partnership with the Ministry of Foreign Affairs (23 January 2014)

Symposium on “Protection of personal data – present and future”, organized by the National Supervisory Authority For Personal Data Processing on occasion of the European Data Protection Day, a day that signifies the 33rd anniversary of the Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data (28 January 2014)

Final conference of Project EXCELENT “Excellent – Establishing a network of centres of excellence providing rehabilitation and professional integration services for persons with disabilities, as a vulnerable group on the labour market” implemented by the National Organization of Disabled People in Romania Federation in partnership with Foundation for You, the Resource and Information Centre for Social Professions, the Foundation Centre of Resources for Education and Professional Training, the Association of the Physically Disabled People of Satu Mare, the Society of Physically Disabled Persons – Bacău, R4 Consultancy and Professional Training and Centre Gaia of Professional Rehabilitation –

Portugal (29 January 2014)

International conference on “Romania and the International Court of Justice, 5 years since the decision on the maritime delimitation in the Black Sea”, organized by the Ministry of Foreign Affairs (3 February 2014)

Regional seminar on “Transposition of international human rights commitments into national realities: the contribution of national parliaments to UN Human Rights Council activity”, organized by the Chamber of Deputies and the Inter-Parliamentary Union (17-18 February 2014)

Launch of the national information and awareness raising campaign on “Young people vote – young people do count”, co-financed through the European Commission Programme “Youth in Action” and organized by the Romanian Youth Council in partnership with the Permanent Electoral Authority (18 February 2014)

High Level Legal Seminar organized by Equinet – the European network of equality bodies in collaboration with the European Commission (18-19 February 2014)

Meeting of the Working group on the strategic elements of national action plans in the implementation of the UN Guiding Principles on Business and Human Rights, organized by the United Nations Human Rights Council (20 February 2014)

Preparatory meeting of the 110th session of the Human Rights Council on the criteria and the methods to be adopted by national human rights institutions when elaborating an official point of view for the periodic reports on human rights issues submitted in the framework of the Universal Periodic Review process (27-28 February)

General Assembly of Paneurope Swiss and presentation of the 20 years Report (1-2 March 2014)

First meeting of experts regarding Programme “Children and young people at risk

³⁰ Human Rights Dictionary

and local and regional initiatives to reduce national inequalities and promote social inclusion”, financed through the European Economic Area Financial Mechanism (SEE Grants) 2009-2014, organized by the Romanian Social Development Fund in partnership with EEA Grants Iceland, Liechtenstein, Norway and the National Council for Combating Discrimination (4 March 2014)

Conference publicizing the study elaborated by the European Union Agency for Fundamental Rights on “Violence against women across the EU: Abuse at home, work, in public and online”, organized under the auspices of the President’s Office of Greece in collaboration with the General Secretariat of the Council of the European Union (5 March 2014)

Scientific dissertations session on “Characteristic features of the political regimes in contemporary Romania and human rights issues enshrined in the Constitution”, organized by Christian University “Dimitrie Cantemir” of Bucharest, the International Institute for Human Rights together with the Institute of Political Sciences and International Relations and the Institute of Juridical Research “Andrei Rădulescu” of the Academy of Romania and in partnership with “Universul Juridic” Publishing House and “Revista de Drept Public” (6 March 2014)

Homepage paying session on “Six decades of scientific research in the field of law – Tradition and perspectives in the Romanian juridical science”, organized by the Academy of Romania – Institute of Juridical Research “Acad. Andrei Rădulescu” (6 March 2014)

Annual session of scientific dissertations on “The Romanian juridical doctrine: between tradition and reforms”, organized by the Institute of Juridical Research “Acad. Andrei Rădulescu” of the Academy of Romania (7 March 2014)

National conference on “The significance of information in the political-diplomatic and the public life. The administrator of information in last century’s Romania (1914-2014)”, organized by Centre of Interdisciplinary Scientific Research “Dumitru Stăniloae” – University “Valahia” of Târgoviște, “Alexandru Ioan Cuza”

Police Academy in partnership with the Academy of Romania – National Institute for the Study of Totalitarianism, “Ovidius” University of Constanța and the Ecumenical Foundation “Pro Axe Mundi” (11 March 2014)

Conference devoted to the monitoring of the way the United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities is implemented and the elaboration of efficient reports to be submitted to the United Nations Committee, organized by the Human Rights Commission of Northern Ireland and the European Network of National Human Rights Institutions with the assistance of the United Nations High Commissioner for Human Rights (13-15 March 2014)

Conference on “Putting into execution the decisions pronounced by the European Court of Human Rights with regard to detention conditions”, organized by the National Institute of Magistracy in partnership with the Ministry of Foreign Affairs and the Council of Europe (17-18 March 2014)

Campaign entitled “Diversity gives us strength!”, organized by Foundation “Adolescența” and National College “Mihai Viteazu” of Ploiești in the framework of the European Week Against Racism (17-25 March 2014)

Francophone Community Gala Evening, organized at the Romanian Athenaeum by the Ministry of Foreign Affairs and the Chamber of Deputies in collaboration with the Ministry of Culture and the Group of Francophone Embassies, Delegations and Institutions in Romania (GADIF) on occasion of the International Francophonie Day (20 March 2014)

International conference on “25 years later: Building an efficient public administration – Best practices and challenges”, organized by the Polish Institute in Bucharest, the British Embassy in Bucharest and the National School of Political and Administrative Studies, Faculty of Public Administration (20 March 2014)

International conference on “The new penal legislation – an important stage in the development of the Romanian law”, organized by the Institute of Juridical Research “Acad.

Andrei Rădulescu” of the Academy of Romania in partnership with the Romanian Association of Penal Sciences, the Union of Jurists of Romania, and “Dreptul” Magazine (21 March 2014)

Forum on topics: “Water and energy, weather and climate – involvement of the youth for a sustainable future” and “Romania’s forests, whereto?”, organized on occasion of the celebration of the International Day of Forests (21 March), the World Water Day (22 March) and the World Meteorological Day (23 March) by the Academy of Agricultural and Forestry Sciences “Gheorghe Ionescu-Sisești”, the Ecological Initiative and Sustainable Development Group Foundation, and the National Administration for Meteorology (21 March 2014)

Regional Conference for Europe of the Parliamentary Assembly of the Francophonie (PAF), organized by Parliament of Romania – Chamber of Deputies, with the participation of the parliamentary delegations of European States, in collaboration with PAF (21-24 March 2014)

Conference on “The European identity facing the economic crisis test”, organized by the National School of Political and Administrative Studies, Faculty of Public Administration with the participation of Her Excellency Mrs. Kalliopi Avraam, Ambassador of the Republic of Cyprus in Romania (24 March 2014)

Debate on the Bill regarding babysitting organized in the framework of the common session of the Sub-Commission on Equality of Treatment and Non-Discrimination of the Commission on Human Rights, Cults and National Minorities Issues in the Chamber of Deputies and the Sub-Commission on Child Protection of the Commission for Labour and Social Protection in the Chamber of Deputies (31 March 2014)

Conference on “European identities. Literature and imagination”, organized by the Faculty of Public Administration, National School of Political and Administrative Studies in the framework of Project “Dialogues about European identities” (1 April 2014)

Meeting with Mr. Nils Muižnieks, Human

Rights Commissioner of the Council of Europe, on the status of persons with disabilities, child protection and the status of Roma persons, organized by the Commission on Human Rights, Cults and National Minorities Issues in the Chamber of Deputies (2 April 2014)

Debate by the Commission on Human Rights, Cults and National Minorities Issues in the Chamber of Deputies on adoption of the Bill regarding approval of Government Ordinance No. 1/2014 for amending and supplementing Law No. 122/2006 on asylum in Romania and Government Ordinance No. 44/2004 on the social integration of foreigners who obtained a form of protection or the right to reside in Romania as well as the citizens of the Member States (2 April 2014)

Annual session of scientific dissertations on “Impact of the new Codes upon the Romanian juridical life”, organized by the Faculty of Law and Administrative Sciences of the Ecological University of Bucharest on occasion of its 24th anniversary (3 April 2014)

Colloquium on “Management of bank crises. Insolvency and bankruptcy of crediting institutions”, organized by the European Association for Banking and Financial Law – Romania (3-5 April 2014)

Conference on “Minorities and the European identity. The Macedonian Romanians”, organized by the National School of Political and Administrative Studies, Faculty of Public Administration (7 April 2014)

Workshop on “Eurocepticism and Euro populism in the context of the European Parliament elections”, organized by the National School of Political and Administrative Studies (9-11 April 2014)

Conference on “Issues related to the application of the new Criminal and Civil Codes”, Section I on “The Criminal Code and the Criminal Procedure Code. Difficulties of interpretation and application”, organized by Parliament of Romania, Commission for Legal Matters, Discipline and Immunities and the Commission on Legal Affairs, Appointments, Discipline, Immunities and Validations, the Ministry of Justice, the Association of Romanian Magistrates, FACIAS, the Romanian

National Union of Bar Associations and the Union of Jurists of Romania (14-15 April 2014)

Conference on “Modifications entered by the new Criminal Code and the new Criminal Procedure Code. Comparative law aspects”, organized by the Ministry of Justice in partnership with the Dutch Ministry of Foreign Affairs (15-16 April 2014)

Roundtable on “Insertion of university graduates – a criterion of educational performance”, organized by the National School of Political and Administrative Studies (17 April 2014)

Session of scientific dissertations on “Jurisprudence of the Constitutional Court in the field of human rights”, organized by Christian University “Dimitrie Cantemir” and International Institute for Human Rights (23 April 2014)

Exhibition entitled “Unchained talent. Justice gave them a chance. What about you?” exhibiting artistic creations of persons under surveillance, organized at the Palace of Justice by the Probation Service of Bucharest and the National Union of Probation Counsellors within Probation Services (28-29 April 2014)

Conference on “European culture of human rights, the right to education”, organized by Christian University “Dimitrie Cantemir” and the International Institute for Human Rights * (May 2014)

Second edition of the international conference of law, European studies and international relations on “The role of Europe in a polarized society”, organized by University “Titu Maiorescu” – Faculty of Law in partnership with ARDAE and Hamangiu Publishing House (9-10 May 2014)

Conference on “Decisions pronounced by the European Court of Human Rights in the cases versus Romania. Analysis, consequences, potentially responsible authorities in the time period 1994-2010. Evolution of the domestic framework regarding abusively taken buildings and other possible systemic disfunctions”, organized by the European Legal Studies Centre of the Institute of Juridical Research of the Academy of Romania, University Publishing House, the “Romanian Judges Forum”

professional association and the European Magistrates for Human Rights Association (10 May 2014)

Session of the Commission on Human Rights, Cults and National Minorities Issues in the Chamber of Deputies on the legislative initiatives regarding the child’s health book; amendment and supplementation of art. 11 of Law No. 21 of 1 March 1991 regarding the Romanian citizenship (13 May 2014)

Presentation of the Annual Report of the Romanian Institute for Human Rights in the framework of the common session of the Commission on Human Rights, Cults and National Minorities Issues in the Chamber of Deputies, the Sub-Commission on Equality of Treatment and Non-Discrimination and the Sub-Commission on Monitoring Observance of the Rights of Persons Deprived of Liberty in the Chamber of Deputies (14 May 2014)

Presentation of the Annual Report of the Government Agent for the European Court of Human Rights for the year 2013 in the framework of the common session of the Commission on Human Rights, Cults and National Minorities Issues in the Chamber of Deputies, the Sub-Commission on Equality of Treatment and Non-Discrimination and the Sub-Commission on Monitoring Observance of the Rights of Persons Deprived of Liberty in the Chamber of Deputies (14 May 2014)

Second edition of the national conference of experts in labour legislation organized by the National Union of Experts in Labour Legislation in partnership with the Ecological University of Bucharest and the Labour Law Association (16 May 2014)

8th international scientific conference on “CKS – Challenges of the knowledge Society”, organized by University “Nicolae Titulescu” of Bucharest in partnership with “Nicolae Titulescu” Foundation of Law and International Relations, University Complutense of Madrid and University Deusto of Bilbao (16-17 May 2014)

The Divine Liturgy for the beatification of martyr bishop Anton Durcovici, organized by the Diocese of Iași (17 May 2014)

Meeting of the Management Board of the

European Union Agency for Fundamental Rights (22-23 May 2014)

First edition of the national conference on “Solutions for the improvement of children’s health”, organized by “Politici de sănătate” Magazine in collaboration with the the Commission on Human Rights and Minorities Issues and the Commission on Public Health in the Senate of Romania (27 May 2014)

International seminar on “European and Regional Convergence – Innovation in Labour Public Services”, organized by the Faculty of Public Administration of the National School of Political and Administrative Studies in partnership with the Academy of Romania – Institute of Economic Forecasting and the National Research Institute for Labour and Social Protection (27 May 2014)

International conference on “Trends in the banking system in the European national and international legislation”, organized by the Association of Legal Advisers in the Financial Banking System and the European Association for Banking and Financial Law – Romania (27-31 May 2014)

Anniversary conference entitled “20 years since Romania ratified the European Convention on Human Rights”, organized by the Romanian Prosecutors Association and Parliament of Romania, Chamber of Deputies (29 May 2014)

National debate on “Climatic changes, environment and food security”, organized by the Academy of Romania on occasion of the World Environment Day (5 June 2014)

Annual Meeting of the World Federation of United Nations Associations with National Human Rights Institutions on “Development and implementation of a system of universal human rights – rights applicable to all: young and old, women and men, poor and rich, whatever or wherever we are”, organized by the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (2-3 June 2014)

Third edition of the ACADEMOS international conference on “Governing for the future: sustainable development in a challenging world”, organized by the Faculty of Public

Administration of the National School of Political and Administrative Studies (5-7 June 2014)

Debate by the Commission on Human Rights, Cults and National Minorities Issues in the Chamber of Deputies regarding the Bill on ratification of Protocol No. 15 to the European Convention on the Defence of Human Rights and Fundamental Freedoms (11 June 2014)

Conference on “Communication with the media”, organized by the University of Bucharest, Faculty of Law (11 June 2014)

Conference on “Ethics of being a judge”, organized by the University of Bucharest, Faculty of Law (16 June 2014)

68th session of the Working Group of the Committee on the Rights of the Child, organized by the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (16-20 June 2014)

Anniversary conference on “Romania and the European Convention on Human Rights – 20 years”, organized by Parliament of Romania, Chamber of Deputies in partnership with the Ministry of Foreign Affairs 18 June 2014)

Training course on “Administration of the patrimony of public institutions”, organized by Expert Aktiv Group (2-6 July 2014)

Release of the Special Report elaborated by the Advocate of the People institution on “Respecting the rights of children deprived of liberty in Romania”, achieved with the assistance of UNICEF Romania (3 July 2014)

Launch of the first structural Grant of the Faculty of Public Administration on “Curricular development and increase of the relevance of study programmes in public administration through innovative methods of blended learning and correlation with work pay”, organized by the National School of Political and Administrative Studies (4 July 2014)

Debate on “Free circulation of Romanian workers within the territory of EU: realities and trends from economic, occupational and social points of view”, organized by the European Institute of Romania in the framework of research project entitled “Strategy Studies and Policies” (8 July 2014)

Training course on “Labour Code of 2014:

analyzing and implementing the latest legislative modifications”, organized by Expert Aktiv Group (9-13 July 2014)

Debate on the draft order for approving the “Regulations concerning the accommodation centres for aliens taken in public custody”, organized by the Ministry of Foreign Affairs (10 July 2014)

Third session of the Human Rights Committee, organized by the Office of the High Commissioner for Human Rights in Geneva (14-18 July 2014)

19th Congress of Comparative Law, organized under the patronage of the Office of the President of Austria in collaboration with the Austrian National Committee of the International Academy of Comparative Law and the European University of Bratislava (20-26 July 2014)

Conference on “Romania and the international Criminal Court: between full implementation of the Rome Statute and ratification of the Kampala Amendments”, organized by the Ministry of Foreign Affairs in collaboration with the National Committee for International Humanitarian Law and the Red Cross Romania National Society on occasion of International Criminal Justice Day (21 July 2014)

Briefing session in the framework of Programme “Creative Europe 2014-2020” Culture Sub-programme, organized by the European Commission, the Education, Culture and Audiovisual Executive Agency in Brussels and Creative Europe Desk – Romania (1 September 2014)

International conference on “Global economy and governance GEG 2014”, organized by the National School of Political and Administrative Studies in partnership with the Academy of Romania – Institute of Economic Forecasting, Wuhan University, National Taiwan University, Ming Chung University of China and with the assistance of Parliament of Romania – Chamber of Deputies, the National Bank of Romania and the Mayor’s Office in Bucharest (10-12 September 2014)

Roundtable on “Globalization challenges for the francophone area”, organized by the

National School of Political and Administrative Studies, with the participation of Mr. Clément Duhaime, Deputy Secretary General of the International Organization of La Francophonie (16 September 2014)

International seminar organized by the National School of Political and Administrative Studies in partnership with the Institute of Philosophy and Sociology of the National Academy of Poland (IFIS PAN) in the framework of the Project on “Doctoral and post-doctoral scholarships for young researchers in the fields of political science, administrative sciences, communication sciences and sociology” with the participation of Professor Josef Niznik, Director of the Scientific Board of IFIS (23 September 2014)

Annual conference of the European Institute, organized in partnership with the Faculty of Law of the University of Zagreb (25-26 September 2014)

Conference on “The added value of professional services of translation and interpretation”, organized by the European Commission (Directorate-General for Translation), in collaboration with the Romanian Association of Interpreting and Translation Companies and the Association of Translators of Romania, to mark the European Day of Languages (26 September 2014)

Second edition of the international conference on “Strategica”, organized by the National School of Political and Administrative Studies, Faculty of management, in partnership with the National Bank of Romania (2-3 October 2014)

Workshop on “Rights of persons under long-term care”, organized by the Council of Europe, the European Network of National Human Rights Institutions (8 October 2014)

Training course on “Expert in labour legislation”, organized by Expert Aktiv Group (16-19 October 2014)

Annual conference on “Building partnership in tackling cyber hate”, organized by the International Network Against Cyber Hate (20 October 2014)

Meeting of the Working Group on promotion and implementation of the United Nations

Convention on the Rights of Persons with Disabilities in the European Union and its Member States, organized by the European Ombudsman and the European Network of National Human Rights Institutions and the Interfederal Centre for Equal Opportunities of Belgium (21-22 October 2014)

Training course on “The management of document administration and archiving. Work procedures and electronic archiving”, organized by Expert Aktiv Group (23-26 October 2014)

Roundtable on “Cooperation between Romania and the United Nations system in Romania”, organized by the Ministry of Foreign Affairs on occasion of the United Nations Day (24 October 2014)

Third annual conference on “The public administration in situations of crisis”, organized by the Centre of Public Law and Administrative Sciences of the National School of Political and Administrative Studies with the assistance of the Ministry of Education and Scientific Research in partnership with the Academic Society of Administrative Sciences and the Institute of Public Law and Administrative Sciences of Romania (24 October 2014)

Conference on “Administration of justice in the European Union area” inaugurating the annual cycle of conferences “European law dialogues between norms, jurisprudence, doctrine and relevant practice”, organized by the Romanian Society of European Law in partnership with Management Law Consulting (30 October 2014)

Roundtable on “Dynamics of the United Nations system of treaties in the field of human rights”, organized by the Research Centre for Human Rights and Humanitarian Law, University Panthéon-Assas (Paris 2) (10 November 2014)

Conference on “The Directive – law act of the European Union – and the Romanian judge”, organized by the Institute of Juridical Research “Acad. Andrei Rădulescu” – Centre of European Legal Studies of the Academy of Romania and the Romanian Association for Law and European Affairs (11 November 2014)

International conference on “National law between harmonization and euro-compatibility”,

organized by the Law and Public Administration Department of the Faculty of Economic, Juridical and Administrative Sciences, University “Petru Maior” of Târgu Mureş in partnership with the “Pro Iure” Association of Târgu Mureş, the University of Miskolc, Hungary, the University of Salento, Italy, the “Curentul Juridic” magazine, the Romanian Association for Law and European Affairs and the Bar Association of Târgu Mureş (13-14 November 2014)

International conference on non-discrimination and equal opportunities – NEDES 2014 on “Exercise of the right to non-discrimination and equal opportunities in contemporary society”, organized by Christian University “Dimitrie Cantemir” of Bucharest in partnership with the Chamber of Deputies and the National Council for Combating Discrimination (12-14 November 2014)

International conference on “After 25 years: the stories and the memories of communism”, organized by the Institute for the Investigation of Communist Crimes and Memory of the Romanian Exile and the Memoria Cultural Foundation in collaboration with the National School of Political and Administrative Studies and the Regional Francophone Centre for Advanced Research in Social Sciences (CeReFREA) (20-21 November 2014)

Conference launching Project “Competitive university education in the field of programme management”, organized by the National School of Political and Administrative Studies in partnership with European Consulting Project in Bucharest and Roland Gareis Consulting in Vienna 21 November 2014)

7th session of the Forum on Minority Issues on “Preventing and addressing violence and atrocity crimes targeted against minorities”, organized in Geneva by the United Nations Human Rights Council (25-26 November 2014)

Launch of Project “Testing and implementing the Council of Europe’s instrument for assessing compliance with the children’s right to participation in Romania”, achieved on the 25th anniversary of United Nations the Convention on the Rights of the Child by the National Authority for the Protection of Child Rights and

Adoption and financed by the Council of Europe (26 November 2014)

4th edition of the international conference on “Perspectives of business law in the third millennium”, organized by the Law Department of the Bucharest University of Economic Studies and the Society of Juridical and Administrative Sciences (28-29 November 2014)

3rd Annual Forum of the United Nations Organization on business and human rights on “Advancing business and human rights globally: alignment, adherence and accountability”, organized by the Office of the High Commissioner for Human Rights (1-3 December 2014)

Debate on “The impact of public policies upon violence against women”, organized by Centre FILIA, member of the Network for Preventing and Combating Violence against Women in collaboration with the National School of Political and Administrative Studies (3 December 2014)

8th conference on “Fundamental rights and international taxation”, organized in Paris by the Constitutional Council (4 December 2014)

International conference on “The Constitution and the contemporary society”, organized by the Petroleum-Gas University of Ploiești, Centre for Studies and Legal and

Socio-Administrative Research and the Romanian Association for Law and European Affairs (5 December 2014)

Graphics exhibition on “DESCRIPTIO CANTEMIR”, organized under the aegis of the Alliance of Civilizations on initiative by the National Commission of Romania for UNESCO and Alumnus Club for UNESCO in partnership with the Ministry of Foreign Affairs and the Interethnic Relations Department of the Government of Romania (10 December 2014)

Symposium organized on occasion of Human Rights Day by the Romanian Association of Humanitarian Law, Prahova Branch, followed by the release of the volume “Drepturile omului – o problemă mereu actuală”³¹ and the book exhibition on “Knowing and applying the provisions of the international law of human rights” (10 December 2014)

Roundtable on “The confiscation procedure. Present challenges”, organized by Transparency International Romania and Transparency International Bulgaria (17 December 2014)

High level conference on “The Charter of Fundamental Rights of the European Union: assessing and responding to training needs of legal practitioners and public officials”, organized in Brussels by the European Commission (17-18 December 2014)

³¹ Human rights – an always topical issue

III. DOCUMENTAR JURIDIC

DREPTURILE PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI ÎN ROMÂNIA

Raportul „Drepturile persoanelor cu dizabilități în România”, face parte dintr-un amplu proiect derulat de Institutului Român pentru Drepturile Omului, în calitate de mecanism independent pentru monitorizarea implementării Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități, potrivit art. 33. 2 din Convenție.

Proiectul, ce cuprinde și alte cercetări pe aceeași temă¹, își propune să ofere o imagine asupra modului în care sunt respectate drepturile persoanelor cu dizabilități în România, analizând obiectiv modul în care prevederile Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități sunt reflectate în legislația națională, dar și modul în care acestea sunt respectate, așa cum rezultă din cercetări proprii, investigații ale unor ONG-uri, date puse la dispoziție de unele instituții².

Lucrarea surprinde, pe de o parte modificările de ordin legislativ intervenite în cursul anului 2014 și, pe de altă parte, aduce în prim plan o serie de aspecte care necesită o atenție sporită din partea factorilor decizionali.

Astfel, în cursul anului 2014, prin adoptarea unor măsuri de reorganizare la nivelul administrației publice centrale în urma modificării unor acte normative, arhitectura instituțională a fost dezvoltată. Au fost înființate, astfel, trei noi instituții: Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție³, Departamentul pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați⁴ și Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Dizabilități, ca organe de specialitate ale administrației publice

centrale, cu personalitate juridică, în subordinea Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice (MMFPSPV), prin preluarea de la acesta, a activităților din domeniile protecției drepturilor copilului, a egalității de șanse între femei și bărbați și a protecției persoanelor cu dizabilități.

Înființarea unui organism independent pentru protecția drepturilor persoanelor cu dizabilități a fost încurajată și de Comisarul pentru drepturile omului al Consiliului Europei care, în raportul său elaborat ca urmare a vizitei desfășurate în România în aprilie 2014, preciza că un astfel de organism independent ar putea asuma în mod util în viitor rolul de punct de contact și mecanism de coordonare pentru implementarea Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități⁵.

De asemenea, s-a stabilit că instituția Avocatul Poporului⁶, prin domeniul privind prevenirea torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție, îndeplinește atribuțiile specifice de Mecanism național de prevenire a torturii în locurile de detenție, în sensul Protocolului opțional, adoptat la New York la 18 decembrie 2002, la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10 decembrie 1984⁷.

Prin alin. (4) art. 7 din OUG 86/2014⁸, Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Dizabilități a fost desemnată să ducă la îndeplinire obligațiile prevăzute de Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități,

¹ A se vedea **Irina Moroianu Zlătescu** (coord.) *Rights of Persons with Disabilities in Romania. Recent Developments*, IRDO, 2014.

² Rapoartele IRDO au fost prezentate atât la nivel internațional, ONU, cât și la nivel regional european, Comisia Europeană, Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene și Consiliul Europei.

³ A se vedea art. 5 OUG 11/2014 privind adoptarea unor măsuri de reorganizare la nivelul administrației publice centrale și pentru modificarea și completarea unor acte normative.

⁴ Ibidem art. 4.

⁵ A se vedea Raportul Comisarului pentru drepturile omului al Consiliului Europei, NILS MUIŽNIEKS, în urma vizitei efectuate în România în perioada 31 martie-4 aprilie 2014, p. 19.

⁶ A se vedea OUG nr. 48/2014 pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative.

⁷ Ratificat prin Legea nr. 109/2009, publicată în M. Of., I, nr. 300 din 7 mai 2009.

⁸ Publicată în M. Of., I, nr. 920 din 17 decembrie 2014.

capacitatea administrativă și operațională rămânând, în continuare neasigurată⁹.

La 31 decembrie 2014, în România se înregistrau 737.885 persoane cu dizabilități, înregistrându-se, pentru perioada anilor 2013-2014, o creștere de 5,84% a numărului persoanelor cu dizabilități, de la 697.169 la începutul anului 2013, la 737.885 la finele anului 2014, datorată, în principal, modificărilor aduse criteriilor de încadrare în grad și tip de handicap.

Rata persoanelor cu dizabilități, calculată la populația României, conform datelor comunicate de Institutul Național de Statistică, a fost de 3,47% la data de 31 decembrie 2014, în scădere față de ultimii ani, datorată, în principal, regresiei demografice, în condițiile creșterii numărului persoanelor cu dizabilități.

În marea lor majoritate, 97,7 % (720.683), persoanele cu dizabilități trăiesc în propriile familii sau independent, restul de 2,3% (17.202) fiind asistate în centrele rezidențiale publice.

Din cele 737.885 persoane cu dizabilități, la finele anului 2014, 393.600 (53,34%) erau femei și 59.775 copii.

Strategia națională în domeniul egalității de șanse între femei și bărbați pentru perioada 2014 – 2017¹⁰ identifică acțiuni în domenii considerate prioritare – educația, piața muncii, participarea echilibrată la decizie, abordarea integratoare de gen și violența de gen, fiecărui domeniu prioritar fiindu-i stabilite o serie de acțiuni cheie precum: combaterea stereotipurilor de gen din sistemul de învățământ; promovarea perspectivei de gen în politicile de ocupare, mobilitate și migrație a forței de muncă; creșterea gradului de conștientizare cu privire la aplicarea și respectarea prevederilor legale din domeniul egalității de șanse și tratament între femei și bărbați, cu privire la diferența salarială între femei și bărbați precum și cu privire la

concilierea vieții profesionale cu viața familială și cea privată; încurajarea integrării pe piața muncii a femeilor vulnerabile la fenomenul discriminării; monitorizarea participării echilibrate a femeilor și a bărbaților în procesul de decizie; introducerea perspectivei de gen în politicile naționale; combaterea fenomenului de hărțuire și hărțuire sexual la locul de muncă; combaterea fenomenului de violență de gen.

Așa cum s-a arătat și cu alte ocazii, legislația din țara noastră nu cuprinde încă suficiente prevederi care să garanteze femeilor cu dizabilități toate drepturile și libertățile fundamentale ale omului prevăzute de Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități, deși este recunoscut faptul că femeile cu dizabilități sunt supuse discriminării multiple¹¹. De asemenea, datele referitoare la femeile și fetele cu dizabilități din toate domeniile nu se regăsesc în statisticile actuale.

În ceea ce privește situația în dinamică referitoare la copiii cu dizabilități, la 31 decembrie 2014, Ministerul Muncii, Familiei Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice a comunicat un număr de 59.775 copii cu dizabilități¹², din care 31970 încadrați în gradul grav, 12.176 accentuat, 14.922 mediu și 707 ușor.

Unul dintre principiile ce stă la baza Strategiei naționale privind protecția și promovarea drepturilor copilului 2014-2020¹³, Participarea și consultarea copiilor în adoptarea deciziilor care îi privesc, afirmă că inclusiv copiii cu dizabilități trebuie implicați în procesul de participare, asigurându-li-se în acest sens asistență adecvată dizabilității și vârstei.

Unul dintre obiectivele generale al Strategiei este respectarea drepturilor și promovarea incluziunii sociale a copiilor aflați în situații vulnerabile, în cadrul căruia se urmărește, în principal, eliminarea barierelor de atitudine și mediu în vederea reabilitării și reintegrării

⁹ A se vedea Anexa la HG 50/2015 privind atribuțiile, organizarea și funcționarea Autorității Naționale pentru Persoanele cu Dizabilități.

¹⁰ A se vedea HG nr. 1050/2014 privind aprobarea Strategiei naționale în domeniul egalității de șanse între femei și bărbați pentru perioada 2014-2017 și a Planului general de acțiuni pe perioada 2014-2017 pentru implementarea Strategiei, publicată în M. Of., I, nr. 890 din 08 decembrie 2014.

¹¹ A se vedea **Irina Moroianu Zlătescu**, op. cit.

¹² http://www.mmuncii.ro/j33/images/buletin_statistic/dizabilitati_2014.pdf.

¹³ A se vedea Anexa nr. 1 HG 1113/2014 pentru aprobarea Strategiei naționale privind protecția și promovarea drepturilor copilului, publicată în M. Of., I, nr. 33/2014.

sociale a copiilor cu dizabilități, prin: dezvoltarea unui sistem integrat de depistare precoce și evaluare complexă a copilului cu dizabilități; furnizarea de servicii integrate sociale, de sănătate și educaționale prietenoase și accesibile pentru copiii cu dizabilități și familiile acestora; susținerea familiilor cu copii cu dizabilități în vederea creșterii și îngrijirii în familie; dezvoltarea de atitudini pozitive în familie și societate, față de copiii cu dizabilități; creșterea incluziunii educaționale a copiilor cu dizabilități și/sau cerințe educaționale speciale.

De asemenea, Strategia dezvoltă direcții de acțiune prioritare¹⁴ în vederea cuprinderii și menținerii tuturor copiilor/elevilor/tinerilor cu cerințe educaționale speciale, în general și a celor cu dizabilități în special, într-o formă de învățământ:

1. debutul școlar al tuturor copiilor în școala de masă cea mai apropiată de domiciliul copilului;

2. menținerea copiilor/elevilor în școala de masă prin acordarea serviciilor educaționale, a terapiilor logopedice și consiliere psihopedagogică celor care prezintă dificultăți de învățare, de adaptare, de integrare sau care au abateri comportamentale;

3. transferul în școala de masă a elevilor din școala specială care nu fac obiectul acestui tip de învățământ sau a acelor care, fie că au avut un diagnostic greșit, fie că prezintă un progres evident în urma activității de educație;

4. orientarea către școlile speciale numai în cazul în care elevul nu poate să se integreze în colectivul clasei din școala de masă, pentru ca și acești elevi să beneficieze de educație.

Totodată, potrivit MMFPSPV doar 7.415 de copii cu dizabilități beneficiau de măsură de protecție specială în cele 361 servicii de tip rezidențial (332 servicii de tip rezidențial publice și respectiv 29 servicii de tip rezidențial private), înregistrându-se o scădere cu 476 copii față de aceeași perioadă a anului 2013.¹⁵

Conform datelor prezentate de MMFPSPV¹⁶,

¹⁴ A se vedea p. 29 Anexa 1, HG 113/2014 pentru aprobarea Strategiei privind protecția și promovarea drepturilor copilului 2014-2020.

¹⁵ http://www.mmuncii.ro/j33/images/buletin_statistic/copii_2014.pdf.

¹⁶ Ibidem.

serviciile de tip rezidențial pentru copiii cu dizabilități, la 31 decembrie 2014, se prezintă astfel: 194 case de tip familial, din care 172 publice și 22 private; 62 apartamente din care 57 publice și 5 private; 53 centre de plasament clasice, din care 52 publice și unul privat; 45 centre de plasament modulare, din care 44 publice și unul privat; 7 alte servicii.

Conform informațiilor de la aceeași dată, în centrele rezidențiale publice pentru persoanele adulte cu handicap erau 9 copii, cu vârste cuprinse între 10 și 16 ani¹⁷.

În cursul anului 2014, legislația specifică protecției drepturilor copiilor a fost modificată, în sensul interzicerii *plasamentului copilului* care nu a împlinit vârsta de 3 ani într-un serviciu de tip rezidențial, acesta putând fi dispus numai la familia extinsă, substitutivă sau la asistentul maternal, cu excepția situației în care copilul prezintă handicapuri grave, cu dependență de îngrijiri în servicii de tip rezidențial specializate.¹⁸

Semnalam faptul că în 2014 Comisarul european pentru drepturile omului s-a arătat preocupat, în mod special față de instituționalizarea unui număr mare de copii, inclusiv copii cu dizabilități, de caracterul inadecvat al îngrijirii acordate acestora în instituții, precum și de lipsa unor programe de tranziție spre viața adultă¹⁹.

În documentul său de poziție lansat la 3 decembrie 2014, cu ocazia Zilei Internaționale a Persoanelor cu Dizabilități²⁰, Federația Organizațiilor Neguvernamentale pentru Copil (FONPC) arăta că „procesul de egalizare a șanselor pentru copiii cu dizabilități trebuie mult

¹⁷ http://www.mmuncii.ro/j33/images/buletin_statistic/dizabilitati_2014.pdf.

¹⁸ A se vedea Legea nr. 131/2014 pentru modificarea alin. (1) și (2) ale art. 64 din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului a fost publicată în M. Of., I, nr. 740 din 10 octombrie 2014, cu termen de intrare în vigoare 1 ianuarie 2015.

¹⁹ A se vedea Raportul Comisarului pentru Drepturile omului al Consiliului Europei NILS MUIŽNIEKS, p. 8 și urm.

²⁰ A se vedea Documentul de poziție al FONPC, cu ocazia Zilei de 3 decembrie 2014, disponibil la http://www.fonpc.ro/index.php?option=com_k2&view=item&id=176:document-de-pozitie-al-federatiei-ong-urilor-pentru-copil&Itemid=587&lang=ro.

accelerat pentru că numeroase bariere împiedică acești copii să primească tot sprijinul de care au nevoie pentru a crește și a se dezvolta ca viitori cetățeni ai României”.

Societatea trebuie să se responsabilizeze pentru conștientizarea și eliminarea barierelor. Unul din obiectivele campaniilor de comunicare și advocacy ar trebui să rămână educația în comunitate pentru dizabilitate: membrii comunității (inclusiv familia) trebuie să fie informați asupra drepturilor persoanelor cu dizabilități.

Trebuie semnalată ediția din 2014 a Galei Persoanelor cu Dizabilități, cu tema „Promovează abilitatea!”, desfășurată, ca în fiecare an, în colaborare cu Televiziunea națională. Cele 5 categorii în cadrul cărora s-au acordat premii au fost: Porți deschise (organizații, companii sau instituții care s-au implicat în facilitarea accesului persoanelor cu dizabilități în spații publice, mijloace de transport public, parcuri sau clădiri publice), Școala tuturor abilităților (unități de învățământ de masă care au integrat persoane cu dizabilități și care au proiecte de integrarea copiilor sau tinerilor cu dizabilități în sistemul de învățământ de masă), Angajatorii abilității (companii, organizații sau instituții care angajează persoane cu dizabilități și se implică în incluziunea lor pe piața muncii), Comunică abilitatea (comunicatori care îmbunătățesc percepția despre persoanele cu dizabilități, promovând subiecte pentru conștientizarea problemelor, nevoilor și potențialului pe care le au persoanele cu dizabilități în societate) și Oameni cu desăvârșire (persoane cu dizabilități ale căror realizări au dat la o parte barierele impuse de societate și au schimbat mentalități despre dizabilitate, devenind un model de urmat pentru ceilalți).

Totodată, Este important de semnalat și Campania „E perfect să fii imperfect”, desfășurată de Asociația Esperando în Baia Mare în perioada mai – septembrie 2014, a arătat că persoanele cu dizabilități pot să muncească, să dea dovadă de seriozitate și de credibilitate, și merită să își facă auzită vocea, atât pentru ele cât și în beneficiul comunității în care trăiesc. Iar, prin participarea la evenimente

a persoanelor cu dizabilități, au fost eliminate prejudecăți și stereotipuri față de acești oameni²¹.

Campania Știrilor TVR, „Izolați printre noi” susținând integrarea copiilor cu dizabilități, a prezentat, timp de o lună în Telejurnal, lupta pe care o duc zilnic părinții pentru ca lumea să îi vadă pe copiii lor așa cum sunt: oameni cu nevoi normale²².

De asemenea, trebuie subliniat că Institutul Român pentru Drepturile Omului, în calitate de instituție națională, independentă, preocupată de protecția și promovarea drepturilor omului a organizat o serie de conferințe, seminarii, ateliere la care au participat atât reprezentanți guvernamentali, dar mai ales persoane cu dizabilități și organizații neguvernamentale ale acestora, evenimente ce au vizat informarea cu privire la prevederile Convenției și stabilirea unei cooperări esențiale pentru implementarea acesteia în România. Întâlnirile au evidențiat necesitatea adoptării la nivel guvernamental a unui plan de acțiune privind implementarea Convenției ONU în România.

Activitatea de promovare și protecție a drepturilor persoanelor cu dizabilități s-a realizat de către IRDO și prin publicarea unor volume de specialitate, cel mai recent dintre acestea fiind volumul *Drepturi egale și mediu accesibil*, a rapoartelor privind evoluția protecției drepturilor persoanelor cu dizabilități în România, a articolelor publicate în revista trimestrială „Drepturile Omului” și în buletinul lunar Info IRDO.

Începând cu anul 2014, persoanele cu deficiențe de auz au dreptul de acces la serviciile media audiovizuale, astfel că, serviciile media audiovizuale ale persoanelor cu deficiențe auditive, serviciile de programe de televiziune cu acoperire națională și locală vor interpreta în limbajul mimico-gestual și prin titrare sincron timp de cel puțin 30 de minute din programele de știri, de analize și dezbateri

²¹ A se vedea filmul campaniei, disponibil la <http://asesperando.blogspot.ro/2014/04/campania-e-perfect-sa-fii-imperfect.html>.

²² http://stiri.tvr.ro/campania-izolati-printre-noi-are-efect-proiect-pentru-copiii-cu-dizabilitati-depus-la-parlament_42613.html.

pe teme politice și/sau economice de actualitate și în întregime programele de importanță majoră ori rezumatele acestora.

Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații (ANCOM) a adoptat un set de măsuri menite să asigure accesul persoanelor cu dizabilități la servicii de telefonie și internet adaptate nevoilor lor specifice și în condiții echivalente celor de care beneficiază ceilalți utilizatori. Astfel, Autoritatea a stabilit componența pachetelor de servicii de telefonie și internet destinate persoanelor cu dizabilități și recomandă furnizorilor un anumit tarif pentru fiecare dintre aceste pachete²³.

Accesibilitatea redusă a mediului construit a fost un element consemnat și de Comisarul european pentru drepturile omului care, în raportul său solicită în mod ferm autorităților să îmbunătățească nivelul general de accesibilitate a mediului și a serviciilor²⁴.

Se impune a fi semnalat Marșul „Oraș accesibil pentru oameni!”, care a avut drept scop să evidențieze problemele cu care se confrunta pietonii din București, mai ales persoanele cu dizabilități (locomotorii, auditive, vizuale) și cele cu mobilitate redusă (vârstnicii, părinții cu copii în cărucior, copiii), participanții militând pentru dezvoltarea sustenabilă și incluzivă a metropolei și cerând autorităților locale o infrastructură urbană care să încurajeze mersul pe jos și să fie accesibilă tuturor categoriile de pietoni, indiferent de vârstă și de mobilitate.²⁵

Deși noua legislație civilă reglementează anumite garanții în ce privește interzicerea capacității juridice, inclusiv obligația instanței

de a audia persoana în cauză, uneori instanțele omit, audierea persoanelor vizate. Legea nu prevede revizuirii periodice automate ale deciziei privind privarea de capacitate și punerea sub tutelă, fapt remarcat și de Comisarul pentru drepturile omului al Consiliului Europei care, în raportul special încheiat ca urmare a vizitei sale în România, a subliniat faptul că noua legislație civilă nu a prevăzut abrogarea incapacității totale și a tutelei și înlocuirea lor cu măsuri care să le asigure persoanelor cu dizabilități sprijinul de care ar putea avea nevoie în exercitarea capacității lor juridice. El face apel la autoritățile române să modifice legislația națională, în scopul stabilirii unui sistem nediferențiat, prin care să se recunoască dreptul persoanelor cu dizabilități de a beneficia de capacitate juridică în condiții de egalitate cu celelalte persoane în toate aspectele vieții. Comisarul solicită în mod ferm autorităților să elaboreze legi și politici pentru a înlocui mecanismul de luare a deciziilor prin substituție²⁶ cu un sistem de luare a deciziilor prin suport, pentru a se asigura că persoanele puse sub tutelă au acces efectiv la proceduri de control jurisdicțional de a contesta tutela sau modul în care aceasta este administrată, pentru a asigura că sprijinul acordat respectă preferințele persoanelor care îl primesc, nefiind afectat de conflicte de interese și este supus controlului jurisdicțional. De asemenea, Comisarul solicită autorităților să ia măsuri pentru a se asigura că persoanele cu dizabilități sunt recunoscute ca persoane cu același statut în fața instanțelor și pot contesta în mod eficient orice încălcare a dreptului lor la capacitate juridică²⁷.

Așa cum se arată în raportul său de activitate pentru anul 2014, Avocatul poporului, referindu-se la nerespectarea de către angajații unui spital de psihiatrie a normelor de îngrijire și a drepturilor persoanelor cu tulburări psihice prin restricționarea libertății de mișcare, imobilizarea în mod nejustificat și săvârșirea

²³ A se vedea Decizia nr. 160 din 23 februarie a președintelui ANCOM,

http://www.ancom.org.ro/ancom-impune-crearea-de-pachete-de-servicii-telecom-pentru-persoanele-cu-dizabilitate539i_5366.

²⁴ A se vedea Raportul Comisarului pentru Drepturile omului al Consiliului Europei NILS MUIŽNIEKS, p. 3 <https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=2562406&SecMode=1&DocId=2157208&Usage=2>.

²⁵ http://www.hotnews.ro/stiri-administratie_locala-17649867-bucuresti-mai-multe-ong-uri-organizeaza-19-iulie-marșul-oras-accesibil-pentru-oameni-dedicat-drepturilor-pietonilor-din-capitala.htm.

²⁶ Substituted decision-making.

²⁷ A se vedea Raportul Comisarului pentru Drepturile omului al Consiliului Europei NILS MUIŽNIEKS, pp. 13-15

<https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=2562406&SecMode=1&DocId=2157208&Usage=2>.

unor acte de violență asupra acestora, aducând în discuție precizările Ministerului Justiției, menționa că, în urma pronunțării hotărârii CtEDO din data de 17 iulie 2014 în cauza Centrul de Resurse Juridice împotriva României, la inițiativa Ministerului Afacerilor Externe - Direcția Agent Guvernamental, s-a constituit un grup de lucru, format din reprezentanți ai Ministerului Afacerilor Externe, Ministerului Sănătății, Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, Ministerului Justiției, Consiliului Superior al Magistraturii și Parchetului General de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, în scopul identificării măsurilor generate necesare în vederea remedierii deficiențelor constatate de CtEDO în respectiva cauză.

În Hotărârea CtEDO V. Câmpeanu împotriva României, Curtea recomandă statului român să adopte măsuri generale care să asigure persoanelor cu dizabilități mintale, aflate într-o situație comparabilă cu cea a domnului Câmpeanu, posibilitatea unei reprezentări imparțiale în fața unei instanțe sau a altor organisme independente.

Un alt subiect extrem de important, ce ar trebui să preocupe autoritățile din România, subiect evidențiat și de Comisar în raportul mai sus amintit este cel referitor la plasarea în centrele rezidențiale sau spitalele de psihiatrie. În pofida garanțiilor existente, persoanele cu dizabilități nu au, de multe ori, acces efectiv la proceduri de control jurisdicțional privind plasarea lor într-o instituție psihiatrică, legea neprevăzând o reexaminare periodică automată a plasamentelor nevoluntare care să fie efectuate de instanțe, la intervale rezonabile.

Analizând datele statistice aflate pe site-ul MMFPSPV, la 31 decembrie 2014²⁸, cu privire la situația instituțiilor publice de asistență socială pentru persoanele adulte cu dizabilități se observă o creștere a acestora, de la 335 înregistrate la finele anului 2013, la 352, la 31 decembrie 2014. datorată în primul rând creșterii cu 8 a numărului locuințelor protejate (LP), cu 7 a numărului centrelor de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică (CRRN) și cu 3 a

centrelor de recuperare și reabilitare pentru persoane cu handicap (CRRPH), în condițiile scăderii cu 2 a numărului centrelor de integrare și terapie ocupațională (CITO).

De asemenea, numărul persoanelor cu dizabilități găzduite în centrele rezidențiale a crescut la 17.202, cu 70 mai mult decât erau înregistrate la finele anului 2013. A crescut astfel, cu 320 numărul persoanelor cu dizabilități găzduite în centrele de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică (CRRN), cu 272 al celor din centrele de recuperare și reabilitare pentru persoane cu dizabilități (CRRPH) și cu 59 în cazul celor găzduite în locuințe protejate (LP), odată cu scăderea cu 382 a numărului persoanelor cu dizabilități găzduite în centrele de integrare prin terapie ocupațională (CITO) și cu 174 în centrele de asistență socială (CIA).

Aproape o treime din instituțiile rezidențiale sunt centre de îngrijire și asistență, având 6.270 de beneficiari, respectiv 36,45% din numărul total de persoane aflate în instituțiile rezidențiale și 17% (60) sunt centrele de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică care găzduiesc 33% (5701) din beneficiari.

În ceea ce privește situația centrelor nerezidențiale (în regim de zi), la 31 decembrie 2014, se constată că: din totalul de 720.683 persoane cu dizabilități care trăiesc independent/în familie, doar 2.673 au beneficiat de servicii sociale organizate în sistemul public, regim de zi, în creștere, totuși cu 1004 față de finele anului 2013, datorată în principal creșterii numărului de beneficiari ai centrelor de zi și ai serviciilor de recuperare neuromotorie de tip ambulator.

Situația prezentată mai sus evidențiază nevoia de alternative la îngrijirea instituțională, unul dintre obstacolele majore în calea unei vieți independente pentru persoanele cu dizabilități. Deocamdată instituțiile rezidențiale reprezintă singura alternativă pentru majoritatea celor din instituții.

Comisarul pentru drepturile omului a solicitat în mod ferm autorităților să elaboreze, cu implicarea activă a persoanelor cu dizabilități, un plan cuprinzător pentru înlocuirea instituțiilor, cu servicii din cadrul comunității, invitând astfel autoritățile să își demonstreze

²⁸ [www.mmuncii.ro/statisticistatistici/trim IV 2013](http://www.mmuncii.ro/statisticistatistici/trim_IV_2013).

angajamentul de a reforma sistemul de asistență socială pentru persoanele cu dizabilități prin închiderea instituțiilor rezidențiale de tip vechi și prin alocarea de resurse adecvate pentru dezvoltarea de alternative din cadrul comunității.²⁹

O serie de Strategii, elaborate în cursul anului 2014, cuprind măsuri/direcții de acțiune care au în vedere drepturile persoanelor cu dizabilități.

Strategia națională de sănătate 2014 -2020³⁰, în cadrul obiectivului general 5 „*Un sistem de sănătate inclusiv, sustenabil și predictibil prin implementarea de politici și programe transversale prioritare*”, obiectivul specific 5.7 „*Colaborare intersectorială pentru o stare de sănătate mai bună a populației, în special a grupurilor vulnerabile*”, menționează o serie de direcții de acțiune/măsuri: dezvoltarea de parteneriate instituționale la nivelul administrației centrale și a unor mecanisme de colaborare de rutină, pentru a asigura răspunsul coordonat la riscurile/amenințările de sănătate publică; dezvoltarea unor strategii/planuri de acțiune comune de intervenție pentru gestionarea problemelor de sănătate publică și a nevoilor grupurilor vulnerabile; implementarea de programe naționale comune/integrate cu Ministerul Educației, Ministerul Muncii, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Tineretului și Sportului etc. care să permită identificarea grupurilor vulnerabile și să răspundă nevoilor complexe ale acestora (ex. dezvoltarea rețelei de asistență medicală (inclusiv psihologică) în unitățile de învățământ, dezvoltarea unui sistem național coerent de realizare a educației pentru sănătate la nivelul tuturor unităților de învățământ, programe comune de integrare în centre comunitare, de furnizare a asistentei sociale la pacienți cu dizabilități, etc.).

De asemenea, în cadrul obiectivului general 7, „*Dezvoltarea infrastructurii adecvate la nivel*

²⁹ A se vedea Raportul Comisarului pentru drepturile omului al Consiliului European, p.13.

³⁰ Aprobata prin HG 1028/2014 Strategiei naționale de sănătate 2014 -2020 și a Planului de acțiuni pe perioada 2014 – 2020 pentru implementarea Strategiei naționale, publicată în M. Of., I, nr. 891/2014.

național, regional și local, în vederea reducerii inechității accesului la serviciile de sănătate”, obiectivul specific 7.1 „*Îmbunătățirea infrastructurii spitalicești în condițiile necesarei remodelări a rețelei spitalicești prin restructurare și raționalizare*”, este prevăzută o direcție de acțiune/măsură ce își propune dezvoltare și raționalizarea spitalelor județene, inclusiv reabilitarea în scopul creșterii eficienței termice și a îmbunătățirii accesului fizic pentru persoanele cu dizabilități.

Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014-2020³¹, în cadrul obiectivului specific „*Creșterea ocupării în rândul tinerilor și prelungirea vieții active a persoanelor în vârstă*”, Direcția de acțiune 1.1. „*Diminuarea șomajului în rândul tinerilor și a numărului de tineri din categoria NEETs*”, are în vedere dezvoltarea de programe, acțiuni și măsuri destinate participării copiilor și tinerilor cu nevoi speciale la educație și formare profesională și integrarea pe piața muncii a tinerilor cu dizabilități, inclusiv prin crearea și dezvoltarea de ateliere protejate.

De asemenea, al doilea obiectiv al strategiei, „*Îmbunătățirea structurii ocupaționale și participării pe piața muncii în rândul femeilor și persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile*”, în cadrul Direcției de Acțiune 2.3 „*Creșterea participării persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile pe piața muncii prin dezvoltarea de măsuri care să combine suportul social cu activarea*”, menționează o serie de măsuri precum:

- Crearea de facilități fiscale acordate angajatorilor în vederea stimulării incluziunii pe piața muncii a persoanelor vulnerabile /proveniți din sistemul de asistență socială/ cu dizabilități / a celor condamnate aflate în evidența serviciilor de probațiune și a celor care execută sau au executat în parte, sau în întregime o pedeapsă privativă de libertate;

- Sprijinirea angajatorilor în vederea adaptării/îmbunătățirii locurilor de muncă și a echipamentelor la nevoile persoanelor cu dizabilități și ale persoanelor vârstnice;

- Sprijinirea angajatorilor pentru crearea și

³¹ Aprobata prin HG 1071/2013 publicată în M. Of., I, nr. 75/2014.

menținerea locurilor de muncă destinate persoanelor cu dizabilități;

- Dezvoltarea de servicii de informare și consiliere pentru angajare destinate persoanelor cu dizabilități;

- Dezvoltarea de Servicii de asistență în căutarea, obținerea și menținerea unui loc de muncă, dar și pentru revenirea la locul de muncă destinate persoanelor cu dizabilități;

- Dezvoltarea de Programe de reintegrare profesională și reabilitare vocațională și profesională destinate persoanelor cu dizabilități;

- Reanalizarea și modificarea sau completarea cadrului legal în vederea încurajării participării persoanelor cu dizabilități pe piața muncii.

Strategia națională în domeniul politicii de tineret pentru perioada 2015-2020³², document al cărui nucleu strategic este considerat a fi incluziunea socială, urmărește îmbunătățirea semnificativă a situației unor grupuri de adolescenți și tineri aflați în situații de risc ridicat de excluziune socială. Astfel, domeniul major de intervenție „Sănătate, sport și recreere” stabilește pentru grupul țintă tineri cu caracteristici speciale: tinerii consumatori de droguri și/sau alcool, tinerii cu obiceiuri de dietă nesănătoasă, tinerii cu dizabilități, tinerele mame de 15-19 ani, tinerii infectați cu HIV/SIDA, tinerii afectați de diferite boli psihice, tineri cu un stil de viață care nu include activități sportive sau culturale, dezvoltarea conceptului sport - un stil de viață.

Unul dintre obiectivele specifice al domeniului de intervenție mai sus amintit este *realizarea educației prin sport și activitate fizică pentru formarea unui stil de viață*

sănătos, a dezvoltării ca cetățeni activi și responsabili și încurajarea asocierii de către tineri a recreerii cu practicarea sportului și mișcării, pentru care s-au stabilit mai multe direcții de acțiune, precum:

- creșterea numărului practicantilor de sport în rândul copiilor și tinerilor, inclusiv prin amplificarea sistemului de competiții sportive de masă (pentru toți);

- asigurarea accesului elevilor și copiilor în bazele sportive și acordarea de facilități tinerilor în utilizarea în timpul liber a bazelor sportive existente;

- atragerea tinerilor cu dizabilități către practicarea sportului, oferind condițiile adecvate de acces, inclusiv în centre de tineret și case ale studenților dotate corespunzător.

Se remarcă activitatea Comitetului Național Paralimpic Român (CNP) care, în colaborare cu Ministerul Tineretului și Sportului, a lansat proiectul Pierre de Coubertin pentru anul 2014. Prin acest proiect CNP propune practicarea unui nou sport - Tirul cu Arcul pentru persoane cu dizabilități.

În ceea ce privește standardele de viață pentru persoanele cu dizabilități, trebuie menționat că, deși au fost indexate prestațiile sociale care li s-au acordat³³, în continuare este necesară recunoașterea rolului compensator al acestora.

În prezent, Guvernul pregătește o nouă strategie națională și un nou plan de acțiune privind drepturile persoanelor cu dizabilități, sarcină dificilă pentru că aceasta trebuie să stabilească o viziune consolidată și detaliată pe termen lung, cu priorități și rezultate măsurabile, pentru îmbunătățirea vieții persoanelor cu dizabilități.

³² Aprobata prin HG 24/2015, publicată în M. Of., I, nr. 68/2015.

³³ A se vedea HG 989/2014 privind actualizarea cuantumului prestațiilor sociale prevăzute la art. 58 alin. (4) din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, valoarea prestațiilor a fost indexată, începând cu 1 ianuarie 2015.

IV. JURISPRUDENȚĂ

DECIZIA CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI ÎN CAUZA CÂMPEANU ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI¹

Potrivit art. 2 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului statul este obligat nu numai să nu provoace cu intenție și în mod ilegal moartea unei persoane, ci și să ia măsurile necesare pentru a proteja viața persoanelor aflate sub jurisdicția sa. Obligațiile pozitive care decurg din art. 2 ar trebui să fie interpretate ca aplicându-se în contextul oricărei activități, fie ea publică sau nu, de natură să pună în discuție dreptul la viață.

De asemenea, art. 13 din Convenție garantează existența în dreptul intern a unei căi de atac care să permită prevalarea de drepturile și libertățile Convenției, prin urmare, această dispoziție are drept consecință impunerea unei căi de atac interne care permite instanței naționale competente să se pronunțe cu privire la conținutul unei „plângeri credibile” întemeiate pe Convenție și să ofere măsurile de reparație corespunzătoare, chiar dacă statele contractante beneficiază de o anumită marjă de apreciere cu privire la modul de a se conforma obligațiilor impuse de dispoziția menționată.

Domeniul de aplicare a obligației care decurge din art. 13 variază în funcție de natura capătului de cerere pe care reclamantul îl întemeiază; calea de atac prevăzută de Convenție trebuie să fie „efectivă” atât în practică, cât și în drept, în special în sensul că exercitarea acesteia nu trebuie să fie împiedicată în mod nejustificat de actele sau omisiunile autorităților statului pârât.

Atunci când un astfel de drept de o importanță fundamentală precum dreptul la viață sau interzicerea torturii sau a tratamentelor inumane sau degradante este implicat, art. 13 impune, în afară de plata unor despăgubiri acolo unde este necesar, efectuarea unor anchete aprofundate și efective care să conducă la identificarea și pedepsirea persoanelor răspunzătoare și care să includă accesul efectiv al reclamantului la procedura anchetării.

De asemenea, în temeiul art. 46 din Convenție, Părțile Contractante se angajează să

se conformeze hotărârilor definitive ale Curții în litigiile în care sunt părți, Comitetul de Miniștri fiind însărcinat să supravegheze executarea acestor hotărâri. Rezultă, în special, că statul pârât declarat răspunzător pentru încălcarea Convenției sau a protocoalelor sale nu are doar obligația de a plăti părților în cauză sumele acordate cu titlu de reparație echitabilă, ci și de a alege, sub supravegherea Comitetului de Miniștri, măsurile generale și/sau, după caz, individuale pe care trebuie să le adopte în ordinea sa juridică internă pentru a pune capăt încălcării constatate de Curte și pentru a elimina, pe cât posibil, efectele acesteia.

I. Sub aspect procedural vom reține că²:

1. Centrul de Resurse Juridice (CRJ)³, acționând în numele domnului Valentin Câmpeanu (reclamantul), a sesizat Curtea la 2 octombrie 2008 în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (Convenția).

2. Au fost primite observații de la Human Rights Watch, Euroregional Center for Public Initiative, Comitetul Helsinki bulgar și Mental Disability Advocacy Center, pe care președintele le-a autorizat să intervină în procedură (art. 36 § 2 din Convenție și art. 44 § 3 din Regulament). Comisarul pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei și-a exercitat dreptul de a participa la procedură și a prezentat observații scrise (art. 36 § 3 din Convenție și art. 44 § 2 din Regulament).

II. În fapt se vor reține următoarele:

I. Circumstanțele cauzei

3 Valentin Câmpeanu a fost un tânăr de etnie romă, născut la 15 septembrie 1985, având tatăl necunoscut, abandonat la naștere de mama sa, Florica Câmpeanu (decedată în 2001), crescut în Centrul de plasament din Corlate. Din 1990 a fost depistat ca seropozitiv și ulterior diagnosticat cu „întârziere mintală profundă,

¹ Decizia Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Valentin Câmpeanu împotriva României, C 47848/08, din 17 iulie 2014.

² Pentru simplificarea lecturii au fost numerotate doar aspectele relevante.

³ Organizație neguvernamentală din România.

astfel că a fost încadrat în gradul „grav” de handicap. Ulterior, a prezentat diverse simptome asociate virusului HIV, ca de exemplu tuberculoză pulmonară, pneumonie și hepatită cronică.

În martie 1992, a fost transferat la Centrul pentru copii handicapați din Craiova și, ulterior, în Centrul de plasament nr.7 din Craiova („centrul de plasament”).

4. La 30 septembrie 2003, Comisia Județeană pentru Protecția Copilului Dolj („comisia județeană”) a revocat măsura încredințării domnului Câmpeanu, motivând că acesta a depășit vârsta de 18 ani și nu urma nicio formă de învățământ. Deși asistentul social responsabil de cazul domnului Câmpeanu a recomandat un transfer la Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihică, comisia județeană a hotărât, (în absența domnului Câmpeanu care nu a asistat personal la ședința comisiei județene și nici nu a fost reprezentat), ca un asistent social responsabil de caz să facă demersurile necesare în vederea transferului domnului Câmpeanu la Spitalul Neuropsihiatric din Poiana Mare („SPM”). Hotărârea putea fi contestată, în condițiile legii, la Judecătoria Craiova.

5. La 14 octombrie 2003, Comisia de expertiză medicală a persoanelor adulte cu handicap din cadrul Consiliului Județean Dolj a reevaluat starea de sănătate a domnului Câmpeanu, constatând doar infecția cu HIV, care corespundea gradului „mediu” de handicap, și menționându-se, de asemenea, că pacientul era „integrat social”.

6. Ulterior, la o dată neprecizată din octombrie sau noiembrie 2003, un asistent social și un medic de la centrul de plasament au efectuat o examinare clinică de bilanț asupra domnului Câmpeanu, condiție prealabilă plasamentului acestuia într-un centru medico-social. În rubrica „reprezentant legal”, aceștia au scris „abandonat la naștere”; rubrica „persoană de contact în caz de urgență” a rămas necompletată. Diagnosticul indica „handicap mintal grav, seropozitivitate”, fără nicio referire la diagnosticul precedent iar raportul examinării preciza: „necesită supraveghere și asistență intermitentă pentru îngrijire personală” și concluziona că domnul Câmpeanu era capabil să aibă grijă de propria persoană, însă cu ajutor semnificativ.

7. Prin scrisoarea datată 16 octombrie 2003, SPM a informat comisia județeană că nu-l putea

interna pe domnul Câmpeanu, motivând că acesta era seropozitiv și prezenta handicap mintal, iar spitalul nu era echipat pentru îngrijirea persoanelor cu asemenea patologii.

8. În urma acestui refuz, în perioada octombrie 2003 – ianuarie 2004, comisia județeană și Direcția Județeană pentru Protecția Drepturilor Copilului Dolj („DJPDC”) au solicitat sprijinul unor instituții pentru găsirea unei unități sociale sau psihiatrice care să accepte internarea domnului Câmpeanu, precizând că starea de sănătate a tânărului „nu necesită spitalizare, ci mai degrabă supraveghere continuă, în cadrul unei instituții specializate”.

9. Comisia județeană a considerat, în final, că domnul Câmpeanu putea fi internat în Unitatea Medico-Socială Cetate („UMSC”), pe care o considera o unitate adaptată nevoilor acestuia, în precizând acesteia doar că domnul Câmpeanu era seropozitiv, ceea ce corespundea unui grad mediu de handicap, fără să menționeze dificultățile sale de învățare.

10. La 5 februarie 2004, domnul Câmpeanu a fost internat în UMSC. În procesul-verbal de transfer, întocmit de unitate și trimis la CRJ la 5 martie 2004, se descria starea domnului Câmpeanu la internare; acesta se afla într-o stare avansată de „degradare psihică și somatică”, era îmbrăcat într-un trening rupt, fără lenjerie intimă și încălțăminte; acesta nu avea nici medicație antiretrovirală și nici informații despre starea sa de sănătate; foaia de observație clinică întocmită la internare preciza că pacientul „refuză să coopereze”.

În declarațiile date la parchet, în data de 22 iulie 2004, în cadrul procedurii interne, medicul curant al domnului Câmpeanu în centrul de plasament, a explicat faptul că pacientul nu primise medicamentele și informațiile corespunzătoare prin faptul că ea nu știa la momentul respectiv dacă era necesară modificarea tratamentului având în vedere rezultatele ultimelor examinări.

În urma examenului medical efectuat la internarea domnului Câmpeanu în UMSC, s-a consemnat diagnosticul „retard psihic sever, HIV seropozitiv și malnutriție”, o înălțime de 1,68 m și o greutate de 45 kg și mențiunea că „nu se poate orienta în timp și spațiu, nu poate mânca singur și nu își poate efectua toaleta personală”.

11. În seara zilei de 6 februarie 2004, domnul

Câmpeanu a devenit agitat, în foaia de observație întocmită de UMSC în dimineața zilei de 7 februarie 2004, consemnându-se că pacientul „este violent, a agresat alți pacienți, a spart un geam, a rupt lenjeria de pat și lenjeria de corp, precum și perdelele”; i s-au administrat fenobarbital și diazepam pentru a-l calma.

12. La data de 9 februarie 2004, domnul Câmpeanu a fost transferat, în vederea examinării, diagnosticării și tratamentului, la SPM, cea mai apropiată unitate de psihiatrie unde s-a consemnat din nou diagnosticul „retard psihic sever”. Se consideră însă că starea sa „nu constituie urgență psihiatrică” și că pacientul „nu este agitat”. Doctorul L.G. i-a pus diagnosticul „retard psihic mediu” și i-a prescris sedative (carbamazepină și diazepam).

Dosarul medical păstrat la SPM consemna că nu s-a obținut nicio informație despre anamneza domnului Câmpeanu la internarea sa în spital deoarece acesta „refuză să coopereze”. În declarația dată organelor de cercetare penală la 8 decembrie 2005, doctorul D.M. de la SPM a precizat că „pacientul era diferit, în sensul că nu se putea realiza contactul psihic cu el, și că prezenta deficiențe mintale”.

13. În aceeași zi, domnul Câmpeanu a fost transferat înapoi la UMSC. Între timp, starea sa de sănătate se degradase considerabil. După ce UMSC a primit antiretrovirale, tratamentul tânărului a fost reluat. În pofida acestei măsuri, starea acestuia nu s-a ameliorat, dosarul medical indicând că se menține starea de „agitație” cu puseuri de „violență”.

14. UMSC a decis că, în lipsa echipamentelor necesare pentru îngrijirea lui, nu îl putea ține pe domnul Câmpeanu pe termen mai lung. Spitalul a adresat centrului de plasament o cerere pentru transferarea tânărului la o altă unitate. Centrul de plasament a respins cererea, susținând că tânărul „nu mai era de competența” acestuia.

15. La data de 11 februarie 2004, E.O., directoarea UMSC, ar fi sunat la Direcția de Sănătate Publică Dolj și ar fi solicitat găsirea unei soluții pentru transferul domnului Câmpeanu într-o unitate mai bine adaptată problemelor sale de sănătate. I s-ar fi sugerat internarea domnului Câmpeanu în SPM în vederea unui tratament psihiatric cu o durată de 4-5 zile.

16. La 13 februarie 2004, domnul Câmpeanu a fost transferat de la UMSC la SPM. Șederea sa în spital, în vederea tratării hiperagresivității

sale, trebuia să dureze 3-4 zile. Acesta a fost internat în Secția Psihiatrie

17. La 15 februarie 2004, tânărul a fost încredințat doctorului L.G. Întrucât tânărul era seropozitiv, medicul a decis transferul acestuia în Secția de psihiatrie VI care însă nu avea decât doi medici generaliști și niciun medic psihiatru, astfel că L.G. a rămas responsabil de tratamentul psihiatric acordat domnului Câmpeanu.

18. La data de 19 februarie 2004, acesta a încetat să mai mănânce și a refuzat să-și ia medicamentele. În consecință, s-a decis administrarea de glucoză și vitamine pe cale parenterală. Medicul care l-a examinat pe domnul Câmpeanu a consemnat o „stare generală proastă”.

19. La data de 20 februarie 2004, o echipă de observatori a CRJ s-a prezentat la SPM și a constatat starea în care se afla domnul Câmpeanu. Conform raportului întocmit de membrii CRJ în urma vizitei respective, tânărul se afla singur într-o cameră neîncălzită, doar cu o bluză de pijama și într-un pat fără lenjerie; nu se putea hrăni singur și nu se putea deplasa singur la toaletă; personalul SPM a refuzat să-i acorde asistență, manifestând teamă să nu contracteze HIV, astfel încât pacientul era hrănit doar cu glucoză în perfuzie. Raportul concluziona că spitalul nu îi acordase tânărului tratamentul și îngrijirile cele mai elementare.

În raport, reprezentanții CRJ precizau că au solicitat transferul imediat al domnului Câmpeanu la Spitalul de Boli Infecțioase Craiova, singurul spital capabil să îi acorde tânărului un tratament adecvat; directorul spitalului a respins însă cererea, considerând că pacientul „nu este un caz urgent, ci un caz social” și că, în orice caz, acesta nu ar fi rezistat drumului.

20. Domnul Câmpeanu a decedat în seara zilei de 20 februarie 2004. Conform certificatului de deces întocmit la 23 februarie 2004, cauza imediată a morții a constituit-o insuficiența cardio-respiratorie. Certificatul de deces indica totodată faptul că infecția cu HIV este „starea morbidă inițială”, iar „retardul mental” este „o altă stare morbidă importantă”.

21. Deși dispozițiile legale prevăd că autopsia medico-legală se efectuează obligatoriu în caz de deces în spital psihiatric (Ordinul comun nr. 1.134/255/2000 al ministrului justiției și al ministrului sănătății pentru aprobarea

Normelor procedurale privind efectuarea expertizelor, a constatărilor și a altor lucrări medico-legale), SPM nu a urmat procedura, considerând că decesul „nu poate fi considerat a fi o moarte suspectă, având în vedere cele două afecțiuni grave pe care le avea pacientul” (retard mental și infecție cu HIV).

22. La 21 februarie 2004, neștiind că domnul Câmpeanu decedase, CRJ a redactat mai multe scrisori urgente către persoane competente din administrația locală și națională, printre care și ministrul sănătății, prefectul județului Dolj, primarul comunei Poiana Mare și șeful Direcției de Sănătate Publică Dolj. Precizând starea extrem de critică în care se afla domnul Câmpeanu precizându-se, de asemenea de transferul într-o unitate care nu era capabilă nici măcar să-i ofere îngrijirile corespunzătoare, având în vedere că acesta era seropozitiv. CRJ critica, de asemenea, tratamentul – considerat inadecvat – care îi fusese acordat tânărului, solicitând măsuri urgente pentru remedierea situației și precizând că internarea domnului Câmpeanu în UMSC și transferul său ulterior la SPM constituiau o încălcare a drepturilor sale fundamentale, solicitând autorităților deschiderea unei anchete în acest sens.

23. Prin scrisoarea din 15 iunie 2004, adresată Procurorului General al României, CRJ a solicitat informații despre stadiul în care se afla procedura declanșată în urma plângerii penale depuse la parchet în data de 23 februarie 2004 cu privire la circumstanțele care au condus la decesul domnului Câmpeanu. CRJ a subliniat în plângere că tânărul nu fusese internat într-o unitate medicală corespunzătoare stării sale de sănătate fizică și mintală.

24. Tot la data de 15 iunie 2004, CRJ a formulat alte două plângeri penale, una la Parchetul de pe lângă Judecătoria Craiova și alta la Parchetul de pe lângă Tribunalul Dolj. CRJ a cerut din nou deschiderea unei anchete penale cu privire la circumstanțele în care a survenit decesul domnului Câmpeanu, susținând că au fost săvârșite următoarele infracțiuni:

i. neglijență în serviciu, comisă de către personal al DJPDC Dolj și al centrului de plasament [art. 249 alin. (1) C. pen.];

ii. abuz în serviciu și punere în primejdie a unei persoane în neputință de se îngriji, comise de către personalul UMSC (art. 246 și art. 314 C. pen.);

iii. ucidere din culpă sau punere în primejdie

a unei persoane în neputință de se îngriji, comise de către personalul SPM [art. 178 alin. (2) și art. 314 C. pen.].

CRJ a menționat și despre încadrarea greșită (în grad mediu de handicap) a diagnosticului domnului Câmpeanu, efectuată de către Comisia de expertiză medicală a persoanelor adulte cu handicap Dolj, în pofida diagnosticelor puse anterior și ulterior.

Referitor la DJPDC Dolj, CRJ consideră că aceasta nu a declanșat procedura pentru instituirea unei tutele în momentul în care domnul Câmpeanu a devenit major, încălcând astfel legislația în vigoare.

De asemenea, CRJ impută centrului de plasament că nu a luat măsuri pentru a se asigura că tânărul se prezintă cu tratamentul antiretroviral necesar la transferarea acestuia la UMSC în data de 5 februarie 2004; CRJ considera că acest fapt poate reprezenta o cauză care a dus la decesul tânărului, două săptămâni mai târziu.

De asemenea, CRJ consideră că transferul de la UMSC la SPM fusese inutil, inoportun și contrar legislației în vigoare, întrucât această măsură a fost luată fără consimțământul pacientului sau al vreunui reprezentant legal, ceea ce încalcă prevederile Legii nr. 46/2003 (Legea drepturilor pacientului).

În ultimul rând, CRJ susține că, la SPM, domnul Câmpeanu a fost lipsit de tratamentul adecvat, atât din punctul de vedere al tratamentului medicamentos și nutritiv, cât și din punct de vedere al serviciilor medicale.

25. La data de 22 august 2004, Parchetul General a informat CRJ că dosarul cauzei a fost transmis, pentru anchetă, la Parchetul de pe lângă Tribunalul Dolj.

La data de 31 august 2004, Parchetul de pe lângă Tribunalul Dolj a informat CRJ că s-a deschis un dosar penal în urma plângerii depuse și că ancheta a fost repartizată Serviciului de Cercetări Penale din cadrul Inspectoratului de Poliție al Județului Dolj.

26. La 14 septembrie 2004, la cererea parchetului, Institutul de Medicină Legală Craiova a eliberat un raport de constatare medico-legală în care, în baza foilor de observație clinică înaintate, se menționa:

Numitul Câmpeanu Valentin „a avut recomandat tratament pentru afecțiunea virală HIV, și afecțiunea psihiatrică, tratament corect și adecvat cazului ca acțiune și doze

corespunzătoare, raportate la stadiului clinico-imunologic al pacientului.

Nu putem face aprecieri asupra faptului dacă bolnavul a și luat dozele recomandate, având în vedere starea avansată de degradare psihosomatică.”

27. La 22 octombrie 2004, s-a procedat la exhumarea și autopsierea cadavrului domnului Câmpeanu. Raportul de constatare medico-legală, întocmit la 2 februarie 2005, preciza că trupul prezenta urme avansate de casexie și concluziona următoarele:

„[...] moartea numitului Câmpeanu Valentin a fost neviolentă și s-a datorat insuficienței cardio-respiratorii consecința unei pneumonii complicație suferită în evoluția sindromului HIV, diagnosticat cu ocazia internării. Cu ocazia exhumării nu s-au constatat leziuni de violență.”

28. La 19 iulie 2005, Parchetul de pe Tribunalul Dolj a dispus neînceperea urmăririi penale în dosarul respectiv, considerând că, având în vedere aspectele prezentate, tratamentul medical administrat pacientului fusese adecvat și că decesul acestuia nu a fost violent, ci consecința unei complicații suferite în evoluția sindromului HIV, de care suferea domnul Câmpeanu.

29. La 8 august 2005, CRJ a contestat rezoluția la Prim procurorul de la Parchetul de pe lângă Tribunalul Dolj, susținând, în special, că nu fuseseră examinate unele dintre argumentele legate de tratamentul medical administrat pacientului, presupusa întrerupere a administrării antiretroviralelor și condițiile de cazare și igienă din spitale.

La 23 august 2005, prim-procurorul a admis plângerea, a infirmat rezoluția din 19 iulie 2005 și reluarea cercetărilor penale în vederea completării lor. S-a dispus efectuarea unor acte specifice de cercetare penală în legătură cu anumite documente medicale care trebuiau verificate după ce erau ridicate de la Spitalul Clinic de Boli Infecțioase Craiova, centrul de plasament, UMSC și SPM. Medicii care l-au avut în îngrijire pe domnul Câmpeanu urmau să fie audiați. Se cerea clarificarea circumstanțelor în care medicația antiretrovirală a fost administrată sau nu pacientului pe durata internării acestuia la UMSC și SPM, având în vedere faptul că foaia de observație clinică de la SPM nu conținea nicio informație în acest sens.

30. La data de 11 decembrie 2006, Parchetul de pe lângă Tribunalul Dolj a decis că,

în conformitate cu noile norme de procedură în vigoare, nu avea competență să efectueze urmărirea penală și a trimis dosarul cauzei la Parchetul de pe lângă Judecătoria Calafat.

31. La 11 ianuarie 2006, IPJ Dolj a solicitat Colegiului Medicilor Dolj („Colegiul Medicilor”) emiterea unui aviz privind „măsura în care demersul terapeutic [adoptat] este corect din punct de vedere al diagnosticului [pus în raportul de autopsie] sau se consideră o greșeală medicală”.

La 20 iulie 2006, Comisia de disciplină a Colegiului Medicilor a decis că nu se impune declanșarea unei acțiuni disciplinare împotriva personalului SPM:

„[...] terapia cu psihotrope, menționată în notele la observația clinică generală ale SPM, era coresponzătoare [...] [și prin urmare] informațiile primite sugerează că medicii au luat decizii bune și că nu există bănuiala unei greșeli medicale [legate de] o infecție oportunistă în HIV [care nu ar fi fost] tratată corect”.

IPJ Dolj a atacat decizia, dar contestația a fost respinsă ca tardivă la data de 23 noiembrie 2006.

32. La 30 martie 2007, Parchetul de pe lângă Judecătoria Calafat a pronunțat o nouă rezoluție de neîncepere a urmăririi penale. Procurorul și-a întemeiat soluția pe probele depuse la dosar, precum și pe decizia emisă de Comisia de disciplină a Colegiului Medicilor.

33. CRJ a contestat rezoluția, susținând că majoritatea instrucțiunilor date de prim-procuror în rezoluția din 23 august 2005 fuseseră ignorate. Plângerea a fost respinsă la 4 iunie 2007 de către prim-procurorul de la Parchetul de pe lângă Judecătoria Calafat care, într-o motivare scurtă, a făcut trimitere la concluziile raportului de constatare medico-legală din 14 septembrie 2004 și la decizia Comisiei de disciplină a Colegiului Medicilor din 20 iulie 2006.

La 10 august 2007, CRJ a atacat această ordonanță la Judecătoria Calafat.

34. La 3 octombrie 2007, instanța a admis acțiunea CRJ, a casat rezoluțiile din 30 martie și 4 iunie 2006 și a dispus reluarea urmăririi penale, considerând că nu se examinaseră diverse aspecte legate de decesul domnului Câmpeanu și că se impunea prezentarea unor probe suplimentare.

35. Parchetul de pe lângă Judecătoria Calafat a declarat recurs împotriva hotărârii. La 4 aprilie

2008, Tribunalul Dolj a admis recursul, a casat hotărârea pronunțată de Judecătoria Calafat și a respins plângerea depusă de CRJ împotriva rezoluției de neîncepere a urmăririi penale din 30 martie 2007.

Tribunalul s-a bazat, în principal, pe concluziile raportului de constatare medico-legală și pe raportul de autopsie, precum și pe decizia Colegiului Medicilor, toate aceste înscrisuri indicând lipsa unei legături de cauzalitate între tratamentul medical administrat domnului Câmpeanu și decesul său.

36. La data de 8 martie 2004, ca răspuns la plângerile făcute de CRJ prefectul județului Dolj a însărcinat o comisie cu anchetarea circumstanțelor decesului domnului Câmpeanu. Comisia, alcătuită din reprezentanți de la DJPDC, Direcția de Sănătate Publică, Serviciul de Cercetări Penale din cadrul IPJ Dolj și Prefectura Dolj, a primit un termen de 10 zile pentru finalizarea anchetei și prezentarea unui raport cu concluziile sale.

În raport, comisia a ajuns la concluzia că toate procedurile legate de tratamentul domnului Câmpeanu după ieșirea acestuia din centrul de plasament fuseseră legale și justificate, ținând seama de diagnosticul pus. S-a constatat o singură neregulă, și anume neefectuarea unei autopsii imediat după decesul tânărului, ceea ce constituia o încălcare a legislației în vigoare.

37. La 26 iunie 2004, CRJ a depus la Autoritatea Națională pentru Protecția Copilului („ANPC”) o plângere în care denunța mai multe deficiențe, printre care neînstituirea unei tutele în cazul domnului Câmpeanu și neplasarea acestuia într-o unitate medicală corespunzătoare. CRJ și-a reiterat plângerea la data de 4 august 2004, susținând că transferul nejustificat al tânărului la SPM putea ridica probleme în raport cu art. 5 § 1 lit. e) din Convenție.

La 21 octombrie 2004, ca răspuns la aceste acuzații, ANPC a prezentat un raport privind circumstanțele decesului domnului Câmpeanu. ANPC a recunoscut că, dispunând internarea domnului Câmpeanu în SPM, comisia județeană și-a depășit atribuțiile. ANPC a considerat însă că dispoziția respectivă nu a avut urmări deoarece unitatea în cauză oricum refuzase inițial internarea domnului Câmpeanu.

ANPC a concluzionat că, transferându-l pe domnul Câmpeanu la UMSC, DJPDC acționase conform principiilor deontologiei profesionale

și bunelor practici. În acest sens, ANPC nu are totuși competența de a se pronunța asupra transferului ulterior al domnului Câmpeanu la SPM.

De asemenea, ANPC a refuzat să se pronunțe asupra argumentului conform căruia domnul Câmpeanu a fost încadrat greșit în gradul mediu de handicap sau asupra faptelor ulterioare internării tânărului în UMSC.

38. La data de 24 martie 2004, Direcția de Sănătate Publică Dolj a informat CRJ că o comisie alcătuită din mai mulți șefi de servicii au ajuns la concluzia că „nu s-a încălcat niciun drept fundamental” în cazul decesului domnului Câmpeanu, internările succesive ale acestuia fiind justificate prin art. 9 din Legea nr. 584/2002 privind măsurile de prevenire a răspândirii maladii SIDA în România și de protecție a persoanelor infectate cu HIV sau bolnave de SIDA.

39. La data de 16 martie 2005, în urma unei anchete penale asupra morții a 17 pacienți la SPM, Procurorul General a adresat Ministerului Sănătății o scrisoare, solicitând adoptarea unor măsuri administrative pentru remedierea situației din spital. Deși sublinia că nu s-a constatat nicio faptă penală condamnabilă în legătură cu decesele în cauză, scrisoarea sublinia „deficiențele administrative” constatate în spital și preconiza luarea măsurilor corespunzătoare în privința următoarelor aspecte.

40. În decizia pronunțată la 15 iunie 2006, în urma plângerii penale formulate de CRJ în numele lui P.C., alt pacient decedat la SPM, Înalta Curte de Casație și Justiție a respins excepția ridicată de parchet, conform căreia CRJ nu avea un interes legitim de a acționa. Înalta Curte de Casație și Justiție a considerat că CRJ, având în vedere domeniul de activitate și scopurile declarate ca fundație care activează în domeniul prevenirii încălcării drepturilor omului, era îndreptățită să declanșeze o procedură de această natură în vederea aflării împrejurărilor deceselor celor 17 pacienți din SPM în lunile ianuarie și februarie 2004.

41. CRJ a prezentat o expertiză datată 4 ianuarie 2012 în care se preciza despre documentele medicale de la UMSC și SPM că sunt „superficiale, de calitate slabă, deseori absente sau incomplete”, descrierea stării clinice a domnului Câmpeanu fiind „foarte insuficientă”. Se mai preciza că pacientul nu a

fost examinat deloc de către un specialist în boli infecțioase la SPM și s-a adăugat că, contrar prevederilor dreptului român, nu s-a efectuat o autopsie imediat după deces.

Expertiza constata posibilitatea ca anumite aspecte comportamentale interpretate ca tulburări psihiatrice să fi fost cauzate de o septicemie.

În consecință, conform expertizei, pericolele întreruperii tratamentului cu antiretrovirale, riscurile apariției unor infecții oportuniste și antecedentele de tuberculoză ale domnului Câmpeanu ar fi trebuit să determine internarea acestuia într-un spital de medicină generală care tratează bolile infecțioase, nu într-o instituție psihiatrică.

42. Expertiza concluziona că decesul domnului Câmpeanu la SPM a fost consecința unei „greșeli medicale grave”, că tratamentul infecției cu HIV și al infecțiilor oportuniste nu a respectat nici normele internaționale, nici deontologia medicală, lucru valabil și pentru consilierea și tratamentul acordate pacientului pentru handicapul său mintal; mai mult, procedura disciplinară în fața Colegiului Medicilor a fost deficitară și viciată de neglijență, având în vedere absența documentelor medicale importante.

III. În dret se vor reține următoarele:

43. În numele domnului Câmpeanu, CRJ susține că acesta a fost lipsit de viață ca urmare a efectului cumulat al unor acțiuni și omisiuni imputabile anumitor organe ale statului, contrar obligației legale de a-i acorda acestuia îngrijiri și tratament. De asemenea, CRJ consideră că autoritățile nu au instituit un mecanism efectiv capabil să apere drepturile persoanelor cu handicap internate în spitale pe termen lung. CRJ afirmă, în special, că acestea nu au efectuat anchete asupra deceselor suspecte.

În plus, CRJ consideră că gravele abateri în legătură cu îngrijirile și tratamentul administrate domnului Câmpeanu la UMSC și SPM, condițiile de viață din SPM și atitudinea generală a autorităților și persoanelor implicate în acordarea îngrijirilor și tratamentului în ultimele luni din viața tânărului se interpretează, în ansamblu dar și în parte, ca fiind un tratament inuman și degradant. Mai mult, conform CRJ, ancheta oficială privind acuzațiile de relele tratamente nu a respectat obligația procedurală care îi revine statului în temeiul art. 3 din

Convenție.

Din perspectiva art. 13 coroborat cu art. 2 și art. 3 din Convenție, CRJ susține că ordinea juridică română nu asigură nicio cale de atac efectivă în cazurile de moarte suspectă sau de rele tratamente într-un spital psihiatric.

Cu privire la admisibilitatea cererii

44. Guvernul consideră că CRJ nu are calitatea necesară pentru a prezenta o cerere în numele domnului Valentin Câmpeanu, decedat între timp; prin urmare, cererea ar fi inadmisibilă pe motiv de incompatibilitate *ratione personae* cu art. 34 din Convenție, redactat după cum urmează:

În opinia Guvernului, art. 34 trebuie interpretat ca însemnând că o cerere individuală nu poate fi depusă de o persoană fizică, o organizație neguvernamentală sau un grup de persoane particulare care se pretinde victimă, ori de către reprezentantul pretinsei victime.

45. Guvernul contestă că CRJ ar putea fi considerat o victimă directă sau măcar victimă indirectă ori potențială.

În primul rând, CRJ nu poate pretinde în speță că a suferit o încălcare a propriilor sale drepturi și, prin urmare, nu poate fi considerat victimă directă [Guvernul citează Čonka și alții și Ligue des droits des Roms împotriva Belgiei (dec.), nr. 51564/99, 13 martie 2001].

În al doilea rând, conform analizei Guvernului privind jurisprudența Curții, o victimă indirectă ori potențială trebuie să demonstreze, cu ajutorul unor mijloace suficiente, existența fie a riscului unei încălcări, fie a consecințelor suferite ca urmare a încălcării drepturilor unui terț în contextul unei legături strânse preexistente, indiferent dacă legătura este naturală (dacă, de exemplu, terțul este membru al familiei) sau juridică (dacă, de exemplu, este consecința unei tutele). În opinia Guvernului, simplul fapt că situația de vulnerabilitate a domnului Câmpeanu a fost adusă la cunoștința CRJ, care a decis ulterior să sesizeze instanțele naționale despre cazul tânărului, nu este suficient să confere CRJ calitate de victimă indirectă; lipsa unei legături solide între victima directă și CRJ și a unei decizii de investire a CRJ cu o misiune de reprezentare sau îngrijire a domnului Câmpeanu, împiedică această organizație să se prevealeze de calitatea de victimă, directă sau indirectă, și asta în pofida vulnerabilității incontestabile a domnului Câmpeanu sau a

faptului că acesta era orfan și nu a beneficiat de ajutorul unui tutore (Guvernul citează, a contrario, Becker împotriva Danemarcei, nr. 7011/75, decizia Comisiei din 3 octombrie 1975).

46. În plus, Guvernul consideră că, în absența unor elemente care să ateste existența oricărei forme de mandat, CRJ nu se poate pretinde nici reprezentantul victimei directe (Guvernul citează Skjoldager împotriva Suediei, nr. 22504/93, decizia Comisiei din 17 mai 1995).

Guvernul susține că implicarea CRJ în procedura internă referitoare la decesul domnului Câmpeanu nu implică faptul că autoritățile naționale i-ar fi recunoscut interesul de a acționa în numele victimei directe. În opinia sa, statutul CRJ în fața instanțelor naționale era cel al unei persoane ale cărei interese fuseseră vătămate de soluția procurorului, nu cel al unui reprezentant al părții vătămate. În această privință, dreptul intern, în interpretarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în decizia din 15 iunie 2006 (supra, pct. 44), ar însemna admiterea unei *actio popularis* în procedura internă.

47. Guvernul susține că prezenta cauză trebuie respinsă în calitate de *actio popularis* și că astfel de cauze nu pot fi admise de Curte decât în contextul art. 33 din Convenție și al competenței statelor de a se supraveghea reciproc. Deși menționează că alte organisme internaționale nu interzic expres *actio popularis* (se menționează art. 44 din Convenția americană a drepturilor omului), Guvernul consideră că orice mecanism își are limitele, inconvenientele și avantajele sale, modelul adoptat nefiind – în opinia sa – decât rezultatul negocierilor dintre părțile contractante.

48. Guvernul adaugă că autoritățile române au ținut seama de recomandările specifice formulate de CPT. Evaluarea periodică universală a ONU din 2013 ar fi recunoscut astfel că situația persoanelor cu handicap din România a avut o evoluție pozitivă. S-au înregistrat progrese și în domeniul legislației privind tutela și protecția persoanelor cu handicap. Diverse hotărâri ale Curții au examinat deja chestiunea drepturilor pacienților vulnerabili internați în unități mari [Guvernul face trimitere la C.B. împotriva României, nr. 21207/03, 20 aprilie 2010, și Stanev împotriva Bulgariei (MC), nr. 36760/06, CEDO

2012]; prin urmare, nu există niciun motiv special legat de respectarea drepturilor omului, astfel cum sunt garantate de Convenție, pentru a continua examinarea cererii.

49. CRJ susține că circumstanțele excepționale ale prezentei cereri impun o examinare a fondului. CRJ este de părere că o astfel de evaluare poate fi făcută de Curte fie admitând că CRJ este o victimă indirectă, fie considerând că organizația acționează în calitate de reprezentant al domnului Câmpeanu.

50. Întrucât, în opinia CRJ, Curtea are ca principiu o interpretare flexibilă a criteriilor de admisibilitate atunci când acest lucru se impune în interesul drepturilor omului și pentru a permite un acces concret și efectiv la procedura în fața sa, CRJ consideră că ar trebui admis faptul că are calitate procesuală în numele domnului Câmpeanu. Totodată, Curtea ar trebui să ia în considerare circumstanțele excepționale ale cauzei, imposibilitatea ca tânărul să aibă acces la justiție – fie în mod direct, fie prin intermediul unui reprezentant – dat fiind faptul că instanțele naționale au recunoscut calitatea procesuală a CRJ de a acționa în numele său și, nu în ultimul rând, îndelungata experiență a ONG-ului în susținerea acțiunilor în numele persoanelor cu dizabilități.

Curtea și-a adaptat de altfel normele pentru a permite accesul la procedura în fața sa victimelor care consideră că este extrem de dificil, dacă nu imposibil, să îndeplinească anumite criterii de admisibilitate, din motive independente de voința lor, legate însă de încălcările pe care le denunță (dificultăți pentru victima unor măsuri secrete de supraveghere de a prezenta probe sau vulnerabilitatea cauzată de factori cum ar fi vârsta, sexul sau invaliditatea) [CRJ citează, de exemplu, S.P., D.P. și A.T. împotriva Regatului Unit, nr. 23715/94, Decizia Comisiei din 20 mai 1996, Storck împotriva Germaniei, nr. 61603/00, CEDO 2005-V, și Öcalan împotriva Turciei (MC), nr. 46221/99, CEDO 2005-IV].

De asemenea, Curtea a exclus regula privind „calitatea de victimă” insistând pe „interesul drepturilor omului”. Într-adevăr, Curtea a afirmat că hotărârile pe care le pronunță nu servesc doar pentru soluționarea cauzelor în care a fost sesizată, ci, în sens mai larg, pentru a „clarifica, proteja și dezvolta normele Convenției și, astfel, pentru a contribui la

respectarea, de către state, a angajamentelor pe care și le-au asumat în calitate de părți contractante” (CRJ face trimitere la Karner împotriva Austriei, nr. 40016/98, pct. 26, CEDO 2003-IX).

În plus, CRJ consideră că statul are anumite obligații, de exemplu, în temeiul art. 2, indiferent de existența unei rude sau de dorința lor de a iniția o procedură în numele reclamantului. A condiționa astfel supravegherea respectării de către state a obligațiilor care le revin în temeiul art. 2 de existența unei rude ar implica riscul de a fi încălcate cerințele art. 19 din Convenție.

51. În ceea ce privește particularitățile speței, CRJ consideră că, la evaluarea problemei calității sale procesuale, este necesar să se ia în considerare un element important, și anume faptul că observatorii săi au avut un scurt contact vizual cu domnul Câmpeanu, în timpul vizitei lor la SPM, și au fost martori ai suferinței sale. Într-adevăr, CRJ a reacționat la fața locului, adresându-se diverselor autorități și presându-le să găsească soluții pentru situația critică a domnului Câmpeanu. În acest context, experiența îndelungată a organizației în apărarea drepturilor omului pentru persoanele cu dizabilități a jucat un rol esențial.

Indicând faptul că i-a fost recunoscută calitatea procesuală la nivel național, CRJ susține că, în mod frecvent, Curtea a luat în considerare normele de procedură interne privind reprezentarea pentru a stabili cine are calitate procesuală pentru a introduce o cerere în numele unei persoane cu handicap (CRJ citează Glass împotriva Regatului Unit, nr. 61827/00, CEDO 2004-II). CRJ adaugă faptul că au fost constatate încălcări de către Curte în cauzele în care autoritățile naționale au aplicat normele de procedură într-un mod rigid și au restricționat astfel accesul la justiție pentru persoanele cu handicap (în special, face trimitere la X și Y împotriva Țărilor de Jos, 26 martie 1985, seria A, nr. 91).

52. Bazându-se pe comentariile Comisarului pentru drepturile omului al Consiliului Europei cu privire la dificultățile persoanelor cu handicap de a avea acces la justiție, precum și pe îngrijorările exprimate de Raportorul special al ONU pentru tortură, potrivit căruia practicile de rele tratamente împotriva persoanelor cu handicap, izolate în instituțiile publice „rămân (adesea) invizibile”, CRJ consideră că „interesul

drepturilor omului” impune o examinare pe fond a prezentei cereri.

Enumeră, de asemenea, un set de criterii pe care le consideră utile pentru stabilirea calității procesuale în cauze similare celei de față: vulnerabilitatea victimei, care poate duce la incapacitatea sa totală de a depune plângere; obstacolele concrete și naturale care împiedică victima să epuizeze căile de atac interne, cum ar fi privarea de libertate sau incapacitatea de a contacta un avocat sau o rudă; natura încălcării, mai ales în cazul în care se referă la art. 2, atunci când victima directă se află ipso facto în imposibilitatea de a oferi un mandat scris terților; lipsa altor mecanisme instituționale pentru a asigura reprezentarea eficientă a victimei; natura relației dintre victima directă și partea terță care revendică calitatea procesuală; și problema dacă acuzațiile formulate ridică probleme grave, cu un caracter general.

53. Având în vedere criteriile de mai sus și în măsura în care consideră că a acționat în numele victimei directe, domnul Câmpeanu – nu numai înainte de decesul acestuia, lansând un apel pentru transferarea sa de la SPM, ci și imediat după moartea acestuia și de-a lungul următorilor 4 ani, încercând să stabilească răspunderea pentru decesul acestuia în fața instanțelor naționale – CRJ susține că are dreptul să prezinte cauza tânărului în fața Curții.

ONG-ul concluzionează că, negându-i-se calitatea de a acționa în numele domnului Câmpeanu, acest lucru ar însemna ca Guvernul să profite de situația nefericită a tânărului pentru a se sustrage de la controlul Curții, blocând, astfel, membrilor mai vulnerabili ai societății accesul în fața instanței europene.

Observațiile relevante ale terților intervenienți

54. Comisarul pentru drepturile omului al Consiliului Europei, a cărei intervenție în fața Curții este limitată la problema admisibilității prezentei cereri, consideră că accesul la justiție al persoanelor cu handicap este foarte problematic în România. Potrivit acestuia, procedurile de declarare a invalidității sunt inadecvate, iar normele care reglementează calitatea procesuală sunt prea restrictive. Nu reprezintă un caz izolat, prin urmare, ca frecventele abuzuri împotriva persoanelor cu handicap să nu fie raportate autorităților și să fie ignorate, astfel că aceste încălcări sunt

încadrate de un climat de impunitate. Dornice de a preveni și a de a stopa astfel de abuzuri, ONG-urile joacă un rol important, în special facilitând persoanelor vulnerabile accesul la justiție. În acest context, a permite ONG-urilor să introducă cereri în fața Curții în numele persoanelor cu handicap ar fi în deplină conformitate cu principiul eficienței care stă la baza Convenției, precum și cu orientările adoptate în numeroase țări europene și cu jurisprudența altor instanțe internaționale, de exemplu, Curtea interamericană pentru drepturile omului, care recunoaște calitatea procesuală a ONG-urilor de a acționa în numele pretinselor victime, chiar și atunci când acestea nu au desemnat respectivele organizații pentru a le reprezenta (comisarul menționează cu titlu de exemplu cauza Yatama împotriva Nicaragua, hotărârea din 23 iunie 2005).

Potrivit Comisarului, o abordare restrictivă a normelor referitoare la calitatea procesuală în numele persoanelor care prezintă dizabilități (intelectuale, în cazul de față) ar avea efectul nedorit de a nega acestor persoane vulnerabile posibilitatea de a solicita și de a obține reparații pentru încălcarea drepturilor lor fundamentale, ceea ce ar fi împotriva scopurilor esențiale ale Convenției.

55. De asemenea, comisarul consideră că, în circumstanțe excepționale, care urmează să fie definite de Curte, ONG-urilor trebuie să li se permită să prezinte în fața Curții cereri în numele victimelor identificate care au fost direct afectate de pretinsa încălcare. Existența unor astfel de circumstanțe excepționale poate fi recunoscută în cazul victimelor extrem de vulnerabile, cum ar fi persoanele plasate într-o instituție psihiatrică sau de protecție socială, care nu au nici familie, nici alte mijloace de reprezentare și a căror cerere, depusă în numele lor de către o persoană sau o organizație cu care se stabilește o legătură suficientă, ar prezenta aspecte importante, de interes general.

În opinia Comisarului, o astfel de abordare ar fi în concordanță cu tendința europeană de extindere a calității de a sta în justiție și o recunoaștere a contribuției neprețuite aduse de ONG-uri în domeniul drepturilor fundamentale ale persoanelor cu handicap, fiind totodată în conformitate cu jurisprudența relevantă a Curții, care s-a modificat considerabil în ultimii ani, în special grație intervenției ONG-urilor.

56. Comitetul Helsinki din Bulgaria,

invocând vasta sa experiență de ONG în apărarea drepturilor omului, Comitetul Helsinki din Bulgaria consideră că o persoană cu handicap plasată într-o instituție nu poate beneficia de protecția dreptului penale decât dacă un ONG care acționează în numele său utilizează căile de atac judiciare, la care se adaugă sensibilizarea opiniei publice.

57. Centrul pentru apărarea persoanelor cu handicap mental consideră că imposibilitatea, în fapt sau în drept, ca o persoană care prezintă deficiențe intelectuale să aibă acces la justiție poate duce în cele din urmă la impunitate în cazul încălcării drepturilor respectivului individ.

Evocă jurisprudența Curții Supreme din Canada, a Curții Supreme din Irlanda și a High Court din Anglia și Țara Galilor, care, în anumite cauze, a recunoscut ONG-urilor calitatea procesuală atunci când persoana în cauză nu era capabilă să susțină ea însăși în fața instanței o problemă de interes public.

Motivarea Curții

58. Prezenta speță se referă la domnul Câmpeanu, o persoană extrem de vulnerabilă, fără rude apropiate. Domnul Câmpeanu era un tânăr rom cu deficiențe mintale severe și infectat cu HIV. A fost în grija autorităților publice de-a lungul întregii vieți și a decedat în spital. Moartea lui s-a datorat neglijenței. La acest moment, fără a fi avut contacte semnificative cu tânărul în timpul vieții acestuia și fără a fi putut să primească instrucțiuni din partea sa ori din partea oricărei alte persoane competente, asociația reclamantă (CRJ) dorește să sesizeze Curtea cu o cerere privind, în special, circumstanțele morții sale.

59. Curtea consideră că această cauză nu se încadrează cu ușurință în niciuna din categoriile acoperite de jurisprudența sus-menționată și ridică așadar o problemă dificilă de interpretare a Convenției în ceea ce privește calitatea procesuală a CRJ. Pentru a o soluționa, Curtea va ține seama de faptul că se impune interpretarea Convenției ca garantând drepturi concrete și specifice, nu teoretice și iluzorii (a se vedea Artico împotriva Italiei, 13 mai 1980, pct. 33, seria A, nr. 37, și referințele citate acolo). Trebuie să mențină, de asemenea, și spiritul potrivit căruia hotărârile sale „nu servesc doar pentru soluționarea cauzelor în care a fost sesizată, ci, în sens mai larg, pentru a clarifica, proteja și dezvolta normele

Convenției și, astfel, pentru a contribui la respectarea, de către state, a angajamentelor pe care și le-au asumat în calitate de părți contractante [Irlanda împotriva Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, pct. 154, seria A, nr. 25, și Konstantin Markin împotriva Rusiei (MC), nr. 30078/06, pct. 89, CEDO 2012]. În același timp, după cum reiese din jurisprudența sus-menționată în ceea ce privește calitatea de victimă și conceptul „calitate procesuală”, Curtea trebuie să vegheze că sunt interpretate într-un mod coerent condițiile de admisibilitate care trebuie îndeplinite.

60. În opinia Curții, este incontestabil faptul că domnul Câmpeanu a fost victima directă, în sensul art. 34 din Convenție, a unor circumstanțe care au condus la moartea sa și care se află în centrul principalei pretenții prezentate în fața Curții în speță, și anume capătul de cerere întemeiat pe art. 2 din Convenție.

61. Pe de altă parte, Curtea consideră că nu există suficiente motive relevante pentru a considera CRJ o victimă indirectă în raport cu jurisprudența sa. În acest sens, subliniază că CRJ nu a demonstrat existența unei „legături [suficient de] strânse” cu victima directă; nu pretinde a avea un „interes personal” în a menține capetele de cerere în cauză în fața Curții, având în vedere definiția pe care jurisprudența Curții o oferă acestor noțiuni.

62. În timpul vieții, domnul Câmpeanu nu a inițiat în fața instanțelor naționale nicio procedură pentru a se plânga cu privire la situația sa medicală și juridică. Dacă la nivel formal era considerat o persoană cu deplină capacitate juridică, este clar că, în practică, nu a fost tratat ca atare. Oricum, Curtea consideră că, având în vedere vulnerabilitatea sa extremă, domnul Câmpeanu nu era capabil să introducă singur o astfel de procedură, fără sprijin sau consiliere juridică adecvate. Tânărul se afla așadar într-o situație cu totul diferită și mai puțin favorabilă decât cele examinate de Curte în cauzele anterioare, care se refereau la persoanele cu capacitate juridică, sau cel puțin pe care nimic nu le-a împiedicat să inițieze o procedură în timpul vieții și în numele căror au fost introduse cereri după moartea lor.

63. După moartea domnului Câmpeanu, CRJ s-a angajat într-o serie de proceduri interne pentru a clarifica circumstanțele acesteia. Întrucât, în cele din urmă, investigațiile au

condus la concluzia că nu a existat nicio faptă penală asociată cu decesul, CRJ a introdus prezenta cerere în fața Curții.

64. Curtea acordă o importanță considerabilă faptului că nici capacitatea procesuală a CRJ de a acționa în numele domnului Câmpeanu, nici observațiile formulate în numele său către autoritățile medicale și judiciare interne nu au fost în niciun mod puse la îndoială sau contestate. Aceste inițiative, care în mod normal ar fi ținut de responsabilitatea unui tutore sau a unui reprezentant, au fost luate de CRJ fără nicio obiecție din partea autorităților competente, care le-au dat urmare și au tratat toate cererile care le-au fost transmise.

65. De asemenea, Curtea observă că, la momentul decesului, așa cum s-a indicat mai sus, domnul Câmpeanu nu avea rude apropiate cunoscute și că, atunci când a devenit majoră, statul nu a desemnat nicio persoană competentă sau tutore pentru a-i apăra interesele – juridice sau de orice gen – în ciuda obligației legale care prevedea o astfel de măsură. La nivel național, CRJ nu a intervenit în calitate de reprezentant decât cu scurt timp înainte de moartea tânărului, în măsura în care, în mod clar, acesta se afla în imposibilitatea de a-și exprima orice dorință sau opinie cu privire la propriile nevoi și interese și, a fortiori, asupra posibilității de a formula o acțiune. Întrucât autoritățile nu au desemnat niciun tutore legal sau un alt reprezentant, nu exista nicio formă de reprezentare și nici nu a fost pusă în aplicare pentru a proteja partea în cauză sau pentru a prezenta observații în numele său în fața autorităților spitalului, a instanțelor naționale sau în fața Curții [a se vedea, mutatis mutandis, P., C. și S. împotriva Regatului Unit (dec.), nr. 56547/00, 11 decembrie 2001, și B. împotriva României (nr. 2), citată anterior, pct. 96-97]. De asemenea, trebuie notat faptul că plângerea principală întemeiată pe Convenție se referă la pretenții întemeiate pe art. 2 („dreptul la viață”), pe care domnul Câmpeanu, deși era victimă directă, nu le-a putut în mod evident prezenta, întrucât decedase.

66. În contextul expus mai sus, Curtea este convinsă că, având în vedere circumstanțele excepționale ale cauzei și gravitatea acuzațiilor formulate, trebuie să i se recunoască CRJ calitatea procesuală în calitate de reprezentant al domnului Câmpeanu, chiar dacă nu a primit procură pentru a acționa în numele tânărului și chiar dacă acesta a decedat înainte de

introducerea cererii în temeiul Convenției. A concluziona în mod diferit ar împiedica posibilitatea ca aceste acuzații grave de încălcare a Convenției să fie examinate la nivel internațional, cu riscul ca statul pârât să fie exonerat de răspunderea ce îi revine în temeiul Convenției, prin efectul produs prin nedesemnarea de către stat, cu încălcarea obligațiilor care îi revin în temeiul dreptului intern, a unui reprezentant legal care să acționeze în numele tânărului; a se vedea, de asemenea, *mutatis mutandis*, P., C. și S. împotriva Regatului Unit, citată anterior, și Colegiul Consilierilor Juridici Argeș împotriva României, nr. 2162/05, pct. 26, 8 martie 2011). A permite statului pârât să fie exonerat astfel de răspunderea pe care o are ar fi incompatibil cu spiritul general al Convenției și cu obligația pe care art. 34 din Convenție o impune Înalțelor Părți Contractante, de a nu împiedica în niciun fel exercitarea efectivă a dreptului de a formula o cerere în fața Curții.

67. A recunoaște CRJ calitatea de a acționa ca reprezentant al domnului Câmpeanu înseamnă a adopta o abordare conformă cu cea care se aplică dreptului la control judiciar, vizat de art. 5 § 4 din Convenție în cazul „alienaților” [art. 5 § 1 e)]. Curtea reamintește că este necesar, în acest context, ca partea în cauză să aibă acces la instanță și să aibă ocazia de a fi audiată personal sau, după caz, printr-o formă de reprezentare, neputându-se altfel considera a se bucura de „garanțiile fundamentale de procedură aplicate în materie de privare de libertate” (De Wilde, Ooms și Versyp împotriva Belgiei, 18 iunie 1971, pct. 76, seria A, nr. 12). Bolile mintale pot conduce la limitarea sau modificarea acestui drept în privința condițiilor de exercitare (Golder împotriva Regatului Unit, 21 februarie 1975, pct. 39, seria A, nr. 18), dar nu justifică o încălcare a esenței sale. Într-adevăr, se pot impune garanții speciale de procedură pentru a-i proteja pe cei care, din cauza afecțiunilor lor mintale, nu sunt capabili pe deplin să acționeze în nume propriu (Winterwerp împotriva Țărilor de Jos, 24 octombrie 1979, pct. 60, seria A, nr. 33). Un obstacol în fapt poate aduce atingere Convenției la fel ca un obstacol juridic (Golder, Golder împotriva Regatului Unit).

68. În consecință, Curtea respinge obiecția Guvernului cu privire la lipsa *locus standi* a CRJ, organizația având calitatea de reprezentant

de facto al domnului Câmpeanu.

Prin urmare, constatând că aceste capete de cerere aflate în discuție nu sunt în mod vădit nefondate în sensul art. 35 § 3 lit. a) din Convenție și că nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate, Curtea le declară admisibile.

Cu privire la fond

69. CRJ susține că, ca urmare a unor decizii nepotrivite luate în legătură cu transferurile domnului Câmpeanu în instituții care nu erau dotate cu competențe și echipamente necesare pentru îngrijirea sa, decizii care au fost urmate de acte necorespunzătoare sau omisiuni medicale, autoritățile au contribuit, direct sau indirect, la decesul prematur al tânărului, explicând, în continuare că examenele medicale la care a fost supus domnul Câmpeanu în lunile care au precedat acceptării sale la UMSC și apoi la SPM atestau „o stare bună de sănătate” și lipsa unei probleme majore, starea de sănătate a persoanei în cauză deteriorându-se brusc în timpul celor două săptămâni înainte de moartea sa, așadar într-un moment în care se afla sub supravegherea autorităților.

CRJ deduce din partea relevantă în speță, potrivit jurisprudenței abundente a Curții cu privire la art. 2, că Guvernul era obligat să ofere o explicație asupra îngrijirilor medicale acordate domnului Câmpeanu și asupra cauzei morții acestuia (CRJ citează, între altele, Kats și alții împotriva Ucrainei, nr. 29971/04, pct. 104, 18 decembrie 2008, Dodov împotriva Bulgariei, nr. 59548/00, pct. 81, 17 ianuarie 2008, Alexanian împotriva Rusiei, nr. 46468/06, pct. 147, 22 decembrie 2008, Khoudobine împotriva Rusiei, nr. 59696/00, pct. 84, CEDO 2006-XII, și Z.H. împotriva Ungariei, nr. 28973/11, pct. 31-32, 8 noiembrie 2012).

Or, Guvernul nu și-a îndeplinit această obligație, nereușind să prezinte documente medicale importante referitoare la domnul Câmpeanu și prezentând Curții un duplicat al raportului medical al pacientului în perioada internării la SPM în care informații esențiale fuseseră modificate. Deși raportul medical inițial – așa cum a fost el prezentat în diferite stadii ale procedurii interne – nu conținea nicio referire la administrarea de antiretrovirale domnului Câmpeanu, noul document, întocmit cu un scris de mână diferit, menționa astfel de medicamente, lăsând de înțeles că ar fi fost administrate pacientului. Guvernul a folosit

acest nou document pentru a contracara, în fața Curții, observațiile CRJ cu privire la absența tratamentului antiretroviral, CRJ susținând că acest document a fost, probabil, redactat în urma producerii faptelor pentru a susține argumentele Guvernului în fața Curții.

70. De altfel, CRJ consideră că reiese cu claritate din diferite documente transmise în cauză, în special cu privire la inspecțiile la fața locului efectuate de CPT că autoritățile erau la curent despre condițiile de viață precare la SPM, precum și îngrijirea și tratamentele oferite de instituție, nu doar înainte de 2004, ci și la momentul relevant.

71. CRJ atrage atenția asupra caracterului deficient, în opinia sa, asupra modului în care sunt ținute dosarele medicale și înregistrarea transferurilor succesive ale pacientului între diferite structuri spitalicești. Omisiunile în cauză confirmă ipoteza potrivit căreia domnul Câmpeanu a fost lipsit de îngrijiri și tratament adecvate. Acestea se pot dovedi cu atât mai semnificative cu cât pare clar că starea de sănătate a pacientului se deteriora în timpul perioadei în cauză, necesitând un tratament de urgență. În plus, așa cum a indicat mai sus, CRJ consideră că, în condițiile în care tratamentul antiretroviral al domnului Câmpeanu a fost întrerupt în timpul scurtei sale internări la UMSC, este foarte probabil ca pacientul să nu mai fi primit tratament antiretroviral în timpul internării la SPM. CRJ adaugă că ar fi fost necesară efectuarea unei serii de teste medicale, dar acestea nu au fost niciodată efectuate. Ancheta oficială nu a elucidat aceste aspecte cruciale ale cauzei, deși, potrivit CRJ, ar fi existat mai multe explicații plauzibile pentru comportamentul presupus psihotic al pacientului, cum ar fi septicemia sau izolarea forțată într-o cameră separată.

Având în vedere cele de mai sus, CRJ susține că statul pârât nu și-a îndeplinit, în mod clar, obligațiile materiale ce îi revin în temeiul art. 2.

72. De asemenea, CRJ consideră că plasarea pacientului într-o cameră izolată și condițiile de viață de la SPM se constituie într-o încălcare distinctă a art. 3.

Dosarul include probe solide – inclusiv documente emise de autoritățile române, cum ar fi Guvernul, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Institutul Național de Medicină Legală sau chiar personalul SPM – care pun în evidență condițiile, deplorabile, în

opinia CRJ, care existau la momentul respectiv la SPM, în special lipsa hranei, încălzirea și prezența bolilor infecțioase.

Nu se contestă faptul că domnul Câmpeanu a fost plasat singur într-o cameră separată. În cursul vizitei la SPM, observatorii CRJ au constatat că persoana în cauză nu era îmbrăcată corespunzător, în cameră era frig, iar personalul a refuzat să-i acorde tânărului minimul ajutor pentru a-și îndeplini nevoile personale elementare. Guvernul nu a prezentat nicio probă care să justifice această măsură, luată, în opinia acestuia, fără vreo intenție discriminatorie în privința persoanei în cauză. Argumentul potrivit căruia camera în cauză reprezenta singurul spațiu disponibil este contrazis de numeroasele informații care demonstrează că, la momentul faptelor, spitalul nu era ocupat în totalitate.

73. Potrivit CRJ, ancheta oficială efectuată în speță nu a îndeplinit cerințele Convenției, din următoarele motive: aria de aplicare a fost prea limitată, deoarece s-a concentrat doar asupra a doi medici (unul de la UMSC, celălalt de la SPM) și i-a ignorat pe ceilalți membri ai personalului sau ai instituțiilor în cauză; doar cauza imediată a morții și perioada imediat anterioară au făcut obiectul unei examinări, iar autoritățile nu au colectat probele-cheie în timp util, nici nu au clarificat faptele în litigiu, în special cauza decesului. Neefectuarea unei autopsii imediat după decesul pacientului și carențele în administrarea de îngrijiri medicale pacientului ar fi deficiențe evidențiate în decizia primei instanțe, care a fost, însă, infirmată în recurs.

CRJ consideră că ancheta nu a permis stabilirea faptelor, determinarea cauzei decesului și sancționarea persoanelor răspunzătoare. CRJ concluzionează astfel că ancheta nu a îndeplinit cerințele care decurg din art. 2 și art. 3 din Convenție.

74. CRJ susține că art. 13 impune statelor să ia măsuri pozitive pentru a garanta persoanelor cu handicap, aflate în instituții publice, accesul la justiție, în special prin crearea unui mecanism de monitorizare independent, abilitat să primească plângeri în materie, pentru a ancheta abuzurile, a impune sancțiuni sau pentru a transmite dosarele către o autoritate competentă.

În plus, CRJ afirmă că, după cunoștințele sale, în ciuda acuzațiilor, foarte credibile în opinia sa, cu privire la decese suspecte în instituțiile psihiatrice, nu a existat niciodată

nicio decizie definitivă de declarare a unui angajat al acestora ca fiind răspunzător penal sau civil pentru vreo faptă, în legătură cu astfel de decese. În cazul celor 129 de decese raportate la SPM în anii 2002-2004, ancheta nu a relevat nicio faptă penală, iar deciziile de neîncepere a urmăririi penale au fost ulterior confirmate de instanțe.

În concluzie, sistemul juridic românesc nu oferă nicio cale de atac efectivă în sensul art. 13 (dreptul la un recurs efectiv) pentru a denunța nu numai, la modul general, încălcarea drepturilor persoanelor atinse de deficiențe mintale, și nici, în particular, încălcarea drepturilor domnului Câmpeanu, produsă în temeiul art. 2 și art. 3.

75. Guvernul explică faptul că infecția cu HIV este o boală evolutivă extrem de gravă, iar faptul că domnul Câmpeanu a murit nu reprezintă în sine dovada că decesul s-a produs ca urmare a deficiențelor sistemului medical.

Guvernul adaugă că nu a fost prezentată nicio probă care să demonstreze că autoritățile nu i-au administrat tratament antiretroviral domnului Câmpeanu; dimpotrivă, o copie a dosarului medical referitoare la internarea pacientului la SPM, prezentată de Guvern, confirmă că persoana în cauză a primit tratamentul antiretroviral necesar în timpul internării sale în spital.

Concluzia comisiei de disciplină a Colegiului Medicilor atestă, de asemenea, că tratamentul acordat domnului Câmpeanu a fost unul adecvat. Prin urmare, art. 2, sub aspectul său material, nu este aplicabil în speță.

76 Din perspectiva art. 3, Guvernul susține că la UMSC, ca și la SPM, condițiile generale (igienă, hrană, încălzire, precum și resurse umane) au fost suficiente și conforme cu normele de la acel moment.

Îngrijirile medicale acordate domnului Câmpeanu au fost adaptate la starea sa de sănătate; persoana în cauză a fost internată la UMSC în timp ce se afla într-o „stare bună generală” și a fost transferată la SPM după debutul „acceselor sale de violență”. La SPM, a fost plasat singur într-o cameră nu cu intenția de a-l izola, ci pentru că era singura cameră disponibilă. În ciuda alimentării pe cale intravenoasă, pacientul a murit de insuficiență cardiorespiratorie, la 20 februarie 2004.

În acest context, Guvernul consideră că, având în vedere perioada scurtă a internării

domnului Câmpeanu la SPM, art. 3 nu este aplicabil condițiilor materiale care existau în spital.

77. Guvernul susține că plângerile penale depuse de CRJ cu privire la circumstanțele decesului domnului Câmpeanu au fost examinate în detaliu de autoritățile naționale (instanțe, comisii și organe de anchetă), toate acestea expunându-și în mod detaliat și convingător motivele deciziilor lor. Prin urmare, răspunderea statului în temeiul art. 2 sau al art. 3 nu au poate fi angajată.

116. În ceea ce privește capătul de cerere întemeiat pe art. 13, Guvernul consideră că, din moment ce este legat de alte capete de cerere formulate de CRJ, nu este necesară examinarea separată. Oricum, în opinia sa, capetele de cerere întemeiate pe această dispoziție sunt nefondate.

În subsidiar, Guvernul susține că legislația națională prevede o cale de atac efectivă în sensul art. 13, care le-ar fi permis să-și prezinte capetele de cerere ridicate în cerere.

Aceasta indică faptul că Avocatul poporului din România reprezintă una din căile de atac existente. Potrivit statisticilor disponibile pe site-ul său de internet, acesta a intervenit în mai multe cauze referitoare la pretinse încălcări ale drepturilor omului, între 2003 și 2011.

Făcând referire la două hotărâri ale instanțelor interne ca probă, la cererea Curții, Guvernul asigură că atunci când examinează cauze privind persoane cu deficiențe mintale, instanțele române acționează cu seriozitate și pronunță în mod legal hotărâri pe fond.

78 La un nivel mai specific, în privința art. 2, Guvernul afirmă că situația s-a îmbunătățit considerabil la SPM în urma plângerilor referitoare la condițiile de viață și îngrijire din instituție. Guvernul consideră, cu privire la acest aspect, că plângerea trebuie să fie considerată o cale de atac efectivă în raport cu normele Convenției.

Din perspectiva art. 3, Guvernul susține că CRJ ar fi putut iniția și o acțiune în despăgubiri pentru culpă medicală.

În cele din urmă, pentru motivele expuse mai sus, Guvernul susține că domnul Câmpeanu dispunea, pentru fiecare dintre plângerile formulate în cerere, de diverse căi de atac efective, pe care le putea exercita el însuși sau prin reprezentant. Capătul de cerere în temeiul art. 13 este, prin urmare, inadmisibil.

Motivarea Curții

79. Prima teză a art. 2 § 1 obligă statul nu numai să nu provoace cu intenție și în mod ilegal moartea unei persoane, ci și să ia măsurile necesare pentru a proteja viața persoanelor aflate sub jurisdicția sa (L.C.B. împotriva Regatului Unit, 9 iunie 1998, pct. 36, Culegere de hotărâri și decizii 1998-III).

Obligațiile pozitive care decurg din art. 2 ar trebui să fie interpretate ca aplicându-se în contextul oricărei activități, fie ea publică sau nu, de natură să pună în discuție dreptul la viață.

80. Referindu-se la contextul cauzei, Curtea reține, de la început, că domnul Câmpeanu și-a trăit întreaga viață în grija autorităților interne: abandonat la naștere, a crescut într-un orfelinat, ulterior a fost transferat într-un centru de plasament, apoi la UMSC și, în cele din urmă, la SPM, unde a murit prematur, la 20 februarie 2004.

81. În niciun moment după împlinirea vârstei de 18 ani, domnului Câmpeanu nu i-a fost desemnat un tutore sau un curator. Autoritățile au presupus așadar că are capacitate juridică deplină, în ciuda handicapului său mental sever.

Admițând că lucrurile au stat astfel, Curtea susține că gestionarea de către autoritățile medicale a cazului domnului Câmpeanu nu a respectat cerințele Legii nr. 487/2002 privind sănătatea mintală referitoare la pacienții care au capacitate juridică deplină: astfel, consimțământul tânărului pentru transferurile succesive de la o unitate medicală la alta nu a fost acordat după împlinirea vârstei de 18 ani; nu i-a fost cerut nici un consimțământ pentru internarea la SPM, care este o instituție psihiatrică; pacientul nu a fost nici informat, nici consultat cu privire la asistența medicală acordată și nu a fost informat cu privire la posibilitatea de a contesta măsurile sus-menționate. Justificarea oferită de autorități a constat în a susține că tânărul „nu era cooperant” și că „nu se putea comunica cu el”.

În acest context, Curtea reamintește că, în hotărârea B. împotriva României (nr. 2) evidențiat deficiențele grave în modul în care autoritățile aplică prevederile legii privind sănătatea mintală în cazul pacienților vulnerabili, lăsați fără nicio asistență sau protecție juridică la internarea într-o instituție psihiatrică din România.

82. În plus, Curtea observă că deciziile

autorităților naționale de a-l transfera pe domnul Câmpeanu și de a-l interna, mai întâi la UMSC și apoi la SPM, au fost luate, în esență, în funcție de consimțământul sau lipsa consimțământului de a-l primi pe pacient, nu în funcție de capacitatea instituțiilor de a-i oferi sprijin și îngrijiri medicale adecvate. În această privință, Curtea nu poate face abstracție de faptul că domnul Câmpeanu a fost inițial internat la UMSC, structură care nu era pregătită să se ocupe de pacienții cu tulburări mintale și că în cele din urmă a fost internat la SPM; deși acest spital refuzase anterior să-l accepte, pe motiv că nu dispunea de mijloacele necesare pentru a-i trata pe pacienții infectați cu HIV.

83. Prin urmare, Curtea consideră că domnul Câmpeanu a fost transferat de la o structură la alta fără un diagnostic și fără o monitorizare adecvată și într-un dispreț total față de starea sa reală de sănătate și față de nevoile sale medicale esențiale. Trebuie remarcată, în special, neglijența de care autoritățile au dat dovadă, omițând să asigure administrarea corectă a tratamentului antiretroviral pacientului, întrucât nu i-au asigurat medicamentele în primele zile ale internării în UMSC și, apoi, în timp ce se afla la SPM, nu i le-au mai asigurat deloc.

Pentru a ajunge la aceste concluzii, Curtea se bazează pe observațiile CRJ, coroborate cu probele medicale prezentate de instanțele naționale și concluziile expertului cărui a i s-a solicitat să emită un aviz cu privire la abordarea terapeutică urmată în privința domnului Câmpeanu, precum și cu informații furnizate de CEIP despre condițiile generale în care este administrat tratamentul antiretroviral copiilor infectați cu HIV ceea ce face ca afirmațiile CRJ să fie plauzibile. Ținând seama de aceste elemente, Curtea consideră că afirmațiile Guvernului în sens contrar sunt puțin convingătoare, în măsura în care ele nu sunt coroborate cu niciun alt element care să le probeze veridicitatea dincolo de orice îndoială rezonabilă.

84. În plus, faptele cauzei arată că, fiind confruntate cu o schimbare bruscă de comportament a pacientului, care a devenit hiperagresiv și agitat, autoritățile medicale au decis să-l transfere pe pacient într-o instituție psihiatrică, și anume SPM, unde a fost plasat într-o secție care nu avea un medic psihiatru. Așa cum s-a indicat mai sus, SPM nu avea

echipament la momentul respectiv pentru a trata pacienții seropozitivi; în plus, în timp internării la SPM, pacientul nu a fost niciodată examinat de un medic specialist în boli infecțioase. Singurul tratament acordat domnului Câmpeanu a constat în administrarea de sedative și de vitamine, nefiind efectuată nicio investigație medicală serioasă pentru a stabili cauzele stării sale mintale. De fapt, autoritățile nu au prezentat documente medicale în care să fie descrisă starea clinică a domnului Câmpeanu în timp ce se afla la UMSC și apoi la SPM.

85. Curtea face trimitere la concluziile raportului medical întocmit de expertul solicitat de CRJ care descrie documentele medicale ca fiind „superficiale [și] de slabă calitate” în ceea ce privește starea de sănătate a domnului Câmpeanu. Expertiza precizează că supravegherea medicală în ambele instituții aflate în cauză a fost „total insuficientă” și că autoritățile medicale, confruntate cu deteriorarea stării de sănătate a pacientului, au luat măsuri care ar putea fi cel mai bine descrise ca fiind paliative. Expertul a adăugat că multiplele cauze posibile ale decesului, în special pneumonia cu *Pneumocystis* (de asemenea, menționată în raportul de autopsiere) nu au fost niciodată nici studiate, nici diagnosticat, cu atât mai puțin tratate, nici la UMSC, nici la SPM (idem). Expertul a concluzionat că decesul domnului Câmpeanu survenit la SPM este rezultatul unui „culpe medicale grave”.

86. În acest context, Curtea consideră că, pentru a evalua elementele care i-au fost prezentate, trebuie să acorde o atenție deosebită stării de vulnerabilitate a domnului Câmpeanu, precum și faptului că și-a petrecut întreaga viață aflat în grija autorităților, cărora le revine așadar obligația de a răspunde în privința tratamentului și de a oferi explicații plauzibile pe acest subiect.

În primul rând, Curtea notează că observațiile CRJ care prezintă faptele care au condus la decesul domnului Câmpeanu sunt ferm susținute de existența unor deficiențe grave în deciziile autorităților medicale, descrise în motivarea rezoluției prim-procurorului din 23 august 2005, în hotărârea primei instanțe din 3 octombrie 2007, care a dispus retrimiteră cauzei pentru suplimentarea anchetei, precum și în concluziile expertizei medicale prezentate în speță de CRJ.

În al doilea rând, Curtea consideră că Guvernul nu a prezentat probe suficiente care să

pună la îndoială veridicitatea afirmațiilor formulate în numele victimei. Deși admite că infecția cu HIV poate fi boală evolutivă extrem de gravă, Curtea nu poate ignora indiciile clare și coerente care demonstrează ca vicii grave au marcat procesul decizional cu privire la administrarea de medicamente și îngrijiri adecvate domnului Câmpeanu. Guvernul nu a completat lacunele rezultate din lipsa unor acte medicale adecvate care să demonstreze care era starea de sănătate a domnului Câmpeanu înainte de deces și pe cele rezultate din lipsa de informații relevante cu privire la cauza reală a decesului.

87. În plus, plasând situația personală a domnului Câmpeanu în contextul general, Curtea observă că, la momentul faptelor, câteva zeci de decese survenite la SPM (81 în 2003 și 28 la începutul anului 2004) fuseseră deja semnalate; așa cum indică raportul CPT din 2004, au fost în continuare observate deficiențe grave cu privire la alimentația pacienților, lipsa încălzirii și condițiilor de viață în general dificile, deficiențe care au condus la o deteriorare progresivă a sănătății pacienților, în special a celor mai vulnerabili. Diverse organisme internaționale au descris condițiile îngrozitoare existente la SPM. Autoritățile naționale erau așadar pe deplin informate despre situația foarte dificilă care exista în această instituție.

În ciuda afirmațiilor Guvernului potrivit cărora condițiile de viață de la SPM erau satisfăcătoare Curtea observă că, la momentul relevant, puse în fața rapoartelor diferitelor organisme internaționale în cauză, autoritățile naționale au recunoscut deficiențele de la SPM în ceea ce privește încălzirea și alimentarea cu apă, condițiile de viață și de igienă, precum și asistența medicală.

88. Curtea consideră, de asemenea, că autoritățile naționale au avut în speță un răspuns inadecvat la situația generală dificilă care exista la acel moment la SPM. Autoritățile erau pe deplin conștiente de faptul că lipsa încălzirii și a unei alimentații adecvate, precum și lipsa de personal și de resurse medicale, în special de medicamente, a provocat o creștere a numărului de decese în cursul iernii din 2003.

89. În aceste condiții, este cu atât mai evident pentru Curte că, decizând internarea domnului Câmpeanu la SPM, în ciuda unei vulnerabilități deja crescute, autoritățile naționale i-au pus în

mod nejustificat viața în pericol. Curtea consideră că neîndeplinirea în mod continuu de către personalul medical a obligației de a-i asigura domnului Câmpeanu un tratament și îngrijiri adecvate a constituit un factor hotărâtor în decesul prematur al tânărului.

90. Considerațiile de mai sus sunt suficiente Curții pentru a concluziona că autoritățile naționale nu i-au asigurat domnului Câmpeanu nivelul necesar de protecție a vieții sale. Prin urmare, nu au respectat cerințele materiale impuse de art. 2 din Convenție.

91. De altfel, Curtea consideră, că autoritățile nu numai că nu au reușit să răspundă nevoilor medicale cele mai elementare ale domnului Câmpeanu atunci când era în viață, dar nici să clarifice circumstanțele decesului, în special identificând persoanele răspunzătoare.

92. Curtea observă că anumite nereguli procedurale au fost evidențiate la momentul respectiv de diverse rapoarte din partea autorităților naționale, în special neefectuarea, contrar dispozițiilor de drept intern, a unei autopsii imediat după decesul domnului Câmpeanu și lipsa unei anchete efective privind abordarea terapeutică aplicată tânărului.

În plus, hotărârea Judecătorei Calafat a subliniat grave vicii procedurale, inclusiv faptul că nu au fost colectate probe medicale esențiale, iar declarațiile contradictorii ale personalului medical nu au fost clarificate. Această hotărâre nu a fost confirmată de tribunal, iar viciile relevate nu au fost, cu toate acestea, niciodată examinate, cu atât mai puțin corectate. În scurta sa motivare, judecătoria s-a bazat, în principal, pe decizia Colegiului Medicilor și pe raportul medico-legal, care elimină orice neglijență medicală în speță și concluzionează că pacientul a primit un tratament medical satisfăcător.

Curtea consideră că aceste concluzii uimitoare de laconice, având în vedere insuficiența – recunoscută – a informațiilor medicale care să descrie tratamentul administrat domnului Câmpeanu și situația obiectivă de la SPM în materie de resurse umane și medicale.

De altfel, Curtea ia notă de afirmația CRJ potrivit căreia anchetele penale deschise în urma a 129 de decese raportate la SPM între 2002 și 2004 au fost toate clasate fără ca cineva să fi fost anchetat sau găsit răspunzător civil sau penal.

93. Având în vedere toate aceste considerente, Curtea consideră că autoritățile nu au supus cazul domnului Câmpeanu examinării

minuțioase impuse de art. 2 din Convenție și că, prin urmare, nu au efectuat o anchetă efectivă asupra circumstanțelor decesului.

În consecință, concluzionează încălcarea art. 2 din Convenție și sub aspect procedural.

94. Curtea a stabilit deja că vulnerabilitatea domnului Câmpeanu, combinată cu faptul că autoritățile nu au aplicat legislația în vigoare și nici nu i-au oferit asistență juridică adecvată au reprezentat factori pentru a consolida temeiul legal al deciziei sale de a recunoaște CRJ, cu titlu excepțional, calitatea procesuală. Fără intervenția CRJ, cazul domnului Câmpeanu nu ar fi fost niciodată adus în atenția autorităților, fie ele naționale sau internaționale.

Cu toate acestea, Curtea observă că inițiativele luate de CRJ în numele domnului Câmpeanu au un caracter sui generis, cu atât mai mult cu cât nu intrau în cadrul legal existent în materie de drepturi ale persoanelor cu un handicap mintal, întrucât acest cadru nu era capabil să răspundă nevoilor specifice ale acestor persoane, în special pentru a le oferi o posibilitate concretă de a avea acces la căile de atac disponibile. În fapt, Curtea a constatat anterior că statul pârât a încălcat art. 3 sau art. 5 din Convenție, având în vedere lipsa unei căi de atac adecvate disponibile pentru persoanele cu handicap sau ca urmare a faptului că acestea nu aveau decât un acces limitat la căile de atac de acest tip care ar fi putut exista [C.B. împotriva României, citată anterior, pct. 65-67, Parascineti, pct. 34-38, și B. împotriva României (nr. 2), pct. 97, toate citate anterior].

95. Pe baza elementelor care i-au fost prezentate în speță, Curtea a declarat deja statul pârât drept răspunzător, în temeiul art. 2, întrucât nu i-a protejat viața domnului Câmpeanu în timp ce a fost preluat de către autoritățile medicale naționale, precum și pentru nedeșfășurarea unei anchete efective privind circumstanțele care au condus la decesul său. Guvernul nu a evocat nicio altă procedură care ar fi putut permite stabilirea într-un mod independent, public și efectiv răspunderea autorităților.

Curtea consideră, în continuare, că posibilitățile prezentate de Guvern ca probă a existenței unor căi de atac adecvate în temeiul art. 13 sunt fie insuficiente, fie lipsite de eficiență, având în vedere impactul lor limitat și lipsa de garanții procedurale.

96. Având în vedere considerațiile de mai sus, Curtea consideră că statul pârât nu a pus în aplicare un dispozitiv adecvat care să ofere reparații persoanelor cu deficiențe mintale care se consideră victime în temeiul art. 2 din Convenție.

Mai precis, Curtea constată o încălcare a art. 13 coroborat cu art. 2 din Convenție, întrucât statul nu a garantat și nu a pus în aplicare un cadru legal care ar fi permis examinarea de către o autoritate independentă a acuzațiilor de încălcare a dreptului la viață al domnului Câmpeanu.

97. Curtea reamintește că, întrucât autoritățile nu au desemnat niciun tutore legal sau un alt reprezentant, nu a fost pusă în aplicare și nici nu era disponibilă nicio formă de reprezentare pentru a-l proteja pe domnul Câmpeanu sau pentru a prezenta observații în numele său în fața autorităților spitalului, a instanțelor naționale sau în fața Curții. Având în vedere circumstanțele excepționale care au dus-o la decizia de a permite CRJ să acționeze în numele tânărului, Curtea a constatat, de asemenea, o încălcare a art. 13 coroborat cu art. 2, pe motiv că statul nu a garantat și pus în aplicare un cadru legal care să permită examinarea de către o autoritate independentă a capetelor de cerere ale domnului Câmpeanu. Astfel, faptele și împrejurările care au condus Curtea la constatarea unei încălcări a art. 2 și art. 13 relevă existența unei probleme mai vaste, care o obligă să indice măsuri generale pentru executarea hotărârii.

98. În acest context, Curtea recomandă ca statul pârât să aibă în vedere măsurile generale necesare pentru a se asigura că persoanele cu handicap mintal care se află într-o situație comparabilă cu cea a domnului Câmpeanu beneficiază de o reprezentare independentă care să le permită să formuleze în fața unei instanțe sau în fața oricărui alt organism independent capetele de cerere întemeiate pe Convenție în ceea ce privește sănătatea și tratamentul care le este acordat (a se vedea, *mutatis mutandis*, supra, pct. 113, și *Stanev*).

PENTRU ACESTE MOTIVE, C U R T E A:

1. Declară, în unanimitate, admisibile capetele de cerere întemeiate pe art. 2, art. 3 și art. 13 din Convenție;

2. Hotărăște, în unanimitate, că a fost încălcat art. 2 din Convenție, atât sub aspect material, cât și sub aspect procedural.

3. Hotărăște, în unanimitate, că a fost încălcat art. 13 din Convenție, coroborat cu art. 2 din Convenție;

4. Hotărăște, cu paisprezece voturi contra trei, că nu este cazul să examineze capătul de cerere întemeiat pe art. 3 din Convenție, considerat separat sau coroborat cu art. 13 din Convenție;

5. Hotărăște, în unanimitate, că nu este necesară examinarea admisibilității și temeiniciei capetelor de cerere întemeiate pe art. 5 și art. 8 din Convenție;

6. Hotărăște, cu cincisprezece voturi contra două, că nu este necesară examinarea admisibilității și temeiniciei capetelor de cerere întemeiate pe art. 14 din Convenție;

7. Hotărăște, în unanimitate,

a) că statul pârât trebuie să plătească, în termen de trei luni, următoarele sume, care trebuie convertite în moneda statului pârât la rata aplicabilă la data plății, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit pentru aceste sume:

i. 10 000 EUR (zece mii euro) către CRJ și

ii. 25 000 EUR (douăzeci și cinci de mii de euro) către Interights;

b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade, majorată cu trei puncte procentuale;

8. Respinge, în unanimitate, cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

V. SEMNAL

ORGANIZAȚIA NAȚIUNILOR UNITE – IDEALURI, REALITĂȚI, PERSPECTIVE AGENDA POST 2015

Acesta a fost titlul simpozionului organizat de către Institutul Român pentru Drepturile Omului, în data de 21 ianuarie 2015, în colaborare cu Asociația Națiunilor Unite pentru România, avându-i ca invitați, pe lângă reprezentanți ai unor instituții guvernamentale, cercetători și practicieni ai drepturilor omului și pe membrii școlii doctorale, care au avut prilejul să își prezinte concluziile cercetărilor în cadrul unei sesiuni de comunicări științifice.

Evenimentul și-a propus să marcheze 70 de ani de la înființarea Organizației Națiunilor Unite, 60 de ani de la primirea României în ONU, precum și 60 de ani de la crearea Asociației Națiunilor Unite pentru România. De asemenea, se împlinesc în acest an și 70 de ani de la crearea UNESCO – organizația științifică și culturală a Națiunilor Unite.

În prima parte a lucrărilor s-a discutat pe tema Cartei ONU și a Cartei Drepturilor Omului, analizându-se parcursul activității și prezenței ONU în lume, începând de la Declarația Universală a Drepturilor Omului și până la Declarația Mileniului – declarație prin care statele semnatare s-au angajat să îndeplinească obiectivele Mileniului până în 2015. În prezent, sub coordonarea Secretarului General ONU, se inițiază o amplă Agendă Post 2015 prin care se urmărește să se aducă la bun sfârșit angajamentele care nu s-au îndeplinit până în prezent.

În cadrul reuniunii au luat cuvântul Florin Soghi, Ministru consilier MAE, dr. Adrian Bulgaru, cercetător științific, Carmen Năstase, cercetător științific, Anna Maria Neagoe, MMFPSPV, Olivia Florescu, cercetător științific, Marius Mocanu cercetător științific, Mariana Dușe (Dumitru), doctorand, Facultatea de Administrație Publică, SNSPA, Albu Daniela, cercetător științific, Ioan Zonga, Inspectoratul Poliției Cluj, Vlad Oanea, doctorand, Facultatea de Administrație Publică, SNSPA, Grațian Urechiatu-Burian, doctorand, Facultatea de Administrație Publică, SNSPA, Tudorașcu Petruț Marian, Universitatea Ecologică

București, Mircea Ciocan, doctorand, Facultatea de Administrație Publică, SNSPA, Sonia Stoica, doctorand, Facultatea de Administrație Publică, SNSPA. A fost prezentat sintetic activitatea Institutului Român pentru Drepturile Omului în contextul strânsei și tradiționalei colaborări cu aceste organizații internaționale de prestigiu, precum și participarea recentă a IRDO în comitetul director al Alianței Civilizațiilor, înființată cu concursul ONU sub egida Ministerului Afacerilor Externe, fiind subliniat faptul că IRDO rămâne un promotor al cunoașterii și protejării drepturilor omului recunoscut la nivel internațional. Toate acestea demonstrează modernitatea și deschiderea cu care Institutul Român pentru Drepturile Omului abordează problematica drepturilor omului la nivel global, în contextul realităților geo-politice actuale, fiind un vehicul și un catalizator pentru cercetare, informare și formare în domeniul educației pentru drepturile omului nu numai la nivel național ci și regional și internațional.

Au urmat dezbateri și prezentări ample cu privire la drepturile omului în perioada de criză – subliniindu-se faptul că deseori crizele adâncesc problema respectării și protejării drepturilor omului. În cadrul acestei tematici s-a menționat și pericolul cu care se confruntă drepturile omului din perspectiva extremismului.

În contextul actual rămâne foarte importantă relația ONU – Uniunea Europeană, tematică amplu dezbătută și prezentată în cadrul simpozionului. S-a discutat despre evoluția drepturilor omului în Europa (Consiliul Europei, OSCE). A urmat o sesiune de comunicări științifice, studii și cercetări științifice pe tema evoluției drepturilor omului în diferite regiuni ale lumii: Asia, Africa și cele două Americi.

Simpozionul s-a încheiat cu prezentarea, în stadiu de proiect, a planului de acțiune al IRDO privind acest an aniversar.

Mihaela Scarlat

**SĂPTĂMÂNA ACȚIUNII EUROPENE ÎMPOTRIVA RASISMULUI,
14-22 MARTIE 2015: „UNIȚI PENTRU DIVERSITATE”, „UNIȚI PENTRU
COMBATAREA RASISMULUI”,
ZIUA INTERNAȚIONALĂ DE ELIMINARE A TUTUROR FORMELOR DE
DISCRIMINARE RASIALĂ, 21 MARTIE**

Perioada 14-22 martie a marcat săptămâna acțiunii europene împotriva rasismului, săptămână în care cetățenii europeni au fost invitați să ia atitudine împotriva rasismului prin organizarea de evenimente care să conștientizeze opinia publică și în special tânăra generație cu privire la pericolul pe care îl reprezintă rasismul în context internațional.

Ziua de 21 martie a fost declarată din 1966 de către Adunarea Generală a ONU Ziua Internațională pentru Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare Rasială, ca urmare a uciderii brutale a 69 de protestatari din orașul sud African Sharlpeville care demonstrau împotriva legilor apartheidului și împotriva promovării constante a inegalității și segregăției de către regimul guvernului sud-african de atunci. Din păcate și în prezent discriminarea rasială, violența și crimele motivate de ură, rasism sau xenofobie continuă încă să se manifeste pe scară globală, la toate nivelurile.

În cadrul acestei săptămâni europene de acțiune împotriva rasismului, Institutul Român pentru Drepturile Omului a inițiat și organizat o amplă campanie de conștientizare în rândul tineretului din școli și universități, precum și în instituții publice din București și din țară, campanie încheiată pe 20 martie, la sediul IRDO cu o masă rotundă, în cadrul căreia au avut loc dezbateri pe această temă. Evenimentul a fost organizat în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România (ANUROM), Institutul de Drept de Expresie și de Inspirație Franceză (IDEF), Clubul de la Cheia – „Victor Dan Zlătescu” și cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, pace, democrație și toleranță, IRDO - Universitatea de Nord, Baia Mare și cu participarea unor membri ai Institutului de Drept European (ELI). Tema mesei rotunde a fost „Uniți pentru diversitate”.

La dezbateri au fost invitați reprezentanți ai guvernului, organizații neguvernamentale, studenți și doctoranzi. Participanții au subliniat importanța conceptului de diversitate, care a stat la baza campaniei împotriva rasismului din acest an. Diversitatea este cea care îmbogățește

culturile, societățile și economiile lumii. Ea este cea care ne lărgeste orizontul gândirii și ne dă puterea să schimbăm în bine lumea în care trăim. Diversitatea în cadrul unei societăți se referă la prezența unor grupuri și etnii diferite, pe care trebuie să încetăm să le privim cu idei preconcepute, deoarece individualitatea fiecăruia dintre noi este deosebit de complexă și tocmai acest lucru îmbogățește o comunitate. Numai folosind calitățile și talentele noastre diferite putem trăi într-o societate coerentă, eliberată de haos și de prejudecăți. Această campanie își propune să arate întregii Europe puterea creatoare a diversității și să transmită un puternic mesaj de solidaritate umană împotriva rasismului și a xenofobiei. În cadrul mesei rotunde s-a discutat pe larg problema rasismului și a discriminării, teme precum incluziunea socială, combaterea naționalismului exacerb, a rasismului și xenofobiei. Remarcăm contribuția adusă de prof. univ. dr. Raluca Miga Beșteliu, Florin Saghi, Ministru consilier MAE, dr. Catrinel Brumar, Agent guvernamental MAE, Mihaela Scarlat, cercetător științific, Marius Mocanu cercetător științific, dr. Adrian Bulgaru, cercetător științific, Anna Maria Neagoe, MMFSPV, Mariana Dușe (Dumitru), doctorand, Facultatea de Administrație Publică, SNSPA, Albu Daniela, cercetător științific, Vlad Oanea, doctorand, Facultatea de Administrație Publică, SNSPA, Ioan Zonga, doctorand, Inspectoratul Poliției Cluj, Grațian Urechiatu-Burian, doctorand, Facultatea de Administrație Publică, SNSPA, Tudorașcu Petruț Marian, Universitatea Ecologică București, Mircea Ciocan, doctorand, Facultatea de Administrație Publică, SNSPA, Sonia Stoica, doctorand, Facultatea de Administrație Publică, SNSPA.

Având în vedere că pe 20 martie se celebrează și Ziua Internațională a Fericirii, în cadrul mesei rotunde a fost atinsă și această temă. S-a subliniat faptul că popoarele pot fi fericite dacă percep în mod constructiv nu numai diversitatea lor față de alte comunități ci și pe cea din interiorul propriei țări.

Rețeaua United for Intercultural Action a sprijinit acțiunile acestei săptămâni europene împotriva rasismului cu afișe, materiale informative și stick-ere, care au fost distribuite de Institutul Român pentru Drepturile Omului tuturor organizațiilor și instituțiilor din România participante la campanie. Segmentul campaniei pe rețelele de socializare precum facebook și twitter a găsit un ecou puternic în rândurile tinerei generații.

În județul Prahova, cu sprijinul Institutului Român pentru Drepturile Omului, Fundația Adolescența din Ploiești a inițiat o serie de manifestări de combatere a rasismului și a discriminării, iar afișele UNITED ale campaniei europene împotriva rasismului au fost primite cu entuziasm de tinerii participanți de la Universitatea Petrol Gaze și Colegiul Național Jean Monnet Ploiești. Acțiunile lor s-au concentrat pe transmiterea unui mesaj de solidaritate împotriva rasismului și prin deviza „Suntem fericiți să fim diferiți”. În cadrul campaniei ei au marcat și ziua de 20 martie – Ziua Internațională a Fericirii îmbinând în mod inspirat cele două teme. Fundația Adolescența a acordat acestei inițiative un spațiu amplu pe blogul său, unde se menționează declarația Secretarului Națiunilor Unite Ban Ki-moon, potrivit căreia fericirea pentru întreaga familie

umană reprezintă unul dintre obiectivele principale ale Organizației Națiunilor Unite.

Institutul Român pentru Drepturile Omului a încurajat în mod special transmiterea mesajelor campaniei în rândul tineretului, deoarece în eforturile sale de a realiza o educație elevată în domeniul drepturilor omului, a considerat din totdeauna că este extrem de important ca tinerii să fie mereu informați și implicați în acest tip de acțiuni. Ei vor lua parte la decizii într-un viitor nu prea îndepărtat și tocmai de aceea este necesar să cunoască de pe acum realitățile globale și să deprindă capacitatea de a-și exprima părerea cu curaj. În cadrul campaniei europene de combatere a rasismului, tinerii au fost considerați cel mai important segment al publicului țintă. Educația adecvată și informarea corectă pot preveni semnalele unor manifestări de ură, discriminare sau dispreț față de semenii noștri, ce pot apărea fie datorită unor influențe nefaste, fie în urma reînvierii unor tendințe rasiste și de excluziune socială al căror mesaj trebuie combătut în stare incipientă. Tocmai acesta a fost și scopul campaniei de informare și conștientizare inițiate de IRDO, la care au participat aproximativ 500 de persoane în cadrul tuturor manifestărilor din perioada 14-22 martie.

Carmen Năstase

ZIUA MONDIALĂ A APEI 22 MARTIE 2015 „APA ȘI DEZVOLTAREA DURABILĂ”

Adoptată de către Conferința Națiunilor Unite asupra mediului înconjurător de la Rio de Janeiro a adoptat, la 22 decembrie 1992 prin Rezoluția 47/193, Ziua Mondială a Apei se marchează anual la 22 martie. Este o zi în care sărbătorim apa și în care se atrage atenția, la nivel mondial, asupra populației care suferă de lipsa apei.

Obiectivul marcării acestei zile este de a sensibiliza populația atât în privința potențialului pentru o cooperare extinsă, cât și asupra răspunsurilor la provocările cu care se confruntă managementul resurselor de apă, având în vedere creșterea cererii de acces la apă și la serviciile în domeniu.

Apa, acest dar al naturii, a devenit o

problemă mondială, atât datorită utilizării și poluării ei excesive, cât și ca o consecință a schimbărilor climatice care sporesc presiunea asupra resurselor de apă. Și nu în ultimul rând, trebuie să luăm în considerare diferențele regionale la nivel mondial din punct de vedere al existenței acestei resurse vitale.

În anul 2015, tema Zilei Mondiale a Apei este „Apa și dezvoltarea durabilă”. Apa este la baza dezvoltării durabile a oricărui stat. Resursele de apă, precum și gama de servicii pe care le furnizează, susțin reducerea sărăciei, creșterea economică și durabilitatea mediului. Apa contribuie la creșterea bunăstării sociale a miliardelor de oameni la nivel global de la asigurarea securității alimentare și energetice,

până la menținerea stării sănătății și a mediului.

Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația Română pentru Drepturile Omului la un Mediu Sănătos, Asociația pentru Națiunile Unite din România (ANUROM) și Asociația Clubul de la Cheia, a organizat luni, 23 martie 2015, cu ocazia Zilei Mondiale a Apei, o masă rotundă cu tema „Fără apă curată nu putem trăi o viață sănătoasă”, având ca scop sensibilizarea opiniei publice și a factorilor de resort privind importanța apei pentru viață și gestionarea durabilă a resurselor de apă potabilă.

În cadrul lucrărilor prezentate s-au evidențiat necesitatea protejării cantitative și calitative a apelor, precum și rolul, îndatoririle și responsabilitățile celor cu atribuții în întreținerea, valorificarea și protejarea surselor de apă. În dezbaterile care au urmat pe marginea lucrărilor prezentate, s-a subliniat relația dintre om și viață, dintre accesul la apă și sănătatea vieții unui om, a unei familii, a unei comunități sau a unei societăți care este vitală pentru dezvoltarea unei națiuni.

În mesajul Secretarului General al ONU pentru Ziua mondială a apei în 2015, se arată că ONU pregătește adoptarea unei noi agende de dezvoltare durabilă. „Ziua mondială a apei evidențiază rolul esențial și cel de interconectare al apei. Ne bazăm pe apă pentru sănătatea

publică și progres echitabil, apa este esențială pentru securitatea alimentară și energetică, precum și pentru funcționarea industriilor. Schimbările climatice, cererea tot mai mare de resurse de apă din agricultură, industrie, precum și poluarea în creștere în multe domenii duc la accelerarea apariției unei crize de apă care poate fi abordată și rezolvată doar prin politici și planificare globală transsectorială — la nivel internațional, regional și global”, se arată în mesajul său.

Cooperarea în domeniul apei este crucială pentru conservarea resurselor de apă, pentru a asigura durabilitatea acestora și a proteja mediul.

În ciuda realizărilor impresionante din ultimul deceniu, 748 de milioane de oameni încă nu au acces la surse sigure de apă potabilă și 2,5 miliarde de persoane nu au acces la facilități privind salubritatea. De resursele de apă depinde funcționarea ecosistemelor și circuitul apei este esențial pentru realizarea gestionării durabile a apei.

La manifestare au participat cercetători, cadre universitare, studenți, experți, reprezentanți în domeniul mediului și al sănătății, colaboratori, reprezentanți ai unor organizații guvernamentale și neguvernamentale cu preocupări în domeniu.

Olivia Florescu

DIN ACTIVITATEA AGENȚIEI PENTRU DREPTURI FUNDAMENTALE A UNIUNII EUROPENE (FRA)

Agencia pentru Drepturi Fundamentale a găzduit în data de 15 ianuarie 2015, la Viena, o întrunire pentru începerea studiului de tip sondaj privind minoritățile din Uniunea Europeană și discriminarea (EU-MIDIS II). Au fost stabilite specificațiile tehnice ale sondajului și modalitățile prin care contractantul din Marea Britanie îl va aduce la îndeplinire. S-a discutat și abordarea diferitelor chestionare în special obținerea unor răspunsuri din partea anumitor categorii de populație mai dificil de intervievat, precum și alte probleme referitoare la implementarea concretă a sondajului.

Tot în data de 15 ianuarie, 2015, directorul FRA s-a întâlnit la Geneva cu Înalțul Comisar pentru Drepturile Omului, Alteța sa Zeid Ra'ad

Al Hussein. Convorbirile s-au axat pe relațiile dintre activitatea FRA și cea a ONU, în special pe probleme de interes comun, precum migrația, azilul și minoritatea romă. Cu acest prilej, directorul FRA s-a întâlnit la Geneva și cu alți oficiali ai Înalțului Comisariat pentru Drepturile Omului însărcinați cu problematica relației dintre mediul de afaceri și drepturile omului, precum și cu reprezentanți ai Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului.

Directorul FRA, dl. Morten Kjaerum, și președintele Consiliului de conducere al FRA, Maija Sakslin, au întreprins o vizită la de lucru la Consiliul Europei, Strasbourg, în data de 22 ianuarie. Discuțiile au avut în vedere aspecte privind cooperarea dintre FRA și Consiliul

Europei și proiectele comune.

Pe 27 ianuarie Comitetul Parlamentului European pentru libertăți civile, justiție și afaceri interne a organizat o dezbatere la care a participat și directorul FRA. Dezbateră a avut ca temă combaterea terorismului și deradicalizarea combatanților străini și a fost găzduită de Parlamentul European. Evenimentul a fost organizat ca răspuns la atacurile teroriste care au avut loc la Paris, la începutul anului.

Reprezentanții FRA au prezentat un raport actualizat al activității Agenției în domeniul drepturilor copilului la o întrunire a Grupului European privind drepturile copilului, care a avut loc pe 3 februarie, la Bruxelles.

Pe 4 februarie la Berlin, rezultatele sondajului FRA privind violența împotriva femeilor au fost comunicate și prezentate Comitetului Bundestagului german pe probleme de familie, vârstnici, femei și tineret.

În perioada 5-6 februarie, o delegație a Agenției pentru Drepturi Fundamentale a vizitat comunitatea Pata Rât din Cluj-Napoca, care se numără printre cele 22 de localități în care se implementează proiectul Angajare Locală pentru Comunitatea Romă¹. Cluj-Napoca deține una dintre cele mai mari comunități urbane izolate (80% din populație de etnie romă). Persoanele care trăiesc acolo sunt expuse poluării, izolării geografice, segregării socio-teritoriale, lipsei de locuințe precum și stigmatizării culturale. Scopul vizitei a fost obținerea informațiilor direct din teren și studierea problemelor cu care se confruntă comunitatea romă, găsirea unor modalități prin care autoritățile locale să poată sprijini această comunitate, precum și sprijinirea procesului de incluziune socială. Reprezentanții FRA s-au întâlnit cu partenerii locali ai proiectului pentru a discuta măsuri concrete de implementare. De asemenea, delegația FRA s-a întâlnit cu reprezentanți a Institutului de Cercetare pentru Minoritățile Naționale și au discutat căi de cooperare viitoare în contextul proiectului Cartografierea sociogeografică a comunităților romă din România.

FRA a găzduit pe 10 februarie la Viena, o întrunire a tuturor părților interesate în vederea colectării informațiilor și coroborării datelor pentru elaborarea Sondajului privind Drepturile Fundamentale. Aceasta a fost prima dintr-o serie

de întâlniri de consultare și informare privind elaborarea sondajului, care vor avea loc pe parcursul anului 2015.

În perioada 12-13 februarie, directorul FRA, dl. Morten Kjareum, a prezidat la Bruxelles o masă rotundă în cadrul Conferinței internaționale pe tema „Protecția drepturilor sociale în Europa”, organizată de președinția belgiană a Consiliului European. S-au discutat aspecte privind drepturile sociale în legislația și în politicile UE, relația dintre drepturile sociale din Carta Drepturilor Fundamentale și standardele Consiliului European, precum și cooperarea dintre UE și Consiliul European în acest domeniu.

Rețeaua Agențiilor Europene s-a întrunit pentru a treia oară la Bruxelles în perioada 19-20 februarie, eveniment organizat sub președinția FRA. Cu această ocazie, reprezentanții Agențiilor au discutat viitoarea strategie a rețelei în relația cu părțile interesate, transparența și modalități de îmbunătățire a administrației publice prin intermediul tehnologiilor moderne. De asemenea, s-au analizat posibile modalități de cooperare cu Parlamentele naționale.

Pe 20 februarie, FRA a găzduit la Bruxelles, în cooperare cu Secretariatul General al Consiliului, cu președinția Letoniei și cu Comisia Europeană, o sesiune de formare cu titlul “Asigurarea compatibilității cu drepturile fundamentale în cadrul activității pregătitoare a Consiliului”. Sesiunea s-a adresat consilierilor pe justiție și afaceri interne din statele membre, precum și personalului din cadrul Secretariatului Consiliului.

Reprezentanții FRA au prezentat pe 25 februarie, la Bruxelles, concluziile sondajului privind violența împotriva femeilor, în cadrul simpozionului internațional “Eliminarea violenței domestice în Europa: implementarea strategiile de protecție și prevenire”. Simpozionul a fost organizat de Institutul pentru Schimbul de Politici Publice în scopul sprijinirii schimbului de idei și al încurajării dezbaterilor dintre practicienii locali și regionali și decidenții politici la nivelul Uniunii Europene.

Comitetul științific al FRA a avut cea de a 28-a sa întrunire la sediul FRA de la Bruxelles, pe 2 martie 2015. S-au discutat și analizat proiectele și rapoartele FRA, precum și Raportul Anual 2014.

¹ Acronim în engleză LERI.

Directorul FRA, Morten Kjaerum a participat la o reuniune la nivel înalt, care a avut loc pe 4 martie, la Bruxelles având ca temă strategia UE de promovare, protecție și monitorizare a implementării Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități.

Reprezentanții FRA au participat la cea de a doua reuniune a Rețelei europene de combatere a rasismului (ENAR) în cadrul grupului de lucru pentru combaterea islamofobiei. S-a discutat pregătirea și elaborarea unui model de strategie națională pentru combaterea islamofobiei, pentru pregătirea unei audieri pe această temă în fața Parlamentului European. De asemenea, s-au explorat căi comune de acțiune la nivel european pentru combaterea manifestărilor islamofobe.

Reprezentanții FRA au participat la o întrunire a experților pe tema protecției copiilor expuși la exploatare și trafic de persoane, care a avut loc la Stockholm în data de 11 martie. S-au discutat și experiențe concrete prin care au trecut copiii traficați. Toate datele și concluziile vor fi incluse în activitatea FRA de cartografiere a sistemelor de protecție a copilului existente pe teritoriul UE.

În perioada 11- 13 martie 2015, a avut loc la Geneva cea de a 28-a Adunare Generală Anuală a Comitetului Internațional de Coordonare a Instituțiilor Naționale pentru Promovarea și Protecția Drepturilor Omului, la care au participat și reprezentanți ai FRA. Temele principale au fost : agenda de dezvoltare post-2015, drepturile persoanelor cu dizabilități și violența împotriva femeilor.

Agencia pentru Drepturile Fundamentale a participat pe 20 martie 2015, la sesiunea plenară a Comisiei de la Veneția a Consiliului Europei, care a avut loc la Strasbourg. A fost prezentată activitatea FRA privind protejarea și garantarea drepturilor fundamentale și standardele care se aplică în activitatea de supraveghere a autorităților naționale din cadrul serviciilor de informații.

O conferința internațională privind standardele europene pentru traducătorii și interpreții din domeniul juridic, a avut loc în perioada 20-21 martie, la Opatija, Croația, fiind organizată de către Asociația Europeană a Traducătorilor și Interpreților din domeniul juridic, Asociația interpreților și traducătorilor pentru curțile de justiție și de Centrul de

excelență Jean Monet din Opatija, Croația. Reprezentanții FRA care au participat la conferință au prezentat proiectul Agenției ”Drepturile fundamentale - dreptul la interpretare, traducere și dreptul la informare în procedurile penale din cadrul Uniunii Europene”. Acest proiect are ca grup țintă interpreții și traducătorii, care reprezintă un segment extrem de important în cadrul cercetărilor întreprinse de către FRA.

Pe 23 martie 2015, sub egida grupului de lucru al FRA privind raportarea și înregistrarea delictelor motivate de ură, a avut loc un seminar la sediul ministerului de justiție din Londra. Sistemele de raportare anonimă on-line a acestor delictre reprezintă una dintre modalitățile de a încuraja victimele abuzurilor și delictelor motivate de ură să își raporteze cazul. În țările în care se aplică deja acest model, cifrele de raportare au crescut și au contribuit la dezvăluirea proporțiilor și naturii delictelor motivate de ură. Obiectivul acestui seminar a fost instruirea pas cu pas privind instalarea unui astfel de mecanism de raportare anonim on-line, precum și administrarea acestuia prin crearea unei interfețe care să ofere condiții de conlucrare între părțile interesate: diverse instituții, poliția și procuratura.

Agencia pentru Drepturi Fundamentale a fost invitată să modereze sesiunile a două grupuri de lucru din cadrul unui seminar cu tema „Cooperarea est-vest pentru integrarea populației rome”, organizat la Viena, pe 26 martie 2015, de către Comisia Europeană. În cadrul acestor sesiuni s-au dezbătut problemele și soluțiile integrării migranților romi, precum și cooperarea est-vest pentru dezvoltarea socio-economică a municipalităților din țările de origine ale migranților de etnie romă. Seminarul și-a propus să identifice problemele comune și să ofere posibile soluții precum și sprijin acolo unde este necesar. Cu acest prilej s-au reunit reprezentanți ai orașelor și municipalităților pe teritoriul cărora populația romă tinde să se deplaseze.

Reprezentanții FRA au participat în data de 30 martie, la Bruxelles, la o audiere publică în Parlamentul European, în cadrul căreia s-a discuta raportul Parlamentului European privind situația drepturilor fundamentale în Uniunea Europeană pentru perioada 2013-2014. Pornind de la concluziile preliminare din Raportul Anual

al FRA pe 2014, reprezentanții Agenției pentru Drepturi Fundamentale au oferit o prezentare generală privind problemele legate de respectarea și protejarea drepturilor fundamentale. Această audiere publică a reunit reprezentanți ai unor instituții guvernamentale din statele membre, cercetători și organizații ale societății civile preocupate de situația drepturilor fundamentale în Uniunea Europeană.

În perioada 30-31 martie 2015, statele membre UE și reprezentanți ai FRA s-au reunit la Riga pentru a discuta modalități de îmbunătățire a sistemului de raportare și înregistrare a datelor privind delictele și abuzurile motivate de ură.

Manualul FRA de formare a cadrelor polițienești privind respectarea și protejarea drepturilor fundamentale a fost prezentat în cadrul unui curs de formare cu titlul „Drepturile fundamentale și etica poliției”, care a avut loc la Brdo, Slovenia, în data de 31 martie 2015. Cursurile susținute de Colegiul European de Poliție au fost găzduite de Academia de Poliție slovenă și au avut ca scop conștientizarea asupra importanței comportamentului etic în munca de zi cu zi a poliției, precum și acordarea unei mai mari importanțe segmentului diversității în activitatea poliției.

Daniela Albu

NOTE, CRONICI, RECENZII

IRINA MOROIANU ZLĂTESCU, HUMAN RIGHTS: A DYNAMIC AND EVOLVING PROCESS, PRO UNIVERSITARIA, 2015

Semnalăm apariția volumului „Human rights: a dynamic and evolving process”, apărut la editura Pro Universitaria, a cărui autor este prof. univ. dr. Irina Moroianu Zlătescu, membru al Academiei Internaționale de Drept Comparat. Lucrarea se ocupă de aspecte ale istoriei și filozofiei drepturilor omului, evoluției științei drepturilor omului, instituțiile, mecanismele și instrumentele internaționale de promovare și protecție a drepturilor omului, precum și de noile provocări în domeniu.

Autoarea, consacrat specialist în domeniul dreptului internațional al drepturilor omului, prezintă și analizează mai multe momente ale evoluției drepturilor omului la nivel internațional, regional, european și național. Remarcăm, astfel, spațiul acordat analizei în raport cu evoluția legislației române a unor teme majore, precum migrația și dreptul, protecția drepturilor fundamentale în procesele penale, religia și statul s.a.

Lucrarea dedică, totodată, un capitol temei - Egalitate și nediscriminare, în care sunt cuprinse subiecte privind principiul nediscriminării pe criteriul cetățeniei sau naționalității, drepturile persoanelor cu dizabilități, discriminarea

multiplă și combaterea ei, drepturile femeii, interzicerea profilării rasiale etc.

O parte din ideile prezentate în cadrul acestui volum, așa cum subliniază autoarea, sunt rodul colaborării și discuțiilor avute cu colegii juriști, medici, istorici, economiști, filologi, arhitecți care au contribuit la crearea școlii de gândire modernă ce s-a format în jurul Institutului Român pentru Drepturile Omului, idei care au fost dezvoltate în cadrul Universității Internaționale a Drepturilor Omului de la Cheia (UIDO) sau cadrul unor congrese internaționale.

Remarcăm, de asemenea, ultima parte a cărții consacrată unor noi drepturi ale omului, pe care autoarea, unul din promotorii ideii de creare a unei a IV-a generații a drepturilor omului, alături de Pierre Bercis, și susținătoare a unui drept comparat al drepturilor omului, așa cum se remarcă recent în una din sesiunile UIDO, le analizează și le dezvoltă. Sunt abordate, astfel, aspecte importante privind etica și bioetica, dreptul la fericire, mediul de afaceri și drepturile omului.

Marius Mocanu

REVISTA INTERNAȚIONALĂ ABAC A UNIVERSITĂȚII ASSUMPTION DIN BANGKOK, TAILANDA

Universitatea Assumption este prima universitate internațională din Thailanda. Sub egida acesteia apare de trei ori pe an revista științifică ABAC Journal – o publicație non-profit în limba engleză pe teme variate precum: probleme de interes global, mediul de afaceri, educație, literatură, filozofie și studii de religie. Numărul 3 al revistei ABAC (septembrie – decembrie 2014) se deschide cu o introducere semnată de Absorn Meesing, director și editor al revistei, care prezintă pe scurt principalele studii și articole.

Prof. univ. dr. Ioan Voicu, în articolul său intitulat „Building a Comprehensive Partnership Between ASEAN and the United Nations” (Construirea unui parteneriat global între Asociația Națiunilor din Sud-Estul Asiei, ASEAN, și Organizația Națiunilor Unite) abordează existența unor posibile nișe de oportunitate în vederea unei mai strânse conexiuni între comunitatea țărilor din sud-estul Asiei și ONU. Autorul sugerează necesitatea construirii acestui parteneriat global de către cele două organizații și recomandă un dialog permanent în acest sens. Un astfel de parteneriat ar consolida pacea și securitatea acestei zone a lumii, ar contribui la prevenirea conflictelor dar și la o dezvoltare economică și culturală durabilă.

Articolul doamnei prof. univ. dr. Anza Khanthavit are ca temă „An Improved Linear Projection Approach to Estimate Daily Real Yields and Expected Inflation in a Latent Multifactor Interest Model”(O mai bună abordare a proiecției liniare pentru estimarea randamentelor reale de zi cu zi și a apariției inflației, într-un model latent multi-factorial al dobânzii). Studiul atrage atenția asupra factorului de prevenire timpurie a riscului și oferă soluții concrete pentru acest tip de abordare în domeniul financiar.

Materialul extrem de curajos al lui William Demсар analizează două teorii ale unor giganți

ai fizicii – Einstein și Newton – dintr-o perspectivă filozofică. De-a lungul istoriei civilizației umane, concepția despre timp a stat în centrul unor dezbateri aprinse. Este posibil ca fizicienii să considere articolul lui Demсар inacceptabil, în timp ce filozofii nu vor avea nimic împotriva să exploreze o nouă teorie atâta timp cât sunt aduse argumente logice. Publicarea acestui articol de către revista ABAC nu face decât să demonstreze în mod concret politica editorială a publicației privind libertatea de exprimare academică. Părerile exprimate aici aparțin în exclusivitate autorilor și nu reprezintă neapărat opiniile editorilor. În continuare, dr. Nham Phong Tuan și Nguyen Thi Hai Linh prezintă un studiu de caz asupra unui hotel de cinci stele din Vietnam, analizând impactul serviciilor de calitate asupra satisfacției clienților. Pentru a demonstra că serviciile de calitate reprezintă cheia succesului, autorii prezintă în acest studiu rezultatele analitice la care au ajuns și care demonstrează că există trei componente cheie care explică modul în care clienții evaluează calitatea serviciilor, și anume: capacitatea de reacție – empatia cu clientul, capacitatea de asigurare a clientului și fiabilitatea.

Profesorii Sahidur Rahman, Shameema Ferdousy și Swadip Bhattacharjee evaluează în cadrul studiului lor relația dintre modalitatea de conducere transformațională și randamentul angajaților precum și cel dintre tipul de conducere tranzacțional și performanța directorilor la locul de muncă.

Revista continuă cu o recenzie de carte a profesorului asistent San Shwe Baw. Recenzia prezintă un manual nou de învățare și predare a limbii engleze în școli, recent introdus de ministerul thailandez al educației în consonanță cu Cadrul European Comun pentru învățarea limbilor străine.

Gheorghe Pârvan

JEAN PAUL JACQUÉ, DROIT CONSTITUTIONNEL ET INSTITUTIONS POLITIQUES, ÉDITION DALLOZ, PARIS, 2014

Volumul pe care ne-am propus să îl prezentăm cuprinde trei părți. Prima este consacrată bazelor dreptului constituțional. Cea de a doua privește regimurile politice din mai multe state, iar partea a treia se referă la regimurile politice din Franța analizate prin prisma evoluției istorice a statului francez.

Din primele pagini ale cărții, profesorul Jean Paul Jacqué analizează noțiunea de stat, elementele care îl constituie, și anume: teritoriul, populația - și aici este interesantă explicația dată referitoare la Tratatul de la Maastricht care a determinat apariția cetățeniei europene care „completează cetățenia națională” - și autoritatea publică. În continuare, autorul arată că o condiție a existenței statului este considerată existența unei națiuni. De aceea el își propune să dea definiția națiunii, să arate legătura dintre națiune și stat, să evidențieze coexistența comunităților diferite în același stat, să analizeze principiul naționalităților, dreptul popoarelor de a dispune de ele însele. În continuare profesorul Jean Paul Jacqué se ocupă de cel de al treilea element constitutiv al statului și anume autoritatea publică sau statală. Referindu-se la această autoritate, autorul evidențiază caracterile pe care ea le prezintă și anume faptul că are personalitate juridică, este suverană și este supusă respectării dreptului. Apoi profesorul prezintă formele de stat, subliniind că numai statul unitar și statul federal pot fi puse pe același plan. Este demn de remarcat faptul că un loc aparte în lucrare este acordat construcției europene și implicit Uniunii Europene autorul constatând că se află în prezența unui fenomen nou ce poate fi definit utilizând termenii de „comunitate

supranațională sau comunitate de integrare”.

În continuare sunt analizate originea puterii și modurile de exercitare ale sale, desemnarea democratică a guvernanțelor și organizarea puterii pentru ca apoi să se treacă la prezentarea noțiunii de constituție, să se analizeze modul de elaborare și revizuire a acesteia, precum și controlul de constituționalitate.

În partea a doua a lucrării sunt prezentate, așa cum arătam mai înainte, diverse regimuri politice, începând cu regimul prezidențial american, continuând cu cel parlamentar britanic și cu cel parlamentar german. Apoi este analizată evoluția situației din Europa centrală și de est după dispariției regimului comunist. Autorul ajunge la concluzia că schimbarea intervenită a dat naștere „unui univers care nu este încă stabilizat”. De aceea, profesorul Jean Paul Jacqué evidențiază faptul „că orice studiu nu poate decât să se limiteze la constatarea unei situații a cărei trăsătură esențială este caracterul evolutiv”.

Ultima parte a cărții privește regimurile politice franceze. În acest cadru este ilustrată istoria constituțională franceză de la 1789 până în 1958, apoi situația din cea de a Cincea Republică, începând cu Constituția din 1958 și ajungând la procesul de revizuire a acesteia încheiat în 2008.

Cartea prezintă un deosebit interes în primul rând pentru specialiști și viitori specialiști din domeniul dreptului și pentru cei din domeniul științelor politice, precum și pentru toți cei interesați de evoluția juridică, istorică și politică a Europei.

Petru Emanuel Zlătescu

AGENȚIA PENTRU DREPTURI FUNDAMENTALE A UNIUNII EUROPENE, MAKING RIGHTS REAL. A GUIDE FOR LOCAL AND REGIONAL AUTHORITIES, VIENA, 2014

Rezultat al cooperării dintre Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA) și Comitetul Regiunilor în domeniul promovării și implementării drepturilor fundamentale, lucrarea, publicată în limbile

engleză, franceză și germană, își propune să ofere reprezentanților autorităților de la nivel local și regional un cadru pentru înțelegerea și aplicarea drepturilor fundamentale în procesul decizional și în activitatea zilnică a acestora.

Pornind de la experiențele și exemplele de bune practici colectate de la sute de oficiali din opt state membre ale Uniunii Europene, ghidul urmărește să răspundă provocărilor cu care se confruntă aceștia în activitatea lor, grupate în cadrul a cinci teme importante: înțelegerea drepturilor fundamentale, coordonare și conducere, comunicarea drepturilor fundamentale, participarea și societatea civilă, planificare, monitorizare și evaluare.

Importanța lucrării prezentate de noi este și mai mare dacă ne gândim că responsabilizarea

factorilor de decizie și a funcționarilor de la nivel local și regional reprezintă cel mai bun mod de a garanta respectarea drepturilor fundamentale. Totodată, construirea și menținerea unor relații puternice între autoritățile de la toate nivelurile și societatea civilă este o condiție pentru o guvernare durabilă și de succes, bazată pe democrație, respectarea drepturilor cetățenilor și a statului de drept.

Teodor Lorent

AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ. REVISTA „EXPERT ELECTORAL” NR. 1 (9)/2015

Revista trimestrială „Expert Electoral”, nr. 1 (9)/2015, publicată de către Autoritatea Electorală Permanentă, și din al cărei consiliu științific fac parte reprezentanți ai unor instituții și universități importante din țară și din străinătate, se remarcă prin interesante studii, analize și cercetări electorale. În deschidere, articolul „Către o reală reformă electorală” analizează trei proiecte de legi importate ce au intrat în circuitul parlamentar: legea privind alegerea autorităților administrației publice locale, legea privind finanțarea activității partidelor politice și legea partidelor politice. Remarcăm, de asemenea, articolul privind „Votul și reprezentarea

francezilor stabiliți în străinătate”, în care este analizat sistemul electoral francez, și articolul „Votul alb – început de dezbatere”, privind legiferarea votului alb (votul de protest) în diferite state precum Franța, Suedia, Rusia, India ș.a.

Totodată, în cadrul revistei este prezentat raportul „O strategie pentru alegeri inclusive. Activitatea Autorității Electorale Permanente în implementarea și dezvoltarea de proiecte pentru grupurile vulnerabile”. De asemenea, sunt prezentate unele sinteze și informații, precum și recenzii ale unor evenimente.

Adrian Bulgaru

CONSILIUL LEGISLATIV – BULETIN DE INFORMARE LEGISLATIVĂ, NR.1/2015

Primul număr pe acest an al „Buletinului de informare legislativă”, editat de Consiliul Legislativ – organism tehnic specializat în consultanță de specialitate în domeniul legislativ – cuprinde o seamă de studii, opinii și informații de mare interes. Cum ar fi, de pildă, o analiză substanțială a trecerii de la „Cartea verde privind protecția penală a intereselor financiare comunitare și crearea unui Procuror European” la „Propunerea de Regulament de instituire a Parchetului European”, studiul „Noile coduri în

jurisprudența Curții Constituționale. Decizii de admitere” sau dezbaterile unor probleme actuale și de perspectivă pe care o implică republicarea actelor normative. ș.a.

De asemenea, Buletinul aduce în atenție unele personalități ale Consiliului Legislativ de-a lungul timpului, se referă la unele noi apariții editoriale și manifestări științifice, aducând în atenție și unele importante referințe bibliografice.

Carmen Năstase

VI. REMEMBER

ACTIVITĂȚI PROPRII SAU ÎN COLABORARE

Masă rotundă cu tema „Drepturile omului în România” organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația Națiunilor Unite pentru România (12 ianuarie 2015)

Simpozion consacrat Anului ONU - 70 de ani de la înființarea Organizației Națiunilor Unite și 60 de ani de la primirea României în ONU, 70 de ani de la crearea UNESCO – organizația științifică și culturală a Națiunilor Unite precum și 60 de ani de la crearea Asociației Națiunilor Unite pentru România, organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația Națiunilor Unite pentru România (20-21 ianuarie 2015)

Curs de formare cu tema „Educație pentru drepturile omului și ale copilului”, organizat pentru cadrele didactice și didactic-auxiliare din învățământul preuniversitar de Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice în parteneriat cu Casa Corpului Didactic București și Institutul Român pentru Drepturile Omului (23 ianuarie 2015)

Dezbateri cu tema „Drepturile copilului la 25 de ani de la deschiderea spre semnare a Convenției privind drepturile copilului” organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Liga Independentă Română pentru Drepturile Copilului și Tânărului, Asociația Clubul de la Cheia “Victor Dan Zlătescu”, Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei „Family Forum” și Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană (26 ianuarie 2015)

Conferința cu tema „Omagierea victimelor Holocaustului” organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță și Asociația pentru Națiunile Unite din România cu ocazia Zilei Internaționale de Comemorare a Holocaustului (27 ianuarie 2015)

Masă rotundă cu tema „Promovarea și protecția drepturilor omului – mecanisme și instrumente regionale și universale” organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația Clubul de la Cheia (5

februarie 2015)

Curs de formare cu tema “Educație pentru drepturile omului și ale copilului”, organizat pentru cadrele didactice și didactic-auxiliare din învățământul preuniversitar de Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice în parteneriat cu Casa Corpului Didactic București și Institutul Român pentru Drepturile Omului (13-14 februarie 2015)

Conferința cu tema „Prosperitatea – garant al egalității de șanse” organizată cu ocazia Zilei Mondiale a Justiției Mondiale de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația Română pentru Drepturile Femeii, Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană și Asociația Clubul de la Cheia (18 februarie 2015)

Seminar cu tema „Dreptul la educație în limba maternă” organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Catedra UNESCO pentru drepturile omului, democrație, pace și toleranță, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Universitatea Ecologică din București și Asociația pentru Națiunile Unite din România cu ocazia Zilei Internaționale a Limbii Materne (20 februarie 2015)

Manifestări dedicate Zilei Internaționale a Limbii Materne prin organizarea de momente muzicale, jocuri și dansuri, expunere de desene, scenete prezentate în mai multe limbi de Școala Gimnazială „Alexandru Ceușianu” din Reghin în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului (23 februarie 2015)

Dezbateri cu tema „Importanța reconcilierii vieții de familie cu cea profesională”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului, Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei “Family Forum”(4-5 martie 2015)

Masă rotundă cu tema „Prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare în rândul femeilor” organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Asociația Română pentru Drepturile Femeii, Asociația pentru Promovarea Drepturilor

Familiei „Family Forum” și Clubul de la Cheia (9 martie 2015)

Simpozion cu tema „Dezvoltarea socială în Agenda de Dezvoltare Post-2015” organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei „Family Forum” și Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană cu ocazia celebrării a 20 de ani de la Summitul mondial pentru dezvoltare socială de la Copenhaga din 6-12 martie 1995 (11 martie 2015)

Dezbatere privind ultimul raport al Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene cu tema "Protecția egală pentru toate victimele crimei din ură - Cazul persoanelor cu dizabilități", organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu catedra UNESCO pentru pace democrație și toleranță a Universității de Nord Baia-Mare, Asociația pentru Națiunile Unite din România și Asociația Clubul de la Cheia (13 martie 2015)

Lansarea Campaniei de eliminare a tuturor formelor de discriminare rasială, a Săptămânii europene de acțiune împotriva rasismului 14-22 martie a.c., organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului cu sprijinul Rețelei United for Intercultural Action (13 martie 2015)

Dezbatere privind reglementările ce stabilesc condițiile necesare prestării activităților remunerate, de către copiii, în domeniile cultural, artistic, sportiv, publicitar și de modeling prevăzute de HG 75/2015, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Liga Independentă Română pentru Drepturile Copilului și Tânărului, Asociația Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu”, Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei „Family Forum” și Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană (16 martie 2015)

Masa rotundă cu tema „Uniți pentru diversitate”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu catedra UNESCO pentru pace democrație și toleranță a Universității de Nord, Baia Mare, Asociația pentru Națiunile Unite din România, Institutul de Drept de Expresie și de Inspirație franceză IDEF și Asociația Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu” în cadrul Campaniei de eliminare a tuturor formelor de discriminare

rasială, a Săptămânii Europene de Acțiune Împotriva Rasismului (20 martie 2015)

Conferința cu tema “Oportunitățile mele, Alegerile mele. Bucură-te de drepturi depline, egalitate și rolul familiei” deviza din acest an propusă, de ONU, pentru aniversarea a zece ani de la instituirea Zilei Mondiale a Sindromului Down și douăzeci și unu de ani pentru Ziua Internațională a Familiei organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Asociația Română pentru Libertate Personală și Demnitate Umană, Liga Independentă Română pentru Drepturile Copilului și Tânărului, Asociația Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu” și Asociația pentru Promovarea Drepturilor Familiei „Family Forum” (20 martie 2015)

Simpozionul cu tema „Diferența face fericirea” organizat de Fundația Adolența din Ploiești și Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Universitatea de Petrol și Gaze din Ploiești, Colegiul Național Jean Monnet cu ocazia Săptămânii Europene de Acțiune Împotriva Rasismului și a Zilei Internaționale a Fericirii (21 martie 2015)

Concurs de desene cu tema „Numai în întuneric suntem la fel?” organizat în cadrul manifestărilor dedicate Săptămânii Europene de Acțiune Împotriva Rasismului de Fundația Adolența, Casa Corpului Didactic Prahova, Colegiul Național „Jean Monnet” și Institutul Român pentru Drepturile Omului (21 martie 2015)

Masă rotundă cu tema "Fără apă curată nu putem avea o viață sănătoasă", organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România, Asociația Română pentru Drepturile Omului la un Mediu Sănătos și Asociația Clubul de la Cheia cu ocazia Zilei Mondiale a Apei (23 martie 2015)

Prezentarea Raportului de activitate pe anul 2014 al IRDO în cadrul ședinței de Consiliu General al Institutului Român pentru Drepturile Omului (24 martie 2015)

Al doilea Atelier de lectură și dezbatere cu tema „Nichita Stănescu – 82. Sensul iubirii, sensul creației” organizat de Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România, revista „Cronica Timpului” în parteneriat cu Colegiul Național „Octav Onicescu” și Institutul Român pentru Drepturile Omului (31 martie 2015)

PARTICIPĂRI LA ALTE MANIFESTĂRI

Reuniunea Comitetului director al Alianței Civilizațiilor, organizată la inițiativa Comisiei Naționale pentru UNESCO și Alumnus Club pentru UNESCO, împreună cu Ministerul Afacerilor Externe și Departamentul pentru Relații Interetnice din cadrul Guvernului României (15 ianuarie 2015)

Omagierea victimelor Holocaustului organizat de Ministerul Afacerilor Externe în cooperare cu Institutul Național pentru Studierea Holocaustului în România „Elie Wiesel” cu ocazia Zilei Internaționale de Comemorare a Holocaustului (27 ianuarie 2015)

A doua sesiune a Grupului de lucru privind drepturile persoanelor care trăiesc și muncesc în mediul rural organizată de Înalțul Comisariat ONU pentru Drepturile Omului (2-6 februarie 2015)

Conferința cu tema „România și Curtea Internațională de Justiție - 5 ani de la Hotărârea în cazul - Delimitarea Maritimă în Marea Neagră - 3 februarie 2009” organizată de Ministerul Afacerilor Externe (3 februarie 2015)

Participare la ședința Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale a Camerei Deputaților și susținerea punctului de vedere privind propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii 273/2004 privind procedura adopției (5 februarie 2015)

Conferința internațională cu tema „Romii ca subiect politic: între statutul de cetățean, minoritate națională și grup vulnerabil” organizată de Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale a Camerei Deputaților în colaborare cu Centrul de Resurse, Documentare și Cercetare cu privire la Problematika Romilor din cadrul Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative și cu sprijinul Consiliului Europei – European Academic Network for Romani Studies (10 februarie 2015)

Reuniune trilaterală de consultare cu tema „Evaluarea eficacității politicilor pentru cetățenii români de etnie romă. Perspective europene și naționale” organizată de Comisia pentru afaceri europene a Senatului României cu privire la strategia Guvernului de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome pentru perioada 2015-2020 prin HG 18/2015

(18 februarie 2015)

Conferința cu tema “Aspecte de practică neunitară intervenite de la intrarea în vigoare a Noului Cod civil și Noului Cod de procedură civilă” organizată de Consiliul Superior al Magistraturii și Ministerul Justiției (23-24 februarie 2015)

Conferința cu tema „Memoria Holocaustului” organizată de Institutul Național pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel”, Memorialul Shoah, Institutul Francez din România și Ministerul Afacerilor Externe din România (24 februarie 2015)

Dezbateri cu tema „Semnificația alegerilor parlamentare din Grecia” organizată de Center for EU Communication Studies din cadrul Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative și Centrul Infoeuropa (25 februarie 2015)

Dezbateri cu tema „Comunicarea politică în campania electorală: ce poate și ce nu poate spune un politician?” organizată în cadrul seriei de „Dezbateri Publice de Etică Aplicată” de Centre for Advanced Research in Management and Applied Ethics în parteneriat cu Facultatea de Comunicare și Relații Publice din cadrul Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative (26 februarie 2015)

Conferința națională cu tema „Sănătatea femeii – de la pubertate la menopauză” organizată de Comisia pentru drepturile omului, culte și minorități și Comisia pentru sănătate publică ale Senatului României cu sprijinul Ministerului Sănătății și Casa Națională de Asigurări de Sănătate în parteneriat cu revista Politici de Sănătate (3 martie 2015)

A 28-a reuniune anuală a Comitetului Internațional de Coordonare a Instituțiilor Naționale pentru Promovarea și Protecția Drepturilor Omului (ICC), precum și întrunirea Rețelei Europene de Instituții Naționale pentru Drepturile Omului (ENNHRI), organizate de Comitetul Internațional al Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului în colaborare cu Înalțul Comisariat ONU pentru Drepturile Omului (11-13 martie 2015)

Conferință-dezbateri cu tema „Cum poate crește influența românească în politicile europene?” organizată de Școala Națională de Studii Politice și Administrative (19 martie 2015)

Ceremonia de decernare a Premiului Francofoniei organizată de Ministerul Afacerilor Externe în cooperare cu Grupul Ambasadelor, Delegațiilor și Instituțiilor Francofone din România (GADIF) cu ocazia Zilei Internaționale a Francofoniei (19 martie 2015)

Conferința internațională bienală cu tema „Sistemul juridic între stabilitate și reformă” organizată de Facultatea de Drept și Științe Sociale a Universității din Craiova în parteneriat cu Centrul de Studii și Cercetări de Drept Privat al Facultății de Drept și Științe Sociale, Centrul de Cercetări Juridice Fundamentale al Facultății de Drept și Științe Sociale, Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu” al Academiei Române, Facultatea de Drept – Universitatea de Vest din Timișoara, Facultatea de Drept – Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Uniunea Națională a Notarilor Publici din România, Camera Notarilor Publici Craiova, Baroul Dolj, Asociația Magistraților din

România, Asociația Studenților în Drept din Universitatea din Craiova, ELSA (20-21 martie 2015)

Reuniunea Comisiei pentru cultură, culte și mass media a Consiliului Minorităților Naționale organizată la Ministerul Afacerilor Externe (26 martie 2015)

Colocviul european cu tema „Creditul bancar în monedă străină. Evoluții economice, legislative și jurisprudențiale” organizat de Asociația Europeană pentru Drept Bancar și Financiar – România și Asociația Consilierilor Juridici din Sistemul Financiar Bancar împreună cu Universitatea de Vest Timișoara, Facultatea de Drept (26-28 martie 2015)

Dezbateri privind „Proiectul Strategiei Naționale și a Planului de Acțiune privind Incluziunea Socială și Reducerea Sărăciei pentru perioada 2014–2020” organizată de Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice (27 martie 2015)

